EK XIX

a) Operasyonel Program

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI

ÇEVRE OPERASYONEL PROGRAMI

(CCI No: 2007 TR 16 I PO 001)

Ankara
Eylül 2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER III
TABLO LİSTESİ .....
GRAFİK VE DİYAGRAM LİSTESİ IX
EK LİSTESİ.....
KISALTMALAR XI
YÖNETİCİ ÖZETİ.....
GİRİŞ.....
A. KAPSAM DANIŞMA VE KOORDİNASYON..... 8
A.1. ULUSAL POLİTİKA VE SOSYO-EKONOMİK KAPSAM..... 9
A.1.1. SU SEKTÖRÜ 9
(a) Su kaynakları 9
(b) Su temini ve tüketimi.....10
(c) Atık su 13
(d) Atık su arıtma tesislerindeki çamurun yönetimi.....16
(e) Bölgesel farklılıklar 18
A.1.2. ATIK YÖNETİMİ.....20
(a) Belediyelerde katı atık 20
(b) Belediyelerde katı atık toplama.....20
(c) Belediyelerde katı atık kurtarma, geri kazanma ve bertaraf.....21
(d) Özel atık yönetimi.....24
(e) Bölgesel farklılıklar 30
A.1.3. STRATEJİK ÇERÇEVE BELGESİ 32
A.1.4. YASAL ÇERÇEVE.....32
(a) Su temini ve atık su.....32
(b) Atık yönetimi 21
(c) Yatay konular.....35

A.1.5. KURUMSAL ÇERÇEVE 37
(a) Su ve atık su sektörü 37
(b) Katı atık yönetimi .....
A.1.6. MEVCUT EKONOMİK ARAÇLAR .....
(a) AB mevzuati ile uyumlu olan yatırım ihtiyaçları, 2007-2023 .....
(b) Ulusal Çevre Fonu (NEF) .....
(c) Tarifelerden, ücretlerden ve idari para cezalarından edinilen çevre gelirleri .....
(d) Diğer ekonomik araçlar 44
A.2. TOPLULUK STRATEJİK ÇERÇEVESİ 45
A.3. ORTAKLIK GÖRÜŞMESİ .....
A.3.1. AB FONLARININ YÖNETİMİNDE 'ORTAKLIK PRENSİPLERİ' .....
A.3.2 ÇOP İÇİN ORTAKLIK GÖRÜŞMESİ 48
A.4. EX-ANTE DEĞERLENDİRME .....
B. ORTA VADE İHTİYAÇLARIN, HEDEFLERİN VE STRATEJİK ÖNCELİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 51
B.1. SOSYO-EKONOMİK ANALİZ .....
B.1.1. EKONOMİK VE SOSYAL DURUMUN ANALİZİ .....
B.1.2. TEMEL ALANLARDA SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELER 52
B.2. GZFT ANALİZİ 52
B.2.1. GZFT ANALİZİNDE VURGULANAN KONULAR 59
(a) Güçlü yanlar 59
(b) Zayıf yanlar 60
(c) Fırsatlar 60
(d) Tehditler 61
B.2.2. ALINAN DERSLER 62
B.3. HEDEFLER 63
B.4. STRATEJİK ÖNCELİKLER 63
B.4.1. GENEL UYGULAMA STRATEJİSİ 65
C. PROGRAM STRATEJİSİ 68
C.1. ÖNCELİK EKSENLERİ VE TEDBİRLER 68

C.2. TEKNİK DESTEK 91
C.3. YATAY KONULAR 97
(a) Erkekler ve kadınlar için fırsat eşitliği 97
(b) Çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma 97
(c) Sivil toplumun katılımı 98
C.4. TAMAMLAYICILIK VE SİNERJİ 98
(a) Diğer yatırım programları ile koordinasyon 98
(b) Geçmiş ve devam eden projeler ve programlar 99
C.5. İNDİKATİF PROJE LİSTESİ 101
D. MALİ TABLOLAR 104
E. UYGULAMA HÜKÜMLERİ 111
E.1. YÖNETİM VE KONTROL YAPILARI 113
E.1.1. YAPILAR VE OTORİTELER 113
E.1.2. GÖREV AYRIMLARI 122
(a) Yapılar arasındaki görev ayrımı 123
(b) IPA biriminin bünyesinde görev ayrımı 123
E.2. İZLEME VE DEĞERLENDİRME 126
E.2.1. İZLEME DÜZENLEMELERİ 126
(a) IPA İzleme Komitesi 126
(b) Sektörel İzleme Komitesi (SMC) 127
E.2.2. YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİ 131
E.2.3. İZLEME SİSTEMLERİ VE İNDİKATÖRLER 131
E.2.4. OPERASYON SEÇİMİ 132
E.2.5. SEKTÖREL YILIK VE NİHAİ UYGULAMA RAPORLARI 132
E.2.6. DEĞERLENDİRME DÜZENLEMELERİ 133
(a) Ex-ante değerlendirme 133
(b) Ara değerlendirme 133
(c) Ex-post değerlendirme 134
(d) Değerlendirme fonksiyonu 134
(e) Değerlendirme komitesi 134

E.3. BİLGİLENDİRME VE TANITIM 135
E.3.1. GİRİŞ 135
E.3.2. GEREKSİNİMLER 135
E.3.3. AKTİVİTELER 137
E.3.4. İNDİKATİF BÜTÇE 138
E.3.5. YÖNETİM VE UYGULAMA 138
E.3.6. İZLEME, DEĞERLENDİRME VE RAPORLAMA 139
E.3.7. ORTAKLIK VE BİLGİ PAYLAŞIMI 139
E.3.8. İNTERNET 140

TABLO LİSTESİ

Tablo A.1. Kaynağına gore belediyesel su dağılımı,2004 (1000 m^3/yıl) 10
Tablo A.2. 2001 & 2004 yılları su temini verilerinin karşılaştırılması..... 11
Tablo A.3. Alıcı ortama göre sektörel atık su deşarjı, 2004 (1000 m3/yıl) 13
Tablo A.4. Atık su verilerinin karşılaştırılması, 2001 & 2004..... 15
Tablo A.5. Düzey II İstatistiki Bölge'de bulunan su rezervi istatistikleri, 2004..... 18
Tablo A.6. Düzey II İstatistiki Bölge'de bulunan atık su istatistikleri, 2004..... 18
Tablo A.7. Belediyelere ait katı atıklara ilişkin verilerin karşılaştırması, 2001 & 2004 ...
Tablo A.8. Belediyelere ait katı atıkların arıtımı ve bertarafına ilişkin verilerin karşılaştırması, 2001 & 2004 (000 ton/yıl)..... 22
Tablo A.9. Planlanan paket ambalaj atıklarının geri kazanımına ilişkin hedefler, 2005-2014 26
Tablo A.10. Düzey II İstatistiki Bölge'de bulunan belediyeye ait katı atık istatistikleri, 2004 30
Tablo A.11. Sektör başına yatırım ihtiyaçları, 2007-2023.....
Tablo A.12. İdari para cezaları (YTL) 43
Tablo B.1. GZFT Analizi – Türk Çevre Sektörü 54
Tablo C.1. Topluluk Mevzuatı..... 68
Tablo C.2. Öncelik 1 için çekirdek indikatörler..... 73
Tablo C.3. Öncelik 1 için çekirdek indikatörler ve hedefler – Tedbir 1.1 76
Tablo C.4. Öncelik 1 için çekirdek indikatörler ve hedefler – Tedbir 1.2 80
Tablo C.5. Topluluk Mevzuatı..... 81
Tablo C.6. Öncelik 2 için çekirdek indikatörler 85
Tablo C.7. Öncelik 2 için çekirdek indikatörler ve hedefler – Tedbir 2.1. 90
Tablo C.8. Öncelik için çekirdek indikatörler..... 96
Tablo C.9. List of killer (eligibility) project criteria..... 102
Tablo C.10. Proje seçim kriterleri 102
Tablo D.1. 2007-2009 yıları Mali Tablo 108
Tablo D.2. 2007yılı Mali Tablo..... 108

Tablo D.3. 2008 yılı Mali Tablo 110
Tablo D.4. 2009 yılı Mali Tablo 110
Tablo E.1. Yönetim Otoritesini teşkil eden yapıların başkanları 116

GRAFİK VE DİAGRAM LİSTESİ

Grafik A.1. Yerleşim alanlarının nüfus büyüklüğüne göre kanalizasyon bağlantı oranı, 2004 15
Grafik A.2. Yerleşim alanlarının nüfus büyüklüğüne göre arıtma tesisi hizmeti sağlanan nüfus oranı, 2004 16
Grafik A.3. Belediyeye ait atıkların imha edilme yöntemleri, 2004 23
Grafik A.4. Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca üretilen, toplanan ve toplanması gereken paket miktarı, 1992-2004 (ton) 25
Grafik A.5. Bertaraf yöntemlerine göre tıbbi atık miktarları, 2004 (ton) 28
Diagram D.1. Tasarlanan ödeme akışı 105
Diagram E.1. IPA Yönetim Otoritesi 119
Diagram E.2. Yönetim, Kontrol Yapıları ve Raporlama 125

EK LISTESI

EK 1: ÇEVRE OPERASYONEL PROGRAMININ HAZIRLANMASINDA YER ALAN PAYDAŞLARIN LISTESI, 2007-2009 140
EK 2: ÇEVRE OPERASYONEL PROGRAMININ HAZIRLANMASINDA YER ALAN PAYDAŞLARLA DÜZENLENEN ETKINLIKLER VE TOPLANTILAR, 2007-2009 150
EK 3: ÇOP KAPSAMINDA YER ALAN BÜYÜK ÇEVRE ALTYAPI PROJELERININ LISTESI, 2007-2009 152
EK 4: PROJE KIMLIK KARTLARI 156
EK 5: ÇOP KAPSAMINDAKI BÜYÜK ÇEVRE ALTYAPI PROJELERININ HARITASI, 2007-2009 209

KISALTMALAR

AA	Denetim Otoritesi
Barselona Konvansiyonu	Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına İlişkin Sözleşme
Basel Konvansiyonu	Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınması ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi
Bükreş Konvansiyonu	Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi
CAO	Yetkili Akreditasyon Görevlisi
İEP	İletişim Eylem Planı
CARDS	Batı Balkanlarda Yeniden Yapılanma, Kalkınma ve İstikrara Yönelik Topluluk Yardımı
MFA	Maliyet Fayda Analizi
CF	AB Birleşme Fonu
MFİB	Merkezi Finans ve İhale Birimi
CIF	Mal Bedeli Sigorta ve Navlun
CLC' 92 Konvansiyonu	Petrol Kirliliği Zararlarından Doğan Sivil Sorumluklar Hakkında Uluslararası Sözleşme, 1992
CSF	Topluluk Stratejik Çerçeve Belgesi, 2007-2013: 1080/2006/EC; 1081/2006/EC; 1082/2006/EC; 1083/2006/EC ve 1084/2006/EC numaralı Konsey Tüzükleri
CSG	Topluluk Stratejik İlkeleri, 2007-2013 (Direktif 2006/702/AT)
ÇEVKO	Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı
DABLAS	Tuna Karadeniz Havzası DABLAS Görev Gücü
GM	Genel Müdürlük
DG ELARG	Genişleme Genel Müdürlüğü
DG EMPL	İstihdam Genel Müdürlüğü

DG ENV	Çevre Genel Müdürlüğü
DG REGIO	Bölgesel Kalkınma Genel Müdürlüğü
dWTP	İçme Suyu Arıtma Tesisi
DSİ	Devlet Su İşleri
DSIP	Direktife Özgü Yatırım Planı
EC	Avrupa Komisyonu
ECD	Avrupa Komisyonu Delegasyonu
EEA	Avrupa Çevre Ajansı
EHCIP	Yüksek Maliyetli Çevre Yatırımlarının Planlanması Projesinin
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi (97/11/EEC sayılı Direktif ile değiştirilen 85/337/EEC sayılı AB Direktifi)
ÇOP	Çevre Operasyonel Programı 2007-2009
ERDF	Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu
ESC	Ekonomik ve Sosyal Birleşme
ESF	Avrupa Birliği Yapısal Fonları
AB	Avrupa Birliği
AVRO	Avro
AVROOSTAT	Avrupa İstatistik Kurumu
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
FCB	Mali İşbirliği Kurulu
FCC	Mali İşbirliği Komitesi
FIDIC	Uluslararası Müşavir Mühendisler Federasyonu
FUND' 92 Convention	Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonu, 1992
GTZ	Alman Teknik İşbirliği

IA	Uygulama Sözleşmesi
ICPDR	Tuna Nehrinin Korunması için Uluslararası Komisyon
IFIs	Uluslararası Finans Kuruluşları
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
IPPC Direktifi	Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Direktifi
ISPA	Katılım Öncesi Yapısal Politikalar Aracı
İSTAÇ	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Atık Maddeleri Değerlendirme Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İZAYDAŞ	İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme A.Ş.
MARA	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
MARPOL 73/78 Convention	Gemilerden Kaynaklanan Kirlenmeyi Önleme Uluslarası Konvansiyonu, 1973 – 1978 tarihli Protokol Konvansiyonu ile değiştirilmiştir
MIFF	Çok Yıllı İndikatif Mali Çerçeve Belgesi, 2008-2010
MIPD	Çok Yıllı İndikatif Planlama Belgesi, 2007-2009
MIS	Yönetim Bilgi Sistemi
ÇOB	Çevre ve Orman Bakanlığı
SB	Sağlık Bakanlığı
MRF	Malzeme Geri Kazanım Tesisi
9.UKP	9. Ulusal Kalkınma Planı, 2007-2013
NAO	Ulusal Yetkilendirme Görevlisi
NEF	Ulusal Çevre Fonu
NF	Ulusal Fon
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
NIPAC	Ulusal İPA Koordinatörü

NSRF	Ulusal Stratejik Referans Çerçevesi
NUTS	İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması
O&M	İşletme & Bakım
OP	Operasyonel Program
OPRC Konvansiyonu	Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlıklı Olma, Müdahale ve İşbirliğine Dair Uluslararası Sözleşme, 1990
OS	Program Otoritesi (ÇOP'un)
pdf	Taşınabilir Belge Formatı
p.e.	Eşdeğer Nüfus
PEPA	Katılım İçin Öncelikli Çevresel Projeler
PET	Poli Etilen Tarfatalan
PHARE	Polonya-Macaristan-Ekonomik Yeniden Yapılanma Fonu
PIU	Project Implementation Unit
PPP	Kamu Özel Ortaklığı
PRAG	AB Dış Yardımı için İhale Prosedürleri
PSK	Proje Seçim Komitesi
PSP	Özel Sektör Katılımı
REC	Bölgesel Çevre Merkezi
SAPARD	Tarımsal ve Kırsal Kalkınma için Özel Eylem Programı
SC	Yönlendirme Komitesi
SCF	Stratejik Çerçeve Belgesi, 2007-2013(DPT tarafından hazırlanmıştır)
SKI	Su ve Kanalizasyon İşleri İdaresi

SMC	Sektörel İzleme Komitesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
SWOT Analizi	Güçlü ve Zayıflık Yönler, Fırsat ve Tehditler Analizi
TA	Teknik Yardım
İller Bankası	İller Bankası
TIU	Teknik Uygulama Birimi
ToR	Görev Tanımı
TURKSTAT	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
UÇES	Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından 2006 yılında hazırlanan“AB Enregre Çevre Uyum Stratejisi, 2007-2013”
WWTP	Atık su arıtma tesisi

YÖNETİCİ ÖZETİ

1. Temel planlama ve faaliyet dokümanlarından biri olan, 2007-2009 dönemi Çevre Operasyonel Programı (ÇOP), Türkiye'nin çevre sektöründeki performansını, Avrupa Birliği (AB) ilke ve politikalarıyla uygun olarak artırmasına yardımcı olacaktır. Program, Çevre ve Orman Bakanlığı (ÇOB) tarafından, 8(1) sayılı IPA tüzüğünde belirtilen Komisyon Kararlarına göre, Avrupa Komisyonunun (AK) son onayı için, Komisyon ile yakından istişare edilerek düzenlenmiş ve geliştirilmiştir. Bu program, 2007-2009 Çok Yıllı İndikatif Planlama Dokümanı (MIPD)[1] ile uyumlu olarak, 2007-2013 döneminde AB fonlarının kullanılması amacı ile hazırlanmış, 2007-2013 Stratejik Çerçeve Belgesinde (SÇB)[2] bulunan 4 programdan bir tanesidir. Ayrıca, çevre sektörü ile ilgili, orta-vade önlemler dahil ülke için önceliklere işaret eden bir belge olarak tanımlanmaktadır.

2. ÇOP'un genel hedefleri şunlardır; (a) çevre korunmasını geliştirmek, (b) halkın yaşam standartlarını geliştirmek, (c) içme suyuna, atık su arıtımına ve entegre katı atık hizmetlerine erişimi geliştirmek, (d) Kapasiteyi ve yönetişimi güçlendirmek.

3. ÇOP 5 bölüme ayrılmıştır:

- **Bölüm A.** - Danışma sürecinde genel görünüm takiben, su ve atık su ile katıatık yönetimini içeren mevcut çevresel durum hakkında bilgi verir;
- **Bölüm B.** - Çevre sektöründe tespit edilmiş, güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri vurgular ve seçilmiş stratejik öncelikleri ve genel program uygulamasını tanımlar;
- **Bölüm C.** - Öncelik eksenleri, ilgili tedbirler ve bunların spesifik hedefleri hakkında, ÇOP'un ulusal ve AB perspektifleri dahilinde, uyum ve tutarlılık gösterdiğine dair bilgi verir.

---

[1] **Genişleme Genel Müdürlüğü (DG ENLARG) Mektubu 4 Ekim 2006, Ref: Ref ENLARG B/jor/PM/D(2006)105600.**

[2] **SÇB'nin IPA Tüzğü madde 154'te belirtilen uygulama şartlarını yerine getirdiğini teyit eden 28 Haziran 2007 tarihli Bölgesel Kalkınma Genel Müdürlüğü (DG REGIO) Mektubu (Ref: 06473)**

- **Bölüm D.** - Her yıl ve her öncelik ekseni için ilgili tedbirlerle birlikte, 2008-2010 dönemi uygulanabilir Çok Yıllı İndikatif Mali Çerçeve Belgesince kapsanan finansman takvimini oluşturur, - Ulusal ve AB kaynaklarınca tahsis edilen eş finansman değerlerini verir.
- **Bölüm E.** - ÇOP yönetimi için ilgili yapı ve otoritelerin tanımlanmasını sağlar. Bundan da öte, izleme vedeğerlendirme göstergeleri, şekilleri ve gösterge değerlendirme aktiviteleri ile zamanlama da dahil uygulama zaman çizelgesini de temin eder.

4. ÇOP, özellikle, su, atık su ve katı atık yönetimi için Temel çevre altyapısının oluşumu ve gelişimine odaklanır. ÇOP, aşağıdaki öncelik ve tedbirler referans alınarak uygulanacaktır:

• Öncelik 1: Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımının iyileştirilmesi

√ Tedbir 1.1: Su temini kalitesinin iyileştirilmesi;

√ Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi

• Öncelik 2: Entegre katı atık yönetiminin iyileştirilmesi

√ Tedbir 2.1: Katı atık geri dönüşümü miktarının ve depolama sistemlerinin iyileştirilmesi

• Öncelik 3: Teknik Yardım (TY).

√ Tedbir 3.1: ÇOP yönetiminin güçlendirilmesi

√ Tedbir 3.2: Faydalanıcıların planlama kapasitesinin güçlendirilmesi

5. ÇOP, 6. Topluluk Çevre Eylem programında tanımlandığı gibi, AB çevre öncelikleriyle uyum göstermektedir. Ayrıca, uygulama aşamasında aşağıda bahsedilen konuları tamamıyla destekler niteliktedir:

• Ülkenin ekonomik ve sosyal şartlarına uygun, sağlıklı bir yaşam çevresi sağlaması ve çevre müktesebatı ve 2007-2013 SÇB'ye göre projelerin uygulanması anlamına gelen ülkenin çevre sektöründeki genel stratejik hedeflerine ulaşılması.

• Türkiye'nin stratejik vizyonunun, 9. Milli Kalkınma Planında (2007-2013) düzenlendiği gibi, istikrarlı büyüyen, gelirini eşit paylaşan, küresel rekabet edebilirliğe sahip, bilgi toplumuna dönüşebilen ve AB'ye üyeliğinde uyumlu bir süreç tamamlayan bir ülke olması.

6. ÇOP, 2007-2009 döneminde, IPA'nın III ve IV. Bileşeni kapsamında hazırlan dört Operasyonel Programından (OP) bir tanesidir. Diğer Operasyonel Programlar: Bölgesel Rekabetçilik OP, Ulaştırma OP ve İnsan Kaynakları Gelişmine ilişkin OP'dir.

7. ÇOP uygulanması için, IPA kaynaklarından 204,1 milyonAVROo ve milli kaynaklardan toplam 68.033 milyon AVROo finansman sağlanacaktır.

8. IPA katkısı hesaplanırken, maksimum standart oran olan, çevre altyapısı ve TY öncelik eksen faaliyetleri için geçerli masrafların toplamının %75'i temel alınmıştır. Bu nedenle, milli eş finansman, öncelik eksenleri ve tedbirleri altında yer alan yatırım işlemleri için söz konusudur. Tüm milli eş-finansmanlar IPA Finansal Antlaşmasına dayanarak sağlanacaktır.

9. ÇOP'un temel faydalanıcıları, ÇOB, Belediyeler, bölgesel kuruluşlar, su sağlayıcı firmalar, kanalizasyon firmaları ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Ayrıca ÇOP'nın uygulanması Türkiye nüfusunun tümünün yaşam kalitesini iyileştirmede katkıda bulunacaktır.

10. ÇOB altındaki Yönetim Otoritesi (YO), IPA Uygulama Tüzüğü 21. madde 718/20073 'e uygun olarak, ÇOP'nın tüm planlama, uygulama ve yönetiminden sorumlu kilit merciidir. Uygulama, IPA Uygulama Tüzüğü 59. madde 718/20073 'e uygun olarak, bu amaçla kurulmuş olan, Sektörel İzleme Komitesi tarafından izlenecektir. YO tarafından, bir Proje Seçim Komitesi (PSK) kurulacak ve bu komite, (a) Finanse edilebilir projelerin seçilmesini, program kıstas ve mekanizmalarına uygun şekilde onaylanmasını sağlayacaktır. (b) Böylelikle, projeler, bölgesel ve sektörel koordinasyon bakış açısından değerlendirilecektir.

11. Sektörel İzleme Komitesini, Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) temsilcileri, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilat Müsteşarlığı temsilcileri (DPT) (III ve IV. Bileşenlerin Stratejik Koordinatörü), İller Bankası temsilcileri, sivil toplum ve sosyo-ekonomik ortakların, ÇOP ile ilintili bölgesel veya ulusal organizasyonların temsilcileri, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (UYG) ve Ulusal Fon (UF) temsilcisi oluşturacaktır.

12. ÇOP'nın genel koordinasyonu, yönetimi ve denetiminde aşağıdaki makamlar önemli rol oynayacaktır:

- NIPAC, Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Genel Sekreterliği IPA Tüzüğüne bağlı olarak, yardımın genel koordinasyonunu sağlayacaktır;

• Bölgesel Kalkınmanın (ve İnsan Kaynakları Gelişiminin) Sektörel Koordinatörü DPT'dir. DPT, NIPAC'la birlikte genel koordinasyon ve işbirliğinden sorumludur;

• Yönetim ve kontrol sistemlerinin etkinliği ve sağlamlığından (IPA Uygulama Tüzüğü 29. Madde 718/2007'ye göre) Denetleme Otoritesi sorumludur. .

13. ÇOP ortaklık prensibine uygun olarak, tüm ilgili idari sosyo-ekonomik ortaklar ve STK'lar aktif olarak dahil edilerek hazırlanmıştır. "Bağımsız" bir doküman olarak tasarlanmış olup, bir OP'den beklenenden daha çok geri plan bilgisi ve istatistiki veri içermektedir. Bu dokümanın, Türkiye'de, hem ulusal hem bölgesel bağlamda acilen yönelmeyi gerektiren, çevresel koruma konusunun karmaşık taraflarının daha anlaşılır olmasına katkıda bulunacağı ümit edilmektedir.

14. Aynı zamanda ÇOP'ın uygulanmasıyla, bölgelerde ekonomik faaliyetler harekete geçecek ve geri dönüşüm, Yenilikçi enerji üretimi, turizm, rekreasyon gibi yeni istihdam fırsatları ortaya çıkacaktır. Böylelikle, ciddi çevresel koruma, sürdürülebilir kalkınma daha sağlıklı ve güvenli gelecek için el ele verecektir.

GİRİŞ

Avrupa Komisyonu (AK) Dış Yardımlarının aktarımını iyileştirmek için yeni bir "Program Aracı" tasarlandı. Bu araç, kalkınmakta olan ve sanayileşmiş ülkelerle AB arasında işbirliğini, AB komşuluk politikasını, genişleme ve diğer belirli temaları kapsamaktadır. Yeni mevzuatlar arasında, IPA, "basit, açık ve öz tüzük" olarak tasarlanmış, önceden yürürlükte olan, Polonya Macaristan: Ekonominin Yeniden Yapılandırılması Hareketi (PHARE), Katılım Öncesi Yapısal Politikalar Aracı (ISPA), Tarım ve Kırsal Kalkınmaya Yönelik Özel Katılım Programı (SAPARD), Türkiye Aracı ve Balkanlarda Yeniden Yapılanma, Kalkınma ve İstikrara Yönelik Topluluk Yardımı (CARDS) programlarının yerini almıştır. Yeni Program Aracı, AK tarafından Avrupa Parlamentosuna sunulmuş ve 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü ile IPA onaylanarak 17 Temmuz 2006'da kabul edilmiştir.

Dolayısıyla IPA, dış yardım politikalarını doğrudan destekleyen genel araçlardan biridir. AB'ye uyumu kolaylaştırma ve geliştirme ihtiyacının yanı sıra daha iyi sonuçlara ulaşma ve mevcut kaynakların etkisini artırma amacı, Avrupa Komisyonunu, 2007-2013 döneminde dış faaliyetlerin için basitleştirilmiş bir çerçeve teklif etmeye yönlendirdi. Dış yardım ve iç politikaların kesiştiği noktada IPA tüzüğü, AB üyeliğine potansiyel aday ve aday olan ülkelere hitap eden yardım sunmaktadır.

Ayrıca, IPA, katılım öncesi yardım için hedefleri ve ana prensiplere belirleyen bir çerçeve oluşturmuş ve bunları 5 bileşende toplamıştır. ÇOP'nın amacı, özellikle "Bölgesel Kalkınma"yı hedefleyen III. Bileşenin şartlarını karşılamaya yöneliktir. Bu bileşen, ülkeleri politika geliştirmekte destekler ve AK'nun uyum politikalarının uygulanması ve yönetimine, özellikle de ülkelerin Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ABKF) ve Uyum Fonuna (UF) hazırlar.

Yardım, ÇOP aracılığıyla uygulanacaktır. ÇOP, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından, IPA Tüzüğü Madde 8(1)'e uygun olarak son onay için Komisyon Kararı alınmak üzere, AK ile yakın istişarelerle biçimlendirilmiş ve geliştirilmiştir. Çevresel önlemlerin ana vurgusu (1) su temini, kentsel atık su ve entegre katı atık yönetimi (2) Eski atık depolarının rehabilitasyonu ve kapatılması (3) Çevresel fayda üreten, sürdürülebilir kalkınma alanları üzerinedir.

ÇOP, Türkiye'nin AB prensip ve politikaları doğrultusunda, çevre sektöründeki performansını geliştirmesini sağlayacak temel plan ve programlama dokümanıdır. İlgili Türk makamlar ve AK tarafından taslağı hazırlanmış dokümanlar üzerine dayanmaktadır. Ayrıca, SUÇ'nin 2007-2013 dönemini içeren, MIPD ile uyumlu, AB fonlarının kullanılması amacıyla hazırlanmış olan dört (4) programından biridir. Buna ek olarak, Avrupa Komisyonunca onaylanmak üzere hazırlanmış, orta-vade önlemleri içeren ve çevre sektörü göz önünde tutularak, ülke için öncelikli alanlara işaret eden dokümandır.

ÇOP aynı zamanda, 2007-2009 döneminde çevre sektörü için hedefleri, müdahale alanlarını, beklenen sonuçları, yönetim prosedürlerini ve toplam planlanmış finans miktarını belirtir. Finanse edilecek faaliyet çeşitlerinin, her faaliyet çeşidi için ayrılmış miktarın ve önerilen genel uygulama zaman tablosunun özetini içerir.

Bilinmelidir ki, ÇOP sadece çevre sektörü ile ilgilidir ve 5 bölümde sunulmaktadır:

Bölüm A. - Danışma sürecinin genel görünümü ve ÇOP'nın hazırlığı için kullanılan dokümanlar hakkında bilgi verir. Bunu su ve atık su ile katı atık yönetimini içeren mevcut çevresel durum takip eder. Bundan sonra ise, farklılıkların, ayrılıkların ve potansiyel gelişmenin belirlendiği ve değerlendirildiği, ulaşılması gereken hedeflerin ve uyum stratejilerinin önerildiği, ex-ante değerlendirme dokümanından[3] alınmış tavsiyelerin özeti gelir. Bu ex-ante değerlendirme dokümanında yer alan tavsiyeler incelenmiş ve ÇOP'a eklenmiştir.

Bölüm B. - Çevre sektöründe tespit edilmiş, güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri vurgular. Devamında SÇB, MIPD ve sektör mekanizmalarını göz önünde tutarak seçilmiş stratejik önceliklerin ve genel program uygulamasının tanımı yer alır.

Bölüm C. - Öncelik eksenleri, ilgili tedbirler ve bunların spesifik hedefleri hakkında bilgi verir. Bu hedefler uygun oldukça, sınırlı ama gerçekçi sayıda çıktı ve sonuç göstergeleri kullanılarak sayısallaştırılmıştır. Göstergeler, belirlenmiş seçili hedeflerin etkinliğini de içeren seçilmiş önlemlerin seyrini belirleyecektir. Aynı zamanda, proje seçiminde, son faydalanıcılara önerilen her bir önlem için, beklenilen şekiller ve belirli kriterlerin tespitini

[1] IPA Tüzüğü Madde 57(4) ve 166'da yer almaktadır.

içerir. Bunu, ÇOP'nın ulusal ve AB perspektifleri dahilindeki analizi ile, uyum ve tutarlılığının tanımlanması bahsi takip eder.

Bölüm D. - Çok Yıllı İndikatif Finansman Çerçeve Belgesince kapsanan her yıl için ve ilgili tedbirlerle birlikte her öncelik ekseni için finansman tablosunu sağlar. Hem ulusal, hem AB kaynaklı olan tüm katkılar tanımlanır.

Bölüm E. - IPA Tüzüğü 21-26, 28, 29 ve 31 sayılı maddeleri ile uyumlu olarak, ÇOP yönetimi için ilgili yapı ve makamların tanımlanmasını sağlar. Ayrıca, izleme ve değerlendirme göstergeleri, şekilleri ve gösterge değerlendirme aktiviteleri ile zamanlama da dahil tüm uygulama zaman tablolarını da detaylandırır.

Özetle; ÇOP, ortaklık prensibine uygun olarak, ilgili idari ve sosyo-ekonomik ortakların aktif katılımı ile hazırlanmıştır. Tüm programlama süreci, ÇOB bünyesindeki Program Otoritesi tarafından, Dış İlişkiler ve AB Dairesinin de katılımıyla organize edilmiştir. "Bağımsız" bir doküman olarak tasarlanmıştır ve bu nedenle bir OP'den beklenenden daha fazla arka plan bilgisi ve istatistiki veri içerir. Bu yönüyle, Türkiye'nin hem ulusal hem bölgesel bağlamda, acil ihtiyacına çare olacak çevre korumasının karmaşık görüntüsüne gerçekçi bir anlayış katması umulmaktadır.

A. KAPSAM, DANIŞMA VE KOORDİNASYON

ÇOP; ilgili paydaşları, üst düzey yönetimi ve ÇOB'u temsilen tahsis edilmiş çalışma gruplarının da katılımıyla yapılan kapsamlı tartışmalar, toplantılar ve istişareler sonrasında hazırlanmıştır. Çalışma grupları; ilgili Bakanlıklar, DPT, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), İller Bankası, Türkiye İstatistik Kurumu (TURKSTAT), Türkiye Belediyeler Birliği gibi kurumlardan; Ticaret Odası, Sivil Toplum kuruluşları, Üniversiteler ve diğer ilgili kuruluşlardan seçilen temsilcilerden oluşmuştur. Ayrıca aşağıda belirtilen kilit dokümanlar yön gösterici referans olarak dikkate alınmıştır:

- 9. Ulusal Kalkınma Planı (UKP), 2007-2013;
- AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi (UÇES), 2007-2023;
- DPT tarafından hazırlanmış olan Stratejik Çerçeve Belgesi (SÇB), 2007-2013;
- 26 Nisan 2006 tarihli ve 5491 sayılı Çevre Kanunu;
- 6. AB Çevresel Eylem Programı, 2001-2010;
- IPA Çok Yıllı Endikatif Planlama Belgesi (MIPD), 2007-2009;
- IPA Çok Yıllı Endikatif Mali Çerçeve Belgesi (MIFF),2008-2010;
- IPA'yı kuran 1085/2006/EC sayılı Konsey Tüzüğü;
- Türkiye'nin Katılım Ortaklığı prensipleri, öncelikleri ve şartlarını içeren 23 Ocak 2006 tarihli Konsey Kararı (2006/35/EC);
- Uyum için Topluluk Stratejik Kılavuz İlkeleri (CSG), 2007-2013 (Direktif 2006/702/EC);
- Topluluk Stratejik Çerçevesi (CSF), 2007-2013: 1080/2006/EC; 1081/2006/EC; 1082/2006/EC; 1083/2006/EC ve 1084/2006/EC sayılı Konsey Tüzükleri

"Yön Gösterici Spesifik Yatırım Planları (DSIP)"[4], "Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol (IPPC) Direktifi"[5], "Su Çerçeve Direktifi"[6] ve "Atık Depolama Direktifleri"[7] gibi birkaç çalışma belgesi, AB Direktifi ve kılavuz belge de referans olarak kullanılmıştır.

Şu göz önünde bulundurulmalıdır ki; her ne kadar ÇOP 2007-2009 döneminde direkt proje yatırımları vasıtasıyla içme suyu, atık su ve katı atık sektörleri gibi belirlenmiş çevre önceliklerine yoğunlaşılmasıyla nelerin gerçekçi bir şekilde başarılabileceği üzerine kurulu olsa da, biyolojik çeşitlilik, eşit haklar ve sivil toplum gibi önemli yatay ve kesişen konular da ÇOP'un uygulanmasından fayda sağlayacaktır.

A.1. ULUSAL POLİTİKA VE SOSYO-EKONOMİK KAPSAM

Kullanılan veriler, Türk İstatistik Enstitüsü (TURKSTAT)[8] ve Avrupa İstatistik Enstitüsü tarafından sunulan mevcut en son istatistiklerden alınmıştır. Belediyeler, imalat sanayi ve enerji üretimi gibi üç geniş sektör arasında ayrım yapılmaktadır. Aşağıda verilen istatistikler, belediye nüfuslarına dayanmaktadır. 2005 yılında toplam belediye nüfusu 54 milyon dolayında iken, ulusal nüfus 73,9 milyon kadardır. (TUKSTAT 2005).

A.1.1. SU SEKTÖRÜ

(a) Su Kaynakları

Bütün olarak bakıldığında, Türkiye'nin su kaynakları bol değildir. Bazı su havzaları nüfusun yoğun olduğu merkezlerden uzaktır ve erişebilmek için ağır yatırım gerekmektedir. Yağmur ve kar yağışı yılda 5 veya 6 ayla sınırlı olduğu ve birçok kara parçası da yarı-kurak bölgelerde bulunduğundan dolayı, Türkiye'nin 2030 yılında "su kıtlığı yaşayacak" ülkelerden biri olma riskini taşıdığı öngörülmektedir (1954-2005, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSI),2005). Bu nedenle, Türkiye'nin su kaynaklarını yıllık bazda kullanabilmesi için; baraj, havuz gibi depolama faaliyetlerine sahip olması gerekmektedir. Son 50 yıl içerisinde yapılan barajlar nehir akışını düzenlemekte, sel baskınlarını önlemekte ve güvenli içme suyu temin etmektedir.

---

[4] Çevresel Yüksek Masraflı Yatırım Planlaması (EHCIP) belgeleri şeklinde de anılmaktadır.

[5] Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolle ilgili 24 Eylül 1996 tarih ve 96/61/EC sayılı Konsey Direktifi

[6] Su politikası alanında topluluk hareketi için çerçeve oluşturan 23 Ekim 2000 tarih ve 2000/60/EC sayılı Parlemento ve Konsey Direktifi

[7] Atık depolamayla ilgili 26 Nisan 1999 tarih ve 1999/31/EC sayılı Konsey direktifi ve ilgili direktifte değişikliğe giden 1882/2003 (EC) sayılı Tüzük.

[8] Aksi belirtilmediği sürece Türk İstatistik Enstitüsü'nden alınan veri, 2004 yılına kadardır.

Hidro-güç santrallerine bağlı olarak su kaynakları ülkenin sosyo ekonomik gelişimine önemli ölçüde katkı sağlamıştır[9].

Yerüstü ve yeraltı sularının etkin yönetimi, sürekli mücadeleyi, özellikle de etkin korumayı gerektirir. Yerüstü ve yer altı sularının kalitesinin bozulmasına neden olan faktörler şunlardır:

- Islahı yapılmamış kullanım sularının ve endüstriyel atık suların kaynakta tahliye edilmesi;
- Kısmi veya hiç ıslah edilmemiş kentsel atık suların, yerüstü sularına tahliye edilmesi;
- Kanalizasyon sistemlerinden sızıntı olması ve kontrol edilmemiş katık atık depolarından kaçak olması;
- Aşırı yer altı suyu çıkarılması;
- Tarımda aşırı derecede ilaçlama ve gübreleme yapılması;
- Ormandan yoksunluk, artan erozyona karşı yetersiz tarımsal uygulama ve doğal göl ve yapay barajlarda tortu birikimi oluşması.

Yeraltı ve yerüstü sularının dengeli kullanımının ayrıca daha sürdürülebilir bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir. Türkiye'de, tüm yatırımların uygun ve zamanında yapılması sağlanırken, planlamanın geliştirilmesi ve sistem kaçaklarının azaltılması gereklidir. Su kaynakları ayrıca daha verimli bir şekilde kullanılmalıdır.

(b) Su temini ve su tüketimi

2004 yılında toplam 8.76 milyar m3 su belediyeler, imalat sanayi ve enerji üretim tesisleri tarafından ortaya çıkmıştır. Söz konusu miktarın 4.96 milyar m3'ü (%57) dağıtım amaçlı olarak sahip oldukları şebekeler vasıtasıyla belediyeler tarafından kullanılmıştır. Bu hacmin, %40'ı barajlardan, %27'si kuyulardan, %27'si içmelerden, %3'ü nehirlerden ve %2'si göl ve yapay göllerden icmal edilmektedir. **(bkn. Table A.1.).**

Table A.1. Kaynağına gore belediyesel su dağılımı,2004 (1000 m^3/yıl)

[9] **Bunlar ÇED yönetmeliğinin yayımlandığı tarih olan 7 Şubat 1993'ten itibaren hazırlanan Çevresel Etki Analizi (ÇED) Raporu genel sonuçlarıdır. Söz konusu tarihten bu yana, 44 baraj projesi yönetmeliğin Ek-1'i çerçevesinde değerlendirilmiştir (Kaynak, ÇOB).**

Su kaynakları	(Belediyeler, imalat sanayi ve enerji üreticileri)	Belediyeler
Deniz	3 153 096	----
Baraj	2 115 362	1 986 882
İçme	1 393 813	1 363 360
Kuyu	1 650 601	1 375 737
Nehir	218 640	143 064
Göller & yapay göller	111 385	87 394
Diğerleri	118 365	----
Toplam	8 761 262	4 956 437

Kaynak TURKSTAT, 2004

2004 yılında, araştırma dahilindeki 3213 belediyeden, 3159'u içme suyu tedarik sistemine sahip olduklarını bildirmiştir. Söz konusu sayıya 2001 yılı ile karşılaştırıldığında 67 belediye daha eklenmiştir (3092). Bu rakam 2001'de nüfus %95'ine hizmet verilirken, 2004'de nüfusun %99'una hizmet verildiğine işaret eder. **(bkn. Table A.2.).**

Yine 2001 yılında, içme suyu iyileştirme tesisi olan belediye sayısı 236 iken, 2004 yılında 304'e ulaşmıştır. 2001 yılı boyunca, sadece 1.66 milyar m3 su arıtılmış iken, 2004 yılında bu rakam %25 artarak 2.08 milyar m3'e ulşamıştır. Ayrıca içme suyu arıtma tesislerinden hizmet gören nüfus da, 2001 ve 2004 yılları arasında %35'ten %42'e yükselmiştir. Arıtma tesisi sayısı 2001 yılında 113 iken, 2004 yılında 140'a (Klorlama, filtreleme veya koagülasyon, flokülasyon, sedimenatasyon, filtreleme, klorlama) ulaşmıştır(**ayrıca bkn. Table A.2.).** Tesislerin mevcut olmadığı yerlerde şebeke boyunca klorlama sistemleri yerleştirilmiştir. İçmelerden toplanan işlenmemiş su, özellikle kırsal alanlarda, genellikle arıtılmadan direkt dağıtılmaktadır.

Tablo A.2. 2001 & 2004 yılları su temini verilerinin karşılaştırılması

Su temini istatistikleri	Yıl	
	2001	2004
Geri bildirimde bulunan belediye sayısı	3215	3213
Su tedarik sistemi hizmetinden yaralanan belediye sayısı	3092	3159
dWTP*'den yararlanan belediye sayısı	236	304
dWTPs sayısı	113	140
Toplam belediye nüfusu içerisindeki içme suyu tedarik ağından yararlanan nüfusun oranı (%)	95	99
Toplam belediye nüfusu içerisindeki dWTP'den yararlanan nüfusun oranı (%)	35	42
Belediyesel su abstraction (milyar m^3/yıl)	4.66	4.96
Arıtılan içe suyu miktarı (milyar m^3/yıl)	1.66	2.08

*** : İçme Suyu Arıtma Tesisi**

Kaynak TURKSTAT, 2001& 2004

Su tedarik sistemi mevcut su miktarının ortalama %55'i olarak tahmin edilen, yüksek kayıplarla tanımlanır. Bu su kayıplarının iki ana nedeni vardır; (1) nihai tüketiciye ilrtieken, boru kaçaklarından kaynaklanan su kaybıdır ki, bu boruların yaşı, çeşidi ve şebekenin basıncına bağlı olarak kayıp miktarı değişir, (2) faturaların ödenmemesinden, yasadışı bağlantılardan ve noksan sayaçlardan kaynaklanan kayıplar.

Su kalitesi şehirden şehre ve bölgeden bölgeye değişir. Sağlık Bakanlığından alınan su kalitesi verilerine göre (en son 2002 verisi); (1) nüfusun %80'ine hizmet veren il merkezlerinden alınan numunelerin %13'ü tedarik edilen suyun ulusal standartlara uymadığını göstermiştir, (2) nüfusun %60'ına hizmet verilen yerlerde, numunelerin sadece %5'i standartlara uymamaktadır, ama (3) nüfusun %90'ına hizmet verilen yerlerde, numunelerin %14'ü standartlara uymamaktadır. Uyumsuzluk verilerinin %23'ü mikrobiyolojik parametrelere (toplam fekal koliform) göre, %21'i kimyasal parametrelere, %10'u fiziki parametrelere göre verilmiştir. Bu değerlerin gösterdiği gibi, su kalitesine bağlı sorunlar öncelikle mikrobiyolojik ve kimyasal kirlenme nedeniyle meydana gelmektedir.

Türkiye'de su tüketimi, nüfus artışı, kentleşme ve endüstrileşmeye bağlı olarak artmaktadır. Bu eğilimler yenilenebilir su kaynaklarının azalmasını etkilemeye devam etmektedir. Su kaynakları bölümünde bahsedildiği gibi, bu kaynakların kalitesi de azalmaktadır.

Bu rağmen, eğer şebekeler ıslah edilirse, Türkiye genelinde su hacmi ve kalitesi oldukça düzeltilebilir.

Çevre altyapı yatırımları aşağıda belirtilen hususların iyileştirilmesini hedeflemeye yönelik olacaktır:

(c) Atık Su

Son yıllarda Türkiye'deki büyük belediyelerde atık su tahliyesi kontrol ve yönetiminde önemli gelişmeler olmuştur. Ancak, küçük ama önemli bölgelerdeki finansal ve teknik kaynakların eksikliği ülke genelinde bir gelişme olmadığını göstermektedir.

2004 yılında, belediyelerden (%48), imalat sanayinden (%11), enerji üretiminden (%41) toplamda 6,03 milyar m3'lük atık su tahliyesi olmuştur. Bu toplam miktarın %92'si deniz ve nehirlere boşaltılmıştır (%66'sı deniz, %26'sı nehirlere).

Bu atık suların sadece 2,92 milyar m3ü (%48'i) şebeke yoluyla nehirlere (%47), denize (%40), barajlara (%3), göllere ve yapay göllere (%2), toprağa (%2) ve diğer alanlara (%6) tahliye edilmiştir **(bkn. Tablo A.3.).**

Tablo A.3. Alıcı ortama göre sektörel atık su deşarjı, 2004 (1000 m3/yıl)

Alıcı ortam	(Belediyeler, imalat sanayi ve enerji üreticileri)	Belediyeler
Deniz	3 997 960	1 178 001
Nehirler	1 549 283	1 380 519
Göl – Yapay göl	46 805	43 006
Barajlar	103 107	99 550
Arazi	63 418	40 007
Diğerleri	272 398	181 701
Toplam	6 032 971	2 922 784

Kaynak TURKSTAT, 2004

2004'de tetkik edilen 3213 belediyeden 2226'sı kanalizasyon şebekesine sahiptir ki bu rakamda, 2001 senesi ile karşılaştırıldığında %10'luk bir artış gözlenmektedir. Yine 2004'de nüfusun %86'sının kanalizasyon şebekesine bağlı olduğu tespit edilmiş, 2001'de %81 olan bu rakamın %5 arttığı görülmüştür **(bkn. Table A.4.).**

AB için karşılaştırma yapıldığında, bu rakam Bulgaristan'da %69 (AVROOSTAT, 2002), Polonya'da %57'dir (AVROOSTAT, 2003).

Atık su arıtma tesislerine sahip belediye sayısı 2001'de 238 iken 2004'te 319'a yükselmiştir. Bu da, 2004'de hane halkının %45'inin atık su arıtma tesisine bağlandığı ve 2001 (%35) ile mukayese edildiğinde %10 artış olduğu anlamına gelmektedir **(see Table A.4.).**

2004 yılında, toplanan atık suyun %65'i atık su arıtma tesislerine yönlendirilmiştir, bu da kanalizasyon şebekesi ile toplanan 2,92 milyar m3 atık suyun 1,90 milyar m3'üne tekamül etmektedir. Bu rakam 2001'de toplanan atık suyun %52'sinin arıtılmasına (2,30 milyar m3'ün 1,19 milyar m3'ü) yani 2004'de %13 daha arttığına işaret etmektedir. – **bkn. Table A.4.**

Buna ek olarak, 2001'de 126 adet olan atık su arıtma fabrikası, 2004'te 172 adete ulaşarak, %37'lik bir artış kaydetmiştir. 172 fabrikanın, 133'ü ikincil (biyolojik) arıtma tesisi olup, 4'ü hem ikincil (biyolojik), hem de üçüncül tesistir. Kalan 35 fabrika ise sadece birincil arıtma tesisidir**(ayrıca bkn. Table A.4.).**

Tablo A.4. Atık su verilerinin karşılaştırılması, 2001 & 2004

Atık su istatistikleri		Yıl	
		2001	2004
Geri bildirim yapan belediye sayısı		3215	3213
Kanalizasyon şebekesi hizmetinden yararlanan belediye sayısı		2003	2226
WWTP* hizmetinden yararlanan belediye sayısı		238	319
WWTP sayısı		126	172
Birincil Arıtma		25	35
İkincil Arıtma		98	133
Üçüncül Arıtma		3	4
Toplam belediye nüfusu içerisinde kanalizasyon şebekesi hizmeti alan nüfus oranı (%)		81	86
Toplam belediye nüfusu içerisinde WWTP hizmeti alan nüfus oranı (%)		35	45
WWTP ile biten kanalizasyon şebekesi	Oran (%)	52	65
	Hacim (milyar m^3/yıl)	1.19	1.90

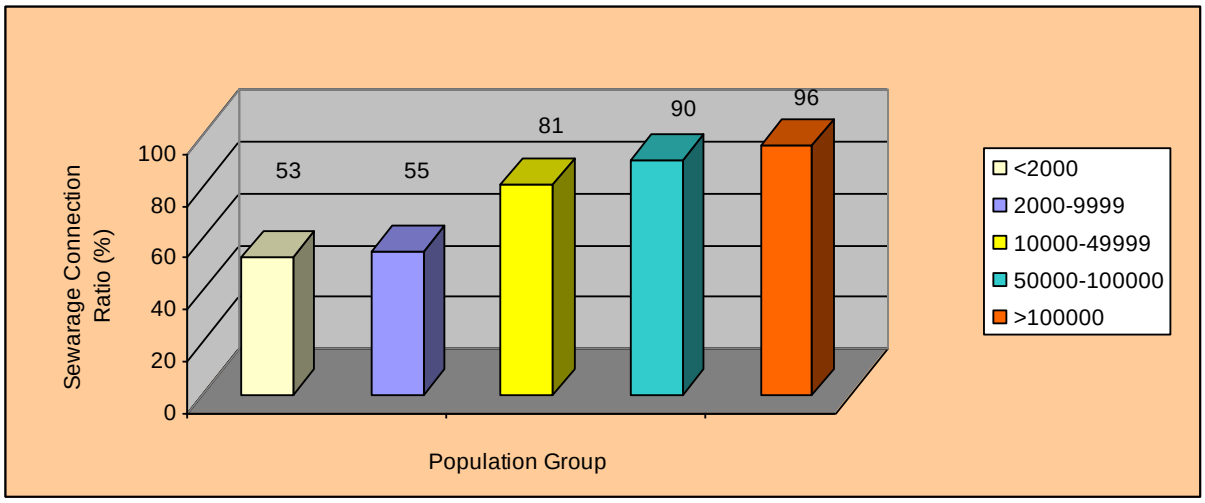
*** : Atık Su Arıtma Tesisi**

Kaynak TURKSTAT, 2001 & 2004

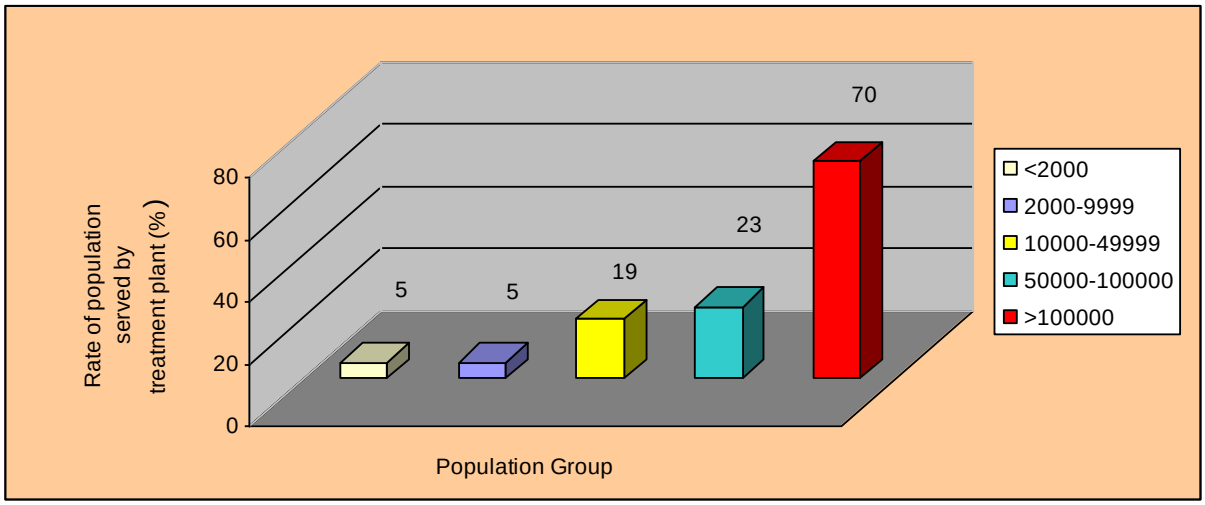
Kanalizasyon sistemleri, birçok yerde, düşük kaliteli boru işi olma özelliği göstermektedir. Bu da şu anlama gelir; **(1)** kurak sezonda, atık suyun bir kısmı arıtma tesislerine yönlendirilmiştir, geri kalan sızmış ve yer altı suyu kirlenmesine neden olmaktadır, ve **(2)** yağışlı sezonda, yağmur suyu, kanalizasyon sistemlerini taşırmakta, fabrikaların işlemlerinde problem yaratıp, performanslarını düşürmekte ve atık alan yerlerin kirlenmesine sebep olmaktadır.

(1) bağlantı yüzdesine ve (2) nüfus oranına göre hizmet veren arıtma tesisinin kurulduğu alanlara ve nüfus gruplarına göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Grafik A.1. Yerleşim alanlarının nüfus büyüklüğüne gore kanalizasyon bağlantı oranı, 2004

Graph A.2. Yerleşim alanlarının nüfus büyüklüğüne gore kanalizasyon hizmeti sağlanan nüfus oranı, 2004

Kaynak TURKSTAT, 2004

AB gereksinimleri ile bağlantılı, nüfus dengi bazlı detaylı listenin nihai yayını için yığılmaların tanımlanması amaçlı yapılan teknik çalışmalar (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu/TUBITAK ve İstanbul Teknik Üniversitesi) ilerlemektedir.

Su kaynaklarını korumak için, ilgili AB direktiflerini dikkate alarak endüstriyel ve evsel atık suların arıtılmasında daha fazla çaba harcanması gerekmektedir. Bu da toplama, arıtma, sürdürülebilirlik ilkesine bağlı olarak, evsel veya endüstriyel kaynaklardan tahliye, arıtılmış çamurun elden çıkarılması gibi noktaları da içeren rasyonel bir atık su yönetim uygulama sistemine ihtiyaç duyulduğunu gösterir.

Çevre altyapı yatırımları aşağıda anlatılanları iyileştirmeye yöneliktir:

(d) Atık su arıtma tesislerindeki çamurun yönetimi

Mevcut durumda, belediye atık su arıtma tesislerindeki çamurun %80'den fazlası büyükşehir belediyelerinin sahip olduğu tesislerde üretilmektedir. Tarım için kullanılan oran %3-4 civarındadır ki bu da yaklaşık yılda 30.000-40.000 tona tekabül etmektedir.

Çamurun tarımda kullanımı, "en iyi uygulamalar"ın kullanılması ve "Kanalizasyon Çamur Direktif"inin[10] uygulanması ile özendirilmektedir. Bu, çiftçilerin hemen fayda elde etmesini sağlamakta ancak yeterli depolama ve taşıma tesislerinin inşa edilmesi için önemli yatırımlar gerekmektedir.

[10] **Kanalizasyon suyunun tarımda kullanılması durumunda çevrenin ve özellikle toprağın korunmasına yönelik 12 Haziran 1986 tarihli 86/278/EEC sayılı Konsey Direktifi.**

(e) Bölgesel farklılıklar

Tablo A.5 Düzey II İstatistiki Bölge'de bulunan su rezervi istatistikleri, 2004

İSTATİSTİKİ BÖLGELER DERECE II	BÖLGEDEKİ İLLER	Toplam belediye nüfusu içerisinde içme suyu temini sisteminden yararlanan nüfus oranı (%)	Toplam belediye nüfusu içerisinde dWTP hizmetinden yararlanan nüfus oranı (%)
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	100	0
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	97	0
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	97	0.8
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	100	0
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	99	48
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	100	22
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	99	0.8
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	86	26
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	99	0.5
TR82	Kastamonu, Çankırı,Sinop	98	8
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	99	32
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	99	0
TR52	Konya, Karaman	99	17
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	98	27
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	99	2
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	100	7
TR22	Balıkesir, Çanakkale	98	42
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	98	42
TR62	Adana, Mersin	99	48
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	98	7
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	100	63
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	100	19
TR51	Ankara	100	85
TR10	Istanbul	100	98
TR31	İzmir	99	26
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	100	71

AVROOSTAT format, Veri kaynağı: TURKSTAT

Tablo A.6. Düzey II İstatistiki Bölge'de bulunan atık su istatistikleri, 2004

İSTATİSTİKİ BÖLGELER DERECE II	BÖLGEDEKİ İLLER	Toplam belediye nüfusu içerisinde içme suyu temini sisteminden yararlanan nüfus oranı (%)	Toplam belediye nüfusu içerisinde dWTP hizmetinden yararlanan nüfus oranı (%)
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	68	9
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	52	22
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	81	0
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	89	12
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	89	55
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	94	61
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	86	31
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	71	18
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	88	54
TR82	Kastamonu, Çankırı,Sinop	89	2
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	92	13
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	61	15
TR52	Konya, Karaman	73	8
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	71	10
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	92	28
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	54	31
TR22	Balıkesir, Çanakkale	90	9
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	88	33
TR62	Adana, Mersin	82	44
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	70	28
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	89	62
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	91	11
TR51	Ankara	98	87
TR10	Istanbul	97	72
TR31	İzmir	95	76
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	93	71

AVROOSTAT format, Veri kaynağı: TURKSTAT

A.1.2. ATIK YÖNETİMİ

(a) Belediyelerde katı atık oluşturma

Toplum sağlığı ve çevre korunmasında Katı Atık Yönetimi önemli bir rol oynamakta ve ülke için hayati önem taşımaktadır. Nüfus artışı, teknolojik gelişmeler, endüstrileşme ve kentleşme gibi nedenlerle artan katı atık hacmi temel çevre problemlerinden biridir.

2004 yılında, kişi başına düşen belediye katı atık miktarı 1,30kg/gündü ve bu da yıllık kişi başı 474,5kg'a eşit oluyordu.

AB'ye üye 25 ülkenin ortalama atık miktarı ise yılda kişi başı 525 kg'a eşitti (AVROOSTAT, 2004).

Ayrı toplama, sınırlı sayıda pilot kent merkezlerinde uygulandığından, yalnızca küçük miktarda atık geri dönüştürülmüş ve atıkların büyük bir bölümü depolanmıştır.

(b) Belediyelerde katı atık toplama (ayrı toplama dahil)

2004 yılında, inceleme yapılmış olan 3213 belediyeden, 3028'i katı atık yönetim hizmeti sunmaktaydı. Bu rakam, 2001 yılıyla (2915 belediye) mukayese edildiğinde, katı atık yönetim hizmeti veren belediye sayısında 113 artış olduğu gözlenmektedir.

Katı atık hizmeti alan toplam nüfus 2004 yılında %97 iken, 2001 yılında %95 idi. Katı atıkların özellikle iskan bölgeleri ve etrafına zarar vermeden, doğru toplanması, uygun tesislere nakliyesi ve bertarafı önceliklidir.

Belediyelerde oluşan katı atıkların ortalama %25-30'unun zararlı olmadığından geri dönüştürülebilir ve geri kazanılabilir olduğu tahmin edilmektedir. Halen 18 ilde bazı belediyeler tarafından ayrı toplama işlemi uygulanmaktadır.

2004'de 3213 belediyeden 578'i tıbbi atıklar için ayrı toplama hizmeti sunmuştur. 2001 yılıyla (420 belediye) mukayese edildiğinde bu rakam 146 belediyenin daha hizmet verdiğini göstermiştir – **bkn. Table A.7.**

Atık İstatistiği	Yıl	
	2001	2004
İnceleme yapılmış olan belediye sayısı	3215	3213
Katı atık yönetim hizmeti sunan belediye sayısı	2915	3028
Tıbbi atıklar için ayrı toplama hizmeti sunan belediye sayısı	420	578
Toplam belediye nüfusu dahilinde katı atık hizmeti alanların oranı (%)	95	97

*** : Katı Atık Yönetimi**

Kaynak TÜİK, 2001 & 2004

(c) Belediyelerde katı atık kurtarma, geri kazanma ve bertaraf

Genel

Türkiye'de, katı atıkların kontrolsüz ve güvensiz depolanması yaygın bir uygulama olarak görülmektedir. Hatta mevcut depolar iskan bölgelerine yakın yerlerde olduklarından, çevre ve insan sağlığı için daha büyük risk oluşturmaktadır. Bundan dolayı, entegre atık yönetiminin bölgesel seviyede uygulanması başlıca önceliktir ve acil çare faaliyeti gerekmektedir. Atık hizmetlerinin planlanması, toplanması,nakliyesi, geri dönüşümü ve biyolojik arıtımı, muhtemel geçici depolanması ve bertarafı, muhafaza ve geri kazanma tesisleri gibi faaliyetler gerekli faaliyetler olup,bunlar endüstrileşmiş ve yüksek nüfus olan bölgelerde kanunlara uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

Ayrıca, mevcut vahşi çöp depolama sahalarının yer, tasarım, izleme ve bakım gibi hususlar göz önüne alınarak yeniden değerlendirilmesi de öncelik teşkil etmektedir. Ulusal veya AB standartlarına uymayan sahalar kapatılmalı veya iyileştirilmelidir ve doldurma sahaları olarak kullanılmaları için yasalara uygun şekilde yeniden düzenlenmeleri için yatırımlar gerekecektir. Bu yolla, çevreye ve halk sağlığına neden olacak riskleri ya ortadan kaldırılmış ya da önemli ölçüde aza indirilmiş olacaktır.

2001 yılında, belediyeler tarafından 25,13 milyon ton katı atık toplanmış, bu miktarın %58'i belediyelere ait vahşi depolama sahalarında bertaraf edilmiş, %33'ü, 12 düzenli depolama sahasında depolanmış, %1,9'u gömme yöntemiyle bertaraf edilmiş, %0,87si 3 kompost tesisinde kompostlaştırılmış, %0,40'ı göl ve nehirlere boşaltılmış, %1,37'si açık alanda yakılarak ve %4,45'i de diğer yöntemlerle bertaraf edilmiştir.

2004 yılında ise, belediyeler tarafından 25,01 milyon ton katı atık toplanmış, bu miktarın %65,7'si belediyelere ait vahşi depolama sahalarında bertaraf edilmiş, %28'i 16 düzenli depolama sahasında depolanmış, %1,7'si gömme yöntemiyle bertaraf edilmiş% 1,4'ü 5

kompost tesisinde kompostlaştırılmış, %0,4'ü göl ve nehirlere boşaltılmış, %0,3'ü açık alanlarda yakılarak ve %2,25'i diğer yöntemlerle bertaraf edilmiştir.**(Tablo A.8. bknz.)**

Tablo A.8. Kentsel katı atık verilerinin geri kazanma ve bertarafının karşılaştırılması, 2001 & 2004 (1000 ton/yıl)

Katı atık geri kazanma ve bertaraf istatistikleri	Yıl	
	2001	2004
Aktif kompost tesislerinin sayısı	3	5
Kontrol edilmiş depolama sahası sayısı	12	16
Toplam kurtarma ve geri kazanma işlemleri	218	351
Kompost etme	218	351
Toplam nihai bertaraf	24 916	24 663
Depolama sahası	24 471	24 407
Kontrol edilmiş depolama sahası	8 304	7 002
Kontrol edilmemiş depolama sahası	16 167	17 405
Göl ve nehirlerdeki bertaraf	101	155
Açık alanlarda bertaraf/yakma	344	101
Toplam	25 134	25 014

***Gömme veya diğer yöntemlerle belediye çöplüğündeki bertaraflar**

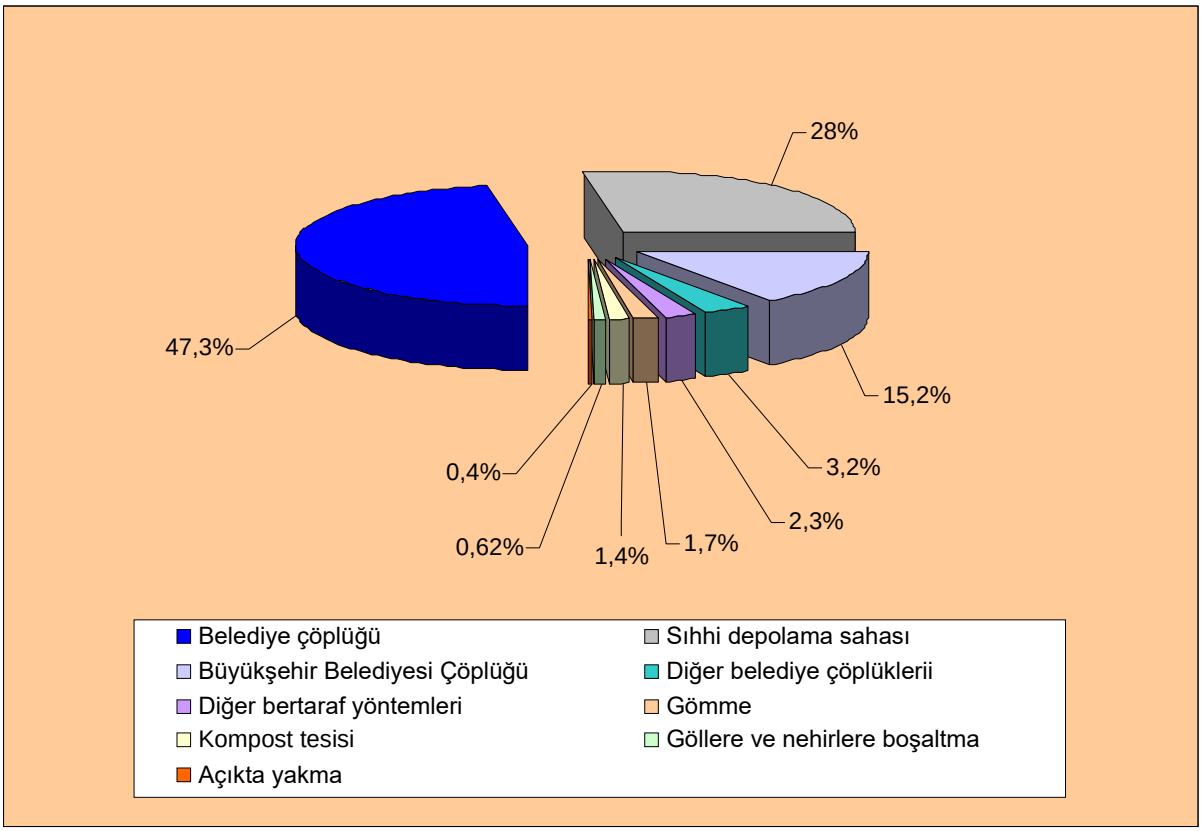
Kaynak: TÜİK, 2001 & 2004

Atıkların kontrolsüz vahşi depolama sahalarında bertaraf edilmesinde artış olduğu görülmektedir. Bunun birkaç nedeni vardır:

- Yakma yasaklanmıştır ve bunun kontrolü daha etkindir, örneğin, daha görünür olduğu için yetkililerce kontrol edilmesi daha kolaydır ve böylelikle atıklar belediye depolama sahalarında bertaraf edilmektedir;
- Düzenli depolamanın bir maliyeti vardır ve bertaraf ediciler bu maliyeti ödemekte isteksizdir;
- Kanunların uygulanması ve bunlara bağlı ceza ve yaptırımların artırılması ve daha ciddi uygulanması gerekmektedir.

2004 yılı için ilgili veriler yüzdesel olarak grafikte gösterilmiştir

Grafik A.3. Belediyeye ait katı atıkların uzaklaştırma yöntemleri, 2004

Kaynak TÜİK, 2004

2004'de, İstanbul, İzmir, Kemer-Antalya, Denizli ve Mersin bölgelerinde 5 adet kompostlama tesisi faaliyetteydi (2001'de 3 adetti). Bu tesislerde toplam üretilen katı atığın (351.000 ton) %1,4'ü işlemden geçmiştir. Bununla birlikte, ÇOB verilerine göre, 2006 yılında sadece 4 kompostlama tesisi faaliyet göstermiştir. Bu azalmanın nedeni, bu tesislerden elde edilen gübrelerin alımında halkın isteksiz olmasıdır. Bu ön yargının önüne geçmek için, halkla ilişkilerin geliştirilmesi ve ürün tanıtımının yapılması gereklidir.

2004 yılında, düzenli depolama sahalarının sayısı 16 idi (2001'de 12). ÇOB'ndan edinilen bilgilere göre, şu anda 21 düzenli depolama sahası yürürlükte olup, 25 saha yapım aşamasındadır.

Bu nedenlerle, çevre altyapı yatırımları iyileştirilmeye yönlendirilecektir. Diğer sektörlerle oluşan sinerji göz önüne alındığında, gaz geri kazanım üniteleri, gaz toplama sistemleri ve çöp sızıntı suyu ön arıtma tesislerini içeren bölgesel katı atık depolama sahalarının inşası ve işletilmesi ön görülmektedir; Ayrıca, kompostlama için tarım faaliyetleri desteklenecektir.

Böylelikle, katı atık sektöründeki yatırımlar ülke çapında etkin katı atık yönetim sistemine, toprağın, yer altı ve üstü suların korunmasına öncülük edecek ve nüfus için daha kaliteli bir yaşam sağlanmış olacaktır.

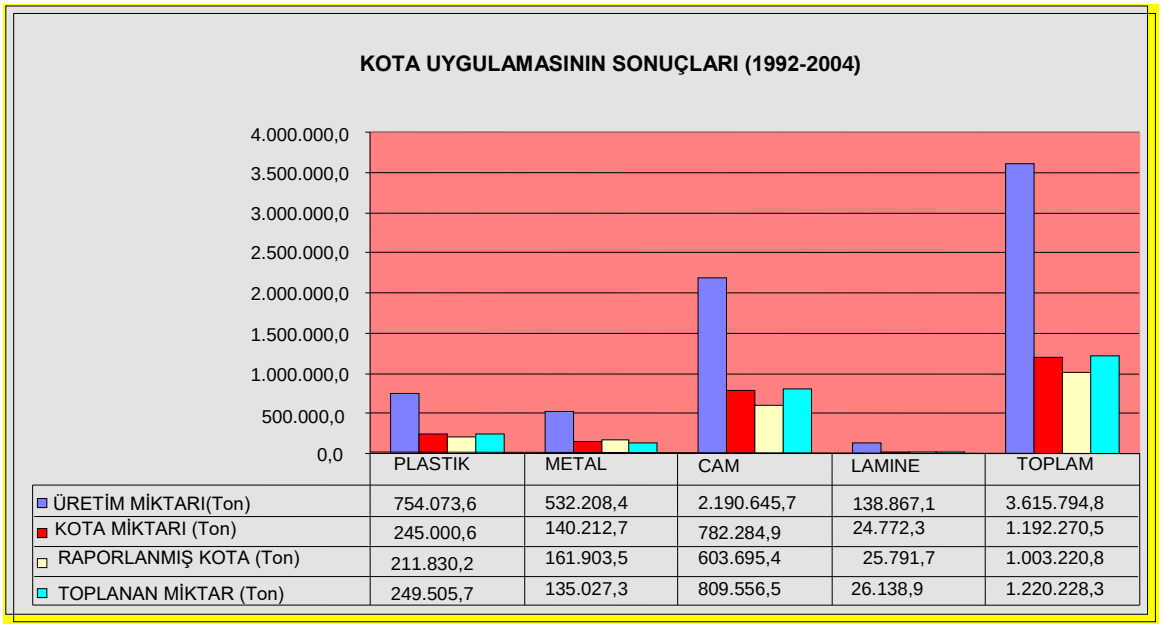
(d) Özel atık yönetimi

Ambalaj ve ambalaj atıkları yönetimi

Belediye katı atıklarının 9,5 milyon tonunun (%38'i) ambalajla ilgili maddelerden oluştuğu tahmin edilmektedir. Bunların yönetimi ve iyileştirilmesi ile ilgili faaliyetler ÇOB tarafından 1992 yılında başlatılmıştır.

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, sanayiye belirli kota ve yeniden kazanma zorunluluğu getirmiştir. Bunun sonucunda, uygulanan kota sistemiyle, 1992 ve 2004 seneleri arasında, 1.220.228 ton ambalaj atığı toplanmıştır. Bu yolla, bu tür atıklardan meydana gelen çevre kirliliği azaltılmış ve aynı zamanda bu maddelerin yeniden dönüşümü ile ekonomik katkı sağlanmıştır. Toplanmış ve yönetmeliğe göre toplanması gereken ambalaj atıklarının miktarı aşağıda belirtilmiştir.

Grafik A.4. Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği uyarınca üretilen, toplanan ve toplanması gereken ambalaj miktarı, 1992-2004 (ton)

	PLASTIK	METAL	CAM	LAMINE	TOPLAM
ÜRETİM MİKTARI(Ton)	754.073,6	532.208,4	2.190.645,7	138.867,1	3.615.794,8
KOTA MİKTARI (Ton)	245.000,6	140.212,7	782.284,9	24.772,3	1.192.270,5
RAPORLANMIŞ KOTA (Ton)	211.830,2	161.903,5	603.695,4	25.791,7	1.003.220,8
TOPLANAN MİKTAR (Ton)	249.505,7	135.027,3	809.556,5	26.138,9	1.220.228,3

Kaynak:TÜİK, 2004

2004'de AB Çevre Müktesebatı ile uyumlaşma çerçevesinde, atıkları kaynağında ayırmak amacıyla, Ambalaj ve Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir.

Bu yönetmelik, ülke içinde piyasada mevcut olan, ambalaj yapımında kullanılan maddeler (plastik, metal, cam, kağıtkarton, kompozitler ve benzeri) ve kaynaklar (evsel, endüstriyel, ticari ve iş yeri) hariç tüm ambalaj malzemelerini içermektedir. Çeşitli toplama, yeniden dönüşüm ve bertaraf safhaları için ambalaj imalatçıları, pazarcıları, ithalatçıları, belediyeler, satış noktaları ve tüketicilere yönelik muhtelif zorunluluk ve sorumluluklar getirilmiştir.

Ambalaj imalatçıları, ambalajların yeniden kullanılabilir, dönüşebilir şekilde tasarım, üretim ve pazarlamasından sorumludur ve aynı zamanda ambalajların üzerine "yeniden

dönüşebilir ambalaj" ibaresini koymakla yükümlüdür. Ayrıca her satış yılı için, bir önceki seneden ÇOB'na başvurarak, tip, üretim, üretilecek miktar ve etkin ambalaj atık yönetim planı bildirilmelidir.

Sorumlu şirket, yeniden kazanma hedeflerine ulaşmak, maliyetlerini yakalamak, eğitsel görevini ve diğer faaliyetlerini gerçekleştirmek için "yetkili kuruluş" belirleyebilir. Bu kuruluş hem belediyeler hem de geri kazanma birimleri ile anlaşma yapar. ÇOB, Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı'nı (ÇEVKO) "Yetkili Geri Kazandırma Vakfı" olarak belirlemiştir.

Sorumlu işletmeler geri ödeme hedeflerini gerçekleştirmek, maliyetleri karşılamak, eğitimsel görevleri yerine getirmek ve diğer ilgili faaliyetleri uygulamak adına "yetkili teşkilat" kurabilirler
Yetkili teşkilat gerek belediyelerle gerek de geri ödeme birimleriyle irtibata geçer. Bu bağlamda Çevre ve orman bakanlığı Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı'nı (ÇEVKO) yetkili geri ödeme kuruluşu olarak belirlemiştir.
Sorumlu işletmeler veya bu işletmelerin yetkili kuruluşları için Planlanan geri ödeme oranları aşağıda verilmiştir.

TabloA.9. 2005 2014 yılları için planlanan Ambalaj Atıkları Değerlendirme hedefleri

	Geri Dönüşüm Oranları (%)									
Tür	**YILLAR**									
	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Cam	32	35	37	40	43	45	48	52	56	60
Plastik	32	35	37	40	43	45	48	52	56	60
Metal	30	33	35	38	42	45	48	52	56	60
Kağıt/karton	20	30	35	38	42	45	48	52	56	60
Bileşik*										

(*) Bileşik yapıda ambalajların geri dönüşümünde; ağırlık açısından en büyük çoğunluğu oluşturan maddeyle ilgili oranlar kullanılmıştır.

Kaynak TÜİK, 2004

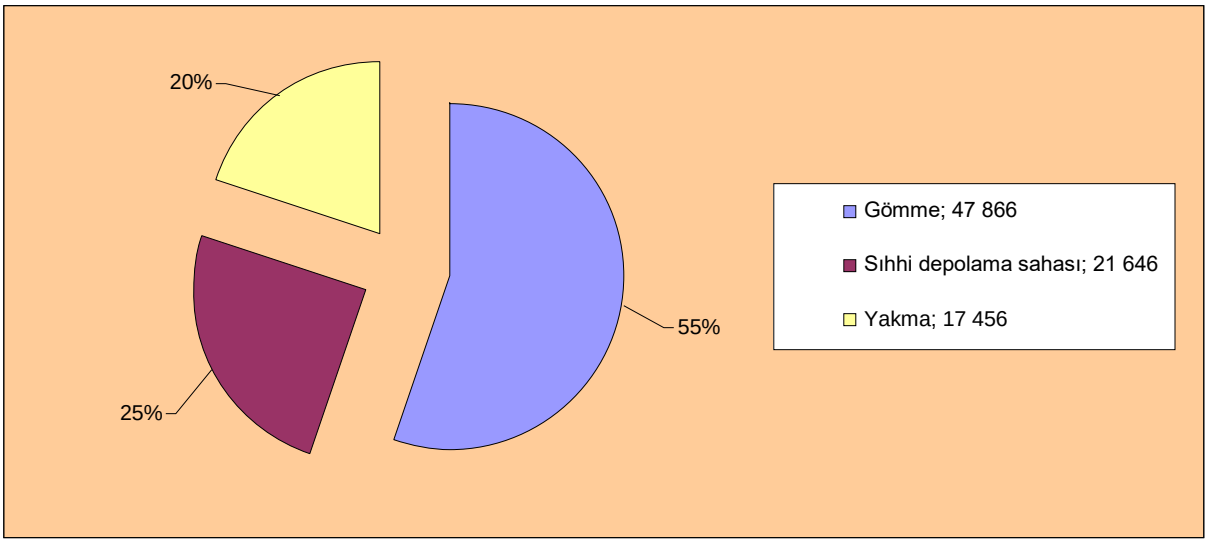
toplanan ambalaj atıkları sınıflandırılmakta, sonrasında da geri dönüşüm firmalarına satılmaktadır.
Bunun bir göstergesi olarak, polietilen üç ftalat(PET) ambalaj atıkları toplanmakta ve geri dönüşüm tesislerinde fiber üretim süreçlerinde kullanılmaktadır.
Diğer plastik türleri granül, kanalizasyon drenaj boruları ve kova gibi ürünlere dönüştürülmektedir. Ambalajlama ve ambalaj atığı süreçlerini ilgili faaliyetleri gözlemek adına internet tabanlı bir bilgisayar programı hazırlanmıştır. Programa www.atikyonetimi.cevreorman.gov.tr internet sitesinde mevcuttur.

Bununla beraber, 2004 yılında Ambalajlama ve Ambalaj Atıklarını Kontrol tüzüğünün yürürlüğe girmesiyle uygulamada büyük çoğunluğu kaynakta ayrı toplanma, tarafların yükümlülüklerinin belirlenmesi, ambalajların etiketlenmesi, bildiri formlarının biçim ve doldurulma işlemleri ve lisanslama usulleri konularıyla ilgili belirli kısıtlamalarla karşılaşılmıştır.
Özünde, bahse konu tüzük 2007 yılında değişikliğe uğramıştır. Tarafların toplama ve geri dönüşüm yükümlülükleri hiçbir yetki anlaşmazlığına sebebiyet vermeden açıkça ifade edilmiştir. Ek olarak, toplamaya dair hükümler kaynakta ayrı toplamayı mümkün kılacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Şu anda, 43 tasnif ve 37 geri dönüşüm tesisine Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından faaliyet lisansı verilmiştir.

Tıbbi atık yönetimi
İzmit Büyükşehir Belediyesi Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme A.Ş. ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Atık Maddeleri Değerlendirme Sanayi ve Ticaret A.Ş. olarak iki yakma tesisi bulunmaktadır. ÇOB'dan edinilen verilere göre (2006), yakma yoluyla tıbbi atık bertarafı yılda 17.456 tondur ve bu değer toplam oluşan tıbbi atıkların %20'sini temsil eder. Çeşitli hastaneler içinde kurulmuş, eski teknolojiye sahip ve düşük kapasiteli yakma üniteleri yasal ve işletşel sorunlar nedeniyle kapatılmıştır. Mevcut durumda, tıbbi atıklar eğer yakma yöntemi ile bertaraf edilemiyorsa, özel tehlikeli atık depolama alanlarında veya özel ayrılmış tıbbi atık bertaraf sahalarında depolanmalıdır. Teknik Kriterler Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde (2005) bulunmaktadır.
Türkiye'de bu özelliklere sahip düzenli depolama sahalarının sayısı sınırlıdır. ÇOB verilerine göre (2006), toplamda yıllık 21.646 ton tıbbi atık sıhhi depolarda, yönetmeliğe uygun bertaraf edilmektedir. Bu rakam, Ankara, Bursa, Denizli, Erzincan, Gaziantep, İzmir ve Malatya illerine aittir. Ancak bu değer Türkiye'nin tıbbı atık miktarının yalnızca %25'ini temsil etmektedir. Bu, 47.866 ton tıbbi atığın (toplamın %55'inin) belediye depolama sahasına sönmemiş kireçle gömüldüğü anlamına gelir. Belediyelerin içindeki, yönetim, teknik ve finansal kısıtlamaların canlanmasıyla, ilgili yönetmeliğin uygulamasının da kuvvetlendirilmesi ve bertaraf tesisleri kurulumunun hızlandırılması gerekmektedir.

Diğer bir belirgin endişe kaynağı da çalışanların eğitimidir. ÇOB tarafından, 2006 yılında, ülke genelinde hem sağlık kurumlarındaki, hem de belediyelerdeki çalışanlar için eğitim programı başlatılmıştır.

Grafik A.5.Bertaraf yöntemlerine göre tıbbi atık miktarları, 2004 (ton)

Kaynak Orman ve Çevre Bakanlığı, 2004

Atık Pil ve Akümülatörlerin yönetimi

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği (2004), pil ve akü gibi ürünlerin üretiminde zararlı maddelerin kullanımını azaltmak, ev atıklarından ve diğer atıklardan ayrı toplanmasını, ulaşımını, bertarafını, ithalat ve ihracatını sağlamak için yasal sorumlulukları ve cezai çıkarımları içerir, sınırlar, düzenler, denetler ve şart koşar. Ayrıca, yönetmelik, direkt veya dolaylı olarak bertarafı tayin eder ve çevreye zarar verecek gibi görünen atık pil ve aküleri yasaklar. Ayrıca, “üreticilerin sorumluluk prensibi” kapsamında, ithalatçılara atık pil ve akümülatörler konusunda yasal zorunluluklar getirilmiştir. 2006 yılı için yönetmelikte bertaraf oranı %80 olarak belirtilmiştir. Hali hazırda, ÇOB tarafından 13 tesise lisans verilmiştir.

Bitkisel atık yağların yönetimi

Bitkisel atık yağların yönetimi, Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliğinde (2005) düzenlenmiştir. Türkiye'de yılda 1,5 milyon ton bitkisel yağın pişirme amaçlı kullanıldığı ve ortalama 150.000–300.000 ton atık yağ üretildiği tahmin edilmektedir.
Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten (Nisan 2005) 2005 yılı sonuna kadar, 65.000 ton bitkisel atık yağ toplanmıştır. Bunun 2000 tonu otel, restaurant ve gıda üreticilerinden toplanan mutfak yağıdır. Ayrıca, bu atık yağları daha etkin bir usulde toplamak için, geçici depolama sahalarının sayısı 2005 yılında 1'den 2007 yılında 11'e çıkarılmıştır. Aynı dönemde, lisanslı bitkisel atık yağların lisanslı nakliye araçları 51'e yükseltilmiştir. Şu anda ÇOB tarafından 37 toplama tesisi lisanslı olarak çalışmaktadır. Buna ek olarak, otel ve restoranlarda denetlemeler ÇOB tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı üst denetiminde yürütülmektedir. Sonuç olarak, 6.385 tesisle iletişime geçilmiş ve yıllık bazda 6.940 ton atık yağ kayıt altına alınmıştır. 2008 yılında, yönetmeliğe uygun olarak, evlerde kullanılan bitkisel atık yağlarının toplanması konusunda daha kapsamlı çalışmalar uygulamaya konulacaktır. Ayrıca, birkaç geri dönüşüm tesisinde gelecekte önemli ekonomik katkılar sağlayacak olan bitkisel atık yağlardan biyo-dizel üretimi başlamıştır.

Ömrünü tamamlamış lastikler

Ömrünü tamamlamış lastiklerin yönetimi, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliğinde (2006) düzenlenmiş ve 1 Ocak 2007'de yürürlüğe girmiştir. "Üreticilerin sorumluluk prensibi" çerçevesinde, üreticilere ve ithalatçılara ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanması için "Kota Zorunluluğu" uygulanmıştır. Sonuç olarak, 1 Ocak 2007'den itibaren üreticilere iç pazarda tahmini lastik tonajına dayanarak kota uygulaması yapılmıştır: birinci sene %30, ikinci sene %35, üçüncü sene %40, dördüncü sene %45, beşinci sene %50. ÇOB, gerekli lisansları çıkarılmasından sorumludur. Şu anda 4 geri kazanım tesisine işletme ruhsatı verilmiştir.

(e) Bölgesel Farklılıklar

Tablo A.10. Düzey II İstatistiki Bölge'de (NUTS) bulunan belediyeye ait katı atık istatistikleri, 2004

DÜZEYİ II İSTATİSTİKİ BÖLGE	BÖLGEDEKİ İLLER	Toplam belediye nüfusu dahilinde katı atık yönetimi ile hizmet sağlanan nüfus oranı (%)	Düzenli depolama sahasında toplanan atık miktarı (%)
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	95	0
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	90	0
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	93	0
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	98	0
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	98	0
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	98	45.56
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	95	39.17
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	76	0
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	93	0
TR82	Kastamonu, Çankırı,Sinop	95	0
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	96	0
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	96	0
TR52	Konya, Karaman	96	0
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	90	0
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	98	0
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	99	26.53
TR22	Balıkesir, Çanakkale	99	19.78
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	98	0
TR62	Adana, Mersin	99	0

TR32	Aydın, Denizli, Muğla	100	13.96
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	100	47.02
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	99	0
TR51	Ankara	100	0
TR10	Istanbul	100	92.97
TR31	İzmir	100	59.22
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	99	22.39

Format AVROOSTAT, Veri kaynağı: TÜİK

A.1.3. STRATEJİK ÇERÇEVE BELGESİ (SCF)

SCF, stratejik bir doküman olup, IPA'nın bölgesel kalkınma ve insan kaynakları geliştirilmesi bileşenleri altında olan Operasyonel Programlara "referans çerçevesi" sağlamaktadır.

17 Temmuz 2006 tarihli ve 1085/2006 sayılı Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) programını meydana getiren Konsey Tüzüğüne bağlı olarak, SCF, Türk makamlar tarafından, Komisyonla işbirliği içinde hazırlanmıştır. SCF'nin, yönetim, uygulama ve izleme mekanizmaları Başbakanlık Kararname Genelgesi sonrasında son şeklini alacaktır. SCF, temel stratejik belge olarak, Türkiye Cumhuriyetinin önceliklerini ve temel politika dokümanlarında özellikle de Komisyon tarafından 30 Nisan 2007 tarihinde uyarlanmış, MIPD'de belirtilen AB önceliklerini, dikkate alır. ÇOP, "Türkiye'nin 2007–2023 AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi" hedefleri ile uyumluluk sağlayacaktır. ÇOP'nin uygulanması sırasında, projeler sürdürülebilir kalkınma prensiplerine bağlı kalacak ve AB Çevre Müktesabatını karşılayacaktır. ÇOP'da önemli faydaları ve ağır yatırım maliyeti gerektirmeleri nedeniyle, su, atık su ve katı atık hizmetlerine öncelik verilecektir. ÇOP'da proje seçiminde aşağıdaki geniş kriterler göz önüne alınacaktır:

1. Çevre planı, sektörel strateji ve politikalarla bağlantısı;
2. Nüfus (Yüksek nüfuslu belediyelere öncelik tanınacaktır);
3. Belediyelerin finansman kapasitesinin eksikliği (eşfinansman kapasitesine sahip olan ve işletme maliyelerini karşılayan belediyelere öncelik verilecektir;
4. Finansal sürdürülebilirlik (Geri kazanma maliyeti, kullanan ve kirleten öder ilkeleri);
5. Çevre öncelikleri (Altyapı projeleri aşağıdaki faktörlere katkı sağlayacak şekilde önceliklendirilecektir);

• Halk sağlığının artırılması,
• Hassas sahaların korunması,
• Doğal kaynakların korunması,

A.1.4. YASAL ÇERÇEVE

2003 yılında, Türkiye'nin, AB Çevre Müktesebatının Adaptasyonu ve Aktarılması için Ulusal bir Program (NPAA) benimsemesinden bu yana, mevzuata ilişkin önemli miktarda değişiklik olmuştur. 2006'da kentsel atık iyileştirme ve yıkanma suyu kalitesi ile ilgili mevzuatın değişikliği konusunda epey gelişme kaydedilmiştir. Bazı AB Direktifleri, Türk mevzuatı tarafından kapsanmasına rağmen pratikte su sektöründe hem aktarma hem de uygulama şu an başlangıç aşamasındadır.

Katı atık yönetimi konusunda müktesebatın aktarılması çok önceden başlamış ve "Atık Çerçeve Direktifi" ile uyumludur. Poliklorine bifeniller, ömrünü tamamlamış araçlar, elektrik/ elektronik ekipman atıkları, elektrik/elektronik ekipmanlarındaki belli tehlikeli maddelerin sınırlandırılması, depolanması ve atık yakma gibi mevzuatta ilave ayarlamalar gerekmektedir

a) Su arzı ve Atık Sular

Yasal çerçeve 5491 sayılı kanunla (2006) değiştirilen 2872 sayılı Çevre Kanun (1983), atık suların tahliyesini de kapsayarak iç su ve deniz sularının kalitesini kontrol etme ve korunmasına ilişkin kuralları ortaya koyan 3288 sayılı (1986) ve 4950 sayılı (2003) kanunlarla değişikliğe uğrayan 1380 sayılı Balıkçılık Kanunu, Yeraltı suları Kanunu (1960), Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında 6200 sayılı kanun (1926) ve Su Kanunu'na dayanmaktadır.
Bu yasalar aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi daha özel düzenlemelerle tamamlanmıştır:

- Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği (2006);
- Kentsel Atıksuyu Arıtma Yönetmeliği (2006);
- İnsani Tüketim Amaçlı Su Yönetmeliği (2005);
- İçme suyu ve Soyutlama Yönelik Yüzey Suyu Kalitesi Yönetmeliği (2005);
- Tehlikeli Maddelerin Su ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği (2005);
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (2004);
- Yetiştiricilik Yönetmeliği (2004);
- Tarımdan Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği (2004);
- Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği (1984);
- Su Ürünleri Yönetmeliği (1971, 1986 ve 2003'te değiştirilmiştir.);
- İçme suyu dezenfeksiyonu Yönetmeliği (1967).

Tarımsal amaçlı çamur yönetimi Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (2005) ile belirtilmektedir. Bu 'en iyi uygulamalar' ile ve aynı zamanda "Arıtma Çamuru Direktifi"nin uygulamasında teşvik edilmektedir. Barselona Sözleşmesi (Deniz Çevresinin ve Akdeniz Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi) Bükreş Sözleşmesi (Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi), MARPOL 73/78 Sözleşmesi (Petrol Kirliliğine Karşı Hazırlıklı Olma, Müdahale ve İşbirliği, 1990 Uluslararası Sözleşmesi) ve Eklerine (I, II, V) (Gemilerden Kirliliğin Önlenmesi, Uluslararası Sözleşmesi 1973 1978 Protokolü ile değiştirilmiş olarak), OPRC Sözleşmesi CLC '92 Kuralı (Petrol Kirliliği Zararının, 1992 için Sivil Sorumluluk Hakkında Uluslararası Sözleşme) ve FON' 92 Kuralı (Uluslararası Petrol Kirliliği Tazminat Fonu, 1992) sözleşmelerine taraftır .Kaza sonucu veya kasıtlı deniz kirliliği konularında eşgüdüm sağlanması adına bir Topluluk çerçevesi kurulması yönünde Avrupa Parlamentosu'nun 2850/2000/EC sayılı kararı ve 20 Aralık 2000 tarihli Konsey kararını etkinleştirmek amacıyla , Türkiye Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Deniz Çevresinin Kirliliği Acil Müdahale İlkeleri ve Tazminat Hakkında Yasa ve uygulama yönetmeliklerini yürürlüğe sokmuştur.

Gemi atıklarının boşaltılmasının engellenmesi adına Liman Atık Direktifi doğrultusunda Gemilerden Atık Alınması ve Atık Kontrolü Yönetmeliği (2004) hazırlanmıştır.

Barselona Sözleşmesi çerçevesinde, MED POL Kirlilik İzleme Faaliyetleri başlığı altında on yıldan daha fazla bir süredir Akdeniz ve Ege Denizlerinde deniz suyu izleme çalışmaları sürdürülmektedir. Buna ek olarak ve Bükreş sözleşmesi kapsamında Karadeniz Kirlilik İzleme Projesiyle 2004 yılından beri Karadeniz'de izleme faaliyetleri sürdürülmektedir.

(b) Atık Yönetimi

Tekrardan, yasal çerçeve 1983 tarih 2872 sayılı Çevre Yasasını değiştiren 2006 tarih ve 5491 sayılı yasaya dayanır. Bu çerçeve Katı Atık Yönetiminin kontrolü hakkında tüzükle ve 1991, 1992, 1994, 1998, 1999, 2000, 2002 ve 2005 yıllarındaki revizyonlarla daha da geliştirilmiştir.

Bu yasalar ayrıca aşağıda sayılan bir takım daha spesifik düzenlemelerle tamamlanmıştır:

- Paketleme ve Atık Paketleme Kontrolü hakkında yönetmelik (2004 ve 2007de değiştirilmiştir);
- Ömrünü Tamalayan Lastiklerin Kontrolü hakkında yönetmelik (2006);
- Tehlikeli Atıkların Kontrolü hakkında yönetmelik (1995 ve 2005te değiştirlmiştir);
- Katı Atık Kontrolü hakkında yönetmelik (1991 1992 2005'te birtakım değişiklikler geçirmiştir.);
- Tıbbi Atıkların Kontrolü hakkında yönetmelik (1993 ve 2005'te değiştrilmiştir.);
- Bitkisel Yağ Atıklarının Kontrolü hakında yönetmelik (2005);
- Toprak Kirliliğinin Kontrolü hakkında yönetmelik (2001 and amended in 2005);
- Hafriyat, İnşaat ve Yıkım Atıklarının Kontrolü hakkında yönetmelik (2004);
- Atık Yağ Kontrolü hakkında yönetmelik (2004);
- Kullanılmış Batarya ve Akülerin Kontrolün hakkında yönetmelik (2004);
- İlave Yakıt Olarak Kullanılan Atıklarda Uyulması Gereken Genel Kurallar hakkında tebliğ (2005).

Tehlikeli Atıkların Sınır Aşan Taşınımı ve Yok Edilmesinin Kontrolü hakkında Konvansiyon (Basel Konvansiyonu), gelişmiş ülkelerden Türkiye'ye yasal olmayan atık ihracını önlemek amacıyla 1989'da imzalanmıştır ve 1994'te onaylanmıştır. "Türkiye'de Ulusal Atık Yönetim Planının Hazırlanması için Teknik Yardım" projesinin ihale süreci devam etmektedir. Proje ulusal kaynaklarca finanse edilecektir..Bu proje her türlü atık akışını içeren "Ulusal Atık Yönetimi Planı" ve "Bölgesel Atık Yönetimi Planları"nı ulusal mevzuatla ve AB mevzuatıyla uyumlu şekilde hazırlamayı amaçlamaktadır.

Ulusal Atık Yönetimi Planı'nın 2008'de tamamlanması planlanmaktadır. Bölgesel Atık Yönetimi Planları ise Ulusal Atık Yönetimi Planının sonuçlarına dayanarak geliştirilecektir.

(c) Yatay Konular

Kadın-erkek eşitliği Anayasının 10. Maddesiyle garanti altına alındığı gibi dil,ırk renk, cinsiyet, siyasi görüş, felsefi inanç ve dine dayalı her türlü ayrımcılık da yasaklanmaktadır. 2003 tarih 4857 sayılı İş Kanunu ve 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu tüm vatandaşaların kadın erkek ayrımı gözetmeksizin eşit koşullarda (örneğin, iş yükü ve istihkak) çalışma hakkını garanti eder.

2006 tarih 5491 sayılı Kanunla değiştirilen 1983 tarih 2872 sayılı Çevre Yasası çevre alanında önemli bir kilometre taşıdır ve belediyelerin çevreyle ilgili hizmetleri sunmasının yasal dayanağını teşkil eder. Çevre ve Orman Bakanlığının rolünü açıkça belirler v ek personel alımına izin verdiği gibi çevre alanında ek mali kaynak teminine imkan tanır. Bu yasa ayrıca enerji, ulaştırma ve tarım alanlarında çok yönlü politikalar olarak sürdürülebilir kalkınma ilkelerini tanımlar. Bu yasalar kilit AB çevre politikası hedeflerini de tesis eder.

Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı ile ÇED gereklilikleri (5491 sayılı Çevre Yasasının parçası) sürdürülebilir kalkınma ilkelerini tüm politika alanlarına entegre eder.Buna ilaveten, sürdürülebilir kalkınmaya "Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu" isimli projede işaret edilmiştir. Bu durum, bu ilkelerin mikroekonomik seviyede ve sektör seviyesinde ulusal ve yerel kalkınma planlarına eklemlenmesini kolaylaştırmaktadır.

Buna rağmen, sürdürülebilir kalkınma henüz sistematik bir şekilde uygulanmamaktadır; genel ilkeleri ve kavramları anlama, politika yapıcı otoriteler ile merkezi, yerel, sosyal (özel sektör dahil) seviyede ve hükümet seviyesinde politikaları uygulayanlar arasındaki eşgüdüm bağlamında - hedefler için kişisel sahiplenmeyi kabul etmekle birlikte- gözle görülebilir eksiklikler mevcuttur.

Müktesebata uyum bağlamında Birds, Habitat direktifleri[11] ve Natura 2000 koruma alanlarının oluşturulması aşağıdaki yasalar yoluyla kısmen aktarılmıştır: 2006 tarih 5491 sayılı Kanunla değiştirilen 1983 tarih 2872 sayılı Çevre Yasası, 2003 tarih ve 4950 sayılı yasa ve 1986 tarih 3288 sayılı yasayla değiştirilen 1971 tarih 1380 sayılı Balıkçılık Kanunu. , 2003 tarih 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 1983 tarih 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 1983 tarih 2863 sayılı Kültürel ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1956 tarih

[11] 2Nisan 1979 tarih 79/409/AET sayılı vahşi kuşların korunması hakkında Konsey Direktifi ve 21 Mayıs 1992 tarih 92/43/AET sayılı doğal fauna, flora ve yaşam alanlarının korunması hakkında Konsey Direktifi

6831 sayılı Orman Kanunu ve 1989 tarih 383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair kanun hükmünde kararname. Bu kanunlar biyoçeşitliliğin desteklenmesi amacıyla türlerin ve yaşam alanlarının korunmasını gözeten ve ekonomik, sosyal, kültürel ve bölgesel ihtiyaçları da göz önünde bulunduran çeşitli şartlar öngörmektedir. Örneğin, Milli Parklarda düzenlenen doğa koruma aktiviteleri, doğa parkları, doğal koruma alanları, doğal anıtlar, özel koruma alanları, doğal ve arkeolojik koruma alanları, koruma altındaki ormanlar, tohum havuzları, gen havuzları, tarım alanları.

Birds direktifinin bazı hükümleri ulusal çevre mevzuatının çerçevesinde de kapsanmaktadır. Örneğin, 2003 tarih 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda yaban hayatın korunmasına yönelik kurallar bulunmaktadır. 4. Maddede koruma alanları ve yaban hayatı iyileştirme alanları doğal kuş habitatlarını koruma amacını gözeterek tanımlanmıştır. Ayrıca, Yaban Hayatı Koruma ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ile ilgili yönetmelikte bu alanların araştırılması, yönetimi ve sınıflandırılması ile izin verilen ve verilmeyen eylemlerin kararlarıyla ilgili hükümler de bulunmaktadır.

Tabiat ve Biyoçeşitliliği Koruma Kanun Taslağının ikinci kısmı Natura 2000 sahalarına ilişkin hükümleri içermektedir Taslak ayrıca Natura 2000 sahalarının belirlenmesindeki metodolojiyi, onların yönetimini ve bu sahalarda yasaklanan eylemlerin bir listesini içermektedir.

A.1.5. KURUMSAL ÇERÇEVE

(a) Su ve Atık Su Sektörü

Türkiye'de su ve atık su yönetiminde görev ve sorumlulukları olan bazı kurumlar bulunmaktadır. Bunlar ilgili oldukları kurum kanunlarında belirlenmiş ve aşağıda özetlenmiştir:

- Belediyeler suların ve kentsel atık suların gereksinimi olan altyapıların inşasından ve çalışmasından sorumludur. Türkiye'de 2004 yılında, 3.225 belediye bulunmaktaydı ve bunların 16 tanesi büyükşehir belediyesiydi. Büyükşehir belediyelerinin Su Kanalizasyon İşletmeleri ("SKİ"ler)ve yerel yetkililerin hizmet sendikaları, su temini ve kentsel atık su altyapısı inşasından, çalışmasından ve bakımından sorumludur.
- Belediye sınırları dışında nüfusu 2.000'den az olan 35.106 köy (TÜİK 2004) bulunmaktadır. Bu bölgelerdeki çevre altyapı inşa ve işlemi İl Yönetimlerinin sorumluluğu altındadır.
- Türkiye'deki tüm içme suları ve atık su politikalarının gelişim ve uygulama koordinasyonu ile AB Çevre Mevzuatına uyumu, ÇOB' un sorumluluğudur. Özellikle, çevre planlarının hazırlığından ve uygulanmasından, su kaynaklarının kirden korunmasından, izleme, yetkilendirme, inceleme ve ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) hazırlanmasından sorumludur.
- İçme suyu kalite standartlarının belirlenmesi, izlenmesi ve bu alanlarda gerekli mevzuatın hazırlanmasından Sağlık Bakanlığı sorumludur.
- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, toprak, su, flora ve fauna, balık endüstrisi ve benzeri kaynaklar üzerindeki araştırma çalışmalarının, planların, programların ve projelerin geliştirilmesinden sorumludur. Atık su dâhil, deniz dışı ve deniz suyu kalitesinin kontrolü ve korunması, içme suları ve yer altı sularındaki nitrat kirlenmesinin izlenmesinden de mesuldür.
- Turistik alanlar (özellikle sahil şeridi) gibi çevre altyapı yatırımlarının desteklenmesinden Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumludur. Bu alanlara, oteller, resortlar ve tatil köyleri, belediye ve köyler dâhildir.
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), suyun gelişimi, yönetimi ve dağıtımı (yer altı ve üstü sular), su miktarı ve kalitesi görevlerini üstlenir. Ayrıca DSİ, sulama projelerinin, barajların inşasından, aynı zamanda da belediye idaresindeki su donanımlarının gelişimi ve yapımından sorumludur. Bunlara ilaveten, halk ve

çevre sağlığı için acil müdahale gerektiren atık su iyileştirme sistemleri de DSİ'nin sorumluluğundadır.

- Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlı İller Bankası, belediyelerin gereksinimlerine göre hizmet verirken, içme suları ve atık su projelerinde yerel yönetimlere teknik ve finansal yardım sağlar. Belediyeler bankanın hissedarıdır ve sonuçta kredi garantörüdür. İller Bankasının yatırım ve geliştirme bankası görevini kuvvetlendirmek için yeniden yapılandırma süreci başlatılmıştır ancak süreç henüz tamamıyla sonuçlanmamış, etkinleşmesi için mevzuatın geçmesi beklenmektedir.
- Eski Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, nüfusu 3.000'den az olan köylerdeki suyun temini, sıhhi hale getirilmesinden sorumluydu. O zamandan bu yana bu görev, İl Özel İdarelerine aktarıldı (Sorumluluğu üstünde tutan İstanbul ve İzmit Büyükşehir Belediyeleri hariç).
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) yıllık yatırım programlarının hazırlanma ve gerçekleştirilmesi için koordinasyondan sorumludur. İç ve dış kaynakların finansmanını gerektiren yatırım projelerinin onaylanması DPT'nin görevidir.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ilgili veri ve istatistikleri toplama, değerlendirme ve dağıtma görevini üstlenir.
- Dışişleri Bakanlığı, sınır aşan konularda, çevre ve su ile ilgili dış politikaların belirlenmesi ve koordinasyonu konusunda uluslararası sorumluluk taşır.

(b) Katı atık yönetimi

Türkiye'de katı atık yönetimi konusunda yetki ve sorumluluğu bulunan çeşitli kurumlar yer almaktadıR. Bunlar ilgili oldukları kurum kanunlarında belirlenmiş ve aşağıda özetlenmiştir:

- **Belediyelerde**, bu konuya tahsis edilmiş bir birim ya da yerel yönetimlere bağlı hizmet ortaklıkları gerekli altyapının kurulumu ve işletiminden sorumludur.
- **Köylerde,** katı atık altyapısının tesis ve işletimi İl İdaresinin sorumluluğu altındadır.
- **Çevre ve Orman Bakanlığı (ÇOB)** katı atık politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması konularındaki koordinasyonu yanında AB Çevre Müktesebatına uyum sürecinin koordinasyonundan sorumludur. Bakanlığın atık yönetimi konusundaki temel sorumluluğu-

  -Atık yönetimi planlarının yayımı ve güncellenmesi, katı atık yönetimi üzerine temel görevlerin tanımlanması

  -Atık ithalatı ve tehlikeli atık ihracatı, Türkiye içinde nakliyelerini sağlayan onaylar düzenlenir.
- **Maliye Bakanlığı,** "çevre temizlik vergisi" düzenlemeleri ve yönetiminden sorumludur. **(Bölüm A.1.6.(c)'ye de bakınız)**
- **Sağlık Bakanlığı,** çöp toplama tesislerinin ruhsatlanması, izlenmesi ve ilgili kanunların uygulanmasından sorumludur.
- **Kültür ve Turizm Bakanlığı,** turistik bölgelerde katı atık yönetimini destekler.
- **İller Bankası,** yerel yönetimlere katı atık yönetimine ilişkin teknik ve mali yardımlarda bulunur
- **Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT),** yıllık yatırım programlarının koordinasyonundan, hazırlanmasından ve uygulanmasından sorumludur. Dahili ya da harici kamu finansmanı gerektiren tüm yatırım projeleri için yıllık yatırım programlarının onaylnaması gerekmektedir.
- **Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK),** ilgili veri ve istatistiklerin toplanması, değerlendirilmesi ve dağıtımından sorumludur.

A.1.6. MEVCUT EKONOMİK ARAÇLAR

(a) AB Müktesebatına uyum için gerekli yatırım ihtiyacı, 2007-2013

UÇES (2007-2013)'e göre, endüstriyel, tarımsal ve kentsel altyapı yatırımlarını içeren AB Çevre Müktesebatına uyum için gereken altyapı yatırım maliyeti tahmini 59.006 Milyar Avro'dur.

2007-2013 dönemi için sektörlere göre tahmini ihtiyaç dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo A.11. Sektörlere Göre Yatırım İhtiyacı, 2007-2023

Sektör	Yatırım İhtiyacı		
	(Milyon YTL)	(Milyon Avro)	Oran
Su Sektörü- Toplam	63 124	33 969	0.58
Katı Atık Sektörü- Toplam	17 766	9 560	0.16
Hava Sektörü- Toplam	796	428	0.007
Gürültü Sektörü- Toplam	0	0	0.00
Kimyasal Sektörü- Toplam	0	0	0.00
Endüstriyel Kirliliği Önleme Sektörü- Toplam	27 474	14 785	0.25
Doğa Koruma Sektörü- Toplam	490	264	0.004
Toplam	109 650	59 006	1.00

Kaynak, UÇES 2004

2007-2013 yılları arasında su sektörüne ait (atık su dahil) yatırım ihtiyacı 34 Milyar Avro, katı atık sektörüne ait yatırım ihtiyacı ise 10 Milyar Avro olarak tahmin edilmektedir.

İçme Suyu: İçme suyu hizmetinin finansmanından yerel yönetimler sorumludur. (kullanan öder prensibine göre). Ancak, merkezi yönetim daha büyük mali etkilere sahip olduğu düşünülen projeleri desteklemeye devam edecektir. Bu kapsamda, çevreye ayrılan merkezi bütçenin en az %55'i DSİ'nin içme suyu projelerinde kullanılacaktır. Buna ilave olarak, AB fonlarının (IPA 2013'e kadar) 2010 yılına kadar %30'u söz konusu projelere tahsis edilecek ve bu oran 2011'den sonra %20'ye düşecektir[12]. AB kaynaklı Çevre

[12]**Söz konusu oranlar geçicidir ve ileride ilgili taraflarca yapılacak anlaşmalar neticesinde değişebilir**

Operasyonel Programı kapsamındaki çevre yatırım projelerinin eş finansmanı İller Bankası tarafından sağlanacaktır.

Atık su: Atık su hizmetlerinin finansmanından yerel yönetimler sorumludur. AB fonlarının (IPA 2013'e kadar) %40'ı atık su projelerine tahsis edilecek ve bu oran 2011 yılından sonra %50'ye çıkarılacak[18].

Katı Atık: Katı atık hizmetlerinin finansmanından yerel yönetimler sorumludur. (kirleten öder prensibine göre). AB fonlarının (IPA 2013'e kadar) %30'u katı atık projelerine tahsis edilecektir[18]. Çevre Operasyonel Programı kapsamındaki AB kaynaklı çevre yatırım projelerinin eş finansmanı İller Bankası tarafından sağlanacaktır.

Current expectation is that some 80% of the environmental expenditure will be financed by the public sector and remaining 20% by the private sector[18].

Çevre harcamalarının %80'inin kamu sektörü, %20'sinin özel sektör tarafından karşılanması beklenmektedir[18].

(b) Ulusal Çevre Fonu (NEF)

Merkezi yönetim kaynaklarından olan Ulusal Çevre Fonu, ÇOB tarafından yönetilmektedir.
NEF, 2872(1983) sayılı Çevre Kanunu ile onaylanmış, 5491 (2006) sayılı kanunla yeniden düzenlenmiştir. Gelir kaynakları, 26482 sayılı, 3 Nisan 2007 tarihli Çevre Gelirlerinin Takip Ve Tahsili İle Tahsilât Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelikle yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla, prosedürlerin detaylandırılması ve çevre gelirlerinin toplanmasının yanında **(sonraki bölüme bakınız)**, bu fonların masraflar, hibeler ve krediler için ayrılmasından doğan faiz şart ve oranları kayda bağlanmıştır.

NEF'in finanse etmesi için uygun olan projelerin sınıflandırılması, fon inceleme komitesi tarafından uyarlanan yıllık plana göre yapılır. Çoğunlukla fon kaynakları, atık su iyileştirme, atık yönetimi, geri dönüşüm, ÇED çalışmaları, biyolojik farklılıkların korunması, çevre izlemesi ve projelerin ölçümü için kullanılır.

(c) Tarifelerden, ücretlerden ve idari para cezalarından edinilen çevre gelirleri

Mevcut tarife politikası aşağıdaki kanunlarla sağlanmaktadır:

(1)2872 sayılı (1983) Çevre Kanunu ve 5491 sayılı değişiklik, özellikle madde 8, 11 ve 16;

(2)5393 sayılı (2005) Belediye Kanunu;

(3)5216 sayılı (2004) Büyükşehir Belediye Kanunu

(4)2464 sayılı (1981) Belediye Gelir Kanunu ve 5035 sayılı değişiklik

(5)2560 sayılı (1981)İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün Kuruluşu ve Görevleri

(6)6200 sayılı (1953) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Kuruluşu ve Görevleri

26482 sayılı, 3 Nisan 2007 tarihli Yönetmeliğe göre çevre gelirleri aşağıdakiler kaynaklardan sağlanabilir:

- İthal edilen yakıtların CIF bedeli üzerinden yüzde biri ve hurdaların binde beşi,
- Büyükşehir Belediyeleri Su ve Kanalizasyon İdarelerince tahsil edilen su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedelinin yüzde biri,
- Kredi faizleri,
- Hibe, yardım, bağış gelirleri,
- 2872 sayılı (1983) Çevre Kanununa göre verilecek idarî para cezaları.

Söz konusu gelirler **(1)** su, atık su ve katı atıklara ilişkin fizibilite ve ön proje çalışmalarına tahsis edilecek kredi veya hibe olarak, **(2)** atık su işleme tesisi inşaatları ve proje hazırlamada, **(3)** atık bertarafı ve katı atık geri kazanım tesislerinde, **(4)** çevre kirliliğini önlemeye ilişkin harcamalarda kullanılmaktadır.

İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresinin Kuruluş ve Görevlerini Düzenleyen 2560 sayılı (1981) Kanunun verdiği yetkiye istinaden Büyükşehir Belediyeleri tarafından yayımlanan Tarife Yönetmeliğine[13] uygun olarak, atık su tahliyesinden ücret alınmaktadır (Ancak şebeke suyundan alınan ücretin yarısından az olma şartı aranmaktadır.)

Sanayi tesislerinden, Atık suların Kanalizasyon Şebekesine Tahliyesi Yönetmeliğine istinaden ücret alınmaktadır. Tahliye şartları yerine getirilmediği takdirde ise sebep olunan kirliliğin hacmine bağlı olarak ceza tahsil edilmektedir.

Yayımlanma sürecinde bulunan Atık Su Altyapı Tesisleri ve Yerel Katı Atık Bertaraf Tesislerine Uygulanacak Tarifelere ilişkin Yönetmeliğe göre tarifeler Belediye Meclisleri

[13] **Farklı büyükşehir belediyeleri tarafından yayımlandığı için sayı ve tarih bilgisi yer almamaktadır.**

tarafından yıllık bazda belirlenmektedir. Atık su altyapı yönetimleri ve belediyeler atık su altyapılarının kurulumu, işletimi, ve rehabilitasyonundan kaynaklanan tüm masraflarını karşılamalıdırlar. Buna ek olarak, katı atık bertaraf yönetimleri tarife ve harçları toplama, tahliye, izleme, tesis işletme maliyetlerini karşılayacak şekilde belirlemelidir.

5035 (2003) sayılı kanunla değişikliğe uğrayan 2464 (1981) sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile Çevre Temizlik Vergisi yürürlüğe girmiştir. Söz konusu vergi her yıl Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Belediye Gelirleri Tebliği ile güncellenmektedir. 2006 yılı tebliğine göre bahse konu vergi su tüketimine bağlı olacak ve 2007 yılında büyükşehir belediyelerinde 0.17 YTL/m^3, diğer belediyelerde 0.14 YTL/m^3 olacaktır. Miktarlar su faturalarında açıkça beyan edilecek ve ilgili merciler tarafından tahsil edilecektir.

Vergi oranı çeşitli ticari kuruluşlar için farklılık göstermektedir (anonim şirketler, limited şirketler, ortaklıklar). Bu vergi de yine Maliye Bakanlığı tarafından yıllık olarak yayımlanan Belediye Gelirleri Tebliği ile güncellenmektedir

Bölüm A.1.4'te belirtildiği gibi, 5491 (2006) sayılı kanunla değişikliğe uğrayan 2872 (1983) sayılı Çevre Kanunu, çevreye ilişkin tarife, harç ve idari cezalarının tesisine ilişkin bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Örneğin Madde 11'de " Atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmak zorundadırlar. Bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılamaz" denilmektedir.

Madde 11'e göre, katkı paylarına ilişkin şekil ve prensipler ile Büyükşehir Belediyelerine bağlı su ve Kanalizasyon İdareleri, organize sanayi bölgesi yönetimleri, küçük kooperatif başkanlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı veya yetkili kıldığı birimler kontrolündeki her türlü tahliye sistemlerinin, atıksu işleme sistemlerinin, önişleme tesislerinin ve atıksu altyapı sistemlerinin kurulumu, işletimi, onarımına ilişkin esaslar ÇOB tarafından belirlenir.

Bunun yanı sıra, Ocak 2007'ye kadar idari para cezalarından elde edilen gelirlerin kullanıldığı alanların arasında kanalizasyon sistemleri ve nehirlerin rehabilitasyonu yer almaktaydı. Bu tarihten sonra 2872 (1983) sayılı Çevre Kanununa istinaden, idari para cezalarının %50'si Kanun uyarınca yerine getirilmesi gereken denetimlerin ve diğer çevre hizmetlerinin karşılanmasında kullanılmaktadır. Kalan %50 ise genel bütçeye gelir olarak yazılmakatadır.

Tablo A.12. İdari Para Cezaları (YTL)

Yıl	2004	2005	2006
Toplam (YTL)	3 511 131	1 363 367	461 754

5491 (2006) sayılı kanunla değişikliğe uğrayan 2872 (1983) sayılı Çevre Kanununda, 20., 21. ve 22. maddelerde belirlenmiş cezaların Bakanlar Kurulu tarafından on kata kadar artırılabileceği belirtilmiştir. Çeşitli durumlarda cezalarda ne kadar artırım yapılacağı konusu tartışılıyor olsa da, söz konusu kanun çevrenin korunumu konusunda yönetimin kararlılığını vurgulamakta ve kanunlara uyulmadığı takdirde ciddi yaptırımlar, hatta hapis cezalarının uygulanacağını göstermektedir.

(d) Diğer Ekonomik Araçlar

- Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve/veya su ve kanalizasyon idare birimleri, “Su Tüketim Faturalarında” 1 Ocak 2004 itibariyle iskan bölgelerine uygulamakla yükümlü oldukları “Çevre Temizlik Vergisi” içerirler;
- Büyükşehir Belediye sınırları içindeki, gelişme önceliği taşıyan ve nüfusu 5.000’den az olan belediyelerdeki iş yerlerinin vergilerine %50 iskonto uygulanır;
- Atık Su Altyapı Tesisleri ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri için Tarife Belirleyen yeni Kanun hazırlık aşamasındadır ve 2007 sonu itibariyle yürürlüğe girmesi beklenmektedir;
- Belediyelere yardımcı olması için, katı atık hizmetleri yönergesinin belirlendiği tarifeler hali hazırda tasarlanmıştır. Bu tarifelerde “tam maliyet” ve “kirleten öder” prensipleri ön görülmüştür. “Toplam Sistem Maliyetinin” hesaplanması için sermaye üzerine kazanç getiren “Maliyet Artı Metodu” sunulmuştur;
- DSİ sulama projeleri inşa etmiş ve işletim hakkını Su Kullanıcıları Organizasyonlarına devretmiştir. Bu organizasyonlar, DSİ’den mülkiyet haklarını almamıştır. 6200 sayılı kanunda (1953) belirtildiği gibi, DSİ’den gelen, sulama yatırımları için yapılan tüm mevcut işletme ve bakım maliyetleri, faydalanıcılar tarafından geri ödenmelidir. Ücretler, her yıl Bakanlar Kurulu hükmüyle belirlenir. Bu kanun aynı zamanda işletim ve bakım için yapılacak iskontolar içinde Bakanlar Kurulunu yetkili kılar.

Hazırlık aşamasında olan yönetmelik ve tüzükler belediyelerin, hizmet ettikleri nüfus büyüklüğü, sektör bünyesindeki çalışan sayısı, ekipman fiyatları gibi değişkenleri dikkate alarak çevresel altyapı hizmetlerinin devamlılığını sağlayacak şekilde kendi tarifelerini belirlemelerini mümkün kılmaktadır.

Çevre konusunda tarife, harç ve idari para cezalarına ilişkin düzenlemelerin ancak son iki yılda yürürlüğe girdiği unutulmamalıdır. Bu nedenle, kanunların ülkenin her yerinde eşit şekilde uygulanıp uygulanmadığı konusunda detaylı bilgi vermek mümkün değildir. Aynı şekilde, toplama sürecinin etkinliği, gelirlerin ne şekilde kullanıldığı, tarifelerin maliyetleri karşılamada yeterli olup olmadığı ya da ödeme gücünün dikkate alınıp alınmadığı değerlendirilememektedir. Tam kanıtlayıcı veriler elde olmamakla birlikte genel ve yerel kapsamda bazı çalışmalar yapılmaktadır. Ancak, Çevre ve Orman Bakanlığına göre çevreye ilişkin ödemeler Büyükşehir Belediyelerine bağlı Su ve Kanalizasyon İdarelerince etkin şekilde toplandığı söylenebilir.

A.2. TOPLULUK STRATEJİK ÇERÇEVESİ (CSF)

AB, Temmuz 2006'da, AB Uyum Politikasının prensipleri ve önceliklerinin belirlendiği bir dizi kanun[14] ve CSG (2007–2013) uyarlamış ve yasama çerçevesi tamamlamıştır. Bunlar, Üye Ülkelerin kendi spesifik gelişme ihtiyaçlarını ve yanıtlayıcı stratejilerini tanımlayacakları 2007-2013, Ulusal Stratejik Referans Çerçevesini (NSRF)hazırlamaları için göstergesel çerçeve oluştururlar. Bu Ulusal Strateji (SCF) her sektörün kendi geliştirdiği Operasyon Programlarının temelini oluşturur.

Tuna Nehri ve Karadeniz Bölgesi Görev Gücü (DABLAS)[15], Kasım 2001'de, Türk SCF'sinde belirtildiği gibi yatırım planlarında inisiyatif ve Barselona Sözleşmesini dikkate alınacaktır.

CSF, "Avrupa'nın dünyadaki en rekabetçi ve dinamik bilgi temelli ekonomi, daha iyi iş ve sosyal uyumla sürdürülebilir ekonomik büyüme yeteneğine sahip olması" gibi uzun vade ekonomik ve sosyal gelişme hedeflerinin tanıtıldığı 18 Mart 2000 Lizbon Stratejilerini[16] kapsar.

Topluluk Stratejisinin diğer önemli önceliği, AB rekabet edebilirliğidir. Bu bağlamda, "cazibe merkezleri" rekabet edebilirlik ve uyum için temel dinamik olarak algılanır. Bu sebeple, özellikle Türkiye, daha fakir bölgeler ilk olmak ve sosyoekonomik uyum önceliği

---

[14] **1083/2006/EC sayılı tüzük Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'na (ERDF), Avrupa Yapısal Fonu'na (ESF) ve Uyum Fonu'na (CF) genel hükümleri belirler. ilişkin genel hükümleri ortaya koyar. 1080/2006/EC sayılı tüzük ERDF'yi ; 1081/2006/EC sayılı tüzük ESF'yi; 1082/2006/EC sayılı tüzük AB bölgesel işbirliğini; 1084/2006/EC sayılı tüzük CF'yi düzenler.**

[15] **DABLAS görev gücü, bölge ülkelerinden, Uluslarası Tuna Nehri Koruma Komisyonundan, Karadeniz Komisyonundan, Uluslararası Finans Kuruluşlarından, Avrupa Komisyonundan, ilgili AB üyesi ülkelerden ve diğer bölgesel/uluslararası kuruluşlardan gelen temsilcilerden oluşur. Avrupa Komisyonu Çevre Genel Müdürlüğü, Görev Gücünün sekreteryasını yürütür.**

[16] **Lizbon Gündemi ya da Lizbon Süreci olarak da bilinir.**

ile paralel olmak üzere bu tür cazibe merkezlerinin kurulması ve desteklenmesine özel ilgi göstermektedir.

Böylelikle CSF, Lizbon stratejisinin rekabetçi hedeflerini, sosyal ve ekonomik uyum hedefleriyle birleştirir. Aynı zamanda 9. UKP, SCF, MIPD ve bu ÇOP gibi Türkiye stratejik politika dokümanlarına önemli girdi ve karşılaştırmalı değerlendirme sağlar. Direktiflerin Üye Ülkeleri bağlayıcı olmasına karşın, yine de Türkiye, sistemin ve uygulama yapısının etkin uyumu ve için politika uyumlaştırmasına ihtiyaç olduğunu öngörmektedir.

ÇOP, CSF'nin 3 önceliğinin temel direği olan "çevresel koruma ve büyüme arasındaki sinerjilerin kuvvetlendirilmesini" yani, "Üye Ülkelerin, bölgelerin, şehirlerin erişilebilirliğini geliştirerek çekiciliklerinin desteklenmesini, hizmetlerin yeterli kalite ve seviyede olmasının sağlanmasını ve çevresel potansiyelin korunmasını" desteklemektedir. Özellikle, çevre altyapısının geliştirilmesi, dış çevre, temizlik ve zararların iyileştirilmesi maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağlayacaktır. Katı atık sektöründe korumanın geliştirilmesi ve geri dönüşümün uygulanması, ekonomik faydaların maksimize edilmesine ve maliyetlerin minimize edilmesine katkı sağlar. Bu yenilik teşvik edici faaliyetler, maliyet etkindir ve üretken iş yaratımını harekete geçirir.

CSF tarafından birkaç yol arasından belirlenen, uyum politikasının önemli katkı ağlayamaya devam edeceği Lizbon önceliklerinin gerçekleştirilmesinde ÇOP şunları vurgular:

yüksek büyüme potansiyeli olan alanlara yatırım yapmak: yerli fonların yetersiz kalacağı, sürdürülebilir su ve atık su hizmetlerinin sağlanması ve yeterli, uygun ve güvenilir katı atık yönetimi için iş gelişmesinin artırılmasını ön plana çıkarmak;

- Orta ve uzun vade de uyum stratejilerinin uygulanmasını desteklemek: uzun vade, sürdürülebilir gelişme için istikrarlı, yedi-yıllık yatırım programı (öncelikle ÇOP için 3 yıl, 2007-2009)uygulama fırsatının kullanılması;
- Diğer Topluluk politikaları ile bütünlük ve sinerji geliştirilmesi: özellikle, AB Çevre Müktesebatına yaklaşma ve diğer sektörlerin altında sunulan sürdürülebilir gelişme amacıyla ilgili faaliyetler kuvvetle desteklenir;
    - SCF çerçevesinde sağlanan yardım, sürdürülebilir gelişme prensiplerine tam olarak uymalı, Çevre Müktesebatı, ÇED direktifleri, habitat ve kuşlar gibi (NATURA 2000 olarak bilinen bölgeler üzerindeki olumsuz etkileri bertaraf etmek için) çevre normları ile uygun şekilde örtüşmelidir;
    - Çevre sektöründeki yatırımlar nehir havza yaklaşımı ve atık yönetim planları ile paralel olarak planlanmalıdır;
    - Projeler, Çevre Müktesebatının ilgili zorunluluklarına bağlı kalınarak durum bazında değerlendirilmelidir.

- Ek kaynakların harekete geçirilmesi: ulusal ve bölgesel stratejilerin uyumu için hem kamu hem de özel ÇOP kaldıracı, ek ulusal kaynaklar tarafından desteklenen faaliyetler;
- Yönetişim geliştirilmesi: yönetişimin gelişmesi için tasarlanmış, ÇOP tarafından desteklenen faaliyetler şunlardır, (1) kurumsal yönetişim faaliyetlerinin uygulanması (proje hazırlığı ilk aşamasında toplanmıştır, ör. Hazırlık ve fizibilite çalışmaları sırasında), (2) politika yapma kararlarının şeffaflığının geliştirilmesi, (3) hizmet aktarımı ve izlemesi için performans araçlarının karşılıklı değerlendirilmesi ile değerlendirme kültürünün oluşturulması ve (4) en iyi yönetim uygulamalarının teşvik edilmesi;
- Bölgesel uyuma yönelik bütünleştirilmiş yaklaşım sunulması: ÇOP, sosyal, ekonomik ve çevre faktörlerinin bölgesel stratejiler ve planlar ile bütünleşmesini sağlayarak, sürdürülebilir gelişme hareketlerini destekler.

In line with the priorities of practicality and feasibility of implementation over the period of 2007-2009, the EOP will concentrate upon two sectors namely **(1)** water and wastewater, and **(2)** solid waste.

2007-2009 döneminde, uygulamaların pratikliği ve yapılabilirliği önceliği ile paralel olarak, ÇOP (1) su ve atık su, (2) katı atık, olmak üzere iki sektöre yoğunlaşacaktır.

A.3. ORTAKLIK GÖRÜŞMESİ

A.3.1. AB FONLARININ YÖNETİMİNDE 'ORTAKLIK PRENSİPLERİ'

'Ortaklık Prensipleri' AB Yapısal Fonlarında önemli rol oynar ve AB Direktiflerinde yasal gereksinimler olarak açıklanır. Buna ek olarak, IPA Fonlarının yönetimi ve Ortak IPA Provizyonları der ki; hibeler planlanırken sivil toplum ve diğer paydaşlar toplanmalıdır ve bu prensiplerin uygulanması zorunludur[17].

Süreçlere dahil olması gereken Ortaklar şunlardır: (1) yerel yönetimler ve diğer kamu yetkilileri, (2) ekonomik ve sosyal ortaklar, (3) STK'lar (çevre ve cinsiyet kurumları), (4) OP hazırlık sürecinde katılım isteyen vatandaşlar veya tüketici kurumları, (5) Program

[17] **1085/2006 sayılı ve 17 Temmuz 2006 tarihli Konsey tüzüğü Katılım Öncesi Yardım Aracı'nı (IPA) düzenler, özellikle 1. Bölüm- Genel Hükümler, 2. Madde , Genel Uygulama Kuralları, II. ve IV. Fasıllar.**

stratejisinden direk veya dolaylı olarak etkilenecek taraflar (eş finansmanı sağlayacak temsilciler, projelerin son faydalanıcıları, uzman/araştırma kurumları, Odalar, sendikalar).

Bu prensipler aşağıda belirtildiği şekilde sürece katkıda bulunur:

AB prensipleri ile orantılı daha vasıflı programların hazırlanmasını destekler: AB fonlarının kullanımı programlanmasının erken safhalarında, ortaklar program içeriği ile ilgili bilgi vererek destekleyebilirler. Bu yolla, geçerli çevresel, sosyal ve ekonomik hedeflerin belirlenmesi ve projelerin bu hedefler doğrultusunda seçilmesi sağlanır. Buna ek olarak, yerel kişilerle konuşulmak suretiyle, onların bilgi ve uzmanlıkları uyarlanmış ve böylelikle de programla ilintisi sağlanmış olur.

Programın performansını artırırlar: Uygulama aşamasında prensiplerin tatbiki, tartışma için açık bir forum oluşmasını sağlar, böylece mümkün olduğu kadar anlaşmazlık yaratacak alanlar azaltılmış ve nihai program masraflarının maliyet etkinliği kazanması sağlanmış olur. Şeffaflık muhtemel fon usulsüzlüklerini engellerken, fonların ÇOP'da belirlenmiş önceliklere ve önlemlere karşı, doğru hedeflenilmesini sağlar.

Programın pozitif etkisinin artırılması: Yerel paydaşların gerçek ihtiyaçlara göre proje geliştirmelerini ve projelerin ve ÇOP'nın çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerinin izlenmesini kolaylaştırır.
IPA Tüzüğü her bir faydalanıcı ülkeye yetkilendirerek, kendi program ortaklarını belirlemelerini ve kendi ulusal kanunları ve uygulama politikaları çerçevesinde katılımlarını koordine etmelerini sağlar.
Ancak uygulamada aşağıdaki prensipler dikkate alınmalıdır;

- Ortaklığın Eşitliği;
- Farklı ortakların ihtiyaçlarına göre sürecin şeffaflığı;
- Başlangıçta, sürecin yapısının, içeriğinin ve sorumluluklarının açıkça saptanması;
- Zamanında bilgi paylaşımı;
- Sürecin, ortakların kapasitesine uygunluğunun sağlanması;
- Belge kontrolünün tutarlı olmasının sağlanması ör. Tüm ortakların belgelerin aynı versiyonları üzerinde çalışması;
- Eğer mümkünse, kararların, oy birliği veya büyük çoğunluğun ortak kararı ile alınmasını sağlama;
- Seçilmiş prosedüre göre, tüm ortaklar ve kamu ile şeffaf bilgi paylaşımı;

ÇOB, ÇOP'nın tüm faaliyetlerini, bu prensiplerle paralel olarak ve ortaklarla işbirliği ile yürütmektedir. Bir sonraki bölümde daha detay verilmiştir.

A.3.2 ÇOP İÇİN ORTAKLIK GÖRÜŞMESİ

Ortaklık prensibine uygun olarak, ÇOB, ÇOP'nın hazırlanmasını organize etmiştir, 2007-2009.

17 Temmuz 2006 tarihli IPA Tüzüğünün yayınlanmasıyla, DPT koordinasyonunda, ÇOB, ÇOP'nın hazırlıklarını başlatmıştır. Hazırlık sürecinde, Katılım Ortaklığı ve SÇP dahil, Türkiye stratejik çerçevesine uyum ve tutarlılık sağlanmasının önemi eklenmiştir.

Kamu kurumları ve STK'ların ulusal ve yerel seviyede görüşmeleri, ulusal kurallar ve uygulamalara uygun şekilde devam etmiştir. Bakanlıklar, diğer hükümet kurumları, özel sektör, diğer sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler olmak üzere tüm ortaklar aktif olarak dahil edilmiştir. Katılımcı tüm paydaşlar, gerçekleştirilen faaliyet ve toplantılar **Ek 1-2**'de verilmiştir.

ÇOB Bölgesel Çevre Merkezi -REC Türkiye[18]- ile işbirliği ile ülkedeki çevre STK'larının aktif hale geçmesini sağlamaya, onları programlama süreci hakkında bilgilendirmeye ve tüm prosedürün içinde olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Aynı zamanda REC Türkiye görüşme sürecinde yardımcı olması için kısa kılavuz kitapçık[19] hazırlamıştır. Kılavuz özellikle, STK'ları, diğer ilgili paydaşları, ÇOP'nın yapısı, içeriği, stratejisi hakkında bilgi verme amacı ile ve IPA çevre sektörü yönetimine dahil edilmesini teşvik etmek ve kolaylaştırmak için tasarlanmıştır.

ÇOP'nin ilk taslak versiyonu Mart 2007'de tamamlandı. Bu taslak STK'lara Mayıs 2007'de gönderilerek ilk yorumlar alındı, ancak bu aşamada seçilen projelerin listesini içermiyordu. Gelen görüşlerin dikkate alındığı Ağustos 2007 tarihli nihai ÇOP'de seçilen projelerin listesini yer aldı. Ardından yine STK'lara dağıtılarak görüşleri istendi. Gelen görüşler dikkate alınarak son taslak oluşturuldu.

ÇOP İzleme Komitesi bünyesindeki diğer temsilcilerin yanı sıra ÇOP'nin oluşturulması sürecine katılan ortaklar da uygulama sürecinin izlenmesinde yer alacaklardır.

Sırasıyla, danışma süreci aşağıdaki gibi uygulanmıştır:

---

[18] **Bölgesel Çevre Merkezi – Türkiye, (http://www.rec.org.tr/index_en.asp) Orta ve Doğu Avrupa bölgesel Çevre Merkezinin Türkiye ofisidir. Kar amacı gütmeyen söz konusu uluslararası kuruluşun amacı, çevreyle ilişkili tüm paydaşları bir araya getirip ortak sorunların çözümüne yardımcı olmak ve diyaloğu güçlendirmektir.**

[19] **AB kaynaklı mali yardım (Katılım Öncesi Süreçte Sivil Toplumun Güçlendirilmesi: STK Hibe Aracı- Alt Proje A5: Çevrenin korunması Sözleşme No: TR0501.02, REC Türkiye katılım öncesi süreçte sivil toplumun güçlendirilmesine yönelik siyasi reformların ve AB'ye uyum çabalarının konsolidasyonu ve genişletilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. REC Türkiye, öncelikli çevre konularına ilişkin konu bazlı eğitimler aracılığıyla teknik yardımlar sağlar, AB katılım sürecine ilişkin STK ve Kamu kurumları arasında diyalogun tesis edilmesine yardımcı olur. Ayrıca AB'ye katılım sürecine ilişkin sivil toplum konularında yatınlar yapar.**

- ÇOB'de Temmuz 2006'da IPA'ya ilişkin temel bilgilerin verildiği ve çalışma gruplarının oluşturulması da dahil olmak üzere ÇOP'nin farklı hazırlık aşamalarının planlandığı bir toplantı düzenlendi.
- Paydaşlara hazırlık sürecinin son durumu hakkında bilgi verildi ve SPO'nun eşgüdümünde eğitimler düzenlendi.
- Çalışma grupları durum analizleri, sosyoekonomik analizler, SWOT analizleri, müdahale alanları, öncelikler ve mali strateji hazırladı.
- ÇOB'nin koordinasyonunda Bölgesel Çevre Merkezi tarafından 5 Mart 2007 tarihinde Ankara'da STK'lara yönelik bir toplantı düzenlendi. IPA'nın amacı, yapısı ve aşamaları; ÇOP'nin programlama süreci ve "ortaklık prensibi" doğrultusunda, IPA Çevre sektörünün yönetiminde daha etkin yer almalarını sağlamak amacıyla ortaklara ilgili bilgilerin ulaştırılması üzerinde duruldu. 25 farklı STK'dan toplam 40 temsilci katıldı.
- Bir proje sırası oluşturmak amacıyla önceliklendirmeye gidildi. Bu süreç üç aşamadan oluştu: (1) Proje öceliklendirmede kullanılacak kriterlerin belirlenmesi ve güncellenmesi (PEPA kritelerine uygun olacak şekilde) **(2)** soru kitapçıklarının hazırlanması, güncellenmesi ve belediyelere dağıtılması ve **(3)** belediyelerden gelen verilerin değerlendirilmesi ve veritabanı yönetim sistemi aracılığıyla mevcut kriterlere göre projelerin önceliklendirilmesi. Bu sürecin sonunda, önceliklendirilmiş proje listesi üzerinde mutabakata varıldı. Projelerden bir kısmı, teknik ön çalışmalar, çevre etki analizi, detaylı tasarım ve teknik özelliklere ilişkin çalışmalar ve Proje Seçim Komitesi'ne sunulacak ihale dosyalarını içeren fizibilite çalışmalarının hazırlanması için seçildi. **(Bölüm C.4'e bakınız)**

A.4. EX-ANTE DEĞERLENDİRME

Ex-Ante değerlendirme ile ilgili tüm metin istek üzerine verilmeye hazırdır. Öneriler özellikle ÇOP'nin uygulaması esnasında karşılaşılacak olan yönetim sorunları ile ilgilidir. Bunların başlıcaları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Ülkenin bölgeleri asında su kaynaklarının muntazam dağıtılmaması sonucu dezavantajlı kalan bölgelerin su kaynakları sorununu çözmek amacıyla Nehir Havza ve Yönetim Planları'nın hazırlanması ve entegre nehir havzası yönetiminin uygulanması. Bu işlem, su dengesinin geliştirilmesi ihtiyacını da karşılayacak ve erişilebilir su kaynaklarını artıracaktır.

2. Göstergelerin dayanak ve hedef değerlerinin gerçekçi ve güvenilir ölçümü, ÇOP'nin başarılı planlama ve uygulanması için kilit görevdir. Sonuç göstergeler genellikle çıktı göstergelerinde referans olarak görüldüğünden, sonuç göstergeler için kritik olarak görülmektedir.

3. Önümüzdeki 2 yıl süresince, Program Otoritesi'nin satın alma iş yükünün oldukça fazla olacağını göz önüne alarak, aşağıdaki faaliyetler danışman tarafından önerilmiştir:

- Özellikle kamu ihaleleri ve proje hazırlaması konularında çok deneyimli olan ilk ilave çalışan grubunun alınması için prosedürlerin hızlandırılması;
- Olası teknik şartnameler ve standart çizimler de dahil olmak üzere standart ihale belgelerinin hazırlanması prosedürlerinin hızlandırılması. Standart belgeler Uluslararası Müşavir Mühendisler Federasyonu (FIDIC) ihalelerine uygun olmalı ve diğer AB ülkelerinin ilgili standart belgelerini de göz önünde bulundurmalıdır.

4. Ulaştırma ve Turizm altyapısı arasındaki değiş tokuşun kabul edilebilir olmasını sağlama ve çevre korumanın yanısıra, özellikle potansiyel NATURA 2000 alanlarına bağlı kalarak, ÇOP, Ulaştırma ve Bölgesel Rekabet edebilirlik OP'leri arasında yakın ve yapıcı işbirliği sağlamalıdır. ÇOP'nin PSK yoluyla veya DPT'nin bağlantı çabalarıyla ve sorumlu OS'lerle işbirliği kurulması ve sağlanması önerilmişti. Bu işbirliği ulaştırma ve turizm altyapı işleri ÇED'lerinin olgunlaşması ve onaylanması için çok önemli olarak görülmüştür.

Ex-ante değerlendirmede bulunan tüm tavsiyeler kabul edilmiş ve ÇOP'ye dahil edilmiştir.

B. ORTA VADE İHTİYAÇLARIN, HEDEFLERİN VE STRATEJİK ÖNCELİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

B.1 SOSYO-EKONOMİK ANALİZ

B.1.1. EKONOMİK VE SOSYAL DURUMUN ANALİZİ

Son yıllarda, Türkiye, yapısal reformların uygulanması ve makroekonomik istikrara ulaşmada önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu gelişmeler AB'ye katılım sürecine dikkate değer katkılar sağlamıştır. Buna rağmen, bir çok alanda uzun vade ekonomik büyümeyi, tam istihdamı, sosyal uyumu ve sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak için daha fazla çabaya ihtiyaç vardır.

B.1.2. SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELER

Temel Alanlar

Avrupa ülkelerine ekonomik ve sosyal göstergeler açısından yakınlaşmak ve bölgelerarası farklılıkları daraltıp sürdürülebilir ve dengeli gelişmeler için Türkiye'de 2 tamamlayıcı şartın tatmin edilmesi gereklidir. İlki, Türkiye'nin özellikle ulaştırma ve çevre konularında yeterli altyapıya, yenileme kapasitesine ve hem mevcut teknik bilgi hem de yeni teknolojilerin kullanılmasına ihtiyacı vardır. İkinci şart ise, insan kaynaklarının ve özellikle de bilgi toplumu için gerekli olan uygun yetenekli iş gücü geliştirilmesidir.

Environment

Ekonomik ve teknolojik gelişme, nüfus büyümesi, hızlı kentleşme ve doğal kaynakların kontrolsüz tüketimi çevre üzerindeki baskıları artırmıştır. Bu problemleri azaltmak için, son yıllarda çeşitli önlemler alınmıştır. AB çevresel yakınlaşma süreci bağlamında, özellikle kent atık su yönetimi, atık yönetimi, doğa koruması, ses ve ÇED konularında önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

AB uyumu için daha pek çok kanuni düzenlemeler ve yatırımlara ihtiyaç vardır. Ulaştırma ve AB Çevre Müktesebatının uygulanması, finansal planla desteklenmeli ve bütünleştirilmiş yaklaşımla planlanmalıdır. Bu amaçla, Türkiye'nin AB Ulusal Çevre Eylem Stratejisi (UÇES),2007- 2013, hazırlanmıştır. Bu stratejinin ana hedefi, ülkenin ekonomik ve sosyal şartları göz önünde bulundurarak sağlıklı yaşam çevresi yaratmak ve ulusal mevzuatın AB Çevre Müktesebatına uyumunu sağlamaktır. Sağlıklı ve dengeli çevrede yaşamak, doğal kaynakların korunması, çevre koruma önlemlerinin uygulanması, kullanan ve kirleten öder, sektörel bütünleşme, sürdürülebilir gelişme, kamu bilinci, kamunun katılımı ve kamu-özel ortaklıkları bu stratejide dikkate alınan temel prensiplerdir.

TÜİK'in 2004 istatistiklerine göre, belediye nüfusunun %85,6 ve %45,2'si her biri ayrı ayrı olarak kanalizasyon, atık su iyileştirme fabrika hizmeti almaktadır. Kuzey-Batı Avrupa, Kanalizasyon ve atık su arıtma tesisi bağlantı oranı %90'nın üzerindedir. Yeni üye olan 10 Üye ülkede is bu oran %60'dır. Atık su iyileştirme verileri bu vesileyle sunulmuştur.

B.2. SWOT ANALİZİ

Aşağıdaki analiz, Çevre Operasyonel Programı'nın dahili güçlü yanlarını ve zayıflıklarını, ve ayrıca harici fırsatları ve tehditleri (SWOT Analizi) belirtmektedir. Dikkat edilmesi gereken esas kısımlar yasal (AB mevzuatı ve ulusal mevzuat olarak ikiye ayrılmıştır) ve kurumsal (insan kaynakları ve altyapı olarak ikiye ayrılmıştır)

alanlardır. Analiz uygulamasında, mevcut durum ayrıntılı olarak değerlendirilmiş ve ayrıca çeşitli paydaşların beklentileri ile pek çok anketten ve rapordan elde edilen ilgili çıktılar da göz önünde bulundurulmuştur. Benzer bir süreç, güçlü yanları, zayıf yanları, fırsatlar ve tehditler belirlenirken de uygulanmıştır. Çevre Operasyonel Programı'nın güvenli ve gerçekçi bir şekilde oluşturulabileceği dahili ve harici işleyen çevrelerin değerlendirmesini doğru yapabilmek amacıyla bütün bu bulgular bir araya getirilmiştir.

SWOT Analizi - Türk Çevre Sektörü

Alt Grup: Çevre Operasyonel Programı

Table B.1. SWOT Analizi - Türk Çevre Sektörü

Etki Alanı	Alt-alanlar	Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
Yasal	AB	• Devam eden AB müktesebatına uyum ve aktarım çalışmaları. • AB Entegre Çevre Uyum Stratejisinin (2007-2023) (UÇES) Yüksek Planlama Kurulu tarafından onaylanmıştır. •18 adet DSIP başta olmak üzere birçok döküman hazırlanmıştır(http://www.cowiprojects.com/envest/). Bunlar, AB Direktifleri ile uyumlu su, atıksu, katı atık sektörlerini içeren yüksek maliyetli yatırım planları hakkında detayları belirleyen direktif özelinde belgeleridir.	• Birçok yasanın uyumlaştırılması devam etmektedir ama açık kapanmaktadır. • AB çevre mevzuatına uyumlaştırmanın yüksek kaynak maliyeti (yaklaşık 300 çevre Direktifinin aktarılması gerekmektedir).
	Ulusal	• **Yeni Çevre Kanunu**(No: 5491) aşağıdakilere yasal altyapı oluşturmaktadır: - çevre hizmetlerinin sağlanması konusunda belediyelerin, yerleşim birimlerinin ve sanayi bölgelerinin sorumlulukları; - 'üretenin yükümlülükleri' ve 'kirleten öder' ilkeleri; - çevre koruma, kirliliğin önlenmesi ve eski vahşi depolama alanlarının rehabilitasyonu ve kapatılması için ekonomik araçların kullanılması; - yerel birliklerin oluşmasının desteklenmesi. • 9th UKP 2007-2013 onaylanmıştır.	• Kamu kurumları arasında başta çevresel izleme, kontrol ve uygulama aktiviteleri olmak üzere yetki ve sorumluluk karmaşaları devam etmektedir. • Yetersiz izleme, kontrol ve uygulama ile güvenilir data eksikliği (ör. Servis sağlayıcılarının izleme performansı için).

Etki Alanı	Alt-alanlar		Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
Kurumsal	İnsan Kaynakları		• Başta gençler olmak üzere toplumun her kesiminde çevreye ilişkin artan bilinç ve duyarlılık. • Çevre ve Orman Bakanlığı'nın kalifiye ve dinamik personel istihdamına ilişkin politikası. Projelerin hazırlanması, supervizyonu ve kapasite yaratan aktivitelerin yürütülmesi hususlarında Teknik Yardımların bulunması.	• Merkezi ve yerel yönetimlerin çevre politikaların uygulanmasında yer alan belirli kısımlarının izleme, planlama, supervizyon, kontrol, raporlama, proje geliştirme ve uygulama konularında yönetsel, finansal ve teknik yeterlilikler bakımından güçlendirilmesi ihityacı. • Büyükşehir Belediyeleri dışında, sınırlı sayıda belediyede uygun nitelikte personele sahip, çevresel hizmetlerin yönetimine ilişkin özerk/yarı özerk organların kurulmuş olması. • Yönetsel kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir. • Ulusal katkının sağlanmasına ilişkin prosedürlerin geliştirilmesi gerekmektedir. • AB fonlarının etkisini ve etkinliğini maksimize etmek amacıyla donörlerin katkısına ilişkin kılavuz eksikliği.(manivela etkisi)
	Altyapı	Sermaye Yatırımı	• ÇOP gereklilikleri için yerel finansmanın sağlanması. • Büyükşehir Belediyelerinde, su, atıksu ve katı atık yönetimine ilişkin imkanlar tamamlanarak, "edinilen dersler" uygulanabilir duruma gelmiştir.	• Yüksek maliyetli yatırımlar olan altyapı yatırımları ile çevrenin korunmasına ilişkin operasyonlara ayrılan kaynakların yetersizliği. • Küçük ve orta büyüklükteki belediyeler altyapı projelerine ilişkin yatırımlarının sürdürülebilirliğinde sorunlarla yüzleşmektedir. • Atık yönetimi, atıksu ve kanalizasyon yönetimi konularında Büyükşehir Belediyeleri dışında altyapnın görece zayıf olması. • AB prosedürleri ve çizergeleriyle uyumlu olarak ulusal katkının sağlanmasına yönelik prosedürlerin geliştirilmeye ihtiyacı bulunması. • AB standartlarına uygun ihale dökumanlarının hazırlanması ve ihale sürecinin yürütülmesi konularında desteğe ihtiyaç vardır. • AB fonlarının etkisini ve etkinliğini maksimize etmek amacıyla donörlerin katkısına ilişkin kılavuz eksikliği.(manivela etkisi)

Etki Alanı	Alt-alanlar	Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
Kurumsal	Altyapı	Operasyonlar	● Zaruri sermaye işlerini kaldırabilen gelişmiş inşaat sanayisinin mevcudiyeti. ● Modern teknoloji ve uluslararası standartların şimdiden birçok içme suyu, atık su ve katı atık hizmetlerine uygulanıyor olması.	● Yönetim ve etkin bir gerçek zamanlı güncelleme sisteminde kolay erişilebilir, seffaf ve ispat edilebilir very tabanı eksikliği. **Su** ● Su yönetiminin tamamen bütünleşmiş olmaması ve havza temelli bir yaklaşıma sahip olması. ● Etkisiz içme suyu sağlanması, toplanması ve atık su arıtmasında yetersiz ve modası geçmiş su dönüşümü yönetimi altyapısının bulunması. ● Mevcut su teminindeki kayıp ve sızıntıların, iyi Yönetim ve Bakım prosedürlerine dayanan acil telafilere ihtiyacı bulunması. **Atık** ● Atık toplama, atık nakli ve çevre dostu atık arıtma imkanları dahil atık toplamada yetersiz sistemlerin bulunması. ● Atık minimizasyonu, tekrar kullanımı, dönüşümü ve iyileştirmesinde yetersiz ölçümlerin bulunması. ● Katı atık dönüşümünde “çöp toplama makinelerinin” rolü, daha net OP’yle belirlenmeli. ● Dönüştürülmüş ürünler için yetersiz ikincil pazarın bulunması. ● Kontrolsüz katı atık boşaltım uygulamaları yüzünden meydana gelen yüksek sayıdaki riskli dolgu alanları, yasal olmayan depolama alanları, kirlenme ve mikro depolama alanları.

Etki Alanı	Alt-alanlar	Fırsatlar	Tehditler
Yasal	AB	• AB finansal ve teknik desteğinin bulunması. • Çerçeve mevzuat, uluslararası çevre kongreleri ve doğanın korunmasına yönelik mevzuat, IPPC ve atık yönetimi artı uygulama ve "EIA Direktifi"nin yürürlüğe konulmasına ilişkin müktesebat uyum çalışmalarının devam etmesi.	• Mevzuatın yetersiz olarak uygulanması.
	Ulusal	• Çevrenin korunmasına ilişkin karar alma ve yasa oluşturma süreccelerinde STK'lar dahil çevresel örgütlerin daha çok yer alması. • Devam eden yerel gündemin bulunması.	• Çevresel gerekliliklerin sektörel politikalara ör. Tarım, enerji, turizm görece olarak düşük entegrasyonu. • Çevre yatırımları ile modern çevre yönetim prensiplerine ilişkin işlemlerde Kamu-Özel Ortaklığı ya da Özel Sektör Katılımını desteklemeye illişkin sınırlı teşvik.

Etki Alanı	Alt-alanlar		Fırsatlar	Tehditler
Kurumsal	İnsan Kaynakları		• AB'nin kapasite geliştiren ve Eşleştirme projelerini desteklemesi. • Ulusal bilim ve araştırma kurumlarının, ticari yetkinliklerini bu sektörde geliştirebilir olmaları. • Tüm Bakanlıkların, planlama süreçlerindeki önceliği çevresel konulara vermek konusunda açık fikirli olmaları ve aynı zamanda yatay konulara dahil olmaları (ör: EIA, planlama programları ve sivil toplum katılımı). • Çevresel altyapının geliştirilmesiyle, toplumun herkesiminde kamu sağlığı ile ekonomi hususlarında fayda beklenmektedir.	• Özel sektördeki istihdam olanakları, iş gücünü kamu sektöründen özel sektöre çekebilir. • Kırsal alanlardan kente göç oranlarındaki artış altyapı yatırımlarında planlanandan daha fazla ilave yatırıma ihtiyaç doğurabilir.
	Altyapı	Sermaye Yatırımı	• Belediyeler daha çok bilgi sahibi olarak çevresel konularda bilinç düzeyini arttırıyor ve altyapılarını tenileme ve geliştirme ihtiyacı doğuyor. • Başta DSIPler olmak üzere uzun dönemli planlama, bakım, işletim ve yatırımlara olanak sağlayan daha gerçekçi çevre tarifeleri, vergiler ve ücretler geliştirme fırsatı. • Altyapı yatırımları dışarıya cazip (Uluslararası Finans Kuruluşları) (UFK). • Yasalar, çevre sektörü için ilave finansal kaynaklara imkan tanıyor. • İş çevrelerinin çevre koruma girişimlerine daha fazla dahil olma potansiyeli. • Türkiye'nin farklı küresel projelere katılımı dolayısıyla çevre koruma aktiviteleri için farklı finansmanlar sağlanarak çevre projelerinde finansal kapasitenin arttırılması. • Hızlandırımış ekonomik büyümenin gerçekleşmesi ve çevre sektörüyle ilgili yatırımlarda ulusal finans kaynaklarının artması. • Kamu-özel işbirliği projelerinin geliştirilmesi ile kamu yararı gözeten projelerde belirli dereceye kadar otofinansmanın sağlanması potansiyeli.	• Mevcut ve muhtemel yatırımlar üzerinde etkili olan fiyat artışları (ör: enflasyon). • Finansal kurumlar, beklenmeyen ekonomik krizler nedeniyle, çevresel konularda yeterli düzeyde hizmet edemeyebilir. • Bankacılık sektörü ile diğer finansal mali araçlar, çevresel aktyapıya yatırım gözüyle bakmak husunda teşvik edilmelidir. • Proje hazırlık ve uygulama süreçlerinde yaşanan gecikmeler IPA Fonlarinin kaybına neden olabilir. ('N+3' kuralı).
		Operasyon	• Proje alanları için, ülkede bulunan gelişmiş elektronik bilgi ve uydu sistemleri. • Türkiye'de güçlü iletişim, tanıtım ve bilgi yayma noktalarının varlığı (gazete, radyo, TV). • Diğer ülkelerde çevre sektörüne ilişkin uygulanan etkin ve çağdaş teniklerin tanıtımı.	• Farklı nedenlerle oluşan su ve kıyı alanları kirliliğinin Türk yetkililerce control altına alınamaması. (e.g. Tuna - Karadeniz, Marmara Denizi and Akdeniz)

B.2.1. SWOT ANALİZİNDE DİKKAT ÇEKİLEN HUSULAR

(a) Güçlü Yanlar

Türk mevzuatını AB mevzuatı ile uyumlaştırmak amacıyla önemli adımların atıldığını belirtmek önem arz etmektedir. Bu devam eden bir süreçtir. Her ne kadar yapılması gereken birçok iş olmasına rağmen, Türk mevzuatı ile AB mevzuatı arasındaki açık kapanmaktadır. Yeni çıkarılan ve/veya değiştirilen kanunlar söz konusu açığın kapanmasına hizmet etmektedir. Buna ilaveten, UCES, 2007-2023 hazırlanmış ve onaylanmıştır. AB mevzuatının iç hukuka aktarılması ve uygulanması planlanmıştır. Bu belge, EHCIP kapsamında geliştirilmiş 'Su Çerçeve Direktifi', 'Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi', Atık Depolama Direktifi, ve "Kanalizasyon Çamur Direktifi' dahil olmak üzere 18 DSIP'ye dayanan bir yatırım stratejisi içermektedir.

Diğer önemli mihenk taşı ise, 2872 nolu Çevre Kanunu'nu degiştiren, 5491 nolu yeni Çevre Kanunu'nun (2006) onaylanmasıdır. Bu kanun ulusal çevrenin korunmasına önemli katkı sağlamakla beraber uluslararası taahütlerin ifa edilmesine de hizmet edecektir. Sözkonusu kanun:

- Çevresel hizmetlerin sunulması konusunda Belediyelerin, yerleşim birimlerinin ve endüstriyel bölgelerin sorumluluğunu;
- 'üretenin yükümlülüğü' ve 'kirleten öder' ilkeleri;
- Çevre koruma, kirliliğin önlenmesi ve eski vahşi depolama alanlarının kapatılması ve rehabilitasyonu için ekonomik araçların kullanılması.

hususlarında gerekli olan yasal çerçeveyi belirlemektedir.

Yukarıda sayılan bütün noktalar, Hükümet tarafından onaylanan 2007-2013 9.Ulusal Kalkınma Planı ile uyumludur.

(b) Zayıf Yanlar

Kapasitenin güçlendirilmesi gerekliliği çesitli çevresel alanlar; merkezi yönetim, merkezi kurumların taşra teşkilati (il müdürlükleri veya bölgesel ofisler) ve belediyeler olmak üzere Türk idaresinin bütün seviyeleri icin zorunluluk arz etmektedir. Geçmişte, ihale belgelerinin hazırlanması, ihale sürecinin yürütülmesi ve cok-yıllı planlama sürecinin getirdikleri ile başa cıkma ve bu gibi benzeri zayıflıklar alanlarında dar boğazlar ortaya çıkmıştır. Bunların hepsi öncelik önlemleri, özellikle de Teknik Destek bileşeni çerçevesinde ele alınacaktır.

Her ne kadar Türkiye son 10 yılda basarılı bir şekilde önemli ekonomik ve sosyal değişimler gerçekleştirdiyse de, 16 büyükşehir ile diğer iller arasındaki sosyal ve ekonomik kalkınma açığının kapanması için önemli kaynaklara ve çabalara halen ihtiyaç duyulmaktadır.

Bazı bölgelerdeki çevre kalitesi AB standartlarının altındadır. Bunun temel sebebi su, atık su, katı atık altyapısına yönelik yatırım yetersizliği ile yetersiz çevresel planlama ve yönetim sistemleridir. Güncellenen çevresel altyapı ile hizmetlerin etkin ve sürdürülebilir bir şekilde icrasi ile ihale belgelerinin hazırlanmasında ortaya çıkan engeller ve zayıflıklarla basa çıkma kapasitesi; ihale sürecini icra etme kapasitesi ve cok-yıllı planlama sürecinin getirdiği kısıtlamalar da dahil olmak üzere; kısıtlı yönetim kapasitesi yukarıda anlatılan durumu ağırlaştırmaktadır.

Bu zayıflıkların ortadan kaldırılması, 2007-2009 dönemi için ÇOP için sorun teşkil etmekte ve öncelikler ile önlemlerin önemli bir parçasını oluşturacaktır (bakınız Bölüm C1.'den C.3'e olan kısım).

Yatırım stratejisinde 1) ulusal katkının AB prosedürleri ve zaman çizelgeleri ile uyumlaştırılması ve 2) donör katkılarının ve AB fonlarının etkinliğini ve etkisini maksimize etmek (kaldıraç etkisi) noktalarında prosedür ve kılavuz eksikliği bulunmaktadır.

(c) Fırsatlar

Halihazirda, belediye bütçeleri EHCIP projelerini finanse etmek için yeterli değildir. Belediye vergileri ve harçları birçok alanda düşüktür. Tarifeler ise AB standartlarına uyum sağlamak amacıyla gerekli olan yatırımların hızlandırılması için zaruri olan büyük ölçekli fonları oluşturmaya yetmemektedir. Bu tablo karşısında, ÇOP, tüm Türkiye çapında içme suyu temin edilmesi, atık suların arıtılması ve katı atık hizmetleri açısından önem arz etmektedir. Bu avantaj, ulaşım baglantıları gibi diğer girişimler ile birleştiğinde olumlu ve yararlı sonuçlar doğuracaktır. Artan rekabet edilebilirlik, bölgesel kalkınma için itici güç

olacaktır ve tüm Turkiye'de nüfusun tamamı için yasama standartlarını arttıracak ve ekonomik kalkınmaya katkı saglayacaktır.

Bölüm A.1.6'da belirtildiği üzere, ilgili otoriteler, gercekçi ve makul çevre tarifeleri, ücretleri ve idari cezalar belirlemeye yönelik yönetmelik ve kılavuz oluşturma noktasında önemli bir avantaj elde etmektedir. Bu uzun vadede işletme, bakım-onarım ve yeniden yatırım noktalarında önemli ufuklar açacaktır.

IPA fonlarına erişim belediyeleri, genel çevre koruması konusunda kendi icra programlarını oluşturma noktasında teşvik etmektedir. Bu kolayca merkezi olmayan reform süreci içerisine dahil edilebilir.

Bu firsatlar, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafindan hem merkezi olarak hem de il bazında desteklenecektir. Kapasite inşasi, ÇOP'un hazırlanması ve yönetilmesine yönelik Teknik Destek ve ilgili projeler; çevresel olguların IPA programının bütün bileşenlerine dahil edilmesi konusunda firsat sunmaktadır. Bu aynı zamanda; kadın ve erkek için firsat eşitliği, ulusal cevre koruması, sivil toplumun katılımı ile cografi ve sektorel yoğunlaşma gibi yatay konulara da katma deger sağlamaktadır.

Herşeyin ötesinde, çevresel altyapının gelişmesi; nüfusun genel sağlık durumunu geliştirmekle beraber suya bağlı sağlık harcamalarında bir azalmaya yol acacaktır.

(d) Tehditler

Ana tehditler asağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

- Orta vadede önemli değişikliklerin ortaya çıkması için gerekli olan çevresel konulara gerekli olan politik önceliğin verilmemesi ihtimali;
- Küçük ve orta ölçekli belediyelerin uluslararası çaptaki projeleri idare etmek ve bunların çevresel hizmetlerini sürdürmek noktalarındaki kısıtlı kapasiteleri.

Bu sebeplerden ötürü iletişim araçlarının geliştirilmesine ve belediyeler icin kapasite inşasına vurgu yapılmalıdır.

KÖSİ konusunda bir hatırlatma yapılmasında fayda vardır. Kamu hizmeti sektöründe bu durum 'kanuni boşluk' olarak bilinmektedir. Bankacılık sektörü ve öteki finansal araçlar, çevresel altyapı projeleri konusunda kapasitelerini geliştirmelidirler. Ayrıca, mevcut yasal çerçeve, çevresel altyapıya yönelik kural ve uygulamaları da içerek şekilde, daha şeffaf hale getirilmelidir.

Planlama ve yönetim sürecinin karmaşıklığı göz önünde bulundurulursa, AK fonlarının kullanımının sağlanması pek çok paydaş için çok yenidir. Bu durum, paranın "N+3" sıkı ödeme planı dahilinde kullanılmaması riskini taşımaktadır ve bu da temel altyapı projeleri için fon kaybına yol açabilecektir.

Genel olarak, farkında olunan risklere rağmen, analiz sektördeki gelecek gelişmelerin yaşam koşullarını ve çevre kalitesini iyileştirmek konularında önemli bir etki yaratma anlamında gerçek bir potansiyele sahip olduğunu onaylamaktadır. Amaç, proje pratikliğini uzun vadede gerçekçi ve erişilebilir hedeflere ulaşmak için bir araya getirmektir. Her ne kadar SWOT Analizi merkezleri çevre koruma için altyapı gereklilikleri konusunda inceliyor olsa da, yatay konuların ve birbiriyle kesişen konuların da ÇOP için çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Hava kalitesi, gürültü ve doğa koruma gibi diğer kritik çevre konularına ÇOB'nın diğer insiyatiflerinde değinilecektir.

Sonraki bölümler spesifik çevresel amaçların ve hedeflerin altını çizmekte ve müdahale için stratejik öncelikleri ve uygulama politikalarını göstermektedir.

B.2.2. ALINAN DERSLER

Bölüm **C.4. (b)**'de belirtilmiş olan her bir tamamlanan projenin nihai raporunda bir alınan dersler listesi bulunmaktadır ve bunlar istenildiğinde temin edilebilmektedir.

Özetle, alınan esas dersler (AB katılım öncesi desteğinin, PHARE, 1999-2002, ara değerlendirmesi) yeterli planlama belgesinin olmadığını ve bunun da "ihtiyaç analizinde" zayıflıklara yol açtığını vurgulamaktadır.

Ayrıca, geçmiş büyük altyapı projesi uygulamaları, özellikle tasarıma ve ihale hazırlığına ilişkin olarak dikkate değer gecikmeleri göz önüne sermektedir. Bu bağlamda, faydalanıcıların teknik kapasitelerinin geliştirilmesi konusuna özel önem verilmesi gerekmektedir.

Buna ek olarak, inşaat aşaması süresince önleme tedbirleri değerlendirilmeli ve spesifik projelerin ÇED'lerine dahil edilmelidir. İnşaat işlerinin, entegre kirlilik ve koruma kontrol bağlamında, izin gereklilikleri ile uyumluluğu sorumlu yetkililer (inşaat denetim yetkilileri ve müfettişler) tarafından düzenli olarak kontrol edilmelidir.

İleride sunuldukları ve nihai proje raporlama prosedürleri esnasında onaylandıkları zaman, ÇOP'nin uygulama safhasına daha fazla miktarda alınan ders dahil edilecektir.

B.3. HEDEFLER

Yukarıdaki analiz, sektördeki gelecek gelişmelerin yaşam standartlarının geliştirilmesi ve çevre kalitesinin artırılması üzerinde önemli bir etki yaratma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Amaç, pratikliği orta vadede gerçekçi ve erişilebilir hedefler koyma ile birleştirmektir. Her ne kadar SWOT analizi çevre koruma için altyapı gerekliliklerini gösterse de, yatay konuların ve birbiriyle kesişen konularında ÇOP için çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Ancak, hava kalitesi, gürültü ve doğa koruma gibi diğer konularla ÇOB'nın diğer insiyatiflerinde ilgilenilecektir.

Sonraki bölümler spesifik çevresel amaçları ve hedefleri vurgulamakta ve stratejik öncelikleri ve müdahalelerin uygulanma politikalarını göstermektedir.

B.4. STRATEJİK ÖNCELİKLER

Çevresel koruma, ulusal ve bölgesel sosyal ve ekonomik kalkınmanın bütünleyici bir parçası olmalıdır. Zengin doğal kaynaklara ve hassas çevresel alanlara; kamu sağlığını ile doğayı korumak ve gelecek için sürdürülebilir kalkınmaya açık bir şekilde öncelik verilmelidir.

Uluslararası, ulusal ve yerel çevre sorunları için sürdürülebilir ve uzun-vadeli çözümler sağlamak Türkiye'nin öncelikleri arasındadır.

Çevre sektörü için ayrılan sınırlı finans kaynakları ile çevresel bilgi ve planlamanın yetersizliği birlikte düşünüldüğünde, Türkiye'deki yerel yönetimler için çevre yönetimini öncelik haline getirmek zordur. Bu yüzden, çevre politikası çerçevesinde, içme suyu ve atık su sistemlerini iyileştirmek ve etkili bir katı atık yönetimi ve altyapısı geliştirmek gibi

çevresel hizmetlere hususi olarak odaklanmak ile birlikte, yerel otoritelerin kurumsal ve finansal kapasitesini güçlendirmek önemli bir görevdir. Yerel seviyede çevresel yönetimin entegre ve çok-disiplinli yaklaşımıyla birlikte, diğer ilgili alanlarını da içermesi de ayrıca önemlidir. Bu da, AB uyum sürecinde karşılaşılabilecek sorunların çözümünde kullanılacak olan politika ve stratejilerin, gerçekçi eylem planı ve yatırımlarla ve ulusal çapta yansıtıldığının garantisidir.

Türkiye'nin 2007-2013 için temel sosyal ve ekonomik problemlere yaklaşımını belirleyen temel politika dökümanı 9. UKP'dır. Daha da belirli bir biçimde, ÇOP, 9. UKP'da belirtilen beş (5) gelişim ekseninden biri olan 'Rekabeti Geliştirme' altında öngörülen çevresel öncelikleri karşılamada katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak, 'hayat kalitesinin artırılması, biyolojik çeşitliliği korunması, doğal kaynakların sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ile yönetilmesi ve herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamasının garanti altına alınması ile birlikte, şimdiki ve gelecek nesillerin temel ihtiyaçlarını karşılayacaktır.'

Çevre Operasyonel Programı MIPD'de (2007-2009) belirtilmiş olan temel müdahale alanları ile tutarlıdır.

Bunlar:

• Su teminine ve kentsel atıksu arıtımına ilişkin çevre tedbirler;

•Ayırmanın ve dönüşümün başlatılmasını ve eski vahşi depolama alanlarının rehabilitasyonunu ve kapatılmasını içeren entegre atık yönetimine ilişkinçevre tedbirleri.

Çevre Operasyonel Programı'nın diğer bir önemli stratejik önceliği de 2007-2013 yıllarını kapsayan SÇB'nin öncelikleri ile tutarlıdır:

- Genel: Bölgesel farklılıkları azaltarak ve insan kaynaklarını geliştirerek ulusal ve bölgesel düzeyde Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katılmak;

- Çevreye özel: hem AB Çevre müktesebatına hem de ulusal koşullara uyumlu bir şekilde altyapı ihtiyaçlarının karşılanması vasıtasıyla çevre korumasında daha üst bir seviyeye erişebilmek.

Çevre Operasyonel Programı, UÇES (2007-2023) kapsamında geliştirilen yatırım ve finansman stratejileri ile özellikle aşağıdaki noktalarda tutarlıdır:

- Su sektörü: 2, 5 ve 8 sayılı hedefler karşılanacak, dolayısıyla kanalizasyon sistemleri ve arıtma tesisleri Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği uyarınca kurulacak (Hedef 2), içme suyu daha fazla sayıda insana sıhhi koşullarda temin edilecek (Hedef 5) ve arıtma tesislerinden çıkan çamurların uygun teknolojilerle toprakta kontrollü şekilde kullanımı ve arıtılması ve nihai bertarafı (Hedef 8);

- Atık Sektörü: 1 ve 2 sayılı hedefler karşılanacak, dolayısıyla katı atık üretimi azaltılacak (Hedef 1) ve uygun yöntemler kullanılarak, katı atıkların uygun geri dönüşümünün ve depolama sahasının bertarafının sağlanması için gerekli tedbirler alınacaktır (Hedef 2).

Bu önceliklere ulaşmak amacıyla, ulusal stratejik ve planlama belgelerinde belirtildiği gibi, ÇOP'ninöncelikleri şu şekilde tanımlanabilir:

- **Yaşam koşullarının ve çevrenin iyileştirilmesi;**
- **İçme suyuna erişim, atıksu arıtımının ve entegre katı atık hizmetlerinin iyileştirilmesi;**
- **Kapasitenin ve yönetimin geliştirilmesi;**
- **Çevre korumasının geliştirilmesi.**

B.4.1. GENEL UYGULAMA STRATEJİSİ

ÇOP'nin genel uygulama stratejisi, 2007-2009 yılları süresince, tüm ilgili kurumlar arasında entegre bir yaklaşım doğrultusunda ve ulusal, bölgesel ve yerel programlama belgeleri uyarınca pratikliğe ve erişilebilirliğe odaklanmaktadır.

ÇOP'nin uygulanması ayrıca şunlara odaklanmaktadır: (1) SWOT analizinde belirtildiği gibi çevre sektöründe durum analizi, (2) AB Çevre Müktesebatı ile uyum için ulusal çevre stratejileri ve uygulama planları, ve (3) ulusal kaynaklardan ve uluslararası finans kuruluşlarının (IFIs) dış kaynaklarından finanse edilen diğer yatırım programlarının analizi. ÇOP'nin uygulanmasına ilişkin anahtar ulusal çevre stratejisi 9. UKP'nin, "Türkiye

istikrarlı bir şekilde büyüyecek, gelir adilane bir şekilde paylaşılacak, küresel bir rekabet edebilirliğe sahip olacak, bir bilgi toplumu haline dönüşecek ve AB üyeliği için uyum sürecini tamamlayacaktır" şeklinde belirttiği stratejik hedeflerine ulaşma ile tamamıyla tutarlıdır.

Su projeleri entegrasyon ve sürdürülebilirlik ilkeleri ve havza yaklaşımı ile uyumlu olacaktır. İlgili planlar ayrıntılı olarak hazırlanacaktır.

Katı atık projeleri, başlatılması ÇOP tarafından desteklenen ulusal ve bölgesel master planlar ile uyumlu olacaktır.

Tüm projeler sürdürülebilir kalkınma ilkeleri uyarınca, ÇED kapsamındaki çevre normlarını karşılayacak şekilde ve MIPD (2007-2009) ile uyumlu olarak uygulanacaktır. Projeler aşağıda belirtilmiş olan kriterler kullanılarak seçilmiştir:

1. Çevre planlarına ve sektörel stratejilere ve politikalara uygunluk;
2. Nüfus (Programın etkisinin azamileştirilmesi maksadıyla daha fazla nüfusu olan belediyelere daha fazla öncelik verilecektir);
3. Uygulama için yeterince olgun ve hazır olma;
4. Finansman kapasitesinin yetersiz olması;
5. Mali sürdürülebilirlik ('kirleten öder' ve 'maliyet tazmini' ilkeleri);
6. Çevresel öncelikler (aşağıdaki etkenlere katkıda bulunan altyapı projelerine öncelik verilecektir);
   - Kamu sağlığında iyileştirme,
   - Hassas alanların korunması,
   - Doğal kaynakların korunması.

Tüm projeler ayrıca UÇES (2007-2023) kapsamında geliştirilen yatırım ve finansman stratejileri uyarınca uygulanacaktır.

ÇOP'nin uygulanması tüm nüfusun hayat standartlarının gelişmesine, çevrenin iyileştirilmesine ve bölgelere ileride yapılacak olan yatırımlar için olanakların artırılmasına öncülük edecektir. Bölgesel farklılıkların dereceli olarak azaltılması hem AB çevre mevzuatına yakınlaşılmasını hem de yatırımların etkin bir şkelide yönetilmesini sağlamak

amacıyla kapasite geliştirilmesini gerektirmektedir.

Daha spesifik uygulama koşulları aşağıda açıklanmaktadır (bakınız Bölüm C). Her biri, gerçekleştirilmesi gereken faaliyet çeşitlerini tanımlayan tedbirlerden oluşan bir takım öncelik eksenleri belirlenmiştir.

Proje sayısına ilişkin olarak belirtilmelidir ki; ÇOB hedeflerin çok fazla ulaşılamaz olmasını istememektedir. Tam tersine hedefler, sürdürülebilir şekilde ve olabildiğince hızlı olarak uygulanması gereken ülke çapında önemli çevre koruma tedbirleri olarak elde edilebilecek olan pozitif müdahaleler ve insiyatifler olarak düşünülmektedir. Hızlı çevresel iyileşmeyi sağlayan bir ülke için Türkiye'nin büyüklüğü, bölgesel farklılıkları, çeşitliliği ve nüfusu kadar bir ülke için artan eğilimli bir ihtiyaç ve talep oluşturmaktadır. EC kaynaklı destek, bu ihtiyaçlara ve taleplere cevap veren değerli bir motivasyonu temsil etmektedir.

Çevre Operasyonel Programı'nın, Türkiye'nin gelecek çevre insiyatiflerini ve müdahale tedbirleri için temel teşkil edeceğini ve uygulama önceliğini kendi doğrusunda değerlendireceğini vurgulamak gerekmektedir.

C. PROGRAM STRATEJİSİ

C.1. ÖNCELİK EKSENLERİ VE TEDBİRLER

SÇB'ye bağlantılı olarak, Çevre Operasyonel Programı, III. Bileşen olan "Bölgesel Kalkınma" dahilindeki IPA fonları tarafından eş-finansman sağlanacak olan üç öncelik ekseni ve bunlara ilişkin tedbirleri belirlemektedir. Bu önceliklerin uygulanması hem ulusal mevzuatların hem de AB'nin çevre mevzuatlarının gereklilikleri ile uyumun sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

Öncelik 1: Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımı hizmetlerinin iyileştirilmesi

Amaç

AB standartlarına uyumlu ve verimli ve sürdürülebilir şekilde işletilen bir çevresel altyapı geliştirilmesi.

Topluluk mevzuatı

Tablo C.1. Topluluk mevzuatı

Kısaltılmış mevzuat başlıkları	Mevzuat başlıkları
Su Çerçeve Direktifi	Su politikası alanında Topluluk faaliyetleri için çerçeveyi belirleyen Avrupa Parlamentosu'nun 2000/60/AK sayılı ve Konsey'in 23 Ekim 2000 tarihli Direktifi.
İçme Suyu Direktifi	Tüketim amaçlı su kalitesine yönelik 3 Kasım 1998 tarih ve 98/83/AK sayılı Konsey Direktifi.
Kentsel Atıksu Arıtma Direktifi	Kentsel Atıksu Arıtmasına yönelik 21 Mayıs 1991 tarih ve 91/271/AK sayılı Konsey Direktifi.
Kanalizasyon Çamur Direktifi	Çevrenin korunması, toprağa mahsus, kanalizasyon çamurunun tarımda kullanılmasına yönelik 12 Haziran 1986 tarih ve 86/278/AET sayılı Konsey Direktifi.
İçme Suyu Ölçüm Direktifi	81/855/AET, 91/692/AET sayılı Konsey Direktifi ile değiştirilen, üye ülkelerde içme suyunun ayırılması amacıyla yüzey suyu analiz, örneklem sıklığı ve ölçüm metodlarına yönelik 9 Ekim 1979 tarih ve 79/869/AET sayılı Konsey Direktifi.

Kısaltılmış mevzuat başlıkları	Mevzuat başlıkları
Tehlikeli Maddeler Direktifi	Belirli tehlikeli maddelerin sulak alanlara atılmasının yol açtığı kirliliğe ilişkin 4 Mayıs 1976 tarih ve 76/464/AET sayılı Konsey Direktifi.
Yıkanma Suyu Direktifi	Yıkanma suyu kalitesine ilişkin 8 Aralık 1975 tarih ve 76/160/AET sayılı Konsey Direktifi.
İçme Suyu Ayırma Direktifi	79/869/AET sayılı Konsey Direktifi ile değiştirilen, üye ülkelerde içme suyunun ayırılması amacıyla yüzey suyu için gerekli olan niteliklere yönelik 16 Haziran 1975 tarih ve 75/440/AET sayılı Konsey Direktifi.

Özel Amaçlar

- Nüfus için yeterli ve sürdürülebilir su ve atık su hizmetlerinin temin edilmesi;
- Nüfus için karşılanabilir su ve atık su hizmetlerinin temin edilmesi;
- Çevre korumasının arttırılması.

Gerekçe

Bu öncelik, yeryüzü ve yeraltı sularının durumunun iyi olmasının sağlanmasına, korunmasına ve içilebilir suyun yeteri kadar korunmasına odaklanır. Bu sayede verimlilik artar ve finansal olarak uygun, bağımsız, iyi işletilmiş yapılar ortaya çıkar. Önerilen aktiviteler, sahil sularının kalitesi üzerinde doğrudan olumlu etki göstereceğinden, karaya bağlı kirlenmelerde azalma görülür. Bunların bir kısmı, deniz ve sahil kirlenmesini kontrol altına almak için 2010 ve 2025 yıllarını hedefleyen, Barselona ve Bükreş Konvansiyonları ve Ek 1 Protokolleri altında hazırlanan Karaya Bağlı Kirlenmeler için Ulusal Faaliyet Planı'nın parçalarıdır.

Diğer taraftan, bu öncelik son kullanıcıya ulaşıncaya kadar geçen ayırım aşamaları sebebiyle içme suyunda yaşanan yüksek seviyedeki kayba gönderme yapar.

5491 (2006) sayılı Kanun ile değiştirilen 2872 (1983) sayılı Çevre Kanunu ile belediyelerin, atık su toplanması ve ortadan kaldırılması zorunlu hale gelmiştir. Çalışma takvimi çıkarılması için verilen süre Mayıs 2007'de sona ermiştir. Takvim, planlama ve uygulama aktiviteleri kapsamında detaylı açıklamaları ve uygulama grafiklerini içermek

zorundadır. Teknik çalışmalar, master planlar, fizibilite çalışmaları, fayda maliyet analizleri, (FMA), (EIA)'ler, detaylı tasarım, teknik özellikler ve teklif dosyaları gibi bütün başlangıç çalışmalarına gönderme yapılmalıdır. Uygulama programına zaman çizelgesinin tesliminden itibaren başlanmalı ve: **(1)** 100 000'den fazla nüfuslu yerler: 3 yıldan fazla, **(2)** 50 000 ile 100 000 nüfuslu yerler: 5 yıldan fazla, **(3)** 10 000 ile 50 000 nüfuslu yerler: 7 yıldan fazla, **(4)** 2 000 ile 10 000 arasında nüfuslu yerler: 10 yıldan fazla olmamak üzere devam edilmelidir. ÇOP öncelikli belediyelerin çalışma planlarının uygulamaya geçirilmesini, teknik ve yapılabilirlik çalışmaları sonra incelenecek şekilde, atıksu ana planlarını destekleyerek gerçekleştirecektir. **(Bölüm C.2., Ölçüm 3.2'yi görünüz).**

ÇOP'nin bütçesinin yaklaşık yüzde 66'sı bu önceliğe ayrılmaktadır.

Açıklama

Öncelik, su ve atıksu altyapısı sağlamanın yanında fırtına ve taşkın sebebiyle oluşan kirliliği azaltacaktır. Ayrıca, çevre etkisinin daha çok hissedildiği ve yararlanıcı sayısının daha fazla olduğu kentsel merkezlerin istekleri karşılanacaktır. Yağmur suyunun atık sudan ayrılması hususuna özel önem gösterilecektir (ayrı kanalizasyon sistemleri).

Planlama evresinde ve ön çalışmalar ve fizibilite çalışmaları kapsamında, belediyeler enine boyuna analizlerde, işlemlerde ve teşhislerde bulunmaları amacıyla IPA programı kapsamında bir yatırım projesi uygulamaları fırsatını kullanmaları konusunda teşvik edilmiştir. Bu durum, ÇOP tarafından eş-finansman sağlanan projelere dahil edilecek olan kapsamlı kurumsal yönetim oluşturma paketleri tasarlanmasını sağlayacaktır.

Uygun olduğu durumlarda, KÖSİ'yi de içeren alternatif operasyonel modeller de kullanılacaktır.

Hedef

Bu öncelik, seçilmiş son kullanıcılar için kentsel su ve atık su altyapısının yenileştirilmesi, yükseltilmesi ve yapımını hedefler.

Seçilmiş bölgeler için su ve atık su yönetiminden sorumlu belediyelerin veya yerel otoritelerin idari ve teknik bölümlerini (veya kamu hizmet kuruluşları) ve seçilmiş karar verme yetkililerini hedef alır. Kapasite oluşturan aktiviteler, çevre il müdürlüklerinin yanısıra DSİ ve İller Bankası gibi bölgesel yönetimleri de içerir. Projenin her safhasında halkın katılımı cesaretlendirilecektir.

Tedbirler

Öncelik tedbirleri, mevcut ve yeni altyapıların kurulumunu hem iyileştirmek hem de yeniden yapılandırmayı desteklemek için tasarlanmıştır. Aynı zamanda yerel seviyede kapasite arttırımını sağlamak için destek verilecektir. Özetle:

Tedbir 1.1: Su temininin kalitesinin artırılması; nüfus için yeterli miktarda ve sağlıklı içme suyu temin edilebilmesi, kaçaklardan ve diğer kaynaklardan su kaybının azaltılması amacıyla içme suyu dağıtım şebekelerinin, su depolama ve arıtma tesislerinin iyileştirilmesini desteklemek.

Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesini iyileştirmek; atıksu ve yağmur suyu toplanmasını ve arıtma tesislerini iyileştirerek; yüzey ve yer altı sularındaki kirlilik yükünü azaltmak ve su dağıtım sistemlerini potansiyel bulaşmalardan korumak.

Önceliklerin dağılımı

Dağılım kuralları aşağıdakileri içerir:

- Yerel Otoritelere Yol Gösterme;
- Safha yaklaşımını uygulamak ve en küçükten en büyüğe tesisler oluşturmak;
- Birleştirilmiş, kapasite üretimi aktiviteleri ile fayda yatırımlarını maksimize etmek;
- Sistematik toplum bilincini kazandırma çalışmaları ile fayda yatırımlarını maksimize etmek;
- Belirli projeler için boru hattı projesi hazırlanması.

Öncelik ekseni 1 tarafından finanse edilecek projeler, ÇOP'de sağlanan genel ve alt düzey sektör seçme ölçütleri doğrultusunda ÇOP'nin **Ek 3'de** belirtilen proje listesinden seçilecektir (ve **Ek 4'de** ayrı proje tanımlayıcı kartları).

Daha sonra, seçilen operasyonlar onaylanması için AK'ye sunulacaktır. Eğer proje teyit alırsa, AK, öncelik eksenlerini uygulayacak fiziksel amaç ve nitelikli harcamaları içerek şekilde, her bir proje için bir onay raporu hazırlayacaktır. Onay sürecinin tamamlanmasının ardından, AK ve Türkiye arasında kabul maddeleri ve koşullarını içeren bir Finansman Anlaşması sonuçlandırılacaktır. Bu yatırımlar için tamamlayıcı ödemeler ulusal fondan karşılanacaktır.

Projelerin "Ana Projeler" içerisinde dahil olmaması durumunda (10 milyon avro barajını geçemeyen projeler), seçme kriterlerinin ÇOP kriterlerine uyması ve SMC tarafından doğrulanması koşuluyla, rekabet içerisindeki teklifler için karar Seçme Komitesi tarafından verilecektir.

Hedefler ve Göstergeler

Aşağıdaki tablo bu öncelik için ana belirleyici ve hedefleri göstermektedir.

Göstergeler

Table C.2. Öncelik için temel göstergeler ve hedefler

Göstergelerin türleri	Gösterge	Temel alınan değer (2004)	Hedef (2012)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	İçme suyu arıtma teisisleri sunan belediye sayısı	**304**	**306**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	İçme suyu arıtma fabrikalarının sayısı	**140**	**142**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Halihazırdaki atık su arıtma fabrikalarının sayısı	**172**	**177**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
Sonuçlar				
	İçme suyu ağı servislerinden faydalanan belediye sayısı	**3159**	**3163**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	İyileştirilmiş atıksu hizmetlerinden faydalanan belediye sayısı *	**319**	**328**	TİK ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları

*** İyileştirilmiş atıksu hizmetlerine WWTP'ye bağlı olan sistemler dahildir.**

Tedbir 1.1: İçme suyu arzının kalitesini iyileştirmek

Spesifik Hedefler

- Nüfusa, uluslal ve AB standartlarına göre içme suyu sağlamak;
- Doğal kaynakların kullanımını optimize etmek ve su dağıtım sisteminin verimliğini iyileştirmek

Gerekçe

Bu tedbir, ulusal ve AB standartlarına göre geliştirilmiş içme suyu arzını ve su tasarruflarını sağlayacak olan ortak finansmanı teşvik etmek üzerine odaklanacaktır.

Uluslararası ve bölgesel işbirliği girişimleri göz önünde bulundurulacaktır.

Tanım

O var olan içme suyu dağıtım sistemlerinin inşaasını, rehabilite edilmesini veya modernize edilmesini destekleyeceği gibi uygun su arıtma fabrikalarının tesis edilmesini de destekeleyecektir. Aynı zamanda tüm yararlanıcı kurumlara yatırımın faydasını sürdürmek için tasarlanmış kurumsal destek sağlanacaktır. Kurumsal güçlendirme seçilmiş yetkilileri, karar vericiler, yerel/birlik idari personel ve yerel/birlik su bölümü personeli olarak hedef alabilir. O aynı zamanda il çevre müdürlüklerinden personeli hedef alabileceği gibi DSİ ve İller Bankası gibi kurumların ilgili bölge müdürlüklerini de hedef alabilir. Sonraki faaliyet hizmet sözleşmeleri (işlerin gözlemlenmesinin yanı sıra kamu tedarik desteği ve tavsiyesi de dahil olmak üzere kapasite inşaa hizmetleri) yoluyla sağlanacaktır.

Uygun faaliyetler

Desteklenecek faaliyetler şunlardır:

- İçme suyu ağlarının inşaası ve rehabilitasyonu;
- Var olan su şebekelerinin ve dağıtım sistemlerinin yeniden yapılandırılması ve modernize edilmesi (borular, pompalama istasyonları, depolama tankları);
- Su arıtma tesislerinin rehabilitasyonu, yükseltilmesi ve ve inşaası;
- Ölçme, labaratuar donanımı, sızıntı saptama donanımı;
- Denetim/denetimci mühendislik, kurumsal yönetim iyileştirmesi, kapasite inşası, kamu farkındalığı, eğitim girişimleri ve değier iletişim araçları;

- TA[20]: teknik hazırlık çalışmaları, fizibilite çalışmaları, MFA, ÇED, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları.

Seçim Kriteri

Projelerin değerlendirilmesi ve seçimi Program Otoritesi tarafından tesis edilen Proje Seçim Komitesi'nin sorumluluğu altındadır. (**Aynı zamanda bkz. C.5. ve E.1**). Finanse edilecek proje seçmek için kriterler aşağıdaki prensiplerle uymalıdır:

- Uygulama için projenin olgunluğu ve hazırlığı;
- AB'nin ilgili çevre mevzuatı ve standartları ile uyumlu olma;
- Çevre planlarının ve sektörel stratejilerin uygulanmasına bağlantı;
- Çevresel öncelikler, isimleriyle kamu sağlığının iyileştirimesi, çevresel olarak hasas alanların korunması, doğal kaynakların korunması;
- Bütünleşmiş bir yaklaşım;
- Nüfus üzerinde ana olumlu etki;
- Finansman kapasitesin noksanlığı;
- Finansal sürdürlebilirlik ('kirleten öder've 'maliyet kurtarma' prensipleri);
- Tamamlayıcılık ve diğer finansal kaykanların kullanılırlığı;
- Uzun dönem optimal idare (karşılanabilirlik kriteri);
- Yaptırım ve işletmenin maliyet etkinliği (maliyet etkinlik kriteri).

Nihai yararlanıcılar

- Seçilmiş belediyeler;
- Seçilmiş yerel otoriteler, uygun olduğu hallerde

İzleme göstergeleri/hedefler/amaçlar/tanımlar

Aşağıdaki tablo bu tedbir için asıl göstergeleri ve amaçları özetlemektedir.

[20] **Projelerin zaman ayarlamasının devam ettirilmesi için verilecek teknik destek ayrıca TRA2, TR72, TR52, TRB1 Nomenclature of Territorial Units for Statistics II Regions, (NUTS II) the 2003, 2005 and 2006 AB destekli projeler - TR 03 06.01, TR 05 04.03 ve TR 06 03.13 yoluyla sağlanmıştır. (sağlanacaktır) Bu aynı zamanda (ön) fizibilite çalışmalarının hazırlanmasınıda içermektedir. (Daha fazla detaylar için Bölüm C.4.'e bakınız.)**

Göstergeler

Table C.3. Öncelik 1 için temel göstergeler ve hedefler - Tedbir 1.1

Göstergenin türü	Gösterge	Temel alınan değer (2004)	Hedef (2012)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Su arıtma kapasitesi ile arıtılacak su miktarı(milyar m^3/yıl)*	**2.08**	**2.10**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Sağlanacak su miktarı (milyar m^3/yıl)	**4.96**	**5.04**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Yeni veya rehabilitee edilmiş içme suyu dağıtım sistemlerinin sayısı	**0**	**4**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Rehabilite edilmiş veya yeni inşa depolama kapasitesi (m^3)	**0**	**52 300**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
Sonuçlar				
	Artırılan arıtılmış içme suyu fabriklarının sunulduğu belediye nüfus oranı	**0**	**1,81**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Artırılan iyileştirilmiş su dağıtım tesislerinden yararlanan belediye nüfus oranı	**0**	**1,00**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Sızıntı oranı düşürülmüş su tedarik sisteminin oranı	**0**	**2,45**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	İçme suyu projelerinin sunulduğu ek nüfus	**0**	**387 500**	TİK, Çev. ve Orman Bak.nihai yararlanıcı, proje/program raporları

* **Projelerinin birçoğunun fizibilite çalışmaları henüz tamamlanmadığından tabloda belirtilen figürler tahmini değeleri ifade eder.**

Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesini iyileştirmek

Spesifik Hedefler

- Su alıcı kuruşlarındaki kirlilik yükünü azaltmak (yer ve yeraltı suyu) ve içme suyu sistemlerini mikrop bulaşımından koruma;
- Tatık su arıtma fabrikalarının verimliliğini güvence altına almak ve idare masraflarını düşürmek;
- Lağım çamuru idaresini iyileştirmek.

Gerekçe

Bu tedbir alıcı kuruluşların kirlilik yükünü azaltma ve içme suyu arzı sistemlerinin mikrop bulaşmasından korunmasına katkıda bulunacak tüm faaliyetlerin ortak finansmanı üzerinde odaklanacaktır.

5491 (2006) numaralı tadil edilmiş Çevre Yasası takip eden alanlarda sorumlulular tayin eder: Serbest Bölgeler, Organize Sanayi Bölgeleri, Turist Bölgeleri, Küçük Sanayi Alanları ve Tatil Kasabaları. Buna ek olarak şehir atıksu idaresi için belediyelere ve sakinleri 2000'in altında nüfusu olan yerleşimler için İl İdarelerine sorumluluk tayin eder.

Sorumlu kurumlar arasında işbirliği gerçekçi bir seçenek olarak hariç tutulmamıştır ve fizibilite çalışmaları sırasında incelenebilecektir. Prensipte, endüstriyel atıksuya ilişkin olarak şehir atıksuyundan farklı karakterli atıksu üreten tesisler belediyelerin atıksu arıtma fabrikalarına bağlanmamalı ve sahipleri kendi tesislerini inşa etmekle sorumlu kılınmalıdır.

Tanım

Bu tedbir kentsel atıksu arıtma tesislerinin rehabilitasyonu, yükseltilmesi ve inşasını destekleyecektir. Bu aynı zamanda kanalizasyon sistemlerinin yanı sıra yağmur suyu tesislerinde rehabilitasyonunu ve genişletilmesini destekleyecektir. Tüm yararlanıcı kurumlara yatırımın faydasını sürdürmek için tasarlanmış kurumsal destek sağlanacaktır. Kurumsal güçlendirme seçilmiş yetkilileri, karar vericiler, belediye/birlik idari personel ve belediye/birlik su bölümü personeli olarak hedef alabilir. O aynı zamanda il çevre müdürlüklerinden personeli hedef alabileceği gibi DSİ ve İller Bankası gibi kurumların ilgili bölge müdürlüklerini de hedef alabilir. Sonraki faaliyet hizmet sözleşmeleri (işlerin gözlemlenmesinin yanı sıra kamu tedarik desteği ve tavsiyesi de dahil olmak üzer kapasite inşaa hizmetleri) yoluyla sağlanacaktır.

Seçim faaliyetleri

Fonlacak faaliyetler şunlardır:

- Kanalizasyon ağlarının genişletilmesi;
- Ciddi geçirgenlikten muzdarip var olan kanalizasyon ağlarının rehabilitasyonu;
- Atıksu arıtma fabrikalarının rehabilitasyonu, yükseltilmesi ve inşaası (uygun olduğu takdirde, bağımsız olarak uygulanacak olan ikincil ve üçüncül atıksu artıma tesisleri için aşamalı bir yaklaşım);
- Kapsamlı senaryo analizlerine dayalı (toprak doldurulmuş, yakıp kül etme ve tarımda kapasite kullanımı) fizibilite çalışmaları esnasında sürdürülecek çamur idaresi ekipmanları ve tesisleri (sabitleştirme, kalınlaştırma, depolama tankları);
- Tarımda çamur yönetiminin iyileştirilmesi;
- Fırtına su taşkınları nedeniyle alınan suların kirlenmesini kısıtlayacak sistemlerin rehabilitasyonu ve inşası;
- Ölçüm, laboratuvar donanımı;
- Denetim/denetimci mühendislik, kurumsal yönetim iyileştirmesi, kapasite inşası, kamu farkındalığı, eğitim girişimleri ve değier iletişim araçları;
- TA[32]:teknik hazırlık çalışmaları, fizibilite çalışmaları, FMA, ÇED, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları.

Seçim Kriteri

Projelerin değerlendirilmesi ve seçimi Program Otoritesi tarafından tesis edilen seçim komitesinin sorumluluğu altındadır. (**Aynı zamanda bkz. C.5. ve E.1**). Finanse edilecek proje seçmek için kriterler aşağıdaki prensiplerle uymalıdır:

- Uygulama için projenin olgunluğu ve hazırlığı;
- AB'nin ilgili çevre mevzuatı ve standartları ile uyumlu olma;
- Çevre planlarının ve sektörel stratejilerin uygulanmasına bağlantı;
- Çevresel öncelikler, isimleriyle kamu sağlığının iyileştirimesi, çevresel olarak hasas alanların korunması, doğal kaynakların korunması;
- Bütünleşmiş bir yaklaşım;
- Nüfus üzerinde ana olumlu etki;

- Finansman kapasitesin noksanlığı;
- Finansal sürdürülebilirlik (‘kirleten öder’ ve ‘maliyet kurtarma’ prensipleri);
- Tamamlayıcılık ve diğer finansal kaynakların kullanılırlığı;
- Uzun dönem optimal idare (karşılanabilirlik kriteri);
- Yaptırım ve işletmenin maliyet etkinliği (maliyet etkinlik kriteri).

Nihai yararlanıcılar

- Seçilmiş belediyeler;
- Seçilmiş yerel otoriteler, uygun olduğu hallerde

İzleme göstergeleri/hedefler/amaçlar/tanımlar

Aşağıdaki tablo bu tedbir için asıl göstergeleri ve amaçları özetlemektedir.

Gerekçeler

Table C.4. Öncelik 1 için temel göstergeler ve hedefler -Tedbir 1.2

Gösterge türü	Gösterge	Temel alınan değer (2004)	Hedef (2012)	Doğrulama kaynağı
Çıktılar				
	Yeni veya rehabilite edilmiş atıksu sistemlerinin sayısı	**0**	**7**	ÇOB., nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Atıksı Arıtma Tesisi tarafından arıtılan atıksu miktarı (milyar m^3/yıl)*	**1.90**	**2.00**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
Sonuçlar				
	İyileştirilmiş atıksu hizmetlerinden yararlanan belediyel nüfusunun oranı (%)	**45**	**47**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Arıtılmış atıksuyun oranı (üretilen toplam atık su hacmine) (%)	**65**	**70**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	İyitleştirilmiş atıksu hizmetlerinden yararlanan ek belediye nüfusu	**0**	**1 000 000**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları

* **Projelerinin birçoğunun fizibilite çalışmaları henüz tamamlanmadığından tabloda belirtilen figürler tahmini değeleri ifade eder.**

Öncelik 2: Geliştirilmiş Entegre Katı Atık Yönetimi

Amaç

AB standartlarına uyumlu, verimli ve sürdürülebilir şekilde işletilen bir çevresel altyapı geliştirilmesi.

Topluluk Mevzuatı

Tablo C.5. Topluluk Mevzuatı

Mevzuatın kısaltılmıı adı	Full title of legislation
Atık Direktifi	Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 5 Nisan 2006 tarih ve 2006/12/EC sayılı Atık Direktifi
Atık Yakılması Direktifi	Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 4 Aralık 2000 tarih ve 2000/76/EC sayılı Atıkların Yakılmasına İlişkin Direktifi
Atıkların Düzenli Depolanmasına İlişkin Direktif	EC 1882/2003 Tüzüğü ile değiştirilen, 26 Nisan 1999 tarih ve 1999/31/EC sayılı Konsey Direktifi
94/62/EC sayılı Ambalajlama ve Ambalaj Atıklarına İlişkin Direktif	Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 20 Aralık 1994 tarih, 94/62/EC sayılı Ambalajlama ve Ambalaj Atıklarına İlişkin Direktifi
Tehlikeli Atıklara İlşkin Direktif	12 Alaık 1991 tarih, 91/689/EEC sayılı Tehlikeli Atıklara İlişkin Konsey Direktifi

Spesifik Hedefler

- Verimli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir katı atık yönetim hizmetlerinin topluma kazandırılması.
- Ayrı toplamayı da içeren çevreyle dost katı atık yönetim modellerinin oluşturulması.
- Vahşi depolama alanlarında atık bertaraf miktarının azaltılması,
- Eski vahşi depolama sahalarının rehabilitasyonu ve kapatılması

Gerekçe

Bu öncelik, SWOT Analizinde tanımlanan başka bir zayıflık olan ve sınırlı toplamanın yanısıra yüksek sayıdaki vahşi sepolama sahasının kullanılmasından kaynaklanan yetersiz atık yönetimine dikkat çekmektedir. Ayrı toplama sadece sınırlı sayıdaki pilot kent merkezlerinde uygulandığından, yalnızca küçük bir miktarda atık geri dönüştürülmüş ve atıkların pek çoğu depolanmıştır. Bu öncelik, finansal olarak sürdürülebilir ve iyi yönetilen kurumların oluşturulması yoluyla verimli ve kalitesi arttırılmış hizmet sunumuna odaklanacaktır. 5491 sayılı Kanun ile değişikliğe uğrayan 2872 (1983) sayılı Kanun, belediyelerin atık su toplama ve bertaraf tesislerini kurmalarını mecbur kılmaktadır. Mayıs 2007 Çalışma Programını sunmak için son tarihti. Programlar, Planlama ve Uygulama aktiviteleri kapsamında detaylı tanımları ve uygulamaları içermesi zorunluydu. Programların ayrıca Teknik şartnameler, imar planları, fizibilite çalışmlarını, MFA, ÇED(ler), detaylı çizimler, teknik spesifikasyonlar ve ihale dosyaları gibi tüm hazırlık çalışmalarını içermeleri gerekmekteydi. Uygulama, zaman çizelgesinin sunulma tarihinden itibaren başlamalı ve belirtildiği şekilde olmalıdır: (1) 100.000' den fazla nüfusta 3 yıldan geç olmamak üzere, (2) 50.000-10.000 arası nüfusta 5 yıldan geç olmamak üzere, (3) 10.000-50.000 arası nüfusta 7 yıldan geç olmamak üzere (4) 2.000-10.000 arası nüfusta 10 yıldan geç olmamak üzere. Çevre Operasyonel Programı, teknik ve fizibilite çalışmaları ona gore hazırlanacak atık su imar planlarının hazırlanmasına destek olarak çalışma planlarının uygulanmasını başlatmak için öncelikli belediyeleri destekleyecektir. **(Bkz. Bölüm C.2., Tedbir 3.2.)**

Çevre ve Orman Bakanlığı, atık önleme ve atık yönetim politikalarının özelliklerini açıkça belirtecek bir Ulusal Atık Yönetim Planı hazırlamaktadır. Plan, bu özelliklerin her bir atık madde için, kapasite ve spesifik atık türlerine yönelik (evsel atıklar, tehlikeli ve özel atıklar dahil) bertaraf ve yönetim seçenekleri ile atıkların uluslararası taşınmasına yönelik politikalar için nasıl detaylandırılacağını açıkça belirtecektir. Bu planın, 2008 yılı sonunda tamamlanması ve bölgesel atık yönetim planlarının geliştirilmesine temel teşkil edecektir. Söz konusu bölgesel planlar önümüzdeki yıllarda geliştirilecektir. ÇOP, öncelikli bölgelerdeki bölgesel atık yönetim planlarınının geliştirilmesini destekleyecektir. **(Bkz. Bölüm C.2., Tedbir 3.2.)** ÇOP toplam bütçesinin yaklaşık %28' i bu öncelik ekseni için tahsis edilecektir.

Tanım

Bu öncelik, AB politikaları ve ilkeleri ile uyumlu entegre atık yönetimi sistemlerini teşvik etmektedir. Planlama safhasında, ön çalışmalar ve fizibilite çalışmaları kapsamında, belediyeler enine boyuna analizlerde, işlemlerde ve teşhislerde bulunmaları amacıyla IPA programı kapsamında bir yatırım projesi uygulamaları fırsatını kullanmaları konusunda teşvik edilmiştir.

Bu durum, ÇOP tarafından eş-finansman sağlanan projelere dahil edilecek olan kapsamlı kurumsal yönetim oluşturma paketleri tasarlanmasını sağlayacaktır.

Ayrıca, uygun olan durumlarda, Kamu Özel Ortaklığını içeren alternative operasyonel modaliteler üzerine de çalışılacaktır.

Hedefler

Bu öncelik, seçilen nihai yararlanıcılar için entegre katı atık yönetim sistemlerinin rehabilitasyonu, iyileştirilmesi ve inşaasını hedeflemektedir. Öncelik, seçilmiş görevliler ve karar merciilerinin yanısıra katı atık yönetiminden sorumlu yerel yönetim birlikleri veya belediyelerin idari ve teknik birimlerini (ya da kamu hizmeti şirketleri) hedeflemektedir. Bu tedbir altında yürütülmesi öngörülen kapasite geliştirme aktiviteleri muhtemelen İller Bankası gibi ilgili kurumların bölge müdürlüklerinin yanısıra çevre il müdürlükleri çalışanlarını da kapsayacaktır. Yine, halkın proje uygulamasının her aşamasına katılımı teşvik edilecektir.

Tedbirler

Bu önceliğin tedbiri,entegre atık yönetimi hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunacak tüm eylemleri destekleyecek şekilde tasarlanmıştır.

Tedbir 2.1:

Farklı toplama operasyonlarını geliştirmek ve ilgili tesisleri kurmak gibi dönüştürülmüş atık miktarını artıracak ve nihai bertaraf edilmiş atık miktarını azaltacak eylemleri desteklemek. Bu tedbir, güvenli nihai bertaraf tesislerinin kurulması ve eski vahşi depolama sahalarının rehabilitasyonu ve kapatılması için gerekli mali kaynakları temin edecektir.

Önceliğin Dağılımı

Dağılım ilkeleri şunlardır:

- Yerel Otoritelere Yol Gösterme;
- Safha yaklaşımını uygulamak ve pilottan başlayarak tüm ölçekte tesisler oluşturmak;
- Birleştirilmiş kapasite oluşturma aktiviteleri ile fayda yatırımlarını maksimize etmek;
- Sistematik toplum bilincini kazandırma çalışmaları ile fayda yatırımlarını maksimize etmek;
- Fizibilite çalışması safhasında, bölgenin sosyal, coğrafi ve ekonomik koşulları projelerin uygun alt bileşenlerinin seçiminde yol gösterecektir.
- Önceden belirlenmiş projeler için proje zamanlama çalışması,

Öncelik 2 altında desteklenecek operasyonlar/Projeler ÇOP' ta belirtilen genel ve alt sector, tedbire özel seçim kriterlerine uygun olarak ÇOP' un **Ek-3**' ünde yer alan endikatif proje listesinden (ve **Ek-4** olarak ekte yer alan ayrı proje tanımlama kartlarından) seçilecektir.

Seçilen Projeler sonrasında Komisyonun onayına sunulacaktır. Eğer bir proje kabul edilirse, Komisyon, projenin fiziksel amacını ve öncelik alanının eş finansman oranının uygulanacağı uygun harcamayı tanımlayacak biro nay kararı alacaktır.

Onay safhasının tamamlanmasıyla Türkiye ve Avrupa Komisyonu arasında onay sürelerini ve koşullarını belirten Finansman Anlaşması imzalanacaktır.Bu yatırımların tamamlayıcı destekleri eşfinansmanın ulusal fonlarından sağlanacaktır. Projelerin "büyük projeler" kriterleri kapsamına girmemesi halinde (örneğin; 10 Milyon Avro eşik değerin altında olması); Seçim Komitesi tarafından, ÇOP altında tanımlanan ve Sektörel İzleme Komitesi tarafından kabul edilen seçim kriterlerini temel alan tekliflerin yarıştırılması kararı alınacaktır.

Hedefler ve Göstergeler

Aşağıda yer alan tablo bu öncelik için temel göstergeleri ve hedefleri ortaya koymaktadır.

Göstergeler

Tablo C.6. Öncelik 2 için temel göstergeler

Gösterge türü	Gösterge	Temel alınan değer (2004)	Hedef (2012)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Mevcut düzenli çöp depolama sahası sayısı	**16**	**20**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Kapatılan ve rehabilitee edilen yasa dışı çöp depolama sahalarının sayısı*	**0**	**38**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Uygulanan ek dönüşüm program sayısı	**0**	**4**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları, ÇEVKO raporları
Çıkttılar				
	Düzenli bir çöp depolama sahasından faydalanan belediye sayısı	**120**	**184**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Entegre atık yönetim sisteminden faydalanan ek belediye sayısı	**0**	**4**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları, ÇEVKO raporları

* **Hem büyük hem de küçük ölçekli çöp depolama sahalarının kapatılma ve rehabilitasyonunu içermektedir.**

Tedbir 2: Atık geri dönüşüm miktarının arttırılması ve nihai bertarafın iyileştirilmesi

Spesifik Hedefler

- Bertaraf edilen atıkların nihai miktarlarının azaltılması,
- Katı atık için güvenli bir nihai bertarafın oluşturulması.

Gerekçe

Bu tedbir, ulusal stratejiye (çöp depolama sahalarına öncelik veren strateji) uygun olarak, bölgesel katı atık sahalarına ve katı atıkların çöp depolama sahalarına atılmasının azaltılmasına yönelik tüm yöntemleri kullanarak katı atıkların toplanmasının optimizasyonuna odaklanmaktadır.

Tanım

Entegre Atık Yönetimi, önleme/azaltma, ayrı toplama, atık geri kazanımı, geri dönüşümün yanısıra, (1) değerlendirme, sürekli izleme (verimlilik ve iyileştirme oranı) ile atık ve depolama özelliklerindeki değişikliklere cevap verebilecek esneklik (2) çevresel kaygılar (3) kamuoyu iletişimini de içeren çevreyle dost bir nihai bertarafa odaklanmaktadır. Bu tedbir altında ayrıca, eski çöp depolama alanlarının rehabilitasyonuna ya da kapatılmasına katkı sağlayacak olan ağır maliyetli yatırımların da eş finansmanının sağlanması önerilmektedir. Yatırımların faydasının devamı için faydalanıcı kurumlara kurumsal destek sağlanacaktır. Kurumsal geliştirme seçilmiş görevlilerin ve karar merciilerinin yanısıra belediye/birlik idari çalışanları ve belediye/birlik katı atık birimlerinin çalışanlarını hedefleyecektir. Tedbir ayrıca il çevre müdürlüklerinden personeli hedef alabileceği gibi DSİ ve İller Bankası gibi ilgili kurumların bölge müdürlüklerini de hedef alabilir. Bu aktivite faaliyet hizmet sözleşmeleri (yapım işlerinin denetiminin yanı sıra, kamu tedarik desteği ve gerekli danışmanlığı da içeren kapasite gelişiminin sağlanmasını da içerecek hizmet sözleşmeleri) yoluyla sağlanacaktır.

Uygun faaliyetler

Aşağıdakileri içeren genişletme, rehabilitasyon, geri dönüşümün arttırılması ve toplama sistemlerinin iyileştirilmesi ve ayırma metodları:

- "Yeşil" ve diğer organik atıkların ayrı toplanmasına başlanmasını içerecek şekilde ayrı toplamanın başlatılması ve geliştirilmesi;
- Toplama servislerinin geliştirilmesi: çöp kamyonlarının ve konteynırlarının temini,
- Yerel tesis merkezlerinin yapımını da içerecek şekilde ayırma ve geri dönüşüm merkezlerinin geliştirilmesi (ambalaj atığının bertarafı, piller, yağlar gibi)
- Pilottan tüm ölçeği kapsayacak şekilde biyolojik işlemler (compost), gaz ve sızıntı yönetim sistemlerinin inşaası, inşaat ve yıkım atıkları için uygun bir tesis dahil olmak üzere, mevcut atık depolama alanlarının rehabilitasyonu,
- Aktarım/transit istasyonlarının inşaası, araç temini gibi aktarım tesislerinin geliştirilmesi
- Tasarı safhasında gerekçe konusu olan; atık depolama alanları için Kompaktör, buldozer, tekerli yükleyiciler, kamyonlar, pkaplar, traktörler ve römorklar gibi ekipmanların temini;
- Tasarı safhasında gerekçe konusu olan; ofislerin ve bakım atölyelerinin inşaası yoluyla yönetim koşullarının iyileştirilmesi;

Aşağıda yer alanları içeren yeni inşaalar, artan geri dönüşüm ve gelişen toplama sistemleri ve ayırma metodları:

- "Yeşil" ve diğer organik atıkların ayrı toplanmasına başlanmasını içerecek şekilde ayrı toplamanın başlatılması ve geliştirilmesi;
- Toplama servislerinin geliştirilmesi: çöp kamyonlarının ve konteynırlarının temini,
- Yerel tesis merkezlerinin yapımını da içerecek şekilde ayırma ve geri dönüşüm merkezlerinin geliştirilmesi (ambalaj atığının bertarafı, piller, yağlar gibi)
- Pilottan tüm ölçeği kapsayacak şekilde biyolojik işlemler (compost), gaz ve sızıntı yönetim sistemlerinin inşaası, inşaat ve yıkım atıkları için uygun bir tesis dahil olmak üzere, mevcut atık depolama alanlarının rehabilitasyonu,
- Aktarım/transit istasyonlarının inşaası, araç temini gibi aktarım tesislerinin geliştirilmesi
- Tasarı safhasında gerekçe konusu olan; atık depolama alanları için Kompaktör, buldozer, tekerli yükleyiciler, kamyonlar, pkaplar, traktörler ve römorklar gibi ekipmanların temini;

- Tasarı safhasında gerekçe konusu olan; ofislerin ve bakım atölyelerinin inşaası yoluyla yönetim koşullarının iyileştirilmesi;

ve aşağıda yer alan TA:

- kamu tedarik desteği ve uygun hallerde tavsiyesi de dahil olmak üzere, denetim/denetimci mühendislik, kurumsal yönetimin geliştirilmesi, kapasite inşası, kamu farkındalığı, eğitim girişimleri ve diğer iletişim araçları;
- TA[32]: teknik hazırlık çalışmaları, fizibilite çalışmları, MFA,ÇED, detaylı tasarı, teknik spesifikasyonlar ve ihale dosyaları.

Seçim Kriteri

Projelerin değerlendirilmesi ve seçimi Program Otoritesi tarafından tesis edilen Proje Seçim Komitesi'nin sorumluluğu altındadır. (**Aynı zamanda bkz. C.5. ve E.1**). Finanse edilecek proje seçmek için kriterler aşağıdaki prensiplerle uymalıdır:

- Uygulama için projenin olgunluğu ve hazırlığı;
- AB'nin ilgili çevre mevzuatı ve standartları ile uyumlu olma;
- Çevre planlarının ve sektörel stratejilerin uygulanmasına bağlantı;
- Çevresel öncelikler, isimleriyle kamu sağlığının iyileştirimesi, çevresel olarak hasas alanların korunması, doğal kaynakların korunması;
- Bütünleşmiş bir yaklaşım;
- Nüfus üzerinde ana olumlu etki;
- Finansman kapasitesin noksanlığı;
- Finansal sürdürlebilirlik ('kirleten öder've 'maliyet kurtarma' prensipleri);
- Tamamlayıcılık ve diğer finansal kaynakların kullanılırlığı;
- Uzun dönem optimal idare (karşılanabilirlik kriteri);
- Yaptırım ve işletmenin maliyet etkinliği (maliyet etkinlik kriteri).

Nihai Yararlanıcılar

- Seçilmiş belediyeler;
- Seçilmiş yerel otoriteler, uygun olduğu hallerde

İzleme göstergeleri/hedefler/amaçlar/tanımlar

Aşağıdaki tablo bu tedbir için asıl göstergeleri ve amaçları özetlemektedir.

Göstergeler

TabloC.7. Öncelik 2 için temel göstergeler- Tedbir 2.1.

Gösterge türü	Gösterge	Temel alınan değer (2004)	Hedef (2012)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Mevcut kompost tesisi sayısı	**5**	**10**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Geri dönüşüm tesislerinin sayısı (MRF)*	**10**	**15**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları, ÇEVKO raporları
	Geri dönüşüm tesislerinin kapasitesi (MRF) (ton/yıl)*	**317 500**	**417 500**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları, ÇEVKO raporları
	Ek yeni aktarma istasyonu sayısı	**0**	**9**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları,
Sonuçlar				
	Düzenli depolama sahalarında bertaraf edilen atık miktarı (ton/yıl)**	**7 002 000**	**7 900 000**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Kompost tesisinde bertaraf edilen belediyesel katı atık miktarı (ton/yıl)	**351 000**	**460 000**	TİK, ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları
	Entegre katı atık yönetim sisteminden faydalanan ek nüfus	**0**	**2 900 000**	ÇOB, nihai yararlanıcı, proje/program raporları, ÇEVKO raporları

* **Maddesel geri kazanım tesisi .**

** **Projelerinin birçoğunun fizibilite çalışmaları henüz tamamlanmadığından tabloda belirtilen figürler tahmini değeleri ifade eder.**

C.2. TEKNİK DESTEK

3. Öncelik: Teknik Destek

Hedef

Çevre Operasyonel Programı'nın bütününün ve projelere özel tedbirlerin yönetim kapasitesini güçlendirmek ve Teknik Destek sağlamak.

Özel Hedefler

- ÇOP'nin etkin yönetimi ;
- Nihai yararlanıcıların planlama kapasitesinin ulusal stratejiler ve AB stratejilerine uyumlu bir şekilde geliştirilmesi;
- Proje hazırlıkları, yönetimi ve IPA fonlarının ve gelecekteki Yapısal Fonların emilimi konularında kurumsal kapasitenin arttırılması.

Gerekçe

Bu öncelik ekseninin onemli bir hedefi ÇOP'nin yönetiminde çalışacak kurumların kapasitesinin arttırılmasıdır.

Geçmişten öğrenilen dersler, (AB Katılım Öncesi Yardım'ın ara değerlendirmesi, PHARE 1999-2002) "ihtiyaç analizleri"nde zayıflıklara sebebiyet veren yeterli planlama dokümanlarının olmaması konusunu ortaya koymaktadır. Bu Teknik Destek öncelik ekseni, ÇOP altından finanse edilecek projelerin rasyonel ve etkin planlanmasına ve gelecekteki Yapısal Fonların yönetimine faydalı olacak uzmanlığın geliştirilmesini sağlayacaktır.

Bu Teknik Destek geçmişte yürütülmüş ve halihazırda yürüyen AB destekli projelerin tamamlayıcısı mahiyetindedir. Detaylı bilgi **Bölüm C.4 (b)'de** verilmiştir.

Hizmet sağlayacakların daha gelişmiş bir şekilde izlenebilmesi için yeni araçlar geliştirilecektir.

ÇOP'nin toplam bütçesinin yaklaşık %6'sı bu öncelik eksenine ayrılmıştır.

Tanım

Bu öncelik:

1- Programın yönetim otoriteleri için kapasite oluşturulması (Program Otoritesi ve Sektörel İzleme Komitesi);

2- Programın (ve her bir projenin) izlenmesi ve değerlendirilmesi için yapılacak çalışmaların desteklenmesi;

3- Bundan sonraki fonlama sürecindeki projelerin hazırlanması ve seçimi de dahil olmak üzere sonraki programın hazırlığına ve halihazırdaki ÇOP'un muhtemel revizyonuna destek;

4- Gelecekteki muhtemel faydalanıcılara yönelik eğitim faaliyetleri (TR 06.03.13 projesi kapsamında yapılacak eğitimler üzerine bina edilmek üzere);

5- Programa dair bilgilendirme, tanıtım ve görünürlük faaliyetlerine destek konularına odaklanmaktadır. Ayrıca, Çevre ve Orman Bakanlığı'na ve belediyelere Master Plan ve sektörel çalışmalarda destek verecektir. Bahsekonu operasyonların servis sözleşmeleri yoluyla gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. (kısıtlı ihale prosedürü veya çerçeve sözleşmesi)

Tedbir 3.1: ÇOP yönetiminin geliştirilmesi

Fonlanmaya uygun faaliyetler aşağıda sıralanmıştır:

- Proje uygulama konusunda kurumsal kapasiteyi güçlendirebilmek için eğitimlerin hazırlanması, organizasyonu ve yürütülmesi

- ÇOP ve her bir projenin izleme ve değerlendirme faaliyetlerini desteklenmesi, İzleme ve Değerlendirme ekiplerine eğitim verilmesi (dış değerlendiriciler tarafından gerçekleştirilen değerlendirmelerin maliyetleri);

- Teklif çağrıları için teknik destek verilmesi (hazırlık ve değerlendirme);

- İhalelere ilişkin destek verilmesi: İhale değerlendirmesinde bulunacak olan değerlendirme komitelerine (özellikle yapım ihalelerinde) teknik destek verilmesi;

- ÇOP'nin uygulanmasının gelişimi için çalışmalarda bulunulması,

- ÇOP'nin yönetim sürecinde destek sağlanması (operasyonların değerlemesinde verilecek destek, OP yönetiminde yer alan personelin çalışma ziyaretleri ve toplantılar vasıtasıyla tecrübe paylaşımı, IPA Biriminde hazırlık, sçme, doğrulama, uygulama, izleme, değerlendirme ve denetimle ilgili görevleri yerine getirmek için görevlendirilen personelin istihkak masrafları);

- Gelecek programlama dönemi için yeni program dokümanlarının hazırlanması. Bu faydalanıcıların proje hazırlanmasında ve teklifinde varolan kapasitelerinin güçlendirilebilmesi kadar gelecekte sağlıklı yönetimin sağlanabilmesi ve projelerin zamanında uygulanabilmesi adına ortaklık danışmanlıklarına, çalıştaylara ve faydalanıcıların eğitimine destek verilmesini içermektedir.

- ÇOP'nin promosyonuna ve tanıtımına destek verilmesi: Kamuoyu ve potansiyel faydalanıcılar için ilgilendirme materyallerinin üretimi, dağıtımı ve konferansların, seminerlerin ve bilgilendirme toplantılarının organizasyonu ve gerçekleştirilmesi de dahil olmak üzere İletişim Eylem Planı'nın uygulanması.

- Providing assistance to the OS after the transition period; Geçiş döneminden sonra da Program Otoritesi'ne destek sağlanması;

- Akreditasyon için gerekli dokümanların hazırlığı ve güncellenmesi;

- Providing expert assistance and training for the staff of the IPA Unit within the OS; Program Otoritesi altındaki IPA Birimi'ne eğitim ve uzmanlık desteği sağlanması;

- ÇOP'nin yönetimi, uygulanması, izlenmesi, kontrolü ve değerlendirilmesi için gerekli yazılım, donanım ve diğer ofis ekipmanlarının alım ve kurulumu.

Tedbir 3.2: Faydalanıcıların planlama kapasitelerinin geliştirilmesi

Bu tedbir belediye (yerel yönetim otoritesi) atık su ve bölgesel katı atık yönetimi Master Planlarının hazırlanmasına odaklanmaktadır. Aşağıdaki konularda yoğunlaşılacaktır:

- İş planlarında verildiği (bkz. Bölüm C.1 Öncelik 1, Gerekçe) gibi belediyelerin atık su Master Planlarının hazırlanmasına destek verilecektir. Her bir proje sahası için Master Plan (bölgesel bir sosyo – ekonomik ve ödenebilirlik çalışmaları ile desteklenen) uzun dönemde (10 yıldan fazla) hizmetteki olması gereken gelişmeleri yatırım ihtiyaçlarını belirleyecektir. Bu Master Plan gelecekteki yatırımlar için bir referans dokümanı olacaktır. Ayrıca kamuya açık olacak ve belediyelerin yerel yönetim birlikleri kurabilmelerine (değerlendirmeler ve senaryo analizleri) uygun olduğu ölçüde destek verecektir.
- İş planlarına (bkz. Bölüm C.1. Öncelik 2, Gerekçe) ve ulusal atık yönetimi planına (bkz. BölümC.1. Öncelik 2, Grekçe) uygun olacak şekilde yerel katı atık yönetim Master Planlarının hazırlanmasına destek vermek. Her bir proje sahası için Master Plan (yerel bir sosyo – ekonomik ve ödenebilirlik çalışmaları ile desteklenen) uzun dönemde (10 yıldan fazla) hizmetteki olması gereken gelişmeleri yatırım ihtiyaçlarını belirleyecektir. Bu Master Plan gelecekteki yatırımlar için bir referans dokümanı olacaktır. Ayrıca kamuya açık olacak ve belediyelerin yerel yönetim birlikleri kurabilmelerine (değerlendirmeler ve senaryo analizleri) uygun olduğu ölçüde destek verecektir.
- Gelecekteki programlama süreçlerinde fonlanmak üzere yüksek kaliteli projelerin hazırlanabilmesi için; uluslararası ya da bölgesel işbirliği girişimleri altında tanımlanan projeler de dahil olmak üzere projelerin teknik hazırlık çalışmalarına, fizibilite çalışmalarına, ÇED, Fayda Maliyet Analizi, ayrıntılı projelerinin, teknik şartnamelerinin ve ihale dokümanlarının hazırlanmasına destek vermek.

Bunlara ek olarak, Çevre ve Orman Bakanlığı'na performans göstergelerinin belirlenmesi ve maliyet ve tarifeler gibi alanlarda bilgi temelinin güçlendirilebilmesi amacıyla test ararçlarının geliştirilmesi ve AB politikalarıyla uyumlu yeni şeffaflık yönerge ve teamüllerinin oluşturulmasında fon desteğinin genişletilmesi planlanmıştır. Bu durum, bölge ve belediyeler arasında kaşılaştırmalar ve ölçümler yapmayı geliştirmekle birlikte Çevre ve Orman Bakanlığına su, atık su ve katı atık yönetim sistemlerini izleme ve güçlendirme konularında destek verecektir.

Nihai Yararlanıcılar

Program Otoritesi (ayrıca bkz. E.1) Tedbir 3.1 ve Çevre ve Orman Bakanlığı, belediyeler ve yerel idareler Tedbir 3.2 altında öngörülen destekten faydalanmak için uygundur.

Activities will thus target the OS, SMC, staff (and elected-officials) of municipalities and local authority unions, intermediate bodies (performing on a delegated agreement basis, i.e. Project Implementation Unit-(PIU)), Provincial Directorate staff as well as staff from regional institutions such as İller Bank and DSİ and the general public. Bu sebeple Program Otoritesi,

Sektörel İzleme Komitesi, belediyelerin ve yerel idarelerin personeli (ve seçilmiş görevlileri), aracı kurum ve kuruluşlar (yetki devri anlaşmaları temelinde yürüyen, örn. Proje Uygulama Birimi (PUB)), İl Müdürlüğü personeli, İller Bankası, DSİ gibi yerel kurum ve kuruluş personeli ve genel kamuoyu bu faaliyetlerle hedeflenmektedir.

İzleme Göstergeleri/Hedefler/Tanımlar

Alttaki tablo bu öncelik için belirlenen ana göstergeler ve hedefleri sıralamaktadır.

Göstergeler

Tablo C.8. 3. Öncelik için ana göstergeler

Göstergenin türü	Gösterge	Başlangıç değeri (2004)	Hedef (2012)	Kaynaklar
Çıktılar				
	Eğitilen personel sayısı (program seviyesinde)	**0**	**30**	ÇOB, Program raporu
	Programın promosyonu ve tanıtımı amacıyla gerçekleştirilen konferans, seminer ve bilgilendirme toplantısı sayısı	**0**	**30**	ÇOB, Program raporu
	Hazırlanan ve nihai yararlanıcılar tarafından kabul edilen master plan sayısı	**0**	**20**	ÇOB, Program raporu
	Hazırlanan ve nihai yararlanıcılar tarafından kabul edilen fizibilite çalışma paketi sayısı	**0**	**20**	ÇOB, Program raporu

C.3. YATAY KONULAR

(a) Kadın ve erkekler arasında eşit muamelenin sağlanması

Kadın ve erkekler arasında eşit muamelenin sağlanması Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile garanti altına alınmıştır. Bu sebeple ÇOP kapsamında fonlanan projeler her türlü ayrımcılığı engellemek ve pozitif cinisyet konularını desteklemek prensiplerine uyacak şekilde uygulanacaktır. Bu haklar ilgili Kamu Hizmet İdarelerince düzenli olarak izlenecektir.

Gelecekteki gelişme alanları aşağıdakileri kapsayacaktır:

- Butün yönetim seviyelerinde verimliliğe önem verme, etkinlik ve vatandaş/müşteri yönlendirmeleri de dahil olmak üzere toplam kalite yaklaşımı konusunda daha yüksek farkındalık;
- Güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi;
- Devam eden geliştirme faaliyetlerine girdi sağlama;
- Kurum içerisinde sürekli değişim yönetiminin temeli olan iletişimin teşviki;
- Geliştirme faaliyetlerinin verimliliğinin değerlendirilmesi;
- Bütün Avrupa sathında, onların da gelişim alanlarından faydalanabilmek için tecrübe alış verişi.

Ayrıca, cinsiyetle ilgili konulara projelerin bütün safhalarında (kamuoyu farkındalığının proje hazırlığı, dizaynı ve uygulaması) dikkat edilecektir. Bu sayede programın etkinliği artacak ve proje faaliyetleri üzerinde daha iyi bir etkide bulunacaktır.

(b) Çevresel koruma ve sürdürülebilir kalkınma

ÇOP sürdürülebilir bir çevresel altyapının gerçekleştirilmesini desteklemekte ve hizmet sunumunu güçlendirmektedir. Bu durum 6. AB Çevresel Eylem Programı (2001 – 2010) altında tanımlanan öncelik ve hedeflerle de uyumludur. Bununla birlikte 2001 Göteburg[21] Stratejisi üzerine bina edilen yenilenmiş Avrupa Sürdürülebilir Kalkınma Stratejisi (2005 – 2010)'nde yansıtılan ana hedef ve prensiplerle de uyumludur. ÇOP altından fonlanacak bütün projeler çevrenin korunmasına ve gelişimine katkıda bulunacaktır. Ayrıca bu projeler bütün ulusal kanuni düzenlemelere de uyacaktır.

Stratejik Çerçeve Belgesi çerçevesinde sağlanacak yardımlar sürdürülebilir kalkınma prensiplerine, ilgili çevresel normlara ve ÇED, Habitat ve Kuş direktifleri (NATURA 2000

[21] AB ilk sürdürülebilir kalkınma stratejisini 2001 Göteburg Konseyinde formüle etmiştir.

olarak belirlenecek alanlardaki negative etkilerin engellenebilmesi amacıyla) gibi ilgili çevre mevzuatına tam anlamıyla uymak zorundadır.

Çevre sektöründeki yatırımlar ırmak havzası anlayışı ve atık yönetimi planlaması ile aynı yönde planlanacaktır.

Fonlanacak projelerin her birinin ilgili AB Çevre Mevzuatının getirdiği yükümlülüklerle uyumlu olacak şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Türkçe Stratejik Uyum Çerçevesinde belirtildiği gibi DABLAS Girişimi ve Barselona Sözleşmesi yatırım planlarında dikkate alınacaktır.

Çevre ve sürdürülebilir kalkınma prensipleri ve yaklaşımları diğer OP'ler (örn. Ulaştırma) ve diğer 5. Bileşen gibi diğer IPA bileşenleri altından finance edilecek yatırım projelerine de uygulanacaktır.

(c) Sivil toplumun katılımı

Sivil toplumun aktif katılımı proje hazırlama, uygulama ve izleme de dahil olmak üzere her düzeyde desteklenecektir.

C.4. TAMAMLAYICILIK VE SİNERJİLER

(a) Diğer yatırım programlarıyla koordinasyon

Kaynakların ideal kullanımını sağlamak, maksimum etkiye ulaşmak ve bütün yardım türleri arasında genel uyumu sağlayabilmek adına IPA Programının farklı bileşenleri arasında güçlü bir koordinasyon sağlanacaktır.

Bu farklı yatırım programları arasında etkin bir koordinasyonu gerektirmekte ve hem ulusal kurumlar tarafından (İller Bankası, DSİ, ÇOB tarafından yönetilen NEF) hem de çevresel altyapı inşasına destek veren UFK'lar tarafından yürütülen programları kapsamak zorundadır. Maliye Bakanlığı ve yıllık yatırım programlarının koordinasyonundan ve bütün yatırım projelerinin onaylanmasından sorumlu olan DPT Program Otoriyesiyle yakın bir işbirliği içerisindedir. Program Otoritesi seçim süreci iş planının (AB'ye iletilmesi) idari prosedürlere uygun olmasını sağlayacaktır.

ÇOP'nin çıktılarının maksimize edilmesinde **Birinci Bileşenle koordinasyonlu çalışmak** özellikle önemlidir. Birinci Bileşen için Program Otoritesi olan Ulusal IPA Koordinatörü ÇOP'nin Program Otoritesi ile düzenli iletişimi ve bilgi alış verişini sağlamakla yükümlüdür. ÇOP altından seçilen Projelerin uygulanmasında görev alan ana kurumların (örn. Belediyeler, yerel idareler, ilgili bölgesel müdürlükler) Birinci Bileşen altından yürütülen

kapasite geliştirme desteğine erişim sağlayabilmelerini sağlayacak koordinasyon mekanizmalarını devreye sokacaklardır.

3, 4 ve 5. Bileşenler ile Koordinasyon: Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı, Ulaştırma Operasyonel Programı ve Kırsal Kalkınma Operasyonel Programları çevresel hedeflerin gerçekleştirilmesinde pozitif bir etkise sahip olacaklardır. Fakat farklı OP'ler altından fonlanan projelerin arasındaki etkileşimin kısıtlı olacağı tahmin edilmektedir.

Ayrıca, ÇOP kapsamında yürütülecek faaliyetler, temelde iş yaratılmasının hızlandırılması ve çevresel şartların iyileştirilmesi olmak üzere sosyo-ekonomik hedeflere ulaşılmasında olumlu bir etkiye sahip olacaktır.

Farklı Bileşenlerden sorumlu Bakanlıklar 2007 – 2009 ÇOP'nin hazırlanmasında görev alan çalışma gruplarında temsil edilmiştir. Atrıca Sektörel İzleme Komitesinin de üyeleri olacaklardır.

Stratejik Uyum Belgesi'nin kırsal ve çevresel altyapının iyileştirilmesi ve geliştirilmesinin ulusal kaynaklardan fonlanmasını ve yalnızca uygun görülmesi halinde uluslar arası kaynakların (IPA kaynakları dahil) kullanılmasını öngördüğüne dikkat edilmesi gerekmektedir.

(b) Geçmişteki ve halen devam eden proje ve programlar

Bu ÇOP'yi destekleyen ulusal ve bölgesel birçok çalışmanın devam ettiğini belirtmeliyiz.

Son zamanlarda Türkiye'de Su Çerçeve Direktifi'nin karşılanabilmesi için gerekli faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla projeler uygulanmaktadır. Buna bir örnek olarak 2002 yılında MATRA Programı kapsamında başlatılan "Türkiye'de Su Çerçeve Direktifi" ismindeki proje verilebilir. Pilot bölge olarak seçilen Büyük Menderes Akarsu Havzası için taslak bir yönetim planı hazırlanmıştır.

Yukarıdaki projenin çıktılarından yararlanılarak hazırlanan, 2006 yılı Katılım Öncesi Finansal Programı kapsamında "Su Sektöründe Kapasite Geliştirilmesi" isminde, bir Eşleştirme Projesi farklı akarsu havzaları için olan yönetim ve uygulama planlarını değerlendirecektir. Bu planlar sadece Su Çerçeve Direktifi'ni değil, "Kentsel Atıksu Arıtım Direktifi[22]" ve "Tehlikeli Maddeler Direktifi[23]"'ni de dikkate alacaklardır. The project is planned to be completed in 2009 and will support additional studies related to this subject. Bu projenin 2009 yılında bitirilmesi ve konuya ilişkin yapılacak yeni çalışmaları desteklemesi beklenmektedir. Furthermore, national studies are continuing in terms of developing regional environmental protection plans in Turkey (Gediz River Basin Master Plan Project, Ergene

[22] Kentsel atık su arıtılmasını konu alan 21 Mayıs 1991 tarih ve 91/271/EC no'lu Konsey Direktifi
[23] Topluluğun sui le ilgili çevresine atılan çeşitli tehlikeli materyallerin yarattığı kirlilik ile ilgili 4 Mayıs 1976 tarih ve 76/464/EEC no'lu Konsey Direktifi.

Basin Environmental Management Master Plan Project). Ayrıca Türkiye'de (Gediz Nehri Havzası Master Plan Projesi, Ergene Havzası Çevresel Yönetim Master Plan Projesi) bölgesel çevre koruma planları oluşturulması ile ilgili ulusal çalışmalar devam etmektedir.

Atık su sektöründe, AB mevzuatına uygun olacak şekilde yoğunlaşmaların belirlenmesi (ve çevresel hassasiyet bölgelerinin haritalandırılması) amacıyla teknik çalışmalar (TÜBİTAK VE İstanbul Teknik Üniversitesi) devam etmektedir. "TÜBİTAK'ın Devlet Kurumlarının Araştırma ve Geliştirme Projelerine Destek Programı" projesi 2009 yılında sonuçlandırılmıştır. Çevre ve Orman Bakanlığı da aşağıdaki çalışmaları sürdürmektedir:

- Türkiye'nin yer altı su kaynaklarının kirlilik seviyeleri ötrofikasyon açısından belirlenecektir. Türkiye'deki hassas ve hassas olmayan alanların belirlenmesi için bir iş planı hazılanacaktır;

- Benzer büyüklükte ve popülasyondaki meskun mahallerin kirlilik değerlerini göz önünde bulundurarak ekonomik, teknik ve sosyal fizibilitelerin araştırılması yoluyla atık su toplama alanları tasarlanacaktır;

Teknik Destek (Üçüncü Öncelik) geçmiş ve devam eden AB desteğini tamamlayıcısı niteliğindedir:

TRA2, TR72, TR52, TRB1 (NUTS II) Bölgelerinde AB tarafından finanse edilen Bölgesel Kalkınma Programı: Sırasıyla Elazığ – (Palu ve Kovancılar), Kars, Sorgun ve Ereğli isminde üç adet atık su projesi ve bir adet entegre atık yönetim projesi için teknik ve hazırlık çalışmaları, Fizibilite çalışmaları, ÇED, Fayda Maliyet Analizi, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları hazırlanmıştır.

AB tarafından finanse edilen 2003 yılına ait TR 03 06.01 kodlu "AB Entegrasyon Sürecinin Desteklenmesi Faaliyetleri" Projesi: Artvin-Rize, Balıkesir, Çorum, Kayseri and Konya isminde beş adet entegre atık yönetim projesinin teknik ve hazırlık çalışmaları, Fizibilite çalışmaları, ÇED, Fayda Maliyet Analizi, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları hazırlanmıştır.

AB tarafından finanse edilen 2005 yılına ait TR 05 04.03 kodlu "AB Entegrasyon Sürecinin Desteklenmesi Faaliyetleri" Projesi: Aşağıda sayılan 23 adet projenin teknik ve hazırlık çalışmaları, Fizibilite çalışmaları, ÇED, Fayda Maliyet Analizi, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları için 3 Milyon AVROo ayrılmıştır:

15 adet atık su projesi: Erzurum, Bartın, Kırşehir, Adıyaman, Polatlı, Siverek, Seydişehir, Çarşamba, Diyarbakır, Erdemli, Akşehir, Aksaray, Merzifon, Lüleburgaz, Soma;

8 adet içme suyu projesi, Erzincan, Nizip, Akçaabat, Manavgat, Silvan, Erciş, Doğubeyazıt ve Ezeltere;

Ayrıca 2 özel sözleşme ile (Çerçeve Sözleşmesi) DABLAS Girişimi'nin ilgilendirdiği (örn. Ordu ve Turhal Atık Su Arıtım Tesisi Projesi) belediyeler için iki çalışma yapılmıştır;

AB tarafından finanse edilen 2006 yılında başlayan TR 06 03.13 kodlu "AB Entegrasyon Sürecinin Desteklenmesi Faaliyetleri" Projesi: Yaklaşık 10 Milyon AVROo'luk bir miktar teknik ve hazırlık çalışmaları, Fizibilite çalışmaları, ÇED, Fayda Maliyet Analizi, detaylı tasarım, teknik şartnameler ve ihale dosyaları için ayrılmıştır. Ayrıca, 2007 yılında ÇOP'nin yönetim otoritelerini hedefleyen, proje uygulanmasında kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi konusunda bir dizi eğitim faaliyeti için karşılık ayrılmıştır.

Bileşenlerin altında öngörülen projelere özgü Teknik Destek faaliyetleri. Bu faaliyetler uygulanacak projelerin müşavirliğine destek vermek ve nihai yararlanıcıların kapasitelerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca yukarıda sayılan çalışmalar için de karşılıklar ayrılmıştır. Bundan sonraki Fizibilite Çalışması Hizmet Şartnamelerinin içinde yer almayacak olan master plan hazırlanması da bu faaliyetlerin içindedir. Bu stratejik dokümanlar gelecekteki fizibilite çalışmaları ve gelecekteki IPA programları veya başka finansman kaynaklarının altından yürütülecek projelerin seçimi için referans oluşturacaktır.

C.5.İNDİKATİF PROJE LİSTESİ

Program Otoritesi (ayrıca bkz. E.1) proje seçim sürecinin ortaklık ve şeffaflık prensipleriyle uyumlu olduğunu taahhüt etmektedir. Sadece ÇOP'nin hedeflerine hizmet eden ve uygulama stratejisine uygun (örn. Öncelik eksenleri ve ilgili tedbirler) olan projeler hazırlık sürecinde dikkate alınmıştır.

2002 yılında AB tarafından fonlanan Yüksek Maliyetli Çevresel Altyapı Planlama Projesi (Kasım 2005 tarihinde tamamlanmıştır) kapsamında üretilen Proje Önceliklendirme Rehberi'nde proje hazırlığı ve seçimine ilişkin prensipler tanımlanmıştır. Önceliklendirme süreci hangi projelerin potansiyel proje listesine dahil edilebilmek için uygun olduğunu belirleyebilmek için projelerin ilk uygunluk kriteri kullanılarak sıralanmasını temel alır ve sonrasında da proje sıralama kriterine göre dışarıda kalmayan projeler sıralanır.

Tablo C.9. Proje uygunluk kriteri sıralaması

No.	Madde	Kriter
K1	Projenin yer aldığı sektör	Projenin aşağıdaki sektörlerde olması gerekmektedir: ● Su/atık su ● Atık yönetimi ● Hava kirliliği ● Endüstriyel kirlilik kontrolü
K2	Kuruluşta uygulanacak faaliyetin türü	Projenin en az 5 Milyon AVROo'luk bir yatırım içermesi gerekmektedir.
K3	Projenin asıl faydalanıcısı ve (var ise) diğer faydalanıcıları	Doğrudan faydalanıcı özel sektörden olamaz.
K4	Projenin durumu (genel)	The project proposal must contain the information which is added with the questionnaire minimum Proje başvurusunda anketle eklenen bilgilerden minimum düzeyde olması gerekmektedir.

Tablo C.10. Proje seçim kriterleri

Çevresel kriterler ● Çevresel faydalar ● Sağlığa ilişkin faydalar ● Çevresel strateji	**Teknik kriterler** ● Proje büyüklüğü ● Projenin türü ● Projenin karmaşıklığı ● Projenin hazır olup olmadığı
Mali kriterler ● Yatırım maliyeti ● İşletme ve bakım maliyetleri ● Temin edilmiş finansman miktarı	**Kurumsal kriterler** ● Sorumlulukların tanımlanması ● Halihazırdaki kanuni çerçeve ● Proje sahibinin kurumsal kapasitesi
Ekonomik kriterler ● Ücretlerin ödenebilirliği ● Yatırımın ödenebilirliği ● Ekonomik fayda	**Politik kriterler** ● Gösterim potansiyeli ● İlgili uluslararası konvansiyonlar[24] ● Bölgesel gelişim

[24] **DABLAS Girişimi ve Barselona Sözleşmesi**

Proje Önceliklendirme Rehberi yıllık bazda izlenecektir. Düzenli olarak veritabanının güncellenmesi ve kriterlerin değerlendirilmesi yapılacaktır. 2007'den itibaren iki yılda bir değişen ihtiyaç ve önceliklere göre başvuru formları ve kriterler güncellenecektir.

2008'de itibaren iki yılda bir potansiyel faydalanıcılar IPA ya da diğer kaynaklardan fonlanacak potansiyel projelerin bulunduğu havuzun güncellenebilmesi için proje başvurularını iletmek üzere çağrılacaklardır. ÇOP'nin (2007 – 2009) ilk uygulama döneminde hiçbir belediye birden fazla proje için fon alamayacaklardır.

2006'da ÇOP'nin Program Otoritesi tarafından ilk proje teklifi çağrısı yapılmış ve bir Proje Seçim Komitesi oluşturulmuştur. Bu komite daha çok DPT, İller Bankası, DSİ, ABGS, Hazine ve ÇOB gibi çevresel yatırımlardan ve politikalardan sorumlu ve çevre ile ilgili mevzuatın ve AB Direktiflerinin uygulatılmasından sorumlu kurumların temsilcilerinden oluşmuştur.

Proje Seçim Komitesi Proje Önceliklendirme Rehberini uygunluk kriterleri listesine faydalanıcıların nüfusları 50.000'in üzerinde olan belediyeler olması gerektiğini koyarak revize etmeye başlamıştır. Anketler 2006 yılı Nisan ayında 450 adet belediyeye dağıtılmıştır. Yaklaşık 200 adet anket geri dönmüş ve 131 adet proje sıralanmıştır. Sektörel dağılım şöyledir: 18 adet içme suyu projesi, 61 adet atık su projesi ve 52 adet katı atık projesi. Bu süreç 2007 yılı Şubat ayıda bitirilmiştir.

AB tarafından fonlanması muhtemel projeleri gösteren bir harita **(bkz. Ek 5)** ve bir iş planı **(bkz. Ek 3)** ekte sunulmuştur. Ek 4'te her büyük proje için projenin adı, yatırım değeri ve finansman kaynakları, ana bileşenlerin açıklaması, proje hedeflerinin ve beklenen sonuçların açıklaması, zaman çizelgesi, ana proje dokümanlarının ve proje tasarımının durumunu gösteren Proje Kimlik Kartları bulunmaktadır. Hazırlık çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve arazi edinimi ve ÇED prosedürü için müşavirlik gibi konuların alacağı zaman dikkate alınarak bir proje listesi (yıllık dağılım ve finansal tablolar 4. Bölümde bulunmaktadır) oluşturulmuştur. Bu projelerin N+3 ödeme kuralına göre ayrılan zaman içerisinde uygulamalarının tamamlanabileceğini garantiye almaktadır.

IPA kapsamında fonlanacak projeler bir ön şart olarak AB Komisyonuna sunulan her büyük proje başvurusu için AB Mevzuatına ve ayrıca IPA Uygulama Tüzüğü (2007)'nün 157. Maddesine uymak zorundadır.

D. MALİ TABLO

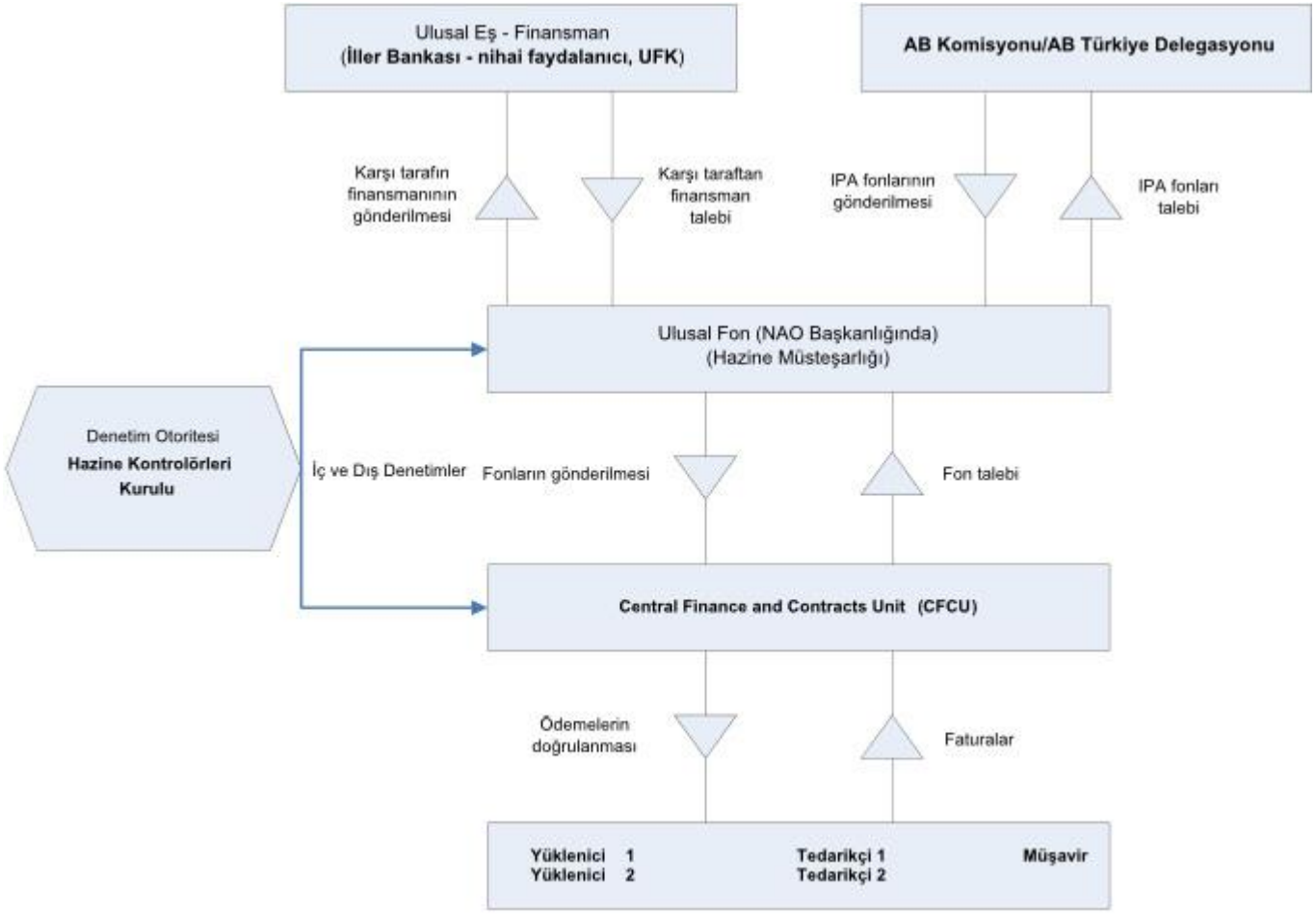
Maliyetlerin değerlendirmesi, yatırım ve finansman stratejisi UÇES 2007,2023 altında yapılmıştır. ÇOP mali planı bu çalışmayla uyumluluk arz etmektedir.

Mali tablolardaki her öncelik altındaki uygun dağılım aşağıdaki gibidir:

- Öncelik 1, Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımı hizmetlerinin iyileştirilmesi:
  ÇOP'nin yaklaşık %66'sı;
- Öncelik 2, Geliştirilmiş entegre katı atık yönetimi:
  ÇOP'nin yaklaşık %28'i;
- Öncelik 3, Teknik Destek: ÇOP'nin yaklaşık %6'sı.

ÇOP'nin uygulaması IPA kaynaklarından yaklaşık 204,1 Milyon AVROo ile finanse edilecektir. Bu ödeme akışlarının genel çerçevei **Şekil D.1**'de gösterilmiştir.

Şekil D.1. Planlanan ödeme akışını gösterir (değişikliklere açık taslak şema)

N.B. Vurgulanan başlıklar sorumlu kurum/otoriteyi göstermektedir.

IPA'dan gelen katkı çevresel altyapı için kamusal uygun maliyetin en yüksek standart oran olan %75'inin ve teknik destek için de Teknik Destek Önceliği altındaki faaliyetlerin maliyetinin yine en yüksek standart oran olan %75'inin alınmasıyla hesaplanmıştır. Ulusal eş finansman katkısı öncelikler altında sunulan yatırım operasyonları ve teknik destek önceliği altındaki faaliyetleri ilgiliendirmektedir. Ulusal eş finansman IPA Finansman Anlaşmasındaki hükümler gereğince verilecektir.

Prensipleri ve prosedürleri belirleyen ulusal eş finansman çerçevesi hazırlanmakta ve İller Bankası tarafından koordinasyonu sağlanmaktadır. Bu çerçeve ulusal eş finansmanın ulusal bir katkı fonundan AB fonlama mekanizmaları, zaman çizelgeleri ve UFK eş finansmansı prosedürleri ile uyumlu olacak şekilde sağlanabilmesi için prosedürleri belirleyecektir (örn. Hazine'nin onayı için gereken zaman, uyulması gereken uygulama prosedürleri). Bunlar fonların gerektiği zamanda ve miktarda hazır olmasını sağlayacak ve AB ve Ulusal Fon katkıları için ulusal eş finansmanın Merkezi Finans ve İhale Birimi'nin şartlarına uygun şekilde etkin yönetimini ve kontrolünü sağlayacak prosedürler belirleyecektir.

İller Bankası ÇOP 2007 – 2009 altından yürütülecek bütün projeler için kredi ve kredi + hibe şeklinde eş finansman sağlayacaktır. Banka ayrıca ÇOB, Hazine Bakanlığı ve diğer devlet kaynaklarından gelecek ulusal katkıyı yönetecektir. UFK'lardan gelecek muhtemel katkılar (kredi) da İller Bankası yoluyla kanalize edilecektir. Faydalanıcı ve Program Otoritesi arasında bir Uygulama Anlaşması (bkz. Bölüm E.1) imzalanarak kredi ödemeleri ile ilgili hükümler belirlenecektir.

Hibe miktarının (IPA ve ulusal) nihai yararlanıcıları teşvik etmesi hedeflenmektedir. Maksimum etkiyi sağlayabilmek ve mevcut finansman kaynaklarının kullanımının optimize edilebilmesi için ekonomik ve finansal analizlerle ilgili ödenebilirlik ve maliyet kurtarabilme potansiyeli dikkate alınarak her bir proje için bir hibe tavanı belirlenecektir.

ÇOP'nin mali dağılımı bir bütün olarak aşağıdaki faktörlerin kombinasyonundan oluşmaktadır:

- UÇES 2007 – 2023 altında geliştirilen yatırım stratejisinin hedeflerine ulaşmak;
- Stratejik Uyum Çerçevesi'nin hedeflerine ulaşmak;
- Potansiyel nihai yararlanıcılar tarafından Program Otoritesine gönderilen proje teklifleri ile oluşacak talebe dayalı anlayış.

Belirlenen öncelik eksenleri arasında yapılacak mali dağılım aşağıdakilere göre belirlenecektir:

- Su ve atık sektörleriyle ilgili AB Direktiflerini uygulaması dikkate alınarak UÇES 2007 – 2023'te tanımlanan gereksinimler
- Programın toplam ihtiyaçlara oranla kısıtlı bir sürede (2007 – 2009) kısıtlı mali kaynaklarla uygulanmasının gerektiği gerçeği altyapı önceliklendirmenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.
- Ulusal ve dış mali kaynaklarla diğer kurumlar tarafından uygulanan altyapı programlarına uygunluk.

ÇOP'a verilecek AB finansman katkısı aşağıda verilen mali plan tabloları kapsamında uygulanacaktır

Tablo D.1. 2007-2009 için Mali Tablo

2007-2009	Toplam Harcama (€) (1) = (2+5)	Toplam Kamu Harcaması (€) (2) = (3+4)	Kamu Harcaması (€)		Özel (indikatif) (€) (5)	IPA eş finansman oranı (%) (6) = (3/2) (RD)		Bilgi için
			Topluluk Katkısı (IPA) (€) (3)	Ulusal Kamu Katkısı (€) (4)				Diğer (UFK, vs.) (€) (7)
Öncelik Ekseni 1: Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımı hizmetlerinin iyileştirilmesi	179 064 000	179 064 000	134 298 000	44 766 000	-----	%75		-----
Tedbir 1.1: Su temininin kalitesinin artırılması	76 741 333	76 741 333	57 556 000	19 185 333	-----	%75		-----
Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesini iyileştirmek	102 322 667	102 322 667	76 742 000	25 580 667	-----	%75		-----
Öncelik Ekseni 2: Geliştirilmiş entegre katı atık yönetimi	76 741 333	76 741 333	57 556 000	19 185 333	-----	%75		-----
Tedbir 2: Dönüştürülmüş atık miktarınıartıracak ve nihai bertaraf edilmiş atık miktarını azaltacakeylemleri desteklemek.	76 741 333	76 741 333	57 556 000	19 185 333	-----	%75		-----
Öncelik Ekseni 3: Teknik Destek	16 328 000	16 328 000	12 246 000	4 082 000	-----	%75		------
Tedbir 3.1: ÇOP yönetiminin geliştirilmesi	4 328 000	4 328 000	3 246 000	1 082 000	-----	%75		-----
Tedbir 3.2: Faydalanıcıların planlama kapasitelerinin geliştirilmesi	12 000 000	12 000 000	9 000 000	3 000 000	-----	%75		-----
Toplam 2007-2009	272 133 333	272 133 333	204 100 000	68 033 333	-----	%75		-----

Tablo D.2. 2007 için Mali Tablo

2007	Toplam Harcama (€) (1) = (2+5)	Toplam Kamu Harcaması (€) (2) = (3+4)	Kamu Harcaması (€)		Özel (indikatif) (€) (5)	IPA eş finansman oranı (%) (6) = (3/2) (RD)		Bilgi için
			Topluluk Katkısı (IPA) (€) (3)	Ulusal Kamu Katkısı (€) (4)				
Öncelik Ekseni 1: Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımı hizmetlerinin iyileştirilmesi	43 200 000	43 200 000	32 400 000	10 800 000	-----	%75		-----
Tedbir 1.1: Su temininin kalitesinin artırılması	12 525 333	12 525 333	9 394 000	3 131 333	-----	%75		-----
Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesini iyileştirmek	30 674 667	30 674 667	23 006 000	7 668 667	-----	%75		-----
Öncelik Ekseni 2: Geliştirilmiş entegre katı atık yönetimi	37 969 333	37 969 333	28 477 000	9 492 333	-----	%75		-----
Tedbir 2: Dönüştürülmüş atık miktarınıartıracak ve nihai bertaraf edilmiş atık miktarını azaltacakeylemleri desteklemek.	37 969 333	37 969 333	28 477 000	9 492 333	-----	%75		-----
Öncelik Ekseni 3: Teknik Destek	8 164 000	8 164 000	6 123 000	2 041 000	-----	%75		------
Tedbir 3.1: ÇOP yönetiminin geliştirilmesi	1 497 333	1 497 333	1 123 000	374 333	-----	%75		-----
Tedbir 3.2: Faydalanıcıların planlama kapasitelerinin geliştirilmesi	6 666 667	6 666 667	5 000 000	1 666 667	-----	%75		-----
Toplam 2007	89 333 333	89 333 333	67 000 000	22 333 333	-----	%75		-----

Tablo D.3. 2008 için Mali Tablo

2008	Toplam Harcama (€) (1) = (2+5)	Toplam Kamu Harcaması (€) (2) = (3+4)	Kamu Harcaması (€)		Özel (indikatif) (€) (5)	IPA eş finansman oranı (%) (6) = (3/2) (RD)	Bilgi için
			Topluluk Katkısı (IPA) (€) (3)	Ulusal Kamu Katkısı (€) (4)			
Öncelik Ekseni 1: Su temini, kanalizasyon ve atık su arıtımı hizmetlerinin iyileştirilmesi	61 520 000	61 520 000	46 140 000	15 380 000	-----	%75	-----
Tedbir 1.1: Su temininin kalitesinin artırılması	26 246 666	26 246 666	19 685 000	6 561 667	-----	%75	-----
Tedbir 1.2: Alıcı ortam kalitesini iyileştirmek	35 273 333	35 273 333	26 455 000	8 818 333	-----	%75	-----
Öncelik Ekseni 2: Geliştirilmiş entegre katı atık yönetimi	26 246 666	26 246 666	19 685 000	6 561 667	-----	%75	-----
Tedbir 2: Dönüştürülmüş atık miktarınıartıracak ve nihai bertaraf edilmiş atık miktarını azaltacakeylemleri desteklemek.	26 246 666	26 246 666	19 685 000	6 561 667	-----	%75	-----
Öncelik Ekseni 3: Teknik Destek	4 900 000	4 900 000	3 675 000	1 225 000	-----	%75	------
Tedbir 3.1: ÇOP yönetiminin geliştirilmesi	1 566 667	1 566 667	1 175 000	391 667	-----	%75	-----
Tedbir 3.2: Faydalanıcıların planlama kapasitelerinin geliştirilmesi	3 333 333	3 333 333	2 500 000	833 333	-----	%75	-----
Toplam 2008	92 666 666	92 666 666	69 500 000	23 166 667	-----	%75	-----

Tablo D.4. 2009 Yılı İçin Finansal Tablo

2009	Toplam Harcama (€) (1) = (2+5)	Toplam Kamu Harcaması (€) (2) = (3+4)	Kamu Harcaması (€)		Hususi (indikatif) (€) (5)	IPA eşfinansman oranı (%) (6) = (3/2) (RD)	Bilgi İçin
			Topluluk Katkısı (IPA) (€) (3)	Ulusal Kamu Katkısı (€) (4)			Diğer (IFI, vb) (€) (7)
Öncelik ekseni 1: İçme Suyu ve Atıksu Hizmetlerinin İyileştirilmesi	74 344 000	74 344 000	55 758 000	18 586 000	-----	75%	-----
Tedbir 1.1: Temin edilen içme suyu kalitesinin iyileştirilmesi	37 969 333	37 969 333	28 477 000	9 492 333	-----	75%	-----
Tedbir 1.2: Alıcı su ortamı kalitesinin iyileştirilmesi	36 374 667	36 374 667	27 281 000	9 093 667	-----	75%	-----
Öncelik ekseni 2: Entegre Katı Atık Yönetiminin Geliştirilmesi	12 525 333	12 525 333	9 394 000	3 131 333	-----	75%	-----
Tedbir 2: Katı atık geri dönüşümünün artırılması ve düzenli depolama sistemlerinin iyileştirilmesi	12 525 333	12 525 333	9 394 000	3 131 333	-----	75%	-----
Öncelik 3: Teknik Destek	3 264 000	3 264 000	2 448 000	816 000	-----	75%	------
Tedbir 3.1: Çevre Operasyonel Programı Yönetiminin Güçlendirilmesi	1 264 000	1 264 000	948 000	316 000	-----	75%	-----
Tedbir 3.2: Faydalanıcıların Planlama Kapasitesinin Güçlendirilmesi	2 000 000	2 000 000	1 500 000	500 000	-----	75%	-----
Toplam 2009	90 133 333	90 133 333	67 600 000	22 533 333	-----	75%	-----

E. UYGULAMA DÜZENLEMELERİ

Bu bölüm Çevre Operasyonel Programı'nın hazırlanması sürecinde mevcut sistem ve düzenlemeleri tanımlamaktadır. Bu bağlamda, yapılar ve sorumlulukların yanı sıra yönetim ve bilgi sistemlerine ilişkin bir dizi önemli karar merkezi olmayan yapılanma yetkisinin Türk makamlarına devrine yönelik akreditasyon süreci çerçevesinde alınacaktır. Bu işlem, Operasyonel Programın onaylanması sürecinden farklı bir takvime göre gerçekleşecektir. Yönetim yetkisinin devri sonrasında imzalanacak olan Çerçeve Anlaşma ve Finansal Anlaşma yönetim ve kontrol sistemlerine ilişkin detaylı hükümleri ortaya koymaktadır. Bu nedenle, aşağıda yer alan hükümler, gerekli olması halinde, söz konusu anlaşmaların ilgili hükümleri uyarınca adaptasyona uğrayabilecektir.

Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA) kuran 17 Temmuz 2006 tarih ve 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü ve bu Tüzüğün uygulamasını gösteren 12 Haziran 2007 tarihli ve 718/2007 sayılı Komisyon Tüzüğüne uygun olarak, …..tarihli Başbakanlık Genelgesi IPA yönetim ve uygulama görevleriyle ilgili temel yapı ve otoriteleri atamış bulunmaktadır.

Bu bölüm, ÇOP'a ilişkin uygulama düzenlemelerini ortaya koymaktadır25.

IPA Uygulama Tüzüğünün 10. maddesine göre, IPA yardımı III. ve IV. bileşenler için başlangıçta Komisyonun ön kontrolleri ile merkezi olmayan yönetim çerçevesinde uygulanacaktır. Bununla birlikte, nihai amaç, merkezi olmayan yönetimin Komisyonun ön kontrolleri olmaksızın ulusal otoritelere devredilmesidir. Komisyonun Topluluk ve ulusal kurallara göre gerekli yönetim ve kontrol sistemlerinin kurulduğunu ve etkin bir şekilde uygulandığını teyit ederek geçiş döneminin sona ermesi sonrasında merkezi olmayan yönetim Komisyon tarafından ulusal otoritelere devredilecektir.

[25] IPA Programı'nın farklı bileşenleri detaylı olarak tanımlanmış ve her bir yönetim ve denetim yapısının roller, görev ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenmiştir. İlgili dokümanların tam anlamıyla bilincinde olunduğu ve gerektğinde tam olarak yerine getirileceği kaydedilmelidir.

E.1. YÖNETİM VE KONTROL YAPILARI

E.1.1. YAPILAR VE OTORİTELER

Ulusal kaynaklar ve IPA kaynakları tarafından ortak finanse edilen müdahalelerin etkin bir şekilde yönetimini sağlamak amacıyla oluşturulacak yapılar ve otoriteler görevleri ve sorumluluklarıyla birlikte IPA Uygulama Tüzüğü'nün ilgili maddelerine (21–31) uygun olarak bu bölümde tanımlanmaktadır. Bu yapılar ve otoriteler, Komisyonun merkezi olmayan yönetimi devretmesinden önce etkin bir şekilde oluşturulmalı, uygulamaya hazır olmalı ve akredite edilmelidir

Yönetim ve kontrol yapıları aşağıda sunulmaktadır:

(a) Ulusal IPA Koordinatörü;

(b) III. ve IV. bileşenler için Stratejik Koordinatör;

(c) Yetkili Akreditasyon Görevlisi;

(d) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi;

(e) Ulusal Fon;

(f) Denetim Otoritesi;

(g) Her bir IPA bileşeni ya da Program için Program Otoritesi.

Program Otoriteleri hariç olmak üzere yukarıda belirtilen diğer yapıların görev ve sorumlulukları IPA Uygulama Tüzüğü'nün ilgili maddelerinde ve Taslak Çerçeve Anlaşmasının Ek A'sında sunulmaktadır.

Bu çerçevede, bu bölümde, yalnızca ÇOP'nın yönetim ve uygulamasından sorumlu Program Otoritesinin görevleri verilecektir.

(a) ÇOP Program Otoritesi

…../..../2007 sayılı Başbakanlık Genelgesi çerçevesinde ÇOB ÇOP için Program Otoritesi olarak atanmıştır.

Görevleri

Program Otoritesi, doğru finansal yönetim ve etkin ve verimli iç kontrol ilkesine uygun olarak, ÇOP'nın yönetimi ve uygulamasından sorumludur. Bu bağlamda, IPA Uygulama Tüzüğünün 28. Maddesine göre, Program Otoritesi temel olarak aşağıdaki hususlardan sorumlu olacaktır:

- Yıllık ve çok yıllık ÇOP'nın hazırlanması,

- Programın uygulanmasının izlenmesi ve programın uygulamasının kalitesini izlemek için gerekli olan dokümanların sunulması yoluyla Sektörel İzleme Komitesi'nin çalışmalarının yönlendirilmesi,
- Yıllık ve nihai uygulama raporları hazırlamak ve Sektörel İzleme Komitesi'nin incelemesi sonrasında söz konusu raporları Komisyona, Ulusal IPA Koordinatörüne ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisine sunmak,
- Projelerin ÇOP'nda öngörülen kriterler ve mekanizmalara uygun olarak seçilmesini (bir proje yönlendirme komitesi kurarak) ve söz konusu projelerin ilgili Topluluk ve ulusal kurallara uygun olmasını sağlamak,
- İhale ve hibe prosedürlerinin düzenlenmesi, sözleşmelerin yapılması, nihai yararlanıcılara ödemelerin yapılması ve geri alınması,
- Projelerin yürütülmesine dahil olan tüm birimlerin ayrı bir muhasebe sistemi ya da ayrı bir muhasebe kodlaması oluşturmasının sağlanması,
- Ulusal Fon ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisinin harcamalara ilişkin olarak gerçekleştirilen işlem ve kontrollere dair gerekli tüm bilgileri almalarının sağlanması,
- Yeterli bir denetimin sağlanabilmesi için gerekli olan tüm dokümanların saklanabilmesi için gereken prosedürlerin oluşturulması,
- Bir raporlama ve bilgi sistemi kurmak, idame ettirmek ve güncellemek,
- Farklı alt birimlerinin iç denetiminin sağlanması,
- Usulsüzlüklerin zamanında raporlanmasının sağlanması,
- Beyan edilen harcamaların ve nihai faydalanıcıların ödeme taleplerinin mevcut kurallara göre doğruluğunun, ürün ve hizmetlerin onay kararına uygun olarak gerçekleştirildiğinin ve nihai yararlanıcıların ödeme taleplerinin doğruluğunun denetlenmesi. Bu doğrulamalar uygun olduğu hallerde projelerin idari, mali, teknik ve fiziksel yönlerini de kapsayacaktır,

- Bilgi ve tanıtım gerekliliklerinin karşılanması.

IPA Uygulama Tüzüğünün 28(2). maddesinden kaynaklanan yukarıda belirtilen sorumlulukların dışında, Program Otoritesi aşağıdaki hususlardan da sorumlu olacaktır:

- ÇOP İzleme Komitesine başkanlık etmek ve sekreterya hizmetlerini yürütmek,
- ÇOP'nın değerlendirilmesini sağlamak,
- ÇOP'nın Teknik Yardım tedbirlerinin uygulanması.

Birimler

Program Otoritesi aşağıdaki birimlerden oluşmaktadır:

1) IPA Birimi:

1.1. Programlama Alt-Birimi;

1.2. İzleme ve Değerlendirme Alt-Birimi;

1.3. Teknik Uygulama Alt-Birimi;

1.4. Kalite Güvence ve Kontrol Alt-Birimi;

1.5. İhale, Sözleşme ve Muhasebe Alt-Birimi (MFİB)[26].

2) ÇOP İzleme Komitesi Sekreteryası

3) İç Denetim Birimi

[26] **Geçiş dönemi süresince, ÇOP tarafından finanse edilen projeler kapsamında, hizmet, ekipman temini, inşaat ve hibelerin tedariki ile ilgili bütçeleme, ihale, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlamadan MFİB sorumlu olacaktır. Geçiş dönemi sonrasında ÇOP Program Otoritesi içerisinde bir Finans ve İhale Birimi kurulacaktır.**

Program Otoritesini oluşturan farklı yapıların başkanları açıkça belirlenmeli ve aşağıda gösterildiği gibi kendi yapılarına verilmiş görevlerden sorumlu tutulmalıdır.

Tablo E.1. Program Otoritesi'ni oluşturan yapıların başkanları

Program Otoritesinin Başkanı	…… Müsteşar Yardımcısı ……. (adres) Ankara/TÜRKİYE Telefon: Faks: E-posta:
IPA Birimi Başkanı	Başbakanlık Genelgesi uyarınca gerekli atama yapılacaktır.
İzleme Komitesi Başkanı	…… Müsteşar Yardımcısı ……. (adres) Ankara/TÜRKİYE Telefon: Faks: E-posta:
İç Denetim Birimi Başkanı	…… Müsteşar ……. (adres) Ankara/TÜRKİYE Telefon: Faks: E-posta:

Görevlerin Dağılımı

MFİB ile Geçiş Düzenlemeleri

…/…/2007 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca, 2007-2010 geçiş dönemi boyunca IPA III ve IV.bileşenleri altında ÇOB kapsamında finanse edilen programlar ve projelerdeki, hizmet, ekipman temini, inşaat ve hibelerin tedariki ile ilgili bütçeleme, ihale, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlamadan, Ulusal Yetkilendirme Otoritesi'nin yıllık değerlendirmesine tabi olarak, MFİB sorumludur.

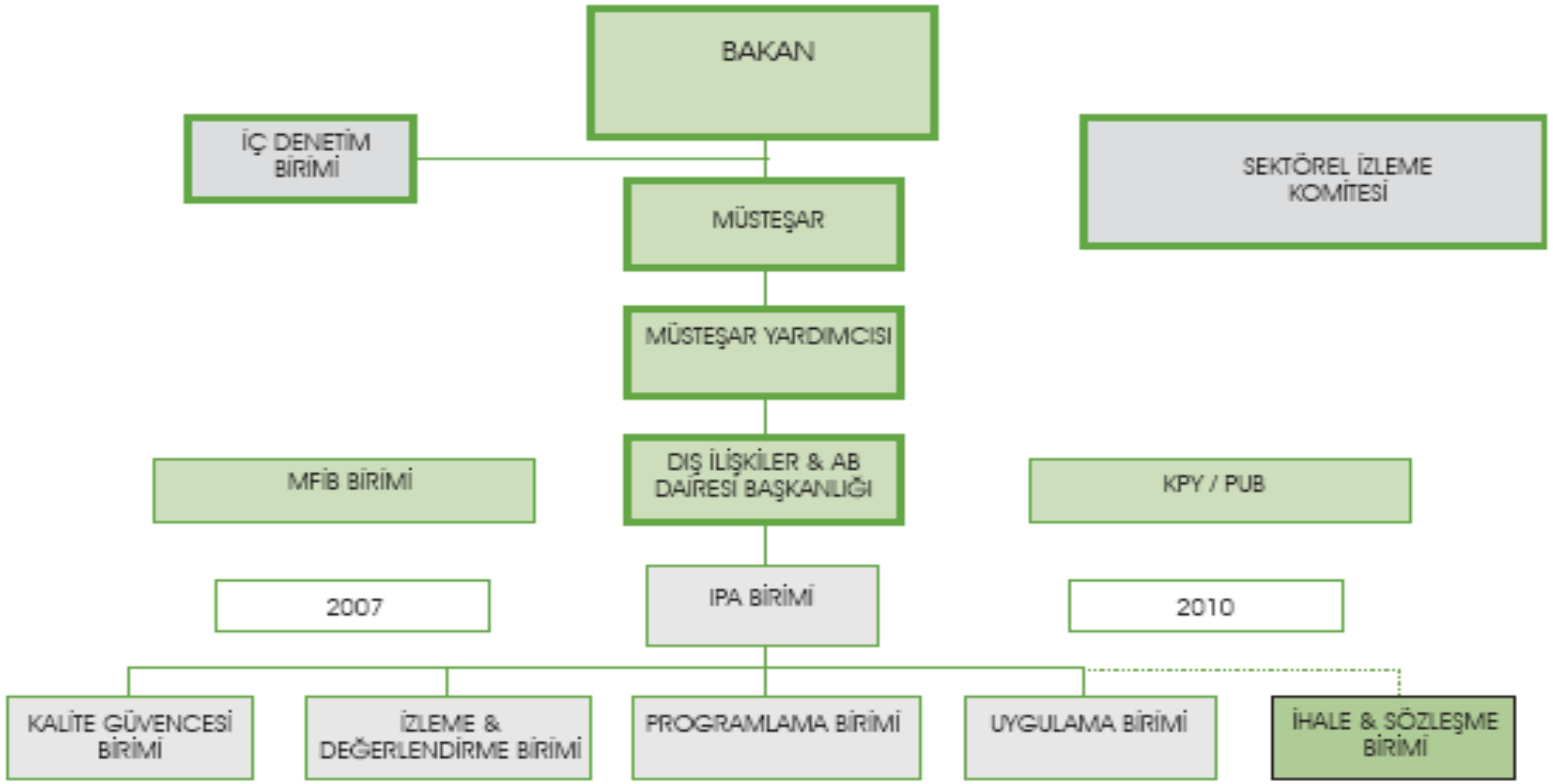
2007 yılı ÇOB, sekiz çalışanını, iş tecrübelerini artırmaları ve daha sonra IPA Birimi altında ilgili görev ve sorumlulukları üstlenmeleri amacıyla MFİB'nde geçici olarak görevlendirmiştir. Bu anlamda MFİB, geçiş dönemi süresince aşağıda sıralanan çeşitli görevleri yapmaya devam edecektir:

- Ana amaç ve görevi kapsamında EC PRAG'da (Avrupa Komisyonu Dış Eylemler için İhale Prosedürleri ElKitabı) ortaya konulan tedarik kuralları çerçevesinde ÇOP altındaki projelerin tedarik işlemlerini yürütmek;
- Önce onay için Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu'na daha sonra da ihaleyi kazanan firmaya gönderilmek üzere, sözleşmeleri ve eklerini hazırlamak/imzalamak. Sözleşmelerin birer kopyasını Program Otoritesi dahil tüm ilgili birimlere göndermek.
- AB ve Türkiye mevzuatına uygun olarak muhasebe sistemlerinin ve kayıtların tutulması, ödemelerin ve gerekli geri alımların yapılması;
- Yeterli bir denetimin sağlanabilmesi için gerekli olan tüm dokümanların saklanabilmesi için gereken prosedürlerin oluşturulması;
- Usulsüzlüklerin zamanında Program Otoritesi ile NF/Ulusal Yetkilendirme Görevlisine bildirilmesi;
- Beyan edilen harcamaların ve nihai faydalanıcıların ödeme taleplerinin mevcut kurallara göre doğruluğunun, ürün ve hizmetlerin onay kararına uygun olarak gerçekleştirildiğinin ve nihai yararlanıcıların ödeme taleplerinin doğruluğunun mali ve idari açıdan denetlenmesi.
- Program Otoritesi'ne aylık finansal raporlar ve IPA fonlarının kullanımına dair yarı-yıllık raporlar sunmak.
- İç denetimin layıkıyla yapılmasını sağlamak;
- Program Otoritesi tarafından istendiği takdirde ÇOP kapsamındaki projelere ilişkin her türlü ihale, sözleşme, ödeme ve muhasebe bilgisini sağlamak.

MFIB'nin sözleşmeye ilişkin sorumluluklarının (ödemelerin onaylanması, devreye alma ve iş tesliminde son onay gibi) Proje Uygulama Birimi'ne devredilmeyeceği dikkate alınmalıdır. Her durumda son sorumluluk MFİB'nde olacaktır. Proje Uygulama Birimi'nin TA veya bir kontrol mühendisi tarafından desteklenmesi beklenmektedir.

Operasyonel Programlarını formüle eden bakanlıkların üzerinde mutabık kaldıkları IPA organizasyon şeması **Şekil E.1.**'de verilmiştir. ÇOB'ndaki yapı ve IPA Birimi'nin görevleri aşağıdaki gibidir:

Şekil E.1. IPA Program Otoritesi

Programlama Alt-Biriminin Sorumlulukları:

- Yıllık ve çok yıllık programların hazırlanması;
- OP'nin hazırlanması;
- Proje tanımlanması ve formülasyonu (Proje Teklif Çağrıları, Kılavuzlar, Uygunluk Kontrolü, Tarama);
- OP için Proje Önceliklendirilmesi;
- Proje Yönlendirme Komitesinin Organizasyonu;
- AB fonlarının finansal planlaması;
- Bütçeleme, ek-finansman düzenlemeleri (ulusal ve IFI);
- Potansiyel nihai yararlanıcılar için bilgilendirme ve destek;
- Bilgilendirme ve tanıtım tedbirlerinin programlama için düzenlenmesi;
- Başvuru/tekliflerin Avrupa Komisyonu'na sunulması.

İzleme ve Değerlendirme Alt-Biriminin Sorumlulukları:

- Yıllık ve nihai uygulama raporlarının hazırlanması ve Avrupa Komisyonu'na sunulması;
- Sektörel İzleme Komitesi'nin sekreteryası;
- Sektörel İzleme Raporları'nın hazırlanması;
- MFİB ve SPO ile yakın işbirliği içerisinde program izlemesi (bilgisayar ortamında bir veritabanının muhafaza edilmesi dahil);
- Değerlendirme faaliyetlerinin koordinasyonu.

Teknik Uygulama Alt-Biriminin Sorumlulukları:

- Proje hazırlığı için iş tanımlarının geliştirilmesi (Teknik Fizibilite, CBA, EIA);
- Proje Uygulama Birimi'nin yapısının düzenlenmesi;
- Proje yönlendirme komitelerinin oluşturulması ve koordinasyonu;
- Yararlanıcılarla opreasyonel anlaşmaların hazırlanması;
- İhale değerlendirmesine katılım (değerlendirme komiteleri);
- MFİB'nin yetkilendirildiği faaliyetlerin denetlenmesi;
- Proje Uygulama Birimleri ve MFİB'den gelen raporların kontrol edilmesi;
- Denetim ve değerlendirmelerin takibi;

- MFİB ve uygulama birimleriyle koordinasyon (alt projeler / Proje Uygulama Birimi ve kapasite oluşturma projeleri, eşleştirme veya TA/SPO);
- Bilgilendirme ve tanıtım tedbirlerinin program seviyesinde düzenlenmesi.

Proje(ler)in günlük faaliyetlerinin uygulanmasından sorumlu olan ve MFİB ile Program Otoritesinin (PO) teknik uygulama birimi için danışma kurulu olarak görev yapan Proje Uygulama Birimleri, ÇOP kapsamında yararlanıcılara (ağırlıklı olarak belediyeler) destek sağlayacaktır. Proje Uygulama Birimi'lar, yararlanıcı, PO ve İller Bankası temsilcilerinden oluşacaktır. Bu konuda daha fazla detay aşağıda sunulmuştur. Ayrıca, Teknik Uygulama Alt-Birimi tarafından organize edilen ve projelerin seçimi ile değerlendirmesinden sorumlu olan bir Seçim Komitesi oluşturulacaktır. Bu komitenin katılımcıları SPO, İller Bankası, DSİ ve Teknik Birimlerden oluşacaktır.

Kalite Güvence ve Kontrol Alt-Biriminin Sorumlulukları:

- Standartlar, prosedürler ve kılavuzların hazırlanması ve güncellenmesi;
- Belgelerin kalite kontrolü (proje fişi, ihaleler, raporlar, operasyonel anlaşmalar, başvuru çağrıları, vb.), bilgi akışının kalitesi;
- Yönetim Bilgi Sistemi (MİS) için bilgi akışının kontrolü;
- Risk yönetiminin uygulaması;
- Usulsüzlüklerin bildirilmesi ve takibi;
- Eğitim ihtiyaç analizlerinin yapılması;
- İş yükü ve hassas kadro görevlendirmesi analizleri;
- Projelerin yerinde denetimi;
- Uygun arşivleme

İhale, Sözleşme ve Muhasebe Alt-Birimi:

Yukarıda da belirtildiği gibi, bu birimin görevleri geçiş dönemi süresince MFİB tarafından yürütülecektir.

Geçmişte, AB fonlarının yönetimi, 2001/41 (2001) sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca yürütülmekteydi. Önümüzdeki dönem için, düzenlemeler, IPA kurallarına uyum sağlamak üzere gözden geçirilmiştir. Temel yönetim, kontrol ve raporlama prosedürlerinin ana hatları aşağıda Şekil E.2.'de verilmiştir. Özellikle IPA bileşeninin Program Otoritesi ile mutabakat sağlamanın yanında ÇOB, çeşitli kademelerde yönetilecektir.

IPA birimi ayrıca aşağıdaki birimler tarafından da desteklenecektir.

İç Denetçinin Sorumlulukları:

- Kurumun iç denetimini yürütme;
- Kurumun iç denetimin ve kontrol sisteminin gelişmesi için çalışmalar yapma;
- Hesaplamaların ve işlemlerin doğru, eksiksiz, zamanında gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol etme;
- Birim operasyonlarının finansal anlaşmalarla ve programlarla uyuşup uyuşmadığını kontrol etme

(b) Yararlanıcılar

Yararlancılar projelerin uygulamasında aktif rol alacaklardır. Onaylanan uygulama usullerinin her biri Program Otoritesi ve yararlanıcı tarafından imzalanan yazılı Uygulama Sözleşmesi tarafından yürütülür. Uygulama Sözleşmesi, Türkiye ve Avrupa Komisyonu (EC) tarafından oluşturulan Finansman Anlaşması tarafından sağlanan uygulama usullerini ve eğer varsa şartlılığı akseder. Yararlanıcı Avrupa Birliği'nin çevre prensipleriyle ("kullanıcı öder" ve "kirleten öder" gibi prensipler) uyuşma, uzun zamanlı optimum idame uygulama, uygun maliyetli operasyonlar ya da maliyet karşılama prensiplerini uygulama, ve idame için yeterli insan kaynaklarını atama isteklerini doğrulayacaklardır. Uygulama Sözleşmesi ise ortak finansman anlaşmaları ve, muhtemelen, finans prosedürlerini bütün fonların miktar ve frekans olarak beklendiği gibi mevcut olduğunu aksedeceklerdir.

Proje seviyesinde, Uygulama Sözleşmesi, Yönlendirme Komitesinin (SC) kuruluşunu her konuda yönlendirme sağlayan ve uyarlamaları denetleyen danışma organı olarak görür. SC üyeleri MFİB, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, ÇOB, İller Bankası , Kıdemli Program Görevlisi ve DSİ temsilcilerinden oluşur.

Yararlanıcı projenin izleme ve yönetiminde bir Proje Uygulama Birimi tarafından desteklenir. Proje Uygulama Birimi her proje için kurulur ve CFCU projenin uygulamasına destek olur. Kompozisyonu proje kaynaklı değişse de genellikle Proje Uygulama Birimi, yararlanıcı (Başkanlık eder), ÇOB ve İller Bankasından oluşan 3 üyeden meydana gelir.

PUB'nin yürüteceği fonksiyonlar aşağıdadır:

- Proje seviyesinde ilerleme izlemesi;
- Projenin süpervizörüyle (FIDIC'a göre mühendis) bağlantı kurmak;
- Proje izleme raporları ve raporların Teknik Uygulama Birimine sunulması;
- Proje Yönlendirme Komitesine katılma;
- Ödeme taleplerini ve faturalarını ve teknik, finansal raporlamaları ve hesaplamaları ve faturaların ve masrafların ön-kabulunu MFİB'na iletmek için kontrol etme;

- İleriki operasyonel elemanların oluşturulması için tarafların eğitim aktivitelerini izleme;
- Görünürlük taleplerine göre izleme;
- MFIB'ne uygun geçici raporlama;

E.1.2. GÖREVLERİN AYRIMI

IPA Uyarlama Yönetmeliği'nin 21.2 faslı ve Başbakanlık Genelgesinin ... faslına göre, görevlerin belirlenmiş organlar arasında ve organların içinde uygun dağılımı sağlanmıştır. ÇOP'nı tasarlarken planlanmış aktiviteler aşağıda verilmiştir. Fakat bu bölümün başında da belirtildiği üzere, yapı ve sorumluluklar gibi yönetim ve bilgi sistemleri ile de ilgili bir takım kritik kararlar yönetimde yetki dağılımı takdimi için akreditasyon bağlamında alınacaktır. Çerçeve anlaşması, yönetimde yetki dağılımı takdiminden sonra imzalanan finansman anlaşması da yönetim ve kontrol sistemlerine atfen detaylı hüküm teşkil eder. Bu kısmın hükümleri gerektiğinde anlaşma hükümlerinde yapılabilecek olan uyarlamalara tabidir.

(a) Organlar Arası Görevlerin Ayrılığı

Görevlerin ayrılığı yukarıda bahsedildiği gibi bir görev dağılımından kaynaklanır. Bu durum (1) Program Otoritesi ve Ulusal Fon tarafından uygulanan doğrulama, değerlendirme ve kontroller , (2) Denetim Otoritesi ie uygulama ve harcama prosedürleri arasında açık bir ayırım olması gerektiği prensibini izler.

Denetim ve uyarlama ve harcama prosedürleri arasındaki açık ayırım bu görevleri yürüten organlar arasındaki görev dağılımı sayesinde gerçekleşir. Denetim, Denetim Otoritesi görevi gören "Hazine Kontrolörler Kurulu" tarafından, uygulama ve harcama prosedürleri ise Program Otoritesi ve MFİB tarafından uygulanacaktır.

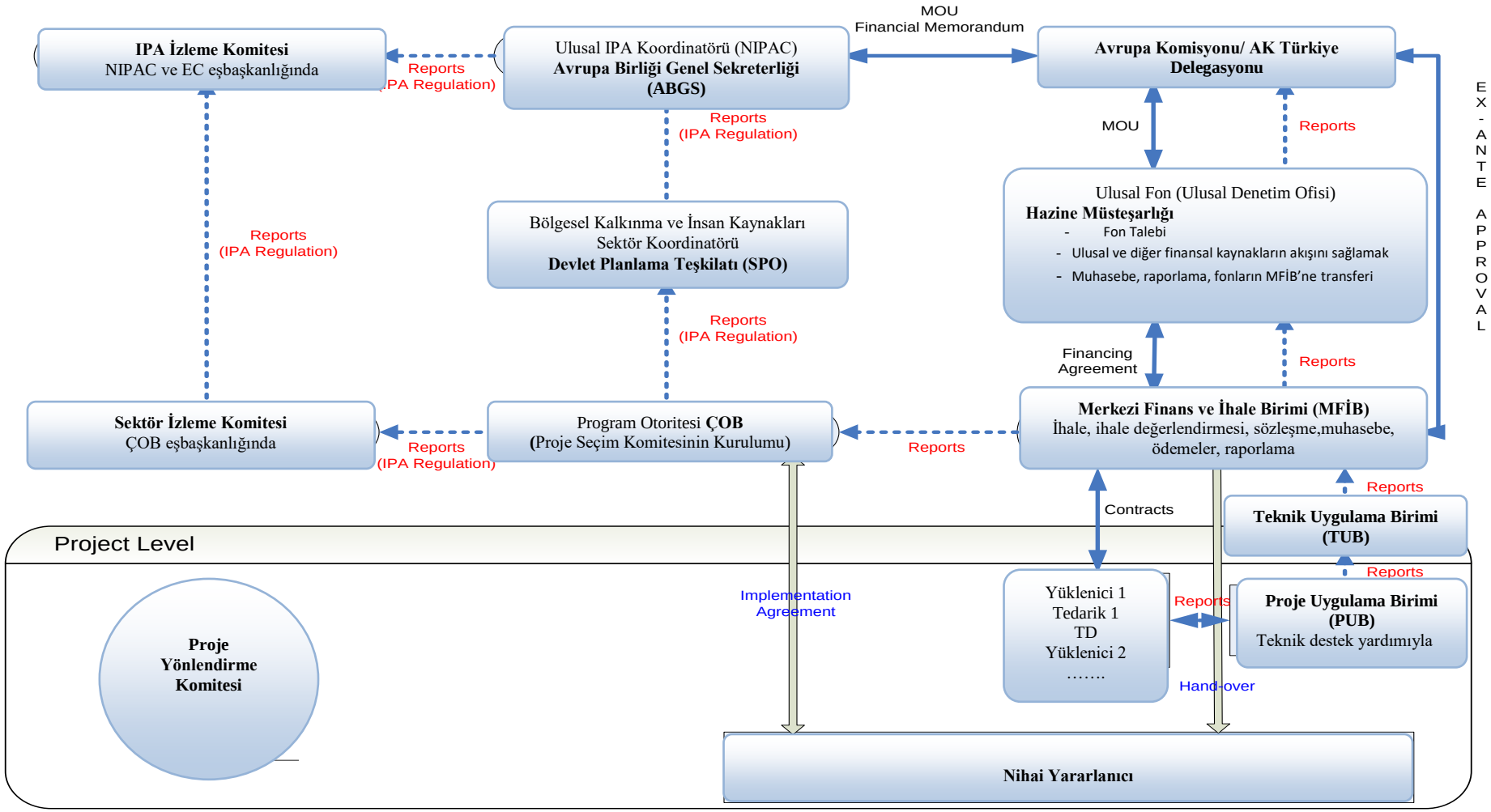
Buna ek olarak, organlar arası görev ayrılığı Uygulama Anlaşmaları kanalıyla kurulacaktır. Bunlar, ÇOB, MFİB ve Ulusal Fon tarafından nihayete erdirilecektir. Uygulama (operasyonel) Anlaşması ÇOB ve nihai yararlanıcı arasında da sonuçlandırılacaktır.

(b) IPA Birimi İçerisindeki Görevlerin Ayrımı

Birimlerin teşkilat yapısı ile iç yönetim ve kontrol prosedürleri aşağıdaki prensipleri de içeren yeterli görev ayrımlarını dikkate alır (1) operasyon onaylanmadan önce, operasyon ve finans yönleri bu operasyonu başlatan ve uygulayan personel dışından birileri tarafından doğrulanacaktır, (2) harcamaların beyan vesikası fonksiyonel olarak bağımsız olan NF içinden bir kişi ya da departman tarafından hazırlanır, (3) başlatma, uygulama öncesi, ve nihai kontroller birbirinden bağımsız kişiler tarafından uygulanan ayrı fonksiyonlardır.

Herhangi bir karışıklığı önlemek ve görev dağılım prensiplerine uymak için , OS'in görevleri IPA alt birimleri, Programlama, Kalite Güvenliği ve Kontrol, İzleme ve Değerlendirme ve Teknik Uyarlama, tarafından E.1. altında tanımlandığı şekilde dağıtılır.

Şekil E.2. Yönetim, Denetim Birimleri ve Raporlamanın Gösterimi (uyarlamalara tabi şema taslağı)

Not: Koyu yazılı başlıklar sorumlu kişi/otoriteyi göstermektedir.

E.2. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

IPA regülasyonları her OP için ayrı bir izleme ve değerlendirme hükmü içerir.

E.2.1. İZLEME DÜZENLEMELERİ

OP'nin bu kısmında sistemler yerinde ve Op tasarım aşamasındayken tanımlanır. Fakat, yapı ve sorumlulukla ilgili kritik kararlar operasyonel programın kabulünden farklı bir zamanlama izleyen yönetimde yetki dağılımı takdimi akreditasyonuna göre ele alınacaktır. Buna göre Finans Anlaşması gibi Çerçeve Anlaşması da yönetim ve kontrol sistemleriyle ilgili detaylı hüküm koyan yönetimde yetki dağılımı takdimi ile imzalanır. Bu kısım, bu anlaşmaların uygulanabilir hükümleri tarafından değiştirilebilen geçici olarak algılanmalıdır.

IPA bileşenleri, programları ve projelerinin yanı sıra IPA yardımının uygulanmasında kaydedilen ilerlemede uyum ve koordinasyonu sağlamak amacıyla, aşağıda sunulan izleme komiteleri kurulacaktır:

- Tüm IPA bileşenlerini kapsayan IPA İzleme Komitesi
- Her bir OP için Sektörel izleme Komiteleri
- Ulusal Koordinasyon Yapıları:
  - ✓ Mali İşbirliği Komitesi
  - ✓ IPA'nın 3. ve 4. bileşenleri için Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Koordinasyon Komitesi

(a) IPA İzleme Komitesi

IPA Uygulama Tüzüğünün 58. maddesine göre, Türkiye, ilk finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesini takiben en geç 6 ay içerisinde Ulusal IPA Koordinatörü ve Komisyonla uzlaşma içerisinde IPA bileşenlerinin uygulanmasında uyum ve koordinasyonun sağlanmasını teminen bir IPA İzleme Komitesi kuracaktır.

IPA İzleme Komitesi, finansman anlaşmalarının yanı sıra MIPD'de ortaya konan hedeflere ulaşılmasına yönelik olarak tüm program ve projelerin uygulamasının etkinliğini, kalitesini ve uyumunu değerlendirecektir. IPA İzleme Komitesi, bu değerlendirme sırasında, sektörel izleme komiteleri tarafından sunulan bilgilere dayanacaktır.

IPA İzleme Komitesi farklı bileşenler çerçevesinde uygulanacak programlar ve projelerin yanı sıra sağlanan yardımın genel hedeflerinin yerine getirilebilmesi ve etkinliğinin

sağlanabilmesi için gerekli olan bileşenler arası düzeltici tedbirler arasında uyumu ve koordinasyonu sağlamak için alınabilecek önlemlere ilişkin olarak Komisyona, Ulusal IPA Koordinatörüne ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisine teklif yapabilecektir.

IPA İzleme Komitesi, aynı zamanda, program hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve ÇOP çerçevesinde sunulan yardımın etkinliğini güçlendirmek amacıyla düzeltici tedbirlere ilişkin kararlar için ÇOP İzleme Komitesine teklif sunabilir.

IPA İzleme Komitesi, Komisyon tarafından oluşturulan izleme komitesi yetkisine uygun olarak ve ulusal kurumsal, yasal ve finansal yapılanma çerçevesinde iç faaliyet kurallarını kabul edecektir.

IPA İzleme Komitesi üyeleri arasında Ulusal IPA Koordinatörü, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Program Otoritesi ve Stratejik Koordinatörün temsilcileri yer alacaktır. Komisyonun ve Ulusal IPA Koordinatörünün bir temsilcisi de IPA İzleme Komitesi toplantılarına eş başkanlık edecektir.

IPA İzleme Komitesi, yılda en az bir kez toplanacaktır. Belirli konulara ilişkin olarak ara toplantılar düzenlenebilecektir.

(b) Sektörel İzleme Komitesi (SMC)

IPA Uygulama Tüzüğünün 59. maddesine göre, Program Otoritesi, IPA Uygulama Tüzüğünün yürürlüğe girmesini takiben en geç altı ay içerisinde ÇOP için sektörel bir izleme komitesi kuracaktır. Bu komite Program Otoritesi ile Avrupa Komisyonu'ndan bir temsilci tarafından birlikte yürütülecektir.

Sektörel İzleme Komitesinin üyeleri aşağıda sunulmaktadır:

- Ulusal IPA Koordinatörü ya da bir temsilcisi,
- Komisyonun bir temsilcisi,
- Stratejik Koordinatörün 3. Ve 4. Birimler için bir temsilcisi,
- ÇOP Program Otoritesi birimlerinin temsilcileri:
  - Programlama Bölümü temsilcisi
  - İzleme ve Değerlendirme Bölümü temsilcisi

    - Teknik Uygulama Bölümü temsilcisi
    - Kalite Güvence ve Kontrol Bölümü temsilcisi
    - İç Denetçi Birimi temsilcisi
- Merkezi Finans ve İhale Birimi temsilcisi
- İller Bankası temsilcisi
- Ulusal Yetkilendirme Görevlisi
- Sivil Toplum ve sosyo-ekonomik ortaklar,
- Ulusal Fon'dan bir temsilci,
- Bölgesel Rekabet, Ulaşım, İnsan Kaynakları, Kırsal Kalkınma OP'lerinden sorumlu bakanlıklar
- Eş-finans sağlama durumundaysa IFI'lar.

Sektörel İzleme Komitesinin kompozisyonu yeterli temsil ve ortaklığı sağlamak için Program Otoritesi Başkanı tarafından Komisyonla uzlaşma içerisinde gözden geçirilebilecek ve genişletilebilecektir.

ÇOP İzleme Komitesi, Komite tarafından tartışılacak dokümanların hazırlanması ya da yazılı prosedür oluşturulması açısından Program Otoritesi içerisinde yer alan daimi bir sekreterya tarafından desteklenecektir. Program Otoritesi, ÇOP İzleme Komitesi'ni bir önceki toplantıda alınan kararların uygulanmasında kaydedilen ilerlemeye ilişkin olarak düzenli bilgilendirecektir.

Bu çerçevede, ÇOP İzleme Komitesi'nin sekreterya hizmetleri Program Otoritesi'nin İzleme ve Değerlendirme Alt-Birimi altında kurulan İzleme Takımı tarafından yürütülecektir (Bkz. Şekil E.1). ÇOP İzleme Komitesi IPA İzleme Komitesi'ne rapor verecektir.

Sektörel İzleme Komitesi, ÇOP program uygulamasının kalite ve verimliliğini denetlerken özellikle farklı müdahalelerin finansal emilim kapasitesini izleyecektir. IPA Uygulama Yönetmeliği'nin 167. Maddesi uyarınca, İzleme Komitesi:

Aşağıdakiler de dahil olmak üzere Sektörel İzleme Komitesinin fonksiyonları:

- Proje seçimi için genel kriterleri değerlendirmek, seçmek ve bu kriterleri program ihtiyaçları doğrultusunda revize etmek;
- Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından gönderilen belgeler temel alınarak programın özel amaçlarını yerine getirmek üzere kat ettiği yolu değerlendirmek;
- Uygulamanın sonuçlarını incelemek, belirlenen indikatörler referans alınarak ara dönem değerlendirmeleri yapmanın yanında özellikle her öncelik ekseni ve tedbir doğrultusundaki başarıları incelemek;
- Uygulamanın yıllık nihai raporlarını, ÇOP' nın uygulama kısmına eklenen OP özet tabloları da dahil olmak üzere, incelemek ve onaylamak;
- Yönetim ve kontrol sistemlerinin uygulamam ve işleyişindeki ilerlemeye dair IPA İzleme Komitesi'ne raporlama yapmak;
- Gerçekleştirilen denetim faaliyetleri ve ÇOP için Avrupa Komisyonu ve denetim mercileri tarafından bildirilen fikirler hakkında bilgilendirilmek;
- Düzeltici tedbirler için teklif vermek;

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın IPA Birimi'ne bağlı İzleme ve Değerlendirme Alt-Birimi'nin sorumluluğu Sektörel İzleme Komitesi Sekreteryası'ndadır.

Sektörel İzleme Komitesi yararlanıcı ülkenin yasal ve kurumsal yapısı, mali çerçevesi ve Komisyon'un belirlediği talimatlar doğrultusunda kendi prosedür kurallarını belirleyebilir. Görevlerini Yönetmelik'e uygun bir şekilde yerine getirmek için bu prosedür kurallarını Program Otoritesi ve IPA İzleme Komitesi'nin kararıyla benimseyebilir.

Program Otoritesi izleme faaliyetlerinin hazırlanma ve uygulanmasını Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynakları bileşenlerinin Sektörel İzleme Komiteleriyle yakın koordinasyon içinde yürütmekten sorumludur. AB gereksinimlerine uygun bir izleme ve değerlendirme çerçevesi hazırlayacaktır.

(c)Ulusal Koordinasyon Yapıları

AB ile mali işbirliğinin yanı sıra Topluluk Programları'na katılım için uyum, siyasi sahiplenme altında tüm anahtar aktörlerin(Ulusal IPA Koordinatörü, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi ve Stratejik Koordinatör) dahil edildiği iç mekanizmalar aracılığıyla sağlanmalıdır. Buna uygun olarak, iki yeni yapılanmanın tanımlanması öngörülmüştür: Mali İşbirliği Kurulu (FCB) ve Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Koordinasyon Komitesi.

1) Mali İşbirliği Kurulu

Mali İşbirliği Kurulu'nun, Ulusal IPA Koordinatörü, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Stratejik Koordinatör, Dış İşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve gerekli durumlarda diğer kamu kurumlarının da katılımıyla Baş Müzakereci başkanlığında toplanması öngörülmektedir. Kurul'un sekreteryasını ABGS sağlayacaktır.
Kurul,

- Genel mali işbirliği sürecinin yürütme ve izlemesi,
- IPA bileşenleri arasındaki fonların genel ve yıllık analizlerinin değerlendirilmesinden sorumlu olacaktır.

2) Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Koordinasyon Komitesi

Stratejik Uyum Çerçeve Belgesi için, IPA'nın altındaki kurumsal yapılanmanın parçası olarak Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Koordinasyon Komitesi kurulacaktır. Komite, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı veya Müsteşar Yardımcısı başkanlığında, OP'lerden sorumlu Program Otoriteleri'nin müsteşarları, Dış İşleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, ABGS ve İller Bankası'nın üst düzey temsilcilerinden oluşacaktır. Koordinasyon Komitesi'nin sekreteryasını Kıdemli Program Görevlisi (SPO) sağlayacaktır.

Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Koordinasyon Komitesi'nin başlıca görev ve yükümlülükleri şöyledir:

- Stratejik Uyum Çerçeve Belgesi'nin idaresini yönetmek;
- OP'lerin Stratejik Uyum Çerçeve Belgesi ile uygunluklarını güvence altına almak;
- OP temelinde hedef ve amaçların başarılmasına dair kaydedilen ilerlemeyi gözlemek;
- Program Otoritesi'ne, programın amaçlarının elde edilmesi veya yönetimin geliştirilmesi için programda revizyon önerisinde bulunmak;

- Programın finansman anlaşmasının değiştirilmesine dair herhangi bir teklifi değerlendirmek ve onaylamak.

E.2.2. YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİ

ÇOP' un yönetim ve uygulanmasından Program Otoritesi ve MFİB'nin başkanları sorumludur. Bunlar, uygulama aşamasında güvenilir mali ve istatistiki bilgi elde etmek için ve izleme ve değerlendirme için bir bilgi ve raporlama sistemi kuracak, devam ettirecek ve düzenli olarak güncelleyecektir. Daha sonra bu veriyi Ulusal IPA Koordinatörü ve Avrupa Komisyonu arasındaki anlaşmalar doğrultusunda ibraz edeceklerdir.

Sistem, Program Otoritesi tarafından seçilecek bir türde olacak, bir veya daha fazla bilgisayar sistemiyle donatılacak ve Program Otoritesi'nin:

- Farklı proje ve operasyonların, ihale ve teklif çağrısı anından başlayıp 2007-2009 ÇOP'un kapanışına kadar, izlemesi ve uygulamasının yönetimini;
- Mali işlemlerin yürütme ve izlemesini;
- ÇOP 2007-2009'un uygulamasının planlandığı gibi yürüdüğü ve raporlama yeterliliklerinin karşılandığını garanti etmesini sağlayacaktır.

Sistemi, Program Otoritesi ve MFİB ortak kullanacaktır.

E.2.3. İZLEME SİSTEMLERİ VE İNDİKATÖRLER

ÇOP'un uygulanmasındaki nitel ve nicel ilerlemenin yanı sıra amaçlarını gerçekleştirmedeki verimlilik ve etkinliği bireysel ölçümlerin sonuç ve çıktılarına bağlı indikatörlerin izleme ve değerlendirmesinin kullanılmasıyla ölçülecektir.

Uygun indikatörlerin belirlenmesinde, Avrupa Komisyonu'nun yayınladığı yöntemler, ilkeler ve örnek indikatörler listesi, özellikle "Indicative Guidelines on evaluation methods: Monitoring and evaluation indicators"(2007-2013 programlaması için çalışma tablosu No:2, Ağustos 2006).

Program Otoritesi'nin Başkanı ÇOP'un izlenmesinden sorumlu olacak ve farklı projelerden veri (çıktılar, sonuçlar ve harcamalar) toplayacaktır. Program Otoritesi raporlama bilgi sistemini, proje bazlı bu verileri nihai yararlanıcıları göz önünde bulundurarak alıp, onları tedbir ve öncelik eksenlerine göre ayırarak kuracak, devam ettirecek ve güncelleyecektir. Bu temelde, MFİB ile yakın koordinasyon halinde olan Program Otoritesi, ÇOP'un amaç ve hedefleri doğrultusunda başarısındaki ilerleyişini her kademede değerlendirecek, Sektörel

İzleme Komitesi'ne raporlar hazırlayacak ve gerekirse ara dönem değerlendirmelerinin sektörel yıllık ve nihai raporlarını taslaklaştıracaktır.
İzleme bağlamında ve indikatörleri kullanma amacı için, Program Otoritesi'nin rolü aşağıdakileri garanti etmek olacaktır:

- İzleme gereklilikleri ihale ve teklif çağrısına dahil edilecektir;
- Proje başvuruları (değerlendirilmiş ve seçilmiş) uygun tedbirler için ÇOP indikatörleriyle tutarlı olan nihai yararlanıcıların verilerinin yanı sıra önerilen çıktı ve sonuçları da içerecek;

Verinin tedariki nihai yararlanıcılarla zorunluluk olarak imzalanan Uygulama Anlaşması'nın içine dahil edilecek ve performans verisi nihai yararlanıcılar tarafından geri ödeme talebi boyunca sistematik olarak ve zamanında sağlanacaktır.

E.2.4. OPERASYONLARIN SEÇİMİ

Program Otoritesi operasyonların seçimi için bir Proje Yönlendirme Komitesi kuracaktır. Bu komite proje başvurularını Sektörel İzleme Komitesi tarafından belirlenen ve teklif çağrısı evraklarında basılan seçim kriter ve yöntemlerine göre değerlendirecektir. Yönetim ve uygunluk kontrolü Çevre ve Orman Bakanlığı IPA Birimi'nin Teknik Yürütme Alt Birimi tarafından gerçekleştirilecektir. Komite daha sonra IPA Uygulama Tüzüğü'nün 158. Maddesi uyarınca Program Otoritesi'ne tavsiyelerde bulunacaktır.

Komitenin üyeleri,

- Çevre ve Orman Bakanlığı;
- SPO;
- İller Bankası;
- DSİ'den temsilciler içerecektir.

Tedarik Avrupa Komisyonu PRAG'la uyumlu olacak ve MFİB tarafından yürütülecektir. MFİB tedarik, hizmet ve iş alımı için ihale seçim komitelerini organize edecektir.

E.2.5. SEKTÖREL YILLIK VE NİHAİ UYGULAMA RAPORLARI

Sektörel yıllık ve nihai uygulama raporları Program Otoritesi olarak IPA Uygulama Yönetmeliği'nin 169. Maddesi uyarınca Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanacaktır. Bu raporlar Çevre ve Orman Bakanlığı'ndaki IPA Birimi'nin İzleme ve Değerlendirme Alt Birimi tarafından hazırlanacak ve aşağıdakileri değerlendirecektir:

1) Amaçların uygulama başarısı ve ilerlemesi,
2) ÇOP yönetiminde karşılaşılan sorunlar ve azaltmak için alınan önlemler,
3) Mali yönetim,

4) Yürütülen İzleme ve Değerlendirme faaliyetleri.

Bu raporlar her büyük projeye dair, Komisyon tarafında kararlaştırılan formata uygun özel ilerleme raporları içerecektir.

E.2.6. DEĞERLENDİRME DÜZENLEMELERİ

Değerlendirme, mali yardımın uygunluk, verimlilik ve etkinliğini değerlendirmek için araç olmasının yanı sıra beklenen sonuçların etki ve devamlılığını da değerlendirmektedir. En azından, IPA Tüzüğü ve Avrupa Komisyonu'nun rehberliğinde belirlenen ilkeler doğrultusunda ve Program Otoritesi Başkanı'nın sorumluluğu altında bir öncül ve ara-dönem değerlendirmesi yapılmalıdır. Değerlendirme düzenleme ve faaliyetleri oransallık ilkesine tamamen uymalıdır.

(a) Öncül Değerlendirme

Program Otoritesi'nin sorumluluğu altında Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) International Services tarafından bir öncül değerlendirme yapılmış ve temel öneriler bu ÇOP'a eklenmiş olup özeti Bölüm A.1.7'nin altındadır.

Program Otoritesi'nin sorumluluğunda, "Support to the SPO to Build Capacity at Central, Regional and Local Level to Implement Economic and Social Cohesion Measures." isimli teknik yardım projesi çerçevesinde bağımsız bir uzman tarafından bu ÇOP'un öncül bir değerlendirmesi yapılmıştır. Çevre Raporu ve Öncül Değerlendirme Raporu'na bağlı temel noktalar Ek (**Bkz: Ek 6-7**) olarak sunulmuştur. Dahası, öncül değerlendirmenin sonuçlarının ve değerlendirmenin yapıldığı yolun özeti de ÇOP içinde yürütülmektedir.

Öncül değerlendirmenin temel amaçları şunlardı:

- Tüm programın Türkiye'nin önüne çıkan konuları göstermesi açısından uygun bir araç olup olmadığını değerlendirmek;
- Programın Türkiye'nin ihtiyaçları olan ve elde edilebilir stratejik eksen, öncelik ve amaçları iyi tanımlayıp tanımlamadığını kontrol etmek;
- İzleme ve gelecekteki değerlendirme işleri için bir temel oluşturmak ve amaçların ölçülmesi için tavsiyede bulunmak;

Uygulama ve izleme düzenlemelerinin yeterliliğini gözden geçirmek ve proje seçim yöntem ve kriterlerinde yardımcı olmak.

(b) Ara Dönem Değerlendirmesi

ÇOP'un uygulanması süresince ara dönem değerlendirmeleri yapılacaktır. Ayrıca, diğer OP'lerdeki benzer değerlendirmelerle yakın koordinasyonda dönem arası değerlendirmesi

yapılacaktır. Bunlar, özellikle programın izlemesi başlangıç hedeflerinden önemli bir sapma yaptığında anahtar müdahale alanı veya bireysel öncelik alanlarının uygulanma ve yönetim noktalarını işaret edecektir. Her noktada, değerlendirmeler OP'lerde kararlaştırılan indikatörlere izleme sisteminden elde edilemeyen veri sağlayacak şekilde planlanmalıdır. ÇOP için, değerlendirmelerin sonuçları geçici kurula, Sektörel İzleme Komitesi'ne ve Avrupa Komisyonu'na gönderilecektir. Bütçe dağılımları Teknik Yardım öncelik ekseni doğrultusunda yapılmıştır.

(c) Ardıl Değerlendirme

Ardıl değerlendirmeler SPO ile işbirliği içinde Avrupa Komisyonu'nun sorumluluğunda olacaktır. Bazı 'stratejik değerlendirmeler' de yapılabilmektedir.

Ardıl değerlendirme bağımsız uzmanlar tarafından ve programlama süresinin bitiminden en geç üç yıl içinde yapılacaktır. Değerlendirmelerin sonuçları evraklara erişim kurallarına göre yayınlanacaktır.

(d) Değerlendirme Fonksiyonu

Program Otoritesi'nin Başkanı, Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bileşenleri'nin koordinatörlüğü altında ÇOP için yeterli değerlendirmelerin yapıldığını garanti etmek zorundadır. Bu değerlendirmeler dışarıdan, bağımsız değerlendiriciler tarafından yapılacaktır.

Farklı programlar için uygun olan enine değerlendirmeler de aynı Koordinatör tarafından yapılacaktır.

(e) Değerlendirme Komitesi

Sektörel İzleme Komitesi, Program Otoritesi'ne değerlendirme faaliyetlerinde yardımcı olması için geçici bir kurul kurmalıdır. Kurul üyeleri değerlendirme konusunda uzman olmalılar. İlişkili paydaşlar da katkıda bulunabilmelidir.

E.3. BİLGİ VE TANITIM

Ekonomik ve Sosyal Uyum (ESC) iletişim tedbirleri ve global bir iletişim stratejisi geliştirmek adına Mayıs 2007'den beri Kıdemli Program Görevlisi'nin koordinatörlüğünde bakanlıklar arası bir iletişim komitesi kurulmuştur. Bununla birlikte, bakanlıklar her OP için İletişim Stratejisi ve bağlantılı İletişim Eylem Planı(CAP)'nı hazırlamak ve uygulamakla yükümlüdür.

Kısa vadeli bir bilinç yükseltme programı tasarlanıyor olup 2007'nin ikinci yarısında uygulanacaktır.

E.3.1.GİRİŞ

Bilgi ve tanıtım, ortaklığı üstlenmenin temeli olması açısından güçlü bir tasarım yapmak ve ÇOP'nı yürütmek için temel oluşturmaktadır. Temel noktaları katılım öncesi finansmanıyla erişilebilir olan bir seri faaliyete ayrılabilir.

Buna uygun olarak, IPA Tüzüğü'nün 62. Maddesi sağlanacak bilgi ve programların, vatandaşlara yönelik ve Topluluk finansmanının rolünü arttıracak ve şeffaflığı sağlayacak Topluluk tarafından finanse edilen operasyonların tanıtımına dair bazı gereklilikler getirmektedir.

Bu arada, ÇOP'un sağladığı bilgiler nihai yararlanıcıları, projelerin isimleri ve Topluluk operasyonlarının finansmanına ayırdığı miktarları da içermelidir. İhale ve sözleşmelere dair uygun basılı bazı bilgilerin Komisyon tarafından Journal of the AVROopean Union ve diğer medya kuruluşları ve web sayfalarında ilan edilmesi de programın tanıtılmasına yardımcı olacaktır.

IPA Tüzüğü'nün 63. Maddesi der ki, Komisyon ve yararlanıcı ülkenin ilgili kurumları OP'nin Teknik Yardım ekseninden finanse edilecek ve IPA yardımı hakkında tanıtıcı bilgi verecek uygun faaliyetlerde bulunabilirler.

Yukarıdaki hükümler doğrultusunda, Program Otoritesi program bilgi ve tanıtımı faaliyetlerinden sorumlu olacaktır. Bilgi tüm Türk vatandaşları, genel anlamda AB vatandaşları ve özellikle potansiyel yararlanıcılara yönelik olmalıdır. Kampanyalar Topluluk'un rolünü vurgulayacak ve IPA yardımının şeffaflığını garanti edecektir.

E.3.2. GEREKSİNİMLER

30 Mayıs 2000 tarihli 1159/1000 EC Komisyon Tüzüğü ve IPA Tüzüğü'nün 63. Maddesi uyarınca, Program Otoritesi potansiyel yararlanıcılara IPA yardımı hakkında bilgi tanıtımı yapmak için bir İletişim Eylem Planı hazırlamak ve kamuyu AB'nin destek faaliyetleri konusunda bilgilendirmekle sorumludur. İletişim Eylem Planı 2007-2013 döneminin tamamını kapsayacaktır. Program Otoritesi, ÇOP için Finansman Anlaşması'nın imzalanmasından itibaren dört ay içinde İletişim Eylem Planı'nın taslağını Komisyon'a ibraz edecektir. En azından, plan aşağıdaki noktaları içerecektir:

- Amaçlar ve hedef gruplar;
- Strateji ve içerik;
- İndikatif bütçe;
- Yönetim bölümleri;
- Değerlendirme için kullanılan kriterler.

Program Otoritesi'nin içinde bilgi ve tanıtımdan sorumlu özel bir ekip kurulacaktır. Bu ekip IPA yardımı hakkında tanıtım yapacak faaliyetlere stratejik uygunluk sağlayacak bir İletişim Eylem Planı hazırlayacaktır. Tanıtım Ekibi'nin gerçekleştireceği fonksiyonlar şunlardır:

- İletişim Eylem Planı hazırlamak;
- İletişim Eylem Planı'nda yapılan değişiklikler konusunda Komisyon'u bilgilendirmek;
- Plan ve ilgili bütçenin iletişim faaliyetlerini yürütmek;
- Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından geliştirilen çalışma grubuna katılmak;
- Bakanlık web sayfasında sağlanan bilginin içeriğini idare etmek;
- ÇOP'la ilgili sureli yayın materyallerini (gazete, broşür, rapor vs.) hazırlamak;
- Genel kamu farkındalık araştırmalarını yönetmek;
- Uygulayıcı kurum ve yararlanıcılar tarafından gerçekleştirilen iletişim hareketlerini izlemek ve AB kamu gereksinimleri doğrultusunda tavsiye desteğinde bulunmak;
- Konferans ve diğer bilgi hareketlerini, ÇOP'un temel paydaşları ve diğer Program Otoriteler'i ortaklığında desteklemek;
- Bu tür hareketlerin medya yönlerini yönetmek;
- Medya ve genel olarak kamudan gelen bilgi taleplerine cevap vermek;

- Planın etkinliğini teyit etmek için bir izleme sistemi kurmak ve uygulamak;
- Avrupa Komisyon'u ve ÇOP'un Sektörel İzleme Komiteleri için bilgi ve tanıtım faaliyetlerine dair izleme raporları hazırlamak.

E.3.3. FAALİYETLER

Tanıtım Ekibi, bilgi ve tanıtım tedbirlerinin İletişim Eylem Planı'na uygun bir şekilde uygulandığı ve iletişimin uygun tüm tür ve yöntemlerini kullanarak mahsus mülki düzeydeki en geniş olası medyayı kapsayacağını garanti edecektir. Aşağıdakileri organize etmekten sorumlu olacaklardır:

- Gerekli görüldüğünde, İletişim Eylem Planı'nın nihai versiyonunun yokluğu durumunda bile ÇOP'un başlatıldığını tanıtacak temel bilgi faaliyetleri;
- Yılda en az bir kez, büyük projeler dâhil olmak üzere ÇOP'daki ilerlemeleri sunan büyük bir bilgi faaliyeti;
- Yararlanıcıların listesi, projelerin isimleri ve operasyonlara ayrılan Topluluk ve ulusal fon miktarlarının elektronik veya diğer yöntemlerle basılması;

Tanıtım Ekibi olası yararlanıcılara aşağıdakiler konusunda net ve detaylı bilgiler sağlayacaktır:

- ÇOP üzerinden Ulusal fonlama ve Topluluk aracılığıyla sunulan finansman olasılıkları;
- ÇOP altında finanse edilebilmek için karşılanması gereken yeterlilik koşulları;
- İlgili fonlama ve zaman çizelgesi başvurularını incelemek için kullanılan prosedürlerin tanımları;
- Finanse edilecek operasyonları seçmek için kullanılacak kriterler;
- ÇOP hakkında bilgi verebilecek ulusal, bölgesel ve yerel irtibat noktaları.

E.3.4. İNDİKATİF BÜTÇE

Bu OP altındaki İletişim Eylem Planı için 2007-2009 dönemi indikatif bütçesi tanıtım ve bilgi tedbirlerine yeterli kapsamı sağlayacak uygun bir düzeyde belirlenecektir. 2010-2013 yılları arasında gerekli indikatif miktarların yanı sıra ayrılan yıllık bütçe de İletişim Eylem Planı içinde sunulacaktır.

E.3.5. YÖNETİM VE UYGULAMA

Bilgi ve tanıtım faaliyetleri IPA Birimi'nin altındaki Programlama Alt-Birimi'nce oluşturulan Tanıtım Ekibi tarafından yürütülecektir. Tanıtım Ekibi, ÇOP'un hazırlanması sürecine dahil edilen uzmanların yanı sıra Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Basın ve Halkla İlişkiler ve Bilgi Teknolojileri (IT) Başkanlıkları'ndan da görevlilerden oluşacaktır.

Tanıtım Ekibi, Program Otoritesi'nin Başkanı'nı destekleyecek ve aşağıdaki işlev ve sorumluluklara sahip olacaktır:

- Komisyon'la birlikte İletişim Eylem Planı'na karar vermek;
- IPA fonlu projelerde bilgi ve tanıtım aktivitelerini koordine etmek;
- Medya ile iletişim;
- ÇOP için dikkatli bir şekilde İletişim Eylem Planı hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek;
- ÇOP'u ilgili ulusal ve Komisyon bilgi ağlarında sunmak;
- Yararlanıcılardan gerekli istihbaratların üstesinden gelmek;
- Yararlanıcıların bilgi ve tanıtım gereksinimlerini izlemek ve kontrol etmek;
- Bilgi materyallerini geliştirmek, üretmek ve dağıtmak; kamu etkinliklerini hazırlamak ve yönetmek;
- ÇOP web sayfasını geliştirmek ve devam ettirmek;
- Teknik bakım konusunda ilgili IT bağlantıları;
- Dış kaynaklı hizmetleri yönetmek;
- Yıllık İletişim Eylem Planları'nı izlemek ve değerlendirmek ve içsel faaliyetler ve eğitimleri koordine etmek.

Bazı bilgi ve tanıtım tedbirleri neredeyse kesin olarak dış kaynaklı profesyonel hizmete (tasarım, ön baskı, web sayfası, basım, reklam, kamudan geri bildirim almak için yapılan araştırmanın/anketin fotoğraflanması, geliştirilmesi ve uygulanması) ihtiyaç duyacaktır. Bu

tür hizmetleri idare ve kamu tedarik kurallarına uygunluğunu garanti etmek birimin sorumluluğunda olacaktır.

E.3.6. İZLEME, DEĞERLENDİRME VE RAPORLAMA

İzleme, değerlendirme ve raporlama ÇOP'un İletişim Eylem Planı'nın tanıtım tedbirlerinin uygulanması için zorunlu gerekliliklerdir.

İletişim Eylem Planının uygulanmasında kaydedilen ilerleme ÇOP İzleme Komitesi toplantıları sırasında sunulacaktır. Program Otoritesi Başkanı ÇOP İzleme Komitesini gerçekleştirilen bilgilendirme ve tanıtım tedbirleri ve kullanılan iletişim metotlarına ilişkin olarak bilgilendirecektir. Program Otoritesi Başkanı ÇOP İzleme Komitesine yürütülen iletişim tedbirlerinin örneklerini sunacaktır.

ÇOP'un uygulanmasına ilişkin yıllık ve nihai uygulama raporları aşağıdaki bilgileri içerecektir:

- İletişim Eylem Planının uygulanması sırasında gerçekleştirilen bilgilendirme ve tanıtım tedbirlerinin örnekleri,
- Yararlanıcıların listesinin, projelerin isimlerinin ve projelere tahsis edilen kamu finansmanının miktarının elektronik olarak ya da başka yollarla yayınlanmasıyla ilgili bilgilendirme ve tanıtım tedbirlerine yönelik düzenlemeler,

- İletişim Eylem Planında yapılan temel değişikliklerin içeriği.

Tanıtım tedbirlerinin değerlendirilmesine yönelik olarak bir dizi gösterge İletişim Eylem Planına dâhil edilecek ve uygulanan tanıtım faaliyetlerinin verimliliği ve etkinliğinin değerlendirilmesiyle ilgili Planın ayrılmaz bir parçasını oluşturacaktır.

Niteliksel ve niceliksel analizlerin yıllık sonuçları Yıllık İletişim Eylem Planlarının hazırlanması ve İletişim Eylem Planında bir değişiklik ihtiyacının ortaya çıkması halinde kullanılacaktır.

E.3.7. ORTAKLIK VE AĞLAR

ÇOP kapsamında bilgi dağıtım merkezleri ve çoğaltan olarak hareket edecek ve ÇOP'a ilişkin bilgileri dağıtacak kuruluşlar aşağıda sunulmaktadır:

- Mesleki ve sektörel dernekler ve kuruluşlar,
- Ekonomik ve sosyal ortaklar,

- NGO'lar,
- Eğitim kurumları,
- İş dünyasını temsil eden kuruluşlar,
- Proje yürütücüleri,
- Avrupa Bilgi Merkezleri ve Komisyon temsilcileri,
- Her bir önceliğe ilişkin diğer temel paydaşlar.

Program Otoritesi, ÇOP ve IPA ile ilgili bilgilerin dağıtılması için yukarıda belirtilen kuruluşlarla yakın işbirliği içerisinde çalışacaktır.

E.3.8. İNTERNET

ÇOP'u tanıtmak için Program Otoritesi tarafından bir web sayfası kurulacaktır. Bu web sayfası, genel olarak vatandaşları ÇOP altındaki finansman fırsatları, destek miktarı, mali yardım için uygunluk kriteri, proje seçim kriteri ve süreci vs. hakkında bilgi sağlamak için kullanılacaktır. Bu sayfa, IPA, ECD, DG ELARG, DG EMPL and DG REGIO'nun yanı sıra diğer OP'lerin de web sayfalarıyla bağlantılı olacak ve aşağıdaki prensiplerle kurulacaktır:

- **Mümkün olduğunca fazla kullanıcıya ulaşım -** sayfanın basit bir adresinin olmasını garanti etmek; arandığında kolayca bulunabilmesini sağlamak için temel arama motorlarına kaydettirmek; düşük özellikli ekran ve yazılımla dahi görünebilecek özellikte tasarlamak; hızlıca indirilebileceğini garanti etmek;
- **Zengin bilgiye hızlı erişimi önceliklendirmek –** kullanıcıların aradıklarını hızlı ve kolayca bulması için sayfa açık ve net bir şekilde düzenlenmeli; bilgi mümkünse pdf formatında mevcut olmalı;
- **Görsel çekicilik –** netlik, hız ve sadeliği sınırlandırmadan logo, renklerin kullanımı vs. aracılığıyla güçlü görsel kimlik;
- **Devamlılık sağlayan bir kaynak olarak Sürekli Gelişim**
- **Web sayfasının eşsiz güçlü taraflarını ortaya çıkaracak interaktif içerik.**

Ayrıca, Stratejik Koordinatör (SPO) ve Program Otoritelerini içeren Ekonomik ve Sosyal Uyum Bakanlıklararası Çalışma Grubu için bir web sayfası tasarlanmıştır. Bu web sayfası AB finansman olanaklarının, SÇB'nin ve IPA'nın 3. ve 4. bileşenleri altındaki OP'lerin tanıtımında Bakanlıklararası Çalışma Grubunun temel aracıdır. Bu web sitesinin temel amaçları, OP'lerle ilgili danışma faaliyetlerinin yürütülmesi, Türkiye'ye sağlanan AB fonlarının tanıtılması, bilgi değişiminin sağlanması ve merkezdeki, bölgedeki ve yerel düzeydeki tüm paydaşlara güncel bilgilerin sunulmasıdır.

Ek 1: ÇOP 2007-2009'un hazırlanmasına dâhil olan paydaşların listesi

ÇOP'un hazırlanmasına dâhil olan kurumların listesi
● Çevre ve Orman Bakanlığı: **Program Otoritesi** (Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Dairesi)
● Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Başkanlığı (SPO) (Avrupa Birliği İlişkileri Genel Müdürlüğü) (Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü)
● Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı (Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü)
● Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) (Sektörel ve Bölgesel Politikalar Başkanlığı)
● Başbakanlık Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
● Başbakanlık Türkiye İstatistik Enstitüsü (TÜİK)
● Dış İşleri Bakanlığı (Enerji, Su ve Çevre Genel Müdür Yardımcılığı)
● İçişleri Bakanlığı (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü)
● Maliye Bakanlığı (AB ve Dış İlişkiler Başkanlığı)

ÇOP'un hazırlanmasına dâhil olan kurumlar

● Milli Eğitim Bakanlığı (Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü)
● Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (Avrupa Birliği Birimi) (İller Bankası Genel Müdürlüğü –Uluslararası İlişkiler Birimi)
● Sağlık Bakanlığı (Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü)
● Ulaştırma Bakanlığı (Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi)
● Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı (Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü)
● Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi)
● Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Avrupa Birliği Koordinasyon Genel Müdürlüğü)
● Çevre ve Orman Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü)
● Kültür ve Turizm Bakanlığı (Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı)
● Türk Standartları Enstitüsü
● Enerji Piyasaları Düzenleme Kurulu

ÇOP'un hazırlanmasına dâhil olan Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlükleri'nin

Listesi
● Adana Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Ankara Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Antalya Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Balıkesir Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Bursa Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Çorum Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Denizli Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Diyarbakır Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Erzurum Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)
● Gaziantep Valiliği (Çevre ve Orman İl Müdürlüğü)

ÇOP'un hazırlanmasına katılan Çevre ve Orman Bakanlığı'nın İl Müdürlüklerinin Listesi
● İstanbul Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● İzmir Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Kayseri Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Kocaeli Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Konya Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Mersin Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Samsun Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)
● Trabzon Valiliği (Çevre ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüğü)

ÇOP'un hazırlanmasına katılan üniversitelerin listesi
● Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü (Çevre Bilimleri Enstitüsü)
● Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Eylül Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik Fakültesi - Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik Fakültesi - Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik Fakültesi - Çevre Mühendisliği Bölümü)
● İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü (İnşaat Mühendisliği Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik Fakültesi - Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Mersin Üniversitesi Rektörlüğü (İnşaat Mühendisliği Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)

ÇOP'un hazırlanmasına katılan üniversitelerin listesi
● Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik Fakültesi - Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)
● Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü (Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi – Çevre Mühendisliği Bölümü)

ÇOP'un hazırlanmasına katılan STK'ların listesi
● Tarımsal Kalkınma Vakfı
● Diyarbakır Çevre Gönüllüleri Derneği
● Edirne Çevre Gönüllüleri Derneği
● İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
● İç Anadolu Çevre Platformu (İÇAÇEP)
● Ekonomik Kalkınma Vakfı
● Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)
● Çevresel Danışmanlık ve Mühendislik Derneği (Çevre Derneği)
● Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO)
● İzmir Çevre Koruma Vakfı

● Sivas Çevre Koruma Vakfı
● Karadeniz Doğa Koruma Federasyonu (KAR DOĞA)
● Sürdürülebilir Tarım Dernekleri Federasyonu
● Küresel Denge Derneği
● Marmara Bölgesi Çevre Platformu

ÇOP'un hazırlanmasına katılan STK'ların listesi
● Doğa Derneği
● Sürdürebilir ve Ekolojik Tarım Derneği
● Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)
● Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA)
● Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
● Türkiye Çevre Koruma Vakfı
● Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu (TÜRÇEK)
● Türkiye Çevre Platformu
● Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)
● Türk Deniz Koruma Derneği (DENİZ TEMİZ)

● Katı Atık Türk Milli Komitesi (KAKAD)
● Türk Doğa Koruma Derneği
● Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)
● Türkiye Belediyeler Birliği
● Batı Karadeniz Çevre Platformu (BAKÇEP)

ÇOP'un hazırlanmasına katılan STK'ların listesi
● Batı Akdeniz Çevre Platformu (BAÇEP)
● Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi
● Dünya Vahşi Yaşam Vakfı-Türkiye (WWF - Turkey)
● Habitat ve Gündem 21 Gençlik Derneği

Ek 2: Çevre Operasyonel Programının hazırlanmasına katılan paydaşlarla birlikte düzenlenen etkinlikler ve toplantılar, 2007-2009

Çevre Operasyonel Programının hazırlanmasında yer alan paydaşlarla birlikte düzenlenen etkinliklerin ve toplantıların listesi		
İsim	**Tarih**	**Yer**
Stratejik Çerçeve Belgesi ve operasyonel program Tanıtım Toplantısı	15 Nisan2006	DPT
Stratejik Çerçeve Belgesi 'nin hazırlanması Eğitimi Toplantısı	27-29 Haziran 2006	DPT
ÇOP'un hazırlanması Eğitimi Toplantısı	02-08 Temmuz 2006	DPT
ÇOP Başlangıç Toplantısı	21 Temmuz 2006	ÇOB
ÇOP MüzakereToplantısı	28 Temmuz 2006	DEDEMAN HOTEL
ÇOP hazırlanması Toplantıları	01 Ağustos 2006 - 01 Şubat 2007 (tüm hafta boyunca)	ÇOB
Taslak Stratejik Çerçeve Belgesi ve ÇOP İzleme ve Değerlendirme Başlangıç Toplantısı - (Avrupa komisyonu Ekibiyle beraber)	30 Kasım 2006	DPT
ÇOP Ex-ante Değerlendirme Başlangıç Toplantısı	22 Aralık 2006	ÇOB
İkinci ÇOP Ex-ante Değerlendirme Toplantısı	12 Ocak 2007	ÇOB
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı (Kurumlararası ekiple birlikte)	18-19 Ocak 2007	ÇOB
Üçüncü ÇOP Ex-ante Değerlendirme Toplantısı	01 Şubat 2007	ÇOB

ÇOP ve Ortaklık Prensibi Semineri	05 Mart 2007	DEDEMAN OTEL

Çevre Operasyonel Programının hazırlanmasında yer alan paydaşlarla birlikte düzenlenen etkinliklerin ve toplantıların listesi

İsim	Tarih	Yer
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Başlangıç Toplantısı - (Avrupa komisyonu Ekibiyle beraber)	09 Mart 2007	Brüksel
İkinci Taslak Stratejik Çerçeve Belgesi ve ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı - (Avrupa komisyonu Ekibiyle beraber)	27 Mart 2007	DPT
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme İkinci Toplantısı - (Avrupa komisyonu Ekibiyle beraber)	12 Haziran 2007	ÇOB
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı - (il müdürlükleri ekibiyle birlikte)	14 Haziran 2007	ÇOB
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı - (üniversite ekibiyle birlikte)	15 Haziran 2007	ÇOB
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı - (Kurumlararası ekiple birlikte)	22 Haziran 2007	ÇOB
Taslak ÇOP İzleme ve Değerlendirme Toplantısı - (STK ekibiyle birlikte)	25 Haziran 2007	ÇOB
Avrupa Birliği - STK Diyalog Toplantısı	26 Haziran 2007	NEVA PLAS OTEL
ÇOP Ex-ante Değerlendirmesi Dördüncü Toplantı	03 Temmuz 2007	ÇOB

Ek 3: ÇOP kapsamında başlıca çevre altyapı projelerinin listesi, 2007-2009

Başlıca içme suyu projeleri listesi		
Sıra	**Proje Adı**	**Maliyet(AVRO)**
1	Manavgat İçme suyu Projesi	**18 800 000**
2	Erciş İçme suyu Projesi	**22 000 000**
3	Doğubeyazıt İçme suyu Projesi	**19 400 000**
4	Ezeltere İçme suyu Projesi	**10 000 000**

Toplam	**70 200 000**

Başlıca Atık su projeleri listesi		
Sıra	**Proje Adı**	**Maliyet(AVRO)**
1	Erzurum Atık Su Arıtma Tesisi, Toplayıcı, Sel suyu ve Lağım suyu Ağı Projesi	**78 000 000**
2	Kırşehir Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	**12 700 000**
3	Adıyaman Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	**18 500 000**
4	Siverek Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	**13 200 000**
5	Diyarbakır Atık Su ArıtmaTesisi Biyolojik Bertaraf Geliştirme Projesi	**30 200 000**
6	Turhal Atık Su Arıtma Tesisi Projesi **(DABLAS Programı Projesi)**	**10 000 000**
7	Aksaray Atık Su Arıtma Tesisi Rehabilitasyon Projesi	**13 500 000**
8	Ceyhan Atık Su Arıtma Tesisi, Sel suyu Ağı ve İçme suyu İsale hattı Projesi	**13 150 000**
9	Bandırma Atık Su Arıtma Tesisi ve Sel suyu Ağı Projesi	**11 150 000**
10	Turgutlu Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	**10 000 000**

Başlıca Atık su projelerinin listesi		
Sıra	**Proje adı**	**Maliyet (AVRO)**
11	Aydın Atık Su Arıtma Projesi	**14 850 000**
12	Ordu Atık Su Arıtma Projesi **(DABLAS Programme Project)**	**11 500 000**

Toplam	**236 750 000**

Başlıca Entegre Katı Atık Yönetimi Projelerinin Listesi		
Sıra	**Proje Adı**	**Maliyet (AVRO)**
1	Kayseri Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**30 387 500**
2	Çorum Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**21 815 497**
3	Konya Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**22 936 200**
4	Balıkesir Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**14 224 000**
5	Artvin-Rize Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**14 500 000**
6	İzmir-Harmandalı Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**10 850000**
7	Van Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**20 600 000**
8	Batman Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**18 000 000**
9	Malatya Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	**23 000 000**
10	Ereğli Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi **(NUTS II Projesi)**	**10 000 000**

Toplam	**186 313 197**

Ek 4: Proje Kimlik Kartları

Her proje için projenin adı, yatırım değeri (bedeli) ve finansman kaynakları, temel bileşenlerin tanımı, proje hedeflerinin açıklaması ve beklenen sonuçlar, zaman çizelgesi (program),temel proje dokümantasyonlarının durumları, proje dizaynının durumunu içeren bir Proje Kimlik Kartı verilir.

Project No : 1	**Öncelik Alanı : 1**	**Ölçü No. : 1.1**
Projenin Yeri:	**MANAVGAT/ ANTALYA**	
1. Proje adı	Manavgat İçme Suyunun yenilenmesi ve kapasitesinin arttırılması	
2. Yatırım değeri (tahmini)	18 800 000 AVRO	
3. Projelerin temel bileşenlerinin ve/veya aktivitelerin tanımı	● Yeni Kaynaklar ● Depolama Tankları ● Ağ – Basınçlı Hava Ana Borusu	
4. Projenin temel hedefinin tanımı ve beklenen sonuçlar	Projenin hedefi, Manavgat kent merkezine ve yakındaki turizm alanlarına içme suyu sağlamaktır.	

5. Projenin uygulanmasının ay ve yıl olarak başlangıç tarihi	2009	**6. Projenin uygulanmasının ay ve yıl olarak bitiş tarihi**	2012	**7. Proje süresi (ay olarak)**	36

8. Temel proje dokümanının hazırlığı

Belgelemenin türü	**Durum**	**Durum Tanımı**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**
Ön-fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	2004	İller Bankası'yla koordinasyon içinde yapıldı.
Fizibilite çalışması (with cost-benefit analyses which includes economic and financial analysis)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale dokümanları	☐	Yok		

Diğer (belirt)	☑	Tamamlandı	1) 01/06/2005 2) 01/06/2005	**1)** Jeolojik – Jeoteknik İnceleme Reporu **2)** Manavgat İçme Suyu Projesi-Final Raporu

9. Proje dizaynı belgelemesi ve izinlerin durumu				
Belgelemenin türü	**Durum (işaret kutusu)**	**Durum tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**
Kavramsal dizayn	☐	Yok		
Ön dizayn	☐	Yok		
Ana dizayn	☐			
Son dizayn	☑	Tamamlandı	2005	İller Bankası tarafından Türk standartlarına göre gerçekleştirildi.
Yer izni	☐	Yok		
Bina izni	☐	Yok		
Diğer (belirt)	☐	Yok		
10. Mülk Sahipliği Durumunun Tanımı		Proje alanıyla ilgili bir kamulaştırma sorunu bulunmamaktadır.		
11. Projenin güncel durumunun tanımlanması		IPA için öncelikli projeler arasından **8 tane İçme Suyu** Teknik Destek Projesi hazırlamak. Proje hizmet ihalesi olacak ve MFIB tarafından ihalesi yapılacak (kısa liste yöntemi). Proje, SEI 2005 Programı kapsamında finanse edilecek. Projelerin IPA 2008 Programlamasına hazır olmaları bekleniyor.		
12. Nihai Yararlanıcının Adı	Manavgat Belediyesi	**13. İşletmeci Kurum**	Manavgat Belediyesi	
14. Finansman kaynağı				
Ulusal bileşen (nihai yararlanıcıyı içeren)	**Uluslararası finans kurumu (belirt)**	**Diğer donör (belirt)**	**Önerilen IPA hibesi**	
4 700 000 AVRO	……..AVRO	…….AVRO	14 100 000 AVRO	

15. Ek yorumlar	

Proje No : 2	**Öncelik Alanı : 1**	**Ölçü No. : 1.1**
Proje Yeri:	**ERCİŞ/ VAN**	
1. Proje adı	Erciş İçme Suyu Projesi	
2. Yatırım Değeri (tahmini)	22 000 000 AVRO	
3. Projelerin temel bileşenlerinin ve/veya aktivitelerin tanımı	● Yeni Kaynaklar; ● Depolama Tankları (2500 m^3 + 7500 m^3); ● Ağ Borusu; ● Kent Ağı.	
4. Projenin temel hedefinin tanımı ve beklenen sonuçlar	Su kayıpları ve nüfus artışı sebebiyle, bölgenin mevcut su ağı yetersiz durumdadır. Belediyenin tüm çabalarına rağmen, bölgenin sadece %60'ına su sağlanabilmektedir. Projenin tamamlanmasının ardından halkın tümüne dezenfekte edilmiş su sağlanabilecektir.	

5. Projenin uygulanmasının ay ve yıl olarak başlangıç tarihi	2009	**6. Projenin uygulanmasının ay ve yıl olarak bitiş tarihi**	2012	**7. Proje süresi (ay olarak)**	36

8. Temel proje dokümanının hazırlığı

Belgelemenin türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Ön-fizibilite çalışması	☑	Devam ediyor	2004	Belediyenin kendi kaynaklarıyla.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve finansal analizi içeren maliyet-fayda analizleri)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale dokümanları	☐	Yok		

Diğer (belirt)	☑	Yok		

9. Proje dizaynı belgelemesi ve izinlerin durumu				
Belgelemenin türü	**Durum (işaret kutusu)**	**Durum tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**
Kavramsal dizayn	☐	Yok		
Ön dizayn	☐	Yok		
Ana dizayn	☐	Yok		
Son dizayn	☐	Yok		
Yer izni	☐	Yok		
Bina izni	☐	Yok		
Diğer (belirt)	☐	Yok		
10. Mülk Sahipliği Durumunun Tanımı		Proje alanıyla ilgili bir kamulaştırma sorunu bulunmamaktadır.		
11. Projenin güncel durumunun tanımı	IPA için öncelikli projeler arasından **8 tane İçme Suyu** Teknik Destek Projesi hazırlamak. Proje hizmet ihalesi olacak ve MFIB tarafından ihalesi yapılacak (kısa liste yöntemi). Proje, SEI 2005 Programı kapsamında finanse edilecek. Projelerin IPA 2008 Programlamasına hazır olmaları bekleniyor.			
12. Nihai yararlanıcının adı	Erciş Belediyesi	**13. İşletmeci Kurum**	Erciş Belediyesi	
14. Finansman kaynağı				
Ulusal bileşen (nihai yararlanıcıyı içeren)	**Uluslararası finans kurumu (belirt)**	**Diğer donör (belirt)**	**Önerilen IPA hibesi**	
5 500 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	16 500 000 AVRO	

Proje No : 3	Öncelik Alanı : 1	Tedbir No. : 1.1
Proje Bölgesi :	**DOGUBAYAZIT/ AĞRI**	

1. Projenin Adı	Balıklı Göl İsale Hattının Restorasyonu, , Arıtma Tesisi Kurulması ve Şehir Şebeke Projesinin Restorasyonu				
2. Yatırım değeri (tahmini)	19 400 000 AVRO				
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● İçme suyu arıtma tesisi; ● Su deposu (5000 m^3 + 300 m^3); ● Şebeke – Basınç Ana Hattı; ●Şehir şebekesi.				
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin amacı bölgenin içme suyu ihtiyacının karşılanması. Projenin çıktıları: **1)** İçme suyu ve kullanma suyu hacminin attırılması; **2)** Şehir şekesinin restorasyonu sırasında oluşan çatlak ve kırıklardan kaynaklanan ve şebeke suyuna karışan atıksu tehlikesinin önlenmesi; **3)**Arıtma tesisi AB direktifleri ve kanunları dikkate alınarak tedarik edilecek içme suyu ve kullanma suyunukarşılayacaktır. **4)** Şu an kullanılmakta olan isale hattı AC boruları kullanırak yapılmıştır fakat isale hattı üzerinde kurulan köyler hattın tahrip olmasına yol açmıştır. İsale hattının daha dayanıklı borularla tamir edilmesi hattın güvenli olmasını sağlayacaktır.				
5. Proje uygulamasına başlangıcın ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının biteceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belgenin türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	2004	İller Bankası ile işbirliği içinde yapıldı.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☑	Tamamlandı	**1)** 2005 **2)** 03/2005	**1)** Doğubayazıt İçme Suyu Tedarik Gerekçesi ve Planlama Raporu İller Bankası tarafından. **2)** Çalışma ve Planlama (Ayrıca 5 sayfalık ek çalışma ve planlama raporu).

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu				
Belgenin türü	**Durum kutuyu işaretleyin**	**Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**
Kavramsal tasarım	☐	Yok		
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☐	Yok		
Bölge izni	☑	Tamamlandı	06.11.2006	Arıtma tesisinin yeri Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir.
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi mülkiyetinin durumu	Su depolarının yeri dışında proje bölgesiyle ilgili bir istimlak problemi yok. Su depolarının tahsisi belediye tarafından yapılacaktır. Arıtma tesisi ile ilgili yeni bir arazinin kamulaştırılmasına ihtiyaç duyulabilir.
11. Projenin şu anki durumu	IPA'nın öncelikli projelerinden olan 8 Adet İçme Suyu Tedarik Projesi hazırlamak için Teknik Destek Projesi . Projenin hizmet sözleşmesinin ihalesi MFİB tarafından yapılacaktır. Proje 2005 SEI programı ile finanse edilecektir. Projenin 2008 Programlanması ile hazırlanacağı beklenmektedir.

12. Nihai faydalanıcı	Doğubeyazıt Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Doğubeyazıt Belediyesi

14. Finansman Türü			
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
4 850 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	14 550 000 AVRO

15. Diğer yorumlar	Mevcut sorun, Balıklı Göl'den gelen su için yapılmış olan havalandırma sisteminin arızalı olması. Projenin Fizibilite ve çevresel etki değerlendirme çalışmaları henüz tamamlanmadı.

Proje No : 4	**Öncelik Alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.1**

Proje bölgesi :	BULANCAK/ GİRESUN				
1. Proje adı	Ezeltere İçme Suyu Projesi				
2. Yatırım değeri (tahmini)	10 000 000 AVRO				
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni Kaynaklar; ● Arıtma Tesisi; ● Su Tankları; ● Şebeke – Basınç Ana Hattı				
4. Temel proje amaçları ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin amacı en az 2040 yılına kadar bölgenin su ihtiyacını karşılamak ve güvenilir su temin edebilmek.				
5. Proje uygulamasına başlangıcın ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının biteceği ay ve yıl**	2012	**7. Proje süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Doküman Türü	Durum	Durumun tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Ön fizibilite çalışması	☐			
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐			
ÇED Çalışması	☐			
İhale belgeleri	☐			
Diğer (belirtiniz)	☑	Tamamlandı		Hidrolojik ve Hidrojeolojik Çalışma Raporu.

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yorum
Kavramsal tasarım	☐			
Ön tasarım	☐			
Ana tasarım	☐			
Nihai tasarım	☐			
Bölge izni	☐			
Yapı izni	☐			
Diğer (belirtiniz)	☐			

10. Arazi mülkiyetinin durumu	Proje bölgesiyle ilgili bir kamulaştırma problemi yok. Bölge hazine arazisidir.
11. Projedeki mevcut durum	IPA'nın öncelikli projelerinden olan 8 Adet İçme Suyu Tedarik Projesi hazırlamak için Teknik Destek Projesi . Projenin hizmet sözleşmesinin ihalesi MFİB tarafından yapılacaktır.Proje 2005 SEI programı ile finanse edilecektir.Projenin 2008 Programlanması ile hazırlanacağı beklenmektedir.

12. Nihai faydalanıcının adı	Bulancak Belediyesi	**13.Uygulayıcı**	Bulancak Belediyesi

14. Finansman türü			
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
2 500 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	7 500 000 AVRO
15. Diğer yorumlar			

Proje No : 1	Öncelik Alanı : 1	Tedbir No. : 1.2

Proje Bölgesi:	ERZURUM/ ERZURUM
1. Projenin Adı	Erzurum Atık Su Arıtma, Kolektör, Sel Suyu ve Kısmi Kanalizasyon Hatt Projesi
2. Yatırım değeri (tahmini)	78 000 000 AVRO
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni Bir Atıksu Arıtma Tesisi Yapımı; Kapasite: 408.000 yerli nüfus (2010) 30.037 sanayi nüfusu (2010), Proje akış oranı : 157.500 m³/günde (2010), 315.000 m³/günde (2033) ● Kolektör Hattı Yapımı (akım noktasını taşımak için Ø2400 mm ve 6650 m uzunluğunda , Fizibilite Çalışması, 1999); ● Kanalizasyon Şebekesi Yapımı (Gelişmekte olan bölgelerde 20 km genişliğinde, Fizibilite Çalışması , 1999); ● Sel suyu şebeke yapımı (74 km, Fizibilite Çalışması, 1999).
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin temel amacı, Karasu Nehri'ndeki kirlenmeyi önlemek ve ayrı bir kanalizasyon sistemi bulunmamasından kaynaklanan problemleri çözebilmek. Bu proje Erzurum'un atık su arıtma tesisi ve yönetim sorunlarına sürdürülebilir bir çözüm getirecektir.

5. Proje uygulamasının başlangıcın ayı ve yılı	2009	6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl	2012	7. Proje süresi (ay)	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belge türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	1999	Erzurum Su ve Kanalizasyon İdaresi tarafından yürütüldü.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☑	Tamamlandı	2002	Ön EIA Çalışması.
İhale belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☑	Tamamlandı		Jeoteknik çalışma mevcut.

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izin durumu

Belgenin türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma	Yorum

	kutuyu işaretleyin	(yok/devam ediyor/ tamamlandı)	tarihi	
Kavramsal tasarım	☑	Tamamlandı	1999	Ön fizibilite çalışması kapsamında
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☐	Yok		
Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi mülkiyetinin durumu	Arazinin bir bölümü tüzel kişilere bir kısmı ise gerçek kişilere aittir.
11. Projenin mevcut durumu	15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Erzurum'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Tasarım, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.

12. Nihai faydalanıcı	Erzurum Büyükşehir Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Erzurum Su ve Kanalizasyon İdaresi

14. Finansman türü

Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	IFI (belirtiniz)	Diğer donör (belirtiniz)	Topluluk Katkısı (IPA)
19 500 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	58 500 000 AVRO

15. Diğer Yorumlar	

Proje No : 2	**Öncelik Alanı: 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje Bölgesi:	**KIRŞEHİR/ KIRŞEHİR**	

1. Projenin Adı	Kırşehir Atık Su Arıtma Tesisi Projesi				
2. Yatırım değeri (tahmini)	12 700 000 AVRO				
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni bir Atık Su Atırma Tesisi Yapımı (ASAT) Nüfus dağılımı: 2012 - 128 500; 2032 - 257 000 Proje Akım Oranı : 1460 m³/s (2012), 3080 m³/s (2032) (Projenin son hali İller Bankası tarafından şekillendirilmiştir, 2002).				
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin temel amacı, Kırşehir ve civar ilçelerinde Türkiye ve AB standartlarına uygun olarak atık suyun arıtılmasıdır. Proje Kılıçözü Nehri ve çervresindeki alanda sağlık ve çevre koşullarının iyileştirilmesine de katkı sağlayacaktır.				
5. Proje uygulamasına başlangıç ayı ve yıl	2009	**6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belge türü	Durum	Durumun tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	1998	Türk Standartlarına uygun olarak İller Bankası tarafından yürütüldü.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☑	Tamamlandı	2002	Nihai Rapor ile Atık Su Arıtma Tesisi Uygulama Projesi. Ayrıca,Jeoteknik Çalışma Mevcut, İller Bankası, 2002.

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yorum
Kavramsal tasarım	☐	Yok		

Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☑	Tamamlandı	2002	İller Bankası Standartlarına Göre.
Bölge izni	☐			
Yapı izni	☐			
	☐			
10. Arazi mülkiyetinin durumu		Arazinin istimlak çalışmaları tamamlandı.		
11. Projenin mevcut durumu		15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Erzurum'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.		
12. Nihai faydalanıcı	Kırşehir Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Kırşehir Belediyesi	
14. Finansman çeşidi				
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**	
3 175 000 AVRO	…….AVRO	…….AVRO	9 525 000 AVRO	
15. Diğer Yorumlar				

Proje No : 3	**Öncelik Alanı: 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje Bölgesi:	**ADIYAMAN/ ADIYAMAN**	
1. Proje adı	Adıyaman Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	
2. Yatırım değeri (tahmini)	18 500 000 AVRO	

3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni bir Atık Su Atırma Tesisi Yapımı (ASAT) (Kapasite: 434 l/dk), ● Kolektör Hattı Yapımı.				
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin temel amacı, Adıyaman'da Türkiye ve AB standartlarına uygun olarak atık suyun arıtılmasıdır ve Atatürk Barajı'ndaki kirlenme engellenecektir.				
5. Proje uygulamasının başlangıcının ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje dokümanlarının hazırlığı

Belge türü	Durum	Durumun tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	2007	Atık Su Arıtma Tesisi Projesi Fizibilite ve Final Çalışması, , İller Bankası.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale belgesi	☐	Yok		
Diğer(belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yorum
Kavramsal tasarım	☐	Yok		
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☑	Devam ediyor	2007 sonu	İller Bankası Standartlarına Göre.

Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi mülkiyetinin durumu		İstimlak süreci tamamlandı ./İstimlak çalışmaları devam ediyor.		
11. Projenin mevcut durumu	15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Kırşehir'de ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.			
12. Nihai faydalanıcı	Adıyaman Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Adıyaman Belediyesi	
14. Finansman türü				
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**	
4 625 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	13 875 000 AVRO	
15. Diğer yorumlar				

Proje No : 4	**Öncelik alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje bölgesi :	**SİVEREK/ ŞANLIURFA**	
1. Proje adı	Siverek Atık Su ve Kanalizasyon Tesisi Projesi	
2. Yatırım değeri (tahmini)	13 200 000 AVRO	
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni bir Atık Su Atırma Tesisi Yapımı (ASAT) (Kapasite: 2012 için : 383l/dk; 2032 için -771 l/dk), ● Kolektör Hattı Yapımı.	

	Proje nüfusu: 136.000 (2012) 275.000 (2032) ● Kanalizasyon Tesisi Yapımı.
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin amacı Türk ve AB standartlarına uygun olarak kanalizasyon ve sel sularının ayrıştırılmasıdır. Güvenli ve sürdürülebilir bir altyapı sağlanacaktır.

5. Proje uygulamasının başlangıcının ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belge türü	Durum	Durum tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	1999-2000	Kanalizasyon Uygulama Projesi, İller Bankası, 1999. ASAT Uygulama Projesi, İller Bankası, 2000.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☑	Tamamlandı	2001	Ön ÇED Analizi.
İhale belgesi	☐	Yok		
Diğer(belirtiniz)	☑	Yok	2000	ASAT Uygulama Projesine Uygun Olarak Jeoteknik Çalışma.

9. Proje tasarım belgelerinin ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yorum
	☐	Yok		
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☑	Tamamlandı	2000	İller Bankası standartlarına göre.
Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		

Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi mülkiyetinin durumu		Istimlak çalışmaları devam ediyor.		
11. Projenin mevcut durumu	15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Erzurum'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.			
12. Nihai faydalanıcı	Siverek Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Siverek Belediyesi	
14. Finansman türü				
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**	
3 300 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	9 900 000 AVRO	
15. Ek yorumlar				

Proje No : 5	**Öncelik alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje bölgesi :	**DİYARBAKIR/ DİYARBAKIR**	
1. Proje adı	Diyarbakır Atıksu Arıtma (Biyolojik Arıtma Rehabilitasyonu)	
2. Yatırım değeri (tahmini)	30 200 000 AVRO	
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Biyolojik sistem için Atık Su Arıtma Tesisi (ASAT) Kurulması; (Kapasite : 2010 için - 903 242, 2020 için - 1 412).	

	Sel suyu akımı : 383.507 m³/gün (2010) BOD_5 yükü: 67000 kg/gün(2010)				
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Türk ve AB standartlarına göre güvenli bir şekilde atık su arıtımı.				
5. Proje uygulamasının başlangıcının ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belge türü	Durum	Durum tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	1997	ASAT Fizibilite Çalışması Raporu1997.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yok
Kavramsal tasarım	☑	Tamamlandı	1997	ASAT Fizibilite Çalışması Nihai Raporu kapsamında, KfW, 1997.
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☐	Yok		
Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi mülkiyet durumu	Arazi belediyeye aittir.		
11. Projenin mevcut durumu	15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Erzurum'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.		
12. Nihai faydalanıcı	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi
14. Finansman türü			
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
7 550 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	22 650 000 AVRO
15. Diğer yorumlar			

Proje No : 6	**Öncelik alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje bölgesi :	**TURHAL/ TOKAT**	
1. Proje adı	Turhal Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	
2. Yatırım değeri (tahmini)	10 000 000 AVRO	
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	● Yeni bir Atık Su Atırma Tesisi Yapımı (ASAT)	
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin temel amacı Karadeniz'in, çevrenin, kıyı ve sahillerin korunmasına katkı sağlamaktır. Proje Karaniz'e gökülen Yeşilırmak'taki kirliliği azaltacak ve Türk AB standartlarına göre arıtma sağlanacaktır.	

5. Proje uygulamasının başlangıcının ayı ve yılı	2009	6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl	2012	7. Projenin süresi (ay)	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı

Belge türü	Durum	Durum tanımı	Tamamlanma tarihi	Yorum
Fizibilite çalışması	☐	Yok		
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale dokümanları	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu

Belge türü	Durum kutuyu işaretleyin	Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)	Tamamlanma tarihi	Yorum
Kavramsal tasarım	☐	Yok		
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☐	Yok		
Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi mülkiyetinin durumu	Arazi istimlak çalışmaları devam ediyor.		
11. Projenin mevcut durumu	Turhal ve Turhal ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Turhal'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 SEI Programı kapsamında finanse edilecektir ve 12 ay sürecektir.		
12. Nihai faydalanıcı	Turhal Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Turhal Belediyesi

14. Finansman Türü			
Ulusal katkı (nihai faydalanıcı ile beraber)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer donör (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
2 500 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	7 500 000 AVRO
15. Diğer yorumlar			

Proje No : 7	**Öncelik alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje bölgesi :	**AKSARAY/ AKSARAY**	
1. Proje adı	Aksaray Atık Su Tesisi ve Kolektör Hattı Projesi	
2. Yatırım değeri (tahmini)	13 500 000 AVRO	
3. Temel proje bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımı	●Atık Su Arıtma Tesisi (ASAT) Birinci basamak (2020): proje nüfusu: 189.000 akım oranı: Q_{max}=4160 m³/s Ikinci basamak(2035): proje nüfusu: 295.000 akım oranı: Q_{max}=5796 m³/s ● Kolektör Hattı	
4. Temel proje hedefleri ve beklenen sonuçların tanımı	Projenin temel amacı Türk ve AB standartlarına göre sanayi ve ev atık suyunun arıtılmasıdır. Ayrıca insan sağlığı gelişmeleri ve çevresel korumaya katkı sağlanarak Tuz Gölü kirlenmeye karşı korunacaktır.	

5. Proje uygulamasının başlangıcının ayı ve yılı	2009	**6. Proje uygulamasının sona ereceği ay ve yıl**	2012	**7. Projenin süresi (ay)**	36

8. Temel proje belgelerinin hazırlığı				
Belge Türü	**Durum**	**Durumun tanımı**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**

Fizibilite çalışması	☑	Tamamlandı	2001-2002	Tuz Gölü Entegre Çevre Projesi Fizibilite Raporu, 2001, ASPA. Tuz Gölü Entegre Çevre Projesi ASAT Uygulama Raporu, 2002, ASPA.
Fizibilite çalışması (ekonomik ve mali analizleri içeren fayda maliyet analizi ile)	☐	Yok		
ÇED çalışması	☐	Yok		
İhale belgeleri	☑	Tamamlandı	2002	Genel şartları içerir, Teknik TechnicalŞartname, Birim Fiyat Listesi, Parça Maliyeti, Dizayn. İhale belgeleri Türkçedir.
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje tasarım dokümantasyon ve izinlerin durumu				
Belge türü	**Durum kutuyu işaretleyin**	**Durum Tanımı (yok/devam ediyor/ tamamlandı)**	**Tamamlanma tarihi**	**Yorum**
Kavramsal tasarım	☐	Yok		
Ön tasarım	☐	Yok		
Ana tasarım	☐	Yok		
Nihai tasarım	☑	Tamamlandı	2002	Türk standartlarına göre.
Bölge izni	☐	Yok		
Yapı izni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi mülkiyetinin durumu	Arazi istimlak çalışmaları devam ediyor.		
11. Projenin mevcut durumu	15 ASAT(Atık Su Arıtma Tesisi) Projesini Kapsayan Teknik Destek Projesi, IPA Programı çerçevesinde Aksaray'da ASAT kurulmasını sağlayacaktır. (Fizibilite, EIA, Dizayn, İhale Dosyası, IPA Uygulama Paketi). Projenin hizmet sözleşmesi MFİB tarafından ihale edilecektir. Proje 2005 ÇED Programı kapsamında finanse edilecektir ve 14 ay sürecektir.		
12. Nihai faydalanıcı	Aksaray Belediyesi	**13. Uygulayıcı**	Aksaray Belediyesi
14. Finansman türü			

Ulusal katkı (nihai faydalınıcı ile beraber)	IFI (belirtiniz)	Diğer donör (belirtiniz)	Topluluk Katkısı (IPA)
3 375 500 AVRO	……AVRO	……AVRO	10 125 000 AVRO
15. Diğer yorumlar			

Proje No : 8	**Öncelik Alanı : 1**		**Tedbir No. : 1.2**	
Proje Bölgesi :	**CEYHAN/ ADANA**			
1. Proje İsmi	Ceyhan Atıksu Arıtma Tesisi, Yağmursuyu Şebekesi ve İçme Suyu Nakil Hattı Projesi			
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	13 150 000 AVRO			
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Yeni Bir Atıksu Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi (ASAT); ● Sel Suyu (Stormwater) Şebekesinin İnşa Edilmesi (30 km).			
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Halihazırda, atık sular herhangi bir arıtma işlemi görmeden Ceyhan Nehrine dökülmektedir. Bu durum, Ceyhan havzası sularından faydalanan çiftçiler de dahil olmak üzere bütün bölgeyi olumsuz etkilemektedir. Projenin hedefi; söz konusu olumsuz etkileri ortadan kaldırmak, atık suların Türk ve AB standartlarına uygun bir biçimde arıtılmasını sağlamak ve Ceyhan Nehrinin denizle buluştuğu nokta olan İskenderun Körfezinin kirlenmesini önlemektir.			
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2009	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2012	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)** 36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlama Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☐	Yok		
EIA Çalışması	☐	Yok		

İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu				
Dökümantasyon Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☐	Yok		
Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi Mülkiyetinin Durumu		Arazi istimlak çalışmaları henüz tamamlanmamıştır.		
11. Projenin Mevcut Durumu				
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Ceyhan Belediyesi		**13. Uygulayıcının İsmi**	Ceyhan Belediyesi
14. Finansman Kaynakları				

Ulusal Katkı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	IFI (belirtiniz)	Diğer (belirtiniz)	Topluluk Katkısı (IPA)
3 287 500 AVRO	……AVRO	……AVRO	9 862 500 AVRO
15. Diğer Yorumlar			

Project No : 9	**Öncelik Alanı : 1**		**Tedbir No. : 1.2**	
Proje Bölgesi :	**BANDIRMA/ BANDIRMA**			
1. Proje İsmi	Bandırma Atık Su Arıtma Tesisi ve Sel Suyu Şebekesi Projesi			
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	11 150 000 AVRO			
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Yeni Bir Atıksu Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi (ASAT), (Kapasite: 2000 - 26.238 m^3/gün; 2021 - 43.737 m^3/gün; 2036 - 69.019 m^3/gün). ● Kolektör Hattının İnşa Edilmesi.			
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Hedef, arıtılmış atık suların Türk ve AB standartlarına uygun olarak Marmara Denizine boşaltılmasını sağlamak, böylece, Marmara Denizinin daha fazla kirlenmesinin önüne geçerek bölgedeki bitki ve hayvan türlerinin zarar görmesini engellemek.			
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2009	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2012	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)** 36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması				
Döküman Türü	**Durum**	**Durum Tanımı**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Ön-Fizibilite Çalışması	☑	Tamamlandı	2001	
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☐	Yok		
EIA Çalışması	☐	Yok		
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu				
Dökümantasyon Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☑	Tamamlandı	2000	Bandırma Atık Su Arıtma Tesisi(ASAT) Fizibilite Çalışması Kapsamında.
Nihai Tasarım	☐	Yok		
Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
		Arazi istimlak çalışmaları devam etmektedir.		

10. Arazi Mülkiyetinin Durumu			
11. Projenin Mevcut Durumu			
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Bandırma Belediyesi	**13. Uygulayıcının İsmi**	Bandırma Belediyesi
14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
2 787 500 AVRO	……AVRO	……AVRO	8 362 500 AVRO
15. Diğer Yorumlar			

Proje No : 10	**Öncelik Alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje Bölgesi :	**TURGUTLU / MANİSA**	
1. Proje İsmi	Turgutlu Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	10 000 000 AVRO	
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Yeni Bir Atık Su Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi (ASAT Projesi).	
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Amaç, daha güvenli ve daha sağlıklı bir çevre için, kirliliğin Türk ve AB standartlarına uygun olarak azaltılması.	

5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2009	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2012	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☐	Yok		
EIA Çalışması	☐	Yok		
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu

Dökümantasyon Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☐	Yok		

Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi Mülkiyetinin Durumu				
11. Projenin Mevcut Durumu				
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Turgutlu Belediyesi		**13. Uygulayıcının İsmi**	Turgutlu Belediyesi
14. Finansman Kaynakları				
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**		**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
2 500 000 AVRO	……AVRO		……AVRO	7 500 000 AVRO
15. Diğer Yorumlar				

Proje No : 11	**Öncelik Alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**
Proje Bölgesi :	**AYDIN / AYDIN**	
1. Proje İsmi	Aydın Atık Su Arıtma Tesisi Projesi	
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	14 850 000 AVRO	

3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Yeni Bir Atık Su Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi (ASAT Projesi); ● Kolektör Hattının İnşa Edilmesi.				
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Projenin temel amacı; su yaşamında bio-çeşitliliği korumak, ötrofikasyonu önlemek, nehir tarafından sulanan tarlaların verimliliğini arttırmaktır. Atık sular, Dilek Yarımadası Ulusal Parkı sınırlarında Ege Denizine dökülen Büyük Menderes Nehrine karışmaktadır. Bu bölge, balıkların yumurtladığı, göçmen kuşların ziyaret ettiği çok hassas bir bölgedir. Dolayısıyla, bu proje çevreyi koruduğu kadar bölgedeki eko-sistemi de koruyacaktır.				
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2009	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2012	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☐	Yok		
EIA Çalışması	☐	Yok		
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu

Dökümantasyon Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum

Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☐	Yok		
Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi Mülkiyetinin Durumu		Arazi istimlak çalışmaları devam etmektedir.		
11. Projenin Mevcut Durumu				
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Aydın Belediyesi		**13. Uygulayıcının İsmi**	Aydın Belediyesi
14. Finansman Kaynakları				
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**		**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
3 712 500 AVRO	……AVRO		……AVRO	11 137 500 AVRO
15. Diğer Yorumlar				

Proje No : 12	**Öncelik Alanı : 1**	**Tedbir No. : 1.2**

Proje Bölgesi :	ORDU/ ORDU				
1. Proje İsmi	Ordu Atık Su Arıtma Tesisi Projesi				
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	11 500 000 AVRO				
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Yeni Bir Atık Su Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi (ASAT Projesi).				
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Projenin temel amacı, Karadeniz'in, kıyı şeridinin ve çevrenin korunmasına katkı sağlamaktır. Bu proje, Türk ve AB standartlarına uygun olarak atık suların doğaya verdiği zararı azaltacaktır.				
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2009	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2012	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite Çalışması	☑	Tamamlandı	1995	ASAT Uygulama Projesi, İller Bankası, 1995.
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☐	Yok		
EIA Çalışması	☐	Yok		
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu				
Dökümantasyon Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☐	Yok		
Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi Mülkiyetinin Durumu		Arazi belediyeye aittir..		
11. Projenin Mevcut Durumu	Ordu ve Turhal ASAT projelerini kapsayan bir teknik yardım projesi, Turhal ASAT projesinin IPA programı için hazırlanmasına yardım edecektir.(Fizibilite, EIA, tasarım, ihale dosyası, IPA uygulama paketi). Proje MFİB tarafından ihale edilecek ve çerçeve sözleşmesi imzalanacaktır. Proje, AB tarafından SEI 2005 kapsamında finanse edilmiştir. Proje süresi 12 aydır.			
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Ordu Belediyesi	**13. Uygulayıcının İsmi**	Ordu Belediyesi	
14. Finansman Kaynakları				
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**	
2 875 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	8 625 000 AVRO	
15. Diğer Yorumlar				

Proje No : 1	Öncelik Alanı : 2	Tedbir No. : 2.1
Proje Bölgesi :	**KAYSERİ / KAYSERİ**	

1. Proje İsmi	Kayseri Entegre Katı Atık Yönetimi Project
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	30 387 500 AVRO
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Düzenli Çöp Depolama Alanının Kurulması (Katı atık miktarı: 2005 - 273 428 ton/yıl, 2010:2025 - 7 841 071 ton/yıl), ● Gaz Kullanım ve Enerji Dönüşüm Ünitesinin Kurulması; ● Yıllık 4000 ton kapasiteye sahip pilot Atık Gübre Dönüşüm Tesisinin Kurulması; ●16 Belediye Sosyal Tesisi Kurulması; ● 2 Nakil İstasyonu ve 2 Materyal Geri Dönüşüm Tesisi(MRF) Kurulması ; ● Molu Çöp Toplama Alanının Rehabilitasyonu; ● Teknik Destek.
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Kayseri katı atık yönetimi projesinin genel hedefi, AB atık sektörü direktifleriyle uyumlu olarak Türkiye'de yüksek düzeyde çevre koruması sağlayarak, Türkiye'nin AB üyelik sürecine katkı sağlamaktır.Bu projenin amacı, Türk mevzuatı ve AB müktesebatıyla uyum içerisinde, çevre kirliliğinin azaltılmasını, katı atıkların geri dönüşümünü ve yeniden kullanımını sağlamak amacıyla, Kayseri Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilinde bir katı atık yönetim sisteminin kurulmasıdır. Bu proje, Kayseri sınırları içerisinde, yeraltı sularının ve çevrenin kirlilik düzeyini azaltacak, katı maddelerin geri dönüşüm oranını arttıracaktır. Bu artış Türkiye'nin, AB direktiflerinde belirtilen hedeflere ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2008	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2011	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☑	Tamamlandı	Haziran, 2007	

EIA Çalışması	☑	Tamamlandı	Kasım, 2006	
İhale Belgeleri	☐	Yok		

Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu

Dökümantasyon Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarım	☑	Tamamlandı	Haziran, 2007	
Başlangıç Tasarımı	☑	Tamamlandı	Haziran, 2007	
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☑	Tamamlandı	Haziran, 2007	Fizibilite Çalışması Kapsamında
Bölge İzni	☐	Yok		
İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi Mülkiyetinin Durumu	Arazi belediyeye aittir.
11. Projenin Mevcut Durumu	Bir Teknik Destek, Kayseri Katı Atık Projesinin IPA programı için hazırlanmasına yardım etmektedir (Fizibilite, EIA, Tasarım, IPA Uygulama Paketi). Proje çerçeve sözleşmedir ve devam etmektedir. Proje, AB tarafından SEI 2003 kapsamında finanse edilmiştir ve süresi 14 aydır.

12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Kayseri Büyükşehir Belediyesi	**13. Uygulayıcının İsmi**	Kayseri Büyükşehir Belediyesi

14. Finansman Kaynakları

Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	IFI (belirtiniz)	Diğer (belirtiniz)	Topluluk Katkısı (IPA)
7 646 875 AVRO	……AVRO	……AVRO	22 940 625 AVRO

15. Diğer Yorumlar	

Proje No : 2	**Öncelik Alanı : 2**	**Tedbir No. : 2.1**

Project Bölgesi :	**ÇORUM/ ÇORUM**				
1. Proje İsmi	Çorum Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi				
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	21 815 497 AVRO				
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Sızıntı ve Çöp Alanı Gaz Yönetimi Sistemi Bulunan, Kontrol Edilmiş Katı Atık Sahası Karapürçek'te(Çorum) kuruldu; ● 4 Nakil İstasyonunun İnşa Edilmesi; ● Sızıntı Ön-Arıtma Tesisinin İnşa Edilmesi; ● Çorum'da 5 Bankın ve 6 Ek Kentsel Sosyal Tesisin Kurulması; ● Çorum'da 1000 Evin Enerji İhtiyacının Karşılanması İçin Pilot Çalışma Yapılması; ● Yıllık 5000 ton kapasiteye sahip bir pilot, Atık Gübre Dönüşüm Tesisinin Kurulması; (2015'te tam kapasite kullanımı) ● Mevcut 14 Çöp Alanının Rehabilitasyonu ve Kapatılması (Küçük ve Büyük Ölçekli Rehabilitasyonlar).				
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Çorum katı atık yönetimi projesinin genel hedefi, AB atık sektörü direktifleriyle uyumlu olarak Türkiye'de yüksek düzeyde çevre koruması sağlayarak, Türkiye'nin AB üyelik sürecine katkı sağlamaktır. Çorum Belediyesi için, Türk mevzuatı ve AB müktesebatına uygun olarak bir katı atık sisteminin kurulması, Çorum Belediyesi sınırları içerisinde, yeraltı sularının ve çevrenin kirlilik düzeyini azaltacak, katı maddelerin geri dönüşüm oranını arttıracaktır .				
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2008	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2011	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum

Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☑	Devam Ediyor	2007	
EIA Çalışması	☑	Tamamlandı	Haziran, 2007	Kamunun Katılımıyla Tamamlandı
İhale Belgeleri	☑	Devam Ediyor	2007	
Diğer(belirtiniz)	☑	Devam Ediyor	2007	Tasarımla Ilgili Çizimler

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu

Dökümantasyon Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☑	Tamamlandı	Nisan, 2007	
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☑	Devam Ediyor	Ekim, 2007	TA, Danışman Gelişimi Konusu
Bölge İzni	☑	Devam Ediyor	Ocak, 2008 tarihinde tamamlanması bekleniyor	Kaba İnşaatın Başlaması
İnşa İzni	☑	Devam Ediyor	Ocak, 2008 tarihinde tamamlanması bekleniyor	Kaba İnşaatın Başlaması
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi Mülkiyetinin Durumu	Arazi Belediyeye Aittir.
11. Projenin Mevcut Durumu	Bir Teknik Destek, Çorum Katı Atık Projesinin IPA programı için hazırlanmasına yardım etmektedir (Fizibilite, EIA, Tasarım, IPA Uygulama Paketi). Proje çerçeve sözleşmedir ve devam etmektedir. Proje, AB tarafından SEI 2003 kapsamında finanse edilmiştir.

12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Çorum Belediyeler Birliği	**13. Uygulayıcının İsmi**	Çorum Belediyeler Birliği

14. Finansman Kaynakları

Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	IFI (belirtiniz)	Diğer (belirtiniz)	Topluluk Katkısı (IPA)
5 453 874 AVRO	……AVRO	……AVRO	16 361 623 AVRO
15. Diğer Yorumlar			

Proje No : 3	**Öncelik Alanı : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Project Bölgesi :	**KONYA / KONYA**	

1. Proje İsmi	Konya Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	22 936 200 AVRO
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Düzenli Çöp Depolama Alanının Kurulması; ● Sızıntı Ön-Arıtma Tesisinin Kurulması; ● Gaz Kullanım Ünitesinin Kurulması; ● Pilot Katı Atık Gübre Dönüşüm Tesisinin Kurulması ; ● 16 kentsel sosyal aktivite alanı; ● 3 Nakil İstasyonu ve 3 Materyal Geri Dönüşüm Tesisi Kurulması. ● Mevcut 22 Çöp Alanının Rehabilitasyonu; (1 Büyük Ölçekli ve 21 Küçük Ölçekli Rehabilitasyon) ● Teknik Destek.
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Konya katı atık yönetimi projesinin genel hedefi, AB atık sektörü direktifleriyle uyumlu olarak Türkiye'de yüksek düzeyde çevre koruması sağlayarak, Türkiye'nin AB üyelik sürecine katkı sağlamaktır. Bu projenin amacı, Konya Büyükşehir Belediyesi için, Türk mevzuatı ve AB müktesebatına uygun olarak bir katı atık sisteminin kurulması, Konya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde, çevre kirliliğini azaltacak, katı atıkların geri dönüşüm oranını arttıracaktır. Projenin Beklenen Çıktıları Şunlardır: ● Mevcut çöp alanlarından kaynaklanan yeraltı suları, toprak ve hava kirliliği azaltılacaktır; ● Mevcut Çöp Alanlarından Kaynaklanan sağlık riski ve kötü koku, haşereler, kemirgenler, yangınlar gibi atıkların olumsuz, huzur bozucu etkileri azalacaktır.

	● Biyolojik olarak parçalanabilir atıkların toplam hacmi AB direktiflerinde belirtilen seviyeye indirilecektir; ● Ambalaj atıklarının geri dönüşüm oranı bu projeyle birlikte artmış olacaktır. Bu durum, AB direktiflerinde belirtilen hedeflere ulaşılmasında, özellikle ambalaj atıklarıyla ilgili olarak, büyük katkı sağlayacaktır. ● Katı atık toplama işiyle uğraşanların sağlıksız ve hijyenik olmayan çalışma koşulları, düzenli bir sistem bünyesinde toplanmaları sağlanarak iyileştirilecektir.				
5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2008	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2011	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması				
Döküman Türü	**Durum**	**Durum Tanımı**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☑	Devam Ediyor	Ekim 2007'de tamamlanması bekleniyor	
EIA Çalışması	☑	Tamamlandı	Eylül, 2007	
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer(belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu				
Dökümantasyon Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☑	Devam Ediyor	Ekim 2007'de tamamlanması bekleniyor	Fizibilite çalışması kapsamında
Bölge İzni	☐	Yok		

İnşa İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazi Mülkiyetinin Durumu		Arazi hazine arazisidir.		
11. Projenin Mevcut Durumu		Bir Teknik Destek, Konya Katı Atık Projesinin IPA programı için hazırlanmasına yardım etmektedir. (Fizibilite, EIA, Tasarım, IPA Uygulama Paketi). Proje çerçeve sözleşmedir ve devam etmektedir. Proje, AB tarafından SEI 2003 kapsamında finanse edilmiştir.		
12. Nihai Faydalanıcının İsmi	Konya Büyükşehir Belediyesi		**13. Uygulayıcının İsmi**	Konya Büyükşehir Belediyesi
14. Finansman Kaynakları				
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**		**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**
5 734 050 AVRO	……AVRO		……AVRO	17 202 150 AVRO

15. Diğer Yorumlar	

Proje No : 4	**Öncelik Alanı : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Project Bölgesi :	**BALIKESİR / BALIKESİR**	
1. Proje İsmi	Balıkesir Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	
2. Yatırım Değeri (Tahmini)	14 224 000 AVRO	
3. Temel Proje Bileşenlerinin ve/veya Faaliyetlerinin Tanımı	● Merkezi Çöp Depolama Sahası İnşa Edilmesi; ● Sızıntı Arıtma Tesisi Kurulması; ● Çöp Sahası Gaz Toplama ve Katı Atık İmha Sisteminin Kurulması; ● Tıbbi Atık Sterilizasyon Ünitesi Kurulması; ● 6 kentsel Sosyal Aktivite Alanı Oluşturulması; ● Pilot Katı Atık Gübre Dönüşüm Merkezinin Kurulması (kapasite: 5000 ton/yıl);	

	● Mevcut 7 Çöp Depolama Alanının Rehabilitasyonu ve Kapatılması; ● Danışma ve Mühendislik (TA).
4. Temel Proje Hedeflerinin ve Beklenen Sonuçların Tanımı	Katı atık yönetimi projesinin genel hedefi, AB atık sektörü direktifleriyle uyumlu olarak Türkiye'de yüksek düzeyde çevre koruması sağlayarak, Türkiye'nin AB üyelik sürecine katkı sağlamaktır..Projenin amacı, Türk mevzuatı ve AB müktesebatına uygun olarak, Balıkesir, Susurluk, Savaştepe, İvrindi, Bigadiç, Kepsut ve Pamukçu Belediyeleri için katı atık yönetim sisteminin kurarak, Balıkesir ve çevre köylerin bulunduğu alanda çevre kirliliğini azaltmak ve çevreyi korumaktır. Bu proje, mevcut çöp depolama alanlarından kaynaklanan yeraltısuları, toprak ve hava kirliliğini azaltacaktır. Mevcut Çöp Alanlarından Kaynaklanan sağlık riski ve kötü koku, haşereler, kemirgenler, yangınlar gibi atıkların olumsuz huzur bozucu etkileri azalacaktır. Biyolojik olarak parçalanabilir atıkların toplam hacmi AB direktiflerinde belirtilen seviyeye indirilecektir. Bu durum, AB direktiflerinde belirtilen hedeflere ulaşılmasında, özellikle ambalaj atıklarıyla ilgili olarak, büyük katkı sağlayacaktır.

5. Proje Uygulama Başlangıç Tarihi	2008	**6. Proje Uygulama Bitiş Tarihi**	2011	**7. Proje Uygulama Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Dokümantasyonunun Hazırlanması

Döküman Türü	Durum	Durum Tanımı	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön-Fizibilite Çalışması	☐	Yok		
Fizibilite Çalışması (ekonomik ve finansal analizi de içeren maliyet-fayda analiziyle birlikte)	☑	Devam Ediyor	Kasım, 2007	
EIA Çalışması	☑	Devam Ediyor	Kasım, 2007	
İhale Belgeleri	☐	Yok		
Diğer(belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Dökümantasyonu ve İzinlerin Durumu

Dökümantasyon Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Tanımı (Başlamadı/Devam Ediyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarım	☑	Devam Ediyor	2007	Fizibilite Çalışması Kapsamında
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		

Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☑	Devam Ediyor	2007	Fizibilite Çalışması Kapsamında
Bölge İzni	☑	Devam Ediyor	Ocak 2008'de alınması bekleniyor	Kaba inşaatın başlaması
İnşa İzni	☑	Devam Ediyor	Ocak 2008'de alınması bekleniyor	Kaba inşaatın başlaması
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazi Mülkiyetinin Durumu	Arazi belediyeye aittir.
11. Projenin Mevcut Durumu	Bir Teknik Destek, Balıkesir Katı Atık Projesinin IPA programı için hazırlanmasına yardım etmektedir (Fizibilite, EIA, Tasarım, IPA Uygulama Paketi). Proje çerçeve sözleşmedir ve devam etmektedir. Proje, AB tarafından SEI 2003 kapsamında finanse edilmiştir.

12. Nihai Faydalanıcının İsmi	BACEYÖB (Belediyeler Birliği: Balıkesir, Susurluk, Savaştepe, İvrindi, Bigadiç, Kepsut, Pamukçu)	**13. Uygulayıcının İsmi**	Balıkesir Belediyesi

14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Kamu Katkısı (Nihai Faydalanıcı Dahil)	**IFI (belirtiniz)**	**Diğer (belirtiniz)**	**Topluluk Katkısı (IPA)**

Proje No: 5	**Öncelik No : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Proje Konumu :	**ARTVİN-RİZE**	

1. Project Adı	Artvin-Rize Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi
2. Yatırım Bedeli (tahmin edilen)	14 500 000 AVRO
3. Ana Projenin Bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımlanması	• Düzenli Çöp Depolama Sahası İnşası • Kirli Su Arıtma Tesisi İnşası; • Gaz Kullanım Ünitesinin Kurulması; • 2 Transfer istasyonu ve Malzeme Geri Kazanma Tesisinin kurulması; • Pilot Kompostlama Tesisi Kurulması • Mevcut Çöp toplama sahalarının ıslahı.

4. Ana Projenin Hedeflerinin ve beklenen sonuçlarının tanımlanması	Türkiye'nin AB çevre direktifleriyle uyumunu ve yüksek seviyede çevre korumsnı sağlamak yoluyla Türkiyenin katılım sürecini hızlandırmak projenin genel hedefidir. Artvin ve Rize bölgelerinde Türk mevzuatı ve AB Müktesebatıyla uygun olarak katı atık yönetim sistemin kurulması Belediyeler birliği bölgesinde çevre ve yer altı suyu kirliliğini azaltacak katı atık geri dönüşümü ve yeniden kullanılabilirliği arttıracaktır.				
5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2008	**6. Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)**	2011	**7.Proje Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı

Belge Türü	Durum	Durum Açıklaması	Tamamlanma tarihi	Yorum
Ön fizibilite çalışmaları	☑	Tamamlandı		Çerçeve sözleşmenin verilmesinden once tamamlandı
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☑	Sürmekte	2007	
ÇED Çalışması	☑	Sürmekte	Kasım, 2007	
İhale dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje izinlerinin Mevcut Durumu

Belge Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarımı	☐	Yok		
Ön Hazırlık Tasarımı	☑	Sürüyor	2007	Fizibilite Çalışması Kapsamında
Ana Tasarım	☑	Sürüyor		Fizibilite Çalışması Kapsamında
Son Tasarım	☑	Sürüyor		Fizibilite Çalışması Kapsamında
Arazi İzni	☐	Yok		
İnşaat İzni	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☑	Sürüyor	Ekim 2007	1/1000 ölçekli harita

10. Arazinin Sahiplik Durumu	Arazinin Kamulaştırma süreci devam ediyor.		
11. Projenin Mevcut Durumu	Teknin Yardım Artvin Rize Katı Atık yönetimi Projesini IPA Programı İçin hazırlanmasına yardım etmektedir. (Fizibilite, ÇED, Tasarım, IPA başvuru paketi). Proje çerçeve sözleşmedir ve sürmektedir. Proje AB SEI 2004 programı kapsamında finanse edilmektedir.		
12. Son Yararlanıcının Adı	ARRIKAB (Belediyeler Birliği)	**13. İşletmeci Adı**	ARRIKAB (Municipalities Union)
14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Katkılar (Son Yararlanıcı Dahil)	**UFK (belirtiniz)**	**Diğer**	**Önerilen IPA Katkısı**
3 625 000 AVR	……AVRO	……AVR	10 875 000 AVR
15. Ek yorumlar			

Proje No : 6	**Öncelik Ekseni : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Proje Konumu :	**HARMANDALI/ İZMİR**	
1. Project Adı	İzmir - Harmandalı Entegre Katı Atık Yönetimi – Kapasite Arttırımı ve Rehabilitasyon Projesi	
2. Yatırım Bedeli (tahmin edilen)	10 850 000 AVRO	
3. Ana Projenin Bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımlanması	● Mevcut çöp sahasının kapasitesinin arttırılması (140 ha ilave alan).	
4. Ana Projenin Hedeflerinin ve beklenen sonuçlarının	Projenin ana amacı çöp toplama sahalarının ömrünün uzatılarak sürdürülebilir kullanımlarını sağlayacak katı atık yönetimi rejimi kurulması ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin engellenmesi amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesinin katı atıklarının güvenli bir şekilde tahliyesinin Türk ve AB standartlarıyla uyumlu biçimde sağlanmasıdır	

tanımlanması					
5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2009	**6. Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)**	2012	**7. .Proje Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı

Belge Türü	Durum	Durum Açıklaması	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön Fizibilite Çalışmaları	☐	Yok		
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☐	Yok		
ÇED Çalışmaları	☐	Yok		
İhale Dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☑	Tamamlandı	1/25000 ölçekli Harita	

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje izinlerinin Mevcut Durumu

Belge Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarımı	☐	Yok		
Ön Hazırlık Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Son Tasarım	☐	Yok		
Arazi İzni	☐	Yok		
İnşaat İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazinin Sahiplik Durumu	Arazinin Kamulaştırma süreci devam ediyor.		
11. Projenin Mevcut Durumu			
12. Son Yararlanıcının Adı	İzmir Büyüşehir Belediyesi	**13. İşletmeci Adı**	İzmir Büyükşehir Belediyesi
14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Katkılar (Son Yararlanıcı Dahil)	**UFK(Belirtiniz**	**Diğer (Belirtiniz)**	**Önerilen IPA Katkısı**
2 712 500 AVRO	……AVRO	……AVRO	8 137 500AVRO
15. Ek Yorumlar			

Proje No : 7	**Öncelik Ekseni : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Proje Konumu :	**VAN/ VAN**	
1. Project Adı	Van Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	
2. Yatırım Değeri (Tahmin Edilen)	20 600 000 AVRO	
3. Projenin ana bileşenlerinin ve/veya aktivitilerinin tanımı	● Düzenli Çöp sahası inşası(Hedeflenen Katı Atık Miktarı: 2017 - 209.858 ton/yıl, 2027 - 282.031 ton/yıl, 2037 - 379.027 ton/yıl), ● Tıbbi Atık İmha Ünitesi Kurulması; ● Çöp alanlarında ortaya çıkan gazın biriktirilmesi ve yok etme ünitesi kurulması ● Atık Pil Toplama ünitesi kurulması ● Mevcut Depolama Sahalarının Islahı.	
	Temel hedef düzensiz katı atık tahliyesini kontrol altına almak ve bölgede çevresel sürdürülebilirliği sağlamaktır. Proje ile düzenlenecek eğitim aktiviteleri sonucu çevre bilincini artırılacak, kirlilik yükünü	

4. Ana Projenin ve Beklenen sonuçlarının tanımlanması	azaltılacak dolayısıyla mevcut çop toplama sahalarının nüfus ve çevre üzerindeki olumsuz etkilleri yok edilerek doğal kaynaklar korunacak, geri kazanılabilen atıkların ekonomiye geri dönüşümünü sağlanacaktır.				
5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2009	**6. . Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)**	2012	**7. .Proje Süresi (Ay)**	36

8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı

Belge Türü	Durum	Durum Açıklaması	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön Fizibilite Çalışmaları	☑	Tamamlandı	2006	.Türk Standartlarına uygun tasarım çalışmaları ve çizimleri
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☐	Sürüyor	2007	
ÇED Çalışmaları	☑	Tamamlandı	2005	
İhale Dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☐	Yok		

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje izinlerinin Mevcut Durumu

Belge Türü	Durum (Kutuyu İşaretleyin)	Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Ön Hazırlık Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
SonTasarım	☑	Tamamlandı	2006	In the context of Aplication Project, 2006.
Arazi İzni	☐	Yok		
İnşaat İzni	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☐	Yok		

10. Arazinin Sahiplik Drumu	Arazinin bir bölümü özel mülkiyette , diğer kısmı kamu mülkü olan arazinin giriş kısmı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığına aittir. Özel mülkiyete konu olan kısmı Van Belediyesi tarafından kamulaştırılmıştır. Bakanlık'a ait giriş kısmına ilişkin tahsis süreci devam etmektedir.

11. Projenin Mevcut Durumu			
12. ,Nihai Faydalanıcının Adı	Van ve Çevresi Belediyeleri	**13. Uygulayıcının Adı**	Van ve Çevresi Belediyeleri
14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Katkı (Son faydalınıcı dahil)	**UFK (belirtiniz)**	**(Diğer Belirtiniz)**	**Önerilen IPA Katkısı**
5 150 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	15 450 000 AVRO
15. Ek Yorumlar			

Proje No : 8	**Öncelik Ekseni : 2**	**Tedbir No. : 2.1**
Proje Konumu:	**BATMAN/ BATMAN**	
1. Project name	Batman Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi	
2. Investment value (estimated)	18 000 000 AVR	
3. Ana Projenin Bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımlanması	• Düzenli Çöp Toplama Sahası İnşası (Katı Atık Miktarı (,Yıllık Kümülatif Değerler): 2005 - 70 000 ton; 2015 - 934 500 ton; 2026 - 2 907 000 ton); • Geri Dönüşüm Çalışmalarının Geliştirilmesi • Atık Toplama ve Depolama konularında Rehabilitasyon ve Kapasite Arttırımı	
4. . Ana Projenin Hedeflerinin ve beklenen sonuçlarının tanımlanması	Projenin genel hedefi katı atık ve kirli su sızıntılarının neden olduğu çevresel zararları engelleyecek bir entegre katı atık yönetimi rejiminin kurulması ve atıkların zararsız şekilde tahliyesini sağlayarak geri dönüşümlerinin sağlanmasıdır.	

5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2009	6. 6. Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)	2012	7. Proje Süresi (Ay)	36

8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı				
Belge Türü	**Durum**	**Durum Açıklaması**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Ön Fizibilite Çalışmaları	☑	Tamamlandı	2003	
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☐	Yok		
ÇED Çalışmaları	☑	Tamamlandı	2003	
İhale Dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☑	Tamamlandı	2002	Jeoteknik çalışma

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje İzinlerinin Mevcut Durumu				
Belge Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☑	Tamamlandı	2003	Türk Standartlarıyla uyumlu Uygulama Projesi kapsamında GAP idaresi tarafından yapılmıştır.
Arazi İzni	☐	Yok		
İnşaat İzni	☐	Yok		
Diğer (belirtiniz)	☐	Yok		
10. Arazinin Mülkiyet Durumu		Kamulaştırma süreci devam ediyor.		
11. Projenin Mevcut Durumu				

12. Son Yararlanıcının Adı	Batman Belediyesi	**13. Uygulayıcı İsmi**	Batman Belediyesi
14. Finansman Kaynakları			
Ulusal Katkılar (Son Yararlanıcı Dahil)	**UFK(Belirtiniz**	**Diğer (Belirtiniz)**	**Önerilen IPA Katkısı**
4 000 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	14 000 000 AVRO
15. Ek Yorumlar			

Project No : 9	**Priority Axis : 2**		**Measure No. : 2.1**		
Project location :	**MALATYA/ MALATYA**				
1. Project Adı	Malatya Entegre Katı Atık Yönetimi Projesi				
2. Yatırım Bedeli (tahmin edilen)	23 000 000 AVRO				
3. Ana Projenin Bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımlanması	● Çöp Toplama Sahasi İnşaatı; ● Katı Atıkların Geri Dönüştürülmesi				
4. Ana Projenin Hedeflerinin ve beklenen sonuçlarının tanımlanması	Projenin temel hedefi çöp toplama sahalarının ömrünün uzatılarak sürdürülebilir kullanımlarını sağlayacak katı atık yönetimi rejimi kurulması ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin daha fazla engellenmesi amacıyla Malatya Belediyesinin katı atıklarının güvenli bir şekilde tahliyesinin Türk ve AB standartlarıyla uyumlu biçimde sağlanmasıdır				
5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2009	**6. Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)**	2012	**7. Proje Süresi (Ay)**	36
8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı					

Belge Türü	Durum	Durum Açıklaması	Tamamlanma Tarihi	Yorum
Ön Fizibilite Çalışmaları	☐	Yok		
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☐	Yok		
ÇED Çalışmaları	☐	Yok		
İhale Dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☐	None		

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje izinlerinin Mevcut Durumu				
Belge Türü	**Durum (Kutuyu İşaretleyin)**	**Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐	Yok		
Başlangıç Tasarımı	☐	Yok		
Ana Tasarım	☐	Yok		
Nihai Tasarım	☐	Yok		
Arazi İzni	☐	Yok		
İnşaat İzni	☐	Yok		
Diğer Belirtiniz	☐	Yok		
10. Arazinin Mülkiyet Durumu		Arazi kamulaştırma çalışmaları devam etmekedir.		
11. Projenin Mevcut Durumu				
12. Nihai Yararlanıcının Adı	Malatya Belediyesi	**13. Uygulayıcının İsmi**	Malatya Belediyesi	
14. Finansman Kaynakları				

Ulusal Katkılar (Son Yararlanıcı Dahil)	UFK(Belirtiniz)	Diğer (Belirtiniz)	Önerilen IPA Katkısı
5 750 000 AVRO	……AVRO	……AVRO	17 250 000 AVRO
15. Ek Yorumlar	Proje için belirtilen yer Orman Genel Müdürlüğünün arazisidir. Arazini belediyeye tahsisi için gerekli işlemler devam etmektedir Diğer Yandan, 12 belediyenin katılımıyla bir belediyeler birliği kurulması planlanmaktadır.		

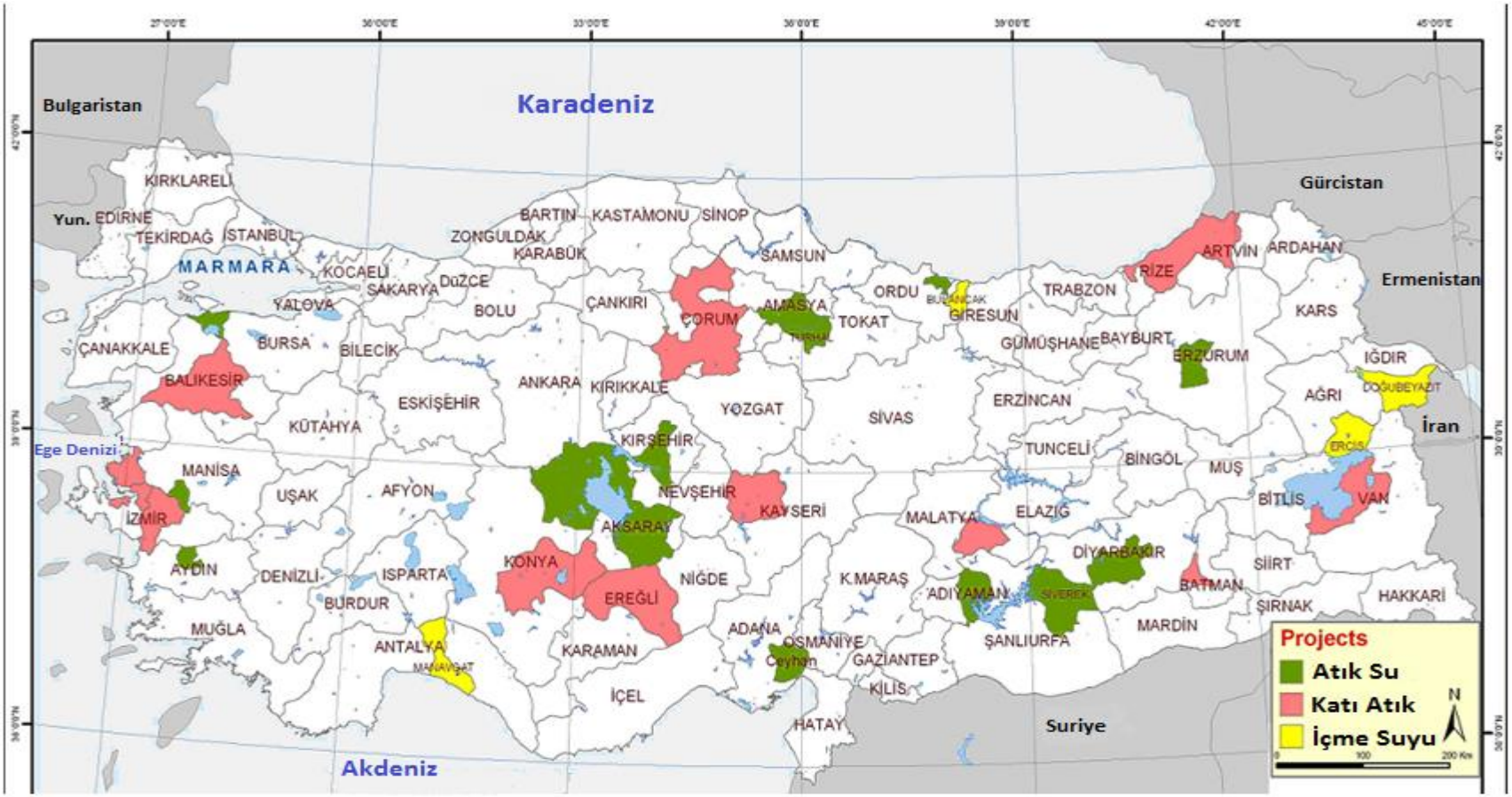
Proje No: 10	**Öncelik Ekseni: 2**			**Measure No. : 2.1**	
Proje Konumu:	**EREĞLİ/ KONYA**				
1. Project Adı	Ereğli Entegre Katı Atıl Yönetimi Projesi				
2. Yatırım Bedeli (tahmin edilen)	10 000 000 AVRO				
3. Ana Projenin Bileşenlerinin ve/veya aktivitelerinin tanımlanması	● Düzenli Çöp Toplama Sahasının İnşası; ●. Katı Atıklar için uygun toplama ve transfer sisteminin kurulması				
4. Ana Projenin Hedeflerinin ve beklenen sonuçlarının tanımlanması	Projenin temel hedefi katı atıkların güvenli tahliyesini sağlamak ve böylece çevre koruması temin edecek entegre katı atık yönetimi rejiminin kurulmasıdır.				
5. Proje uygulamasının başlama tarihi (ay ve yıl)	2008	**6. Proje uygulamasının sonlanma tarihi(ay ve yıl)**	2011	**7. .Proje Süresi (Ay)**	36
8. Temel Proje Belgelerinin Hazırlığı					
Belge Türü	**Durum**	**Durum Açıklaması**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**	

Ön Fizibilite Çalışmaları	☑	Tamamlandı		
Fizibilite çalışmaları (ekonomik ve finansal analizleri içeren fayda-maliyet analizleriyle birlikte)	☑	Devam Ediyor	2007 sonu	
ÇED Çalışmaları	☑	Tamamlandı	2004	
İhale Dökümanları	☐	Yok		
Diğer (Belirtiniz)	☑	Tamamlandı		1/25 000 ölçekli harita

9. Proje Tasarım Belgelerinin ve Proje izinlerinin Mevcut Durumu				
Belge Türü	**Belge Türü**	**Durum Açıklaması (Yok/Sürüyor/ Tamamlandı)**	**Tamamlanma Tarihi**	**Yorum**
Kavramsal Tasarım	☐			
Başlangıç Tasarımı	☐			
Ana Tasarım	☐			
Nihai Tasarım	☐			
Arazi İzni	☐			
İnşaat İzni	☐			
Diğer (belirtiniz)	☐			
10. Arazinin Mülkiyet Durumu		Bölgesel Kalkınma Programı (2004 AB Mali Programı) İstatiki Bölge Düzey II TRA2, TR72, TR52 ve TRB1 bölgeleri kapsamında Teknik Yardım Projesi. Bu teknik yardım projesi İstatistiki Bölge Düzey II kapsamında yer alan her bir bölge için bir AB altyapı projesi hazırlanmasını kapsamaktadır (Fizibilite, ÇED, İhale Dökümanları).Söz konusu projenin Kasım 2007 sonu itibariyle tamamlanacaktır. Proje Devlet Planlama Teşkilatı tarafından koordine edilmektedir.		
11. Projenin Mevcut Durumu				
12. Nihai Yararlanıcının Adı	Ereğli Belediyesi	**13. Uygulayıcının İsmi**	Ereğli Belediyesi	
14. Finansman Kaynakları				

Ulusal Katkılar (Son Yararlanıcı Dahil)	UFK(Belirtiniz)	Diğer (Belirtiniz)	Önerilen IPA Katkısı
2 500 000 AVRO	……AVR	……AVR	7 500 000 AVR
15. Ek Yorumlar	Bölgesel Katı atık yönetim sistemini, Konya Çevre ve Orman Bölge Müdürlüğü tarafından Ereğli ve Halkapınar Belediyelerine önerilmiştir. Ancak henüz bölgede kurulmuş bir belediyeler birliği m		

Ek 5: ÇOP, 2007-2009 kapsamında desteklenen Büyük Çevre Altyapı Projelerinin Haritası

a) Operasyonel Programda Değişiklikler

Çok Yıllı Çevre Operasyonel Programında aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır:

1. Belgenin tamamını içeren başlık "Çevre Operasyonel Programı, Türkiye Cumhuriyeti" olarak değiştirilmiştir.

2. 2,73,76 ve 79 numaralı sayfalarda geçen 'Tedbir 1.1. İçme suyu temin kalitesinin iyileştirilmesi" veya "Tedbir 1.2 Alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi" ifadeleri birleştirilmiş olarak "Tedbir 1.2 İçme suyu temini ve alıcı ortamların kalitelerinin iyileştirilmesi" olarak anlaşılmalıdır.

3. 78. Tablo C.3 (sayfa 78) ve Tablo C.4 (sayfa 82) TAblo C.3, C.2 (sayfa 75) ve Tablo C.6 (sayfa 87) ile değiştirilmiştir. C.7 (sayfa 91), C.8 (sayfa 96) aşağıda listelenen C:2 C:6 C.7 C.8 tablolarından karşılık gelenleriyle değiştirilmiştir.

Göstergeler

Tablo C.2 Öncelik Ekseni 2 için Esas göstergeler ve hedefler

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	İçme Suyu Arıtma Tesislerinden hizmet alan Belediye Sayısı	304	307	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	İçme Suyu Arıtma Tesisi Sayısı	140	141	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Mevcut İçme Suyu Arıtma Tesisi Sayısı	172	177	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
				TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
Sonuçlar				
	İçme Suyu Arıtma Tesislerinden faydalanan Belediye Sayısı	3159	3163	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Geliştirilmiş Atık Su Hizmetlerinden fayalanan Belediye Sayısı*	319	328	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Yeni süreçleri işletmek üzere istihdam edilen ilave işgücü sayısı	0	40	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları

*Geliştirilmiş Atık Su Hizmetleri Atık Su Arıtma Tesisleri ile ilintili sistemlerinide kapsamaktadır.

Tablo C.2 Öncelik Ekseni 2 için Esas göstergeler ve hedefler -Tedbir 1.1.

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Su Arıtma Tesislerinde arıtılan su miktarı (milyar m^3/yıl)*	2.08	2.10	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Temin edilen su miktarı (milyar m^3/yıl)	4.96	4.99	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Islah edilmiş su dağıtım şebekelerinin sayısı	0	7	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Islah edilen ya da yeni kurulan depolama kapasitesi (m^3)	0	48 350	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
Sonuçlar				
	İçme suyu arıtma tesislerinden hizmet alan belediye nüfusundaki yüzde artışı	1.81		TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Islah edilmiş su dağıtım şebekelerinden faydalanan Belediye Nüfusundaki yüzde artışı	3.70		
	Su temin şebekelerinde bulunan sızıntıların yüzdesel azalış	2.45		TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	İçme Suyu Projelerinden hizmet alan ilave Nüfus	1 551 325		TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları

*Büyük projelerin çoğunun fizibilite çalışmaları tamamalanamaış olduğundan, 2012 Hedefi olarak verilen değerler tahminidir.

Göstergeler

Tablo C.4 Öncelik Ekseni 2 için Esas göstergeler ve hedefler -Tedbir 1.1.

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2012)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar					
	Yeni kurulan ya da rehabilite edilen atık su sistemleri sayısı	0	7	10	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Atık Su Arıtma Tesislerinde arıtılmış atık su miktarı (milyar m^3/yıl)*	1.90	2.00	2.00	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
Sonuçlar					
	Geliştirilmiş Atık su hizmetlerinden faydalanan Belediye Nüfusu (%)	45	47	49	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Arıtılmış Atık Su yüzdesi (toplam üretilmiş atık su üzerinden) (%)	65	70	70	
	Geliştirilmiş Atık su tesisi Hizmetinden faydalanan ilave nüfus	0	1 000 000	2 000 000	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları

*Büyük projelerin çoğunun fizibilite çalışmaları tamamalanamaış olduğundan, 2012 Hedefi olarak verilen değerler tahminidir.

Göstergeler
Tablo C.6Öncelik Ekseni 2 için esas göstergeler

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Mevcut Düzenli Çöp Toplama sahalarının Sayısı	16	23	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Islah edilen ya da kapatılan yasadışı çöp sahalarının sayısı*	0	45	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Uygulanmış Ek Geri Dönüşüm Programlarının sayısı	0	7	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
Sonuçlar				
	Düzenli Çöp Toplama sahalarından yararlanan belediye sayısı	120	192	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Entegre Atık Sisteminden yararlanan ek ilave belediye sayısı	0	7	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Yeni süreçte istihdam edilen ilave işgücü sayısı	0	70	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları

*Büyük ve küçük ölçekli ıslah edilen ve kapatılan tüm çöplükleri içermektedir.

Göstergeler

Tablo C.7 Öncelik Ekseni 2 için esas göstergeler -Tedbir 2.1.

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Mevcut Kompastlama Tesisi Sayısı	5	12	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Geri Dönüşüm Tesisi Sayısı(MGT)*	10	17	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Geri Dönüşüm Tesisi (MGT) kapasitesi (ton/yıl)	317 500	537 500	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	İlave Transfer İstasyonları Sayısı	0	21	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
Sonuçlar				
	Düzenli Çöp toplama sahalarına gönderilmiş atık miktarı (ton/yıl)**	7 002 000	8 500 000	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Kompostlama Tesislerine gönderilmiş Belediye Katı Atıkarı (ton/yıl)	351 000	470 000	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Entegre Katı Atık Yönetim Sistemlerinden fayda gören ilave Nüfus	**0**	**3 900 000**	ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları

*Malzeme Geri Kazanma Tesisi

***Büyük projelerin çoğunun fizibilite çalışmaları tamamalanamaış olduğundan, 2012 Hedefi olarak verilen değerler tahminidir

Göstergeler

Tablo C.7 Öncelik Ekseni 2 için esas göstergeler -Tedbir 2.1.

Gösterge Türü	Gösterge	Taban Değer (2004)	Hedef (2014)	Doğrulama Kaynağı
Çıktılar				
	Eğitilen Personel Sayısı (Program Düzeyi)	0	100	ÇOB, Program Raporları
	Programın Tanıtımı ve Teşviki için düzenlenen konferans, seminer, bilgilendirme toplantısı sayısı	0	30	TUİK, ÇOB, Nihai Yararlanıcı, Proje/Program Raporları
	Nihai yararlanıcılar tarafından hazırlanmış ve onaylanmış ana planların sayısı	0	20	ÇOB, Program Raporları
	Nihahi Yararlanıcılar tarafından hazırlanmış ve onaylanmış fizibilite çalışma paketlerinin sayısı	0	20	ÇOB, Program Raporları

2007 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***38,117,647***	***32,400,000***	***5,717,647***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	38,117,647	32,400,00	517,717,647	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***33,502,353***	***28,477,000***	***5,025,353***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	33,502,353	28,477,000	5,025,353	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***7,203,530***	***6,123,000***	***1,080,530***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	1,321,177	1,123,000	198,177	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	5,882,353	5,000,000	882,353	85%
2007 Yılı Toplamı	***78,823,530***	***67,000,000***	***11,823,530***	***85%***

2008 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***54,282,353***	***46,140,000***	***8,142,353***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	54,282,353	46,140,000	8,142,353	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***23,158,824***	***19,685,000***	***3,473,824***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	23,158,824	19,685,000	3,473,824	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***4,323,530***	***3,675,000***	***648,530***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	1,382,353	1,175,000	207,353	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	2,941,177	2,500,000	441,177	85%
2008Yılı Toplamı	***81,764,707***	***69,500,000***	***12,264,707***	***85%***

2009 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***65,597,647***	***55,758,000***	***9,839,647***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	65,597,647	55,758,000	9,839,647	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***11,051,765***	***9,394,000***	***1,657,765***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	11,051,765	9,394,000	1,657,765	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***2,880,000***	***2,448,000***	***432,000***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	1,115,294	948,000	167,294	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	1,764,706	1,500,000	264,706	85%
2009 Yılı Toplamı	***79,529,412***	***67,600,000***	***11,929,412***	***85%***

2010 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***76,864,282***	***65,334,640***	***11,529,642***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	76,864,282	65,334,640	11,529,642	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***32,941,836***	***28,000,560***	***4,941,276***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	32,941,836	28,000,560	4,941,276	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***2,240,942***	***1,904,800***	***336,142***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	2,240,942	1,904,800	336,142	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	0	0	0	85%
2010Yılı Toplamı	112,047,060	95,240,000	16,807,060	***85%***

2011 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***94,716,424***	***80,508,960***	***14,207,464***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	94,716,424	80,508,960	14,207,464	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***40,592,753***	***34,503,840***	***6,088,913***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	40,592,753	34,503,840	6,088,913	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***2,761,412***	***2,347,200***	***414,212***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	2,761,412	2,347,200	414,212	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	0	0	0	85%
2011Yılı Toplamı	***138,070,589***	***117,360,000***	***20,710,589***	***85%***

2007 -2011 Yılı	Toplam Kamu Harcaması (1)=(2)+(3) (Avro)	Kamu Harcaması		IPA eş finansman oranı (4)=(2)/(1) (%)
		Topluluk Katkısı (IPA)(2) (Avro)	Ulusal Kamu Katkısı (3)(Avro)	
Öncelik Ekseni 1-Geliştirilmiş Su Temini, kanalizasyon ve atık su hizmetleri	***329,578,353***	***280,141,600***	***49,436,753***	***85%***
Tedbir 1.1 İçme suyu temini ve alıcı ortam kalitesinin iyileştirilmesi	329,578,353	280,141,600	49,436,753	85%
Öncelik Ekseni 2- İyileştirilmiş Entegre Katı Atık yönetimi	***141,247,531***	***120,060,400***	***21,187,131***	***85%***
Tedbir:2.1.Geri Kazanılmış Atık Miktarının arttırılması ve nihai tahliyenin geliştirilmesi	141,247,531	120,060,400	21,187,131	85%
Öncelik Ekseni 3- Teknik Yardım	***19,409,414***	***16,498,000***	***2,911,414***	***85%***
Tedbir 3.1 OP'nin Yönetimi, Uygulanması, İzlenmesi, Kontrolü ve Değerlendirilmesine Destek	8,821,178	7,498,000	1,323,178	85%
Tedbir 3.2 Yararlanıcının Planlama Kapasitesinin Arttırılması	10,588,236	9,000,000	1,588,236	85%
2007 - 2011 Yılları Toplamı	***490,235,298***	***416,700,000***	***73,535,298***	***85%***